

ศาสตร์แห่งภาษา
SCIENCE OF LANGUAGE

ฉบับที่ 7
ในโอกาสเกษียณอายุราชการ
ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ภาณุพงศ์
กันยายน 2538

ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Department of Linguistics, Faculty of Arts, Chulalongkorn University

คณะบรรณาธิการ : กฤษดาวรรณ หงส์ลดาธมภ์

กึ่งกาญจน์ เทพกาญจนา

ม.ร.ว. กัลยา ดิงศภัทัย

ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ

ปราณี กุลละวณิชย์

เพียรศิริ วงศ์วิภาณนท์

สุดาพร ลักษณะนิยานวิน

อมรวิ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์

ผู้จัดทำต้นฉบับ : อมร ทวีศักดิ์

มุลลี พรโชคชัย

ISBN 974-632-592-2

ลิขสิทธิ์ของภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิมพ์ครั้งที่ 1 จำนวน 500 เล่ม พ.ศ. 2538

พิมพ์ที่โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทร: 2153612, 2153626

ศาสตร์แห่งภาษา
SCIENCE OF LANGUAGE

ฉบับที่ 7
ในโอกาสเกษียณอายุราชการ
ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ภาณุพงศ์
กันยายน 2538

ศาสตราจารย์ ดร.วิจินต์ ภาณุพงศ์

แต่ศาสตราจารย์ ดร.วิจินต์ ภาณุพงศ์
ด้วยความเคารพรัก
เนื่องในโอกาสเกษียณอายุราชการ
กันยายน 2538

ศิษย์ปริญญาเอก

คำนำ

ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร ภาณุพงศ์ ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทางภาษาศาสตร์และภาษาไทยมาเป็นเวลานาน โดยเริ่มต้นในฐานะอาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ต่อมาเมื่อเห็นว่าคณะอักษรศาสตร์มีความพร้อมที่จะตั้งภาควิชาภาษาศาสตร์ ท่านก็ได้มีบทบาทและมีส่วนร่วมอย่างสำคัญยิ่งในการก่อตั้งภาควิชาขึ้น ซึ่งได้รับอนุมัติให้จัดตั้งได้เมื่อ พ.ศ. 2520

ในฐานะหัวหน้าภาควิชาคนแรก ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร ภาณุพงศ์ได้พัฒนางานด้านต่าง ๆ ของภาควิชาจนกระทั่งมีรากฐานที่มั่นคงเจริญก้าวหน้ามาจนถึงทุกวันนี้ ท่านเป็นสมาชิกอาวุโสของภาควิชาที่มีคุณค่ายิ่ง ไม่มีสักครั้งเดียวที่ท่านจะต้องการลดภาระหน้าที่ด้านการสอน การให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์ การตรวจวิทยานิพนธ์ ตลอดจนการช่วยจัดกิจกรรมพิเศษ ต่าง ๆ ของภาควิชา ท่านไม่เคยปฏิเสธงานใด ๆ ที่มีผู้ขอร้องให้ท่านอนุเคราะห์ช่วยเหลือ ท่านทั้งสอน ทั้งช่วยงานต่าง ๆ ของภาควิชาอย่างเต็มความสามารถมาโดยตลอด ซึ่งช่วยกระตุ้นให้เกิดบรรยากาศของความร่วมมือร่วมใจกันทำงานในภาควิชาภาษาศาสตร์ ทำให้ภาควิชาก้าวหน้าไปด้วยดี

ในอีกส่วนหนึ่ง ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร ภาณุพงศ์เป็นนักภาษาศาสตร์ภาษาไทยชั้นนำท่านหนึ่งของโลก ผลงานของท่านทางด้านวากยสัมพันธ์และภาษาไทยถิ่นเป็นแหล่งอ้างอิงสำคัญสำหรับนักภาษาศาสตร์ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่สนใจภาษาศาสตร์ภาษาไทยมาโดยตลอด นับเป็นเกียรติอย่างสูงของภาควิชาที่มีท่านเป็นอาจารย์ประจำ

เมื่อถึงเวลาที่ท่านจะต้องเกษียณอายุราชการ ภาควิชาเห็นว่าสิ่งที่เหมาะสมที่สุดที่จะจัดทำขึ้นเป็นที่ระลึกในโอกาสนี้คือ การตีพิมพ์บทความวิชาการที่เป็นผลงานของนิสิตระดับดุษฎีบัณฑิตของภาควิชาเพื่อแสดงถึงความสืบเนื่องไปสู่อนาคต ผู้ที่มีผลงานอยู่ในศาสตร์แห่งภาษาลับนี้ส่วนใหญ่ได้จบการศึกษาจากภาควิชาไปแล้วและได้ออกไปทำงานเป็นอาจารย์และเป็นนักภาษาศาสตร์ในวงวิชาการและหน่วยงานต่าง ๆ ทั่วประเทศ การวางแผนโครงการตั้งภาควิชา สืบมาจนถึงการเห็นภาควิชามีความเจริญก้าวหน้าในระดับที่สามารถผลิตดุษฎีบัณฑิตนั้นเป็นภาพรวมของผลงานที่น่าภาคภูมิใจยิ่งของท่าน คณาจารย์และศิษย์ทุกคนของภาควิชาภาษาศาสตร์จะรำลึกในพระคุณที่ท่านมีแก่ภาควิชาตลอดไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว. กัลยา ดิงศักดิ์

หัวหน้าภาควิชาภาษาศาสตร์

1 กันยายน 2538

สารบัญ

จารุวรรณ พุ่มพฤษ	1
คำต้องห้ามในร้อยกรองของอังคาร กัลยาณพงศ์	
ชัชวดี ศรีลัมพ์	25
การแปลสำนวนในนวนิยายภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย	
ดารณี กฤษณะพันธุ์	47
รูปปฏิเสธในภาษาไทยถิ่นเพชรบุรี	
ธนานันท์ ตรงดี	65
การฟ้องเสียงและการหลีกเลี่ยงปัญหาจากการฟ้องเสียงในภาษาไทยเหนือ	
บุญเรือง ชื่นสุวิมล	81
ลักษณะภาษาอังกฤษของคนชายของชาวไทยที่แฝงลอยริมถนนสุขุมวิท กรุงเทพฯ	
พจณี ศิริอักษรสาสน์	96
คำ 2 พยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย “กระ” ในภาษาไทยกลาง	
พุทธชาติ ธนัญชยานนท์	112
การเกิดความต่างของเสียงสระสั้นยาว e-ee ในภาษาไทย	
Yajai Chuwicha	138
A Syntactic and Semantic Study of the Catenative Verbs in English	

คำต้องห้ามในร้อยกรองของ อังคาร กัลยาณพงศ์

จารุวรรณ พุ่มพฤษ

1. บทนำ

งานของอังคาร กัลยาณพงศ์ ได้รับการกล่าวขวัญถึงและถกเถียงกันเป็นอย่างมากเกี่ยวกับการใช้ถ้อยคำของเขา ดังเช่นเมื่อครั้งที่เขาได้รับการเสนอชื่อและผลงานเข้ารับการพิจารณาแข่งขันกับกวีหลายท่าน เพื่อเป็นกวีดีเด่นของมูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป ในปี พ.ศ. 2515 คณะกรรมการผู้พิจารณาตัดสินได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ถ้อยคำของอังคารไว้ต่าง ๆ กัน อาทิ

“...ตนเองที่จริงแล้วก็ยกย่องอังคารมากในฐานะที่เป็นกวีที่เขียนได้ดี ได้ไพเราะ และสามารถทำให้ผู้อ่านคล้อยตามได้อย่างดี แต่ขอติตรงที่เวลาเขียน อังคารมักจะเขียนอย่างรุนแรง ไม่กลั่นกรองให้ละเอียดละไม เวลาพูดถึงความหยาบคายก็พูดออกมาตรง ๆ เลย”

(ผะอบ ไปสะกฤษณะ อ้างถึงในอังคาร กัลยาณพงศ์ 2521 : 246)

“จนกระทั่งข้าพเจ้าได้เริ่มอ่านงานของอังคาร กัลยาณพงศ์ เมื่อประมาณ 15 ปีที่แล้วมานี้จึงมีความรู้สึกตื่นตันทึ่งว่ามีกวีไทยที่กลั่นกรองความคิดของสังคมใหม่ มากล่าวเป็นภาษาของกวีตามอารมณ์ของกวีได้ ลักษณะของกวีนิพนธ์ไทยมาถึงหัวเลี้ยวแล้ว เราเริ่มมีกวีที่กล่าวถึงสิ่งที่กระทบใจ ที่ทำให้เจ็บปวด ความขม ความหวาน ด้วยถ้อยคำที่เรียกอารมณ์ของข้าพเจ้าให้ติดตาม ตื่นเต้น และชื่นชม เป็นกวีของยุคสมัย มิใช่ นักภาพยักกลอนที่ใช้สมรรถภาพทางสมอง แต่เป็นกวีที่รวมความคิดของผู้ที่มองเห็นชีวิตไทยกับโวหารของกวีเข้าไว้ด้วยกันได้”

(ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ อ้างถึงในอังคาร กัลยาณพงศ์ 2521 : 253)

“อังคารมีวิธีเลือกเฟ้นถ้อยคำสัมผัสมาใช้อย่างอิสระ ถ้อยคำเหล่านั้นแม้เพียงน้อยคำก็สามารถเป็นสื่อให้ความคิดของเขาหลั่งไหลออกมา กระทบใจผู้อ่านได้อย่างมีพลัง การใช้คำขึ้นอยู่กับอารมณ์ของเขาด้วย ถ้าเขาเกลียด หมั่นไส้ และเหยียดหยามสิ่งใด ถ้อยคำที่ใช้ก็จะรุนแรง บางครั้งถึงหยาบคายและน่าเกลียด ดังจะเห็นได้จากหลายแห่ง.....เรียกว่าคำร้อยกรองของเขามีทั้งเสียง สี และแสงครบครัน”

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ อ้างถึงในอังคาร กัลยาณพงศ์ 2521 : 256)

จากการวิจารณ์ของกรรมการทั้ง 3 ท่านดังกล่าว เห็นได้ว่า ท่านแรกไม่เห็นด้วยกับการใช้ถ้อยคำของอังคาร ซึ่งมีคำรุนแรงและหยาดคายรวมอยู่ด้วย พร้อมทั้งถือเอาการใช้คำหยาดคายนี้เป็นจุดด้อยของงานประพันธ์ของอังคาร สำหรับท่านที่สองไม่ได้ดำเนินการเลือกใช้คำของอังคารแต่ประการใด กลับชื่นชมว่าอังคารมีความสามารถในการเลือกใช้คำเพื่อแสดงออกซึ่งอารมณ์ต่างๆ ได้อย่างดีเยี่ยม ส่วนท่านที่สามนั้นเห็นว่า การใช้ถ้อยคำที่รุนแรงบางครั้งถึงหยาดคายและน่าเกลียดของอังคาร เป็นการใช้คำอย่างมีศิลปะสอดคล้องกับอารมณ์ ทำให้ร้อยกรองของเขามีเสียง สีและแสงครบถ้วน ถึงแม้จะมีความขัดแย้งเกี่ยวกับการใช้ถ้อยคำในงานประพันธ์ของเขาดังกล่าวก็ตามแต่อังคารก็กลายมาพงศ์ก็ได้รับการตัดสินให้เป็นกวีดีเด่นของมูลนิธิเสรีไทยภาค-นาคะประทีปไปในที่สุดด้วยคะแนนเสียงข้างมาก แสดงให้เห็นว่าการใช้คำที่รุนแรงและหยาดคายนี้ไม่ได้ทำให้คุณค่าของกวีนิพนธ์ของเขาด้อยลง ตรงกันข้ามกลับเสริมให้กวีนิพนธ์ของเขาเด่นชัดขึ้นถึงชนะใจกรรมการส่วนมาก ดังนั้นผู้เขียนบทความจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับคำหยาดคายต่างๆ ที่อังคารใช้ในร้อยกรองของเขา โดยมีจุดมุ่งหมาย 2 ประการคือ

1. เพื่อวิเคราะห์ว่าอังคารใช้ถ้อยคำที่แสดงความรุนแรงน้อยอย่างไร
2. เพื่อหาเหตุผลว่า ทำไมนักวิจารณ์ส่วนใหญ่จึงเห็นว่าลักษณะการใช้ถ้อยคำเหล่านี้เป็นศิลปะแต่ในบทความนี้จะเรียกถ้อยคำหรือข้อความที่แสดงความรุนแรงหยาดคายและน่าเกลียดนี้เสียใหม่ว่า “คำต้องห้าม” และเนื่องจากผลงานของอังคาร กลายมาพงศ์ มีมากมายทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง อีกทั้งทั้งที่รวมพิมพ์เป็นเล่มแล้วและยังไม่ได้รวมพิมพ์เป็นเล่ม ซึ่งจะปรากฏในหนังสือต่างๆ เช่น ลลนา ฟ้ามืองไทย ฟ้า ฯลฯ การศึกษาครั้งนี้จึงขอจำกัดขอบเขตที่จะทำการศึกษาเฉพาะคำประพันธ์ประเภทร้อยกรอง ที่ได้รวมพิมพ์เป็นเล่มจำนวน 5 เล่ม คือ 1. บางบทจากสวนแก้วฉบับพ.ศ.2515 2.ลำนากูกระดังฉบับแก้ไขปรับปรุงใหม่พ.ศ. 2516 3.บางกอกแก้วกำศรวลหรือนิราศนครศรีธรรมราชฉบับพ.ศ.2521 4.กวีนิพนธ์ของอังคารฉบับพ.ศ.2529 5.ปณิธานกวี ฉบับ พ.ศ. 2529

ในหนังสือทั้ง 5 เล่มนี้ จะมีบทร้อยกรองประเภทต่างๆ ที่ได้นำมาวิเคราะห์คือ กาพย์จำนวน 633 บท โคลงสี่สุภาพซึ่งรวมถึงโคลงกระทู้ด้วย จำนวน 1893 บท และ กลอนสุภาพจำนวน 1969 บท รวมเป็นบทร้อยกรองทั้งสิ้น 4495 บท วิธีการศึกษาเริ่มจาก การรวบรวมคำต้องห้ามที่ปรากฏในบทร้อยกรองต่างๆ จำนวน 4495 บท พร้อมทั้งหาความถี่ของการใช้คำต้องห้ามแต่ละคำที่พบด้วย ต่อมาจึงนำคำต้องห้ามเหล่านั้นมาจัดหมวดหมู่ตามเกณฑ์กำหนดที่ตั้งไว้แล้วทำการศึกษาลักษณะ ความหมายและวิธีการใช้คำต้องห้ามของอังคาร กลายมาพงศ์

2. งานที่เกี่ยวข้อง

สำหรับงานของอังคาร กลายมาพงศ์ ที่มีผู้ทำการศึกษาแล้วและเกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้

ตัวอย่าง “ปลงตกเสียแล้วเชื้อชาติไทย สมัยนี้เป็นเหยื่อเสียมากมาย”
(ลำนำนุกระดิง หน้า 204)

ข. ดิรัจฉาน เดียรฉาน หมายถึง สัตว์ชั้นต่ำเว้นจากมนุษย์
ตัวอย่าง “ภพหน้าอย่ามีรูปมนุษย์ จงผุดเกิดในร่างดิรัจฉาน”
(กวีนิพนธ์ของอังคาร หน้า 32)

ค. เปรด จกเปรด นรกจกเปรด หมายถึง ผีเลวจำพวกหนึ่งเกิด
ในอบายภูมิ

ตัวอย่าง “ทุกสัตว์นรกจกเปรดวิปลาส ปราดเปรื่องวิทย์ที่วี่ขึ้นชมอง”
(ลำนำนุกระดิง หน้า 48)

1.4 คำที่ใช้แทนความต้องห้ามเกี่ยวกับอวัยวะเบื่องต่ำ ได้แก่ ตัน สันตั้น ตันสัน
เมื่อจะกล่าวให้สุภาพต้องใช้ แท้ สันแท แทน

ตัวอย่าง “มันทำให้ผู้ใหญ่ขุ่นเคือง เปลืองสันตั้นจะกระเทิบมัน”
(ลำนำนุกระดิง หน้า 36)

1.5 คำที่ใช้แทนความต้องห้ามเกี่ยวกับสภาพที่ต่ำช้า มี

ก. ขาดิชั่ว ชั่วชาติ เป็นคำแสดงสภาพอันเลวทรามต่ำช้าไม่พึงปรารถนา
ซึ่งจะใช้ในการบริภาษ

ตัวอย่าง “ขับไล่พม่าอุบาทว์ ขาดิชั่ว”
(บางกอกแก้วกำศรวล หน้า 66)

ข. ขาดิหมา เป็นคำกล่าวถึงกำเนิดที่ต่ำช้าไม่พึงปรารถนาของคน
ตัวอย่าง “วิปริตผิดอุบาทว์ไปทั้งนั้น ประเทศฉันทิหมาสามัญ”
(ลำนำนุกระดิง หน้า 222)

ค. ชีชั่ว เป็นคำแสดงสภาพอันต่ำช้า
ตัวอย่าง “ชีชั่วชั่วช้อยู่เอเชีย เป็นเหยื่อโดนเสาร์เงาโง่ง”
(ลำนำนุกระดิง หน้า 13)

ง. หินชาติ หมายถึง มีกำเนิดต่ำ เลวทราม
ตัวอย่าง “กาก็เจ้าของครอง ชีพด้วย
เมาสมมุติจองทอง หินชาติ”
(กวีนิพนธ์ของอังคาร หน้า 35)

จ. บัดชบ หมายถึง สันติ มักใช้ประกอบคำ โง่ เชื้อ
ตัวอย่าง “กลอนกลับสับปลับสับสนน่าน เบ่งงานบัดชบกลบอึดตา”

นี่ก็คือ การศึกษาเกี่ยวกับศิลปะการใช้ภาษาในกวีนิพนธ์ของอังคาร กัลยาณพงศ์ โดย พิทยา เจริญสุวรรณ (2520) พิทยาพบว่า อังคารมีความสามารถสูงในการใช้คำเปรียบเทียบเพื่อสร้างจินตภาพ คำที่ใช้มากโดยมีความถี่สูงเป็น 10 อันดับแรก ได้แก่ ทิพย์ แก้วสวรรค์ ป่าช้า ฝัน สัตว์ เพชร ทะเล ทอง และนรก คำเหล่านี้จะเป็นคำที่ใช้ในความหมายทั้งที่เหมือนและต่างจากพจนานุกรม การที่อังคารใช้คำเปรียบเทียบเพื่อสร้างจินตภาพในกวีนิพนธ์ของเขานั้นเป็นผลทำงานของเขามีคุณค่าทางวรรณศิลป์มาก เพราะอังคารมีความฉลาดในการเลือกคำมาสร้างบรรยากาศได้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพและอารมณ์สะท้อนใจตามไปด้วย

สิ่งที่อังคารนำมาเปรียบเทียบส่วนใหญ่จะเป็นสิ่งที่อยู่ในความคิดคำนึงของเขา ได้แก่ ความดีความงามในวรรณคดีโบราณ เครื่องประดับที่มีค่า ศิลปกรรม และธรรมชาติ การเปรียบเทียบนี้อังคารจะใช้คำที่แตกต่างกันออกไป เช่น คำว่า “ ทิพย์และสวรรค์ ” จะใช้เป็นคำที่ใช้แทนสิ่งที่เป็นความดีความงามซึ่งเห็นได้ว่าอังคารได้รับอิทธิพลจากวรรณคดีเรื่องไตรภูมิพระร่วง คำว่า “ เพชร แก้ว ทอง ” อังคารจะนำมาเปรียบกับลักษณะที่งดงามของธรรมชาติ ความรัก และสิ่งที่มีค่า คำว่า “ ป่าช้า ” เป็นคำที่เขาใช้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับชีวประวัติ นอกจากจะหมายถึงที่ฝังศพมนุษย์แล้ว ยังหมายถึงที่ฝังซากของโบราณสถาน ดวงดาว เทวดา ฯลฯ เมื่ออังคารเห็นว่ามีคุณค่าถูกทำลายโดยผู้ที่ไม่รู้จักคุณค่า เขาจะแสดงความโกรธเกรี้ยวและบริภาษโดยใช้คำว่า “ สัตว์ ” พิทยาได้สรุปว่า การศึกษาการใช้คำเปรียบเทียบ เพื่อสร้างจินตภาพในกวีนิพนธ์ของอังคารนี้แสดงให้เห็นถึงโลกในความคิดคำนึงของอังคารว่าเกี่ยวข้องกับธรรมชาติ ศิลปะ และวรรณคดี มากกว่าโลกส่วนตัวของอังคาร และการใช้คำเปรียบเทียบต่าง ๆ นี้สะท้อนให้เห็นบุคลิกของอังคารว่าเป็นผู้มีอารมณ์อ่อนไหว มีการแสดงออกที่จริงใจไม่เสแสร้ง แต่บางครั้งก็แสดงถึงความเป็นผู้มีอารมณ์ไม่คงที่ของเขาด้วย

3. ความหมายและเกณฑ์ในการพิจารณาคำต้องห้าม

ความคิดเกี่ยวกับคำต้องห้ามนี้เกิดมาจากการที่สังคมดั้งเดิมของมนุษย์ได้กำหนดพฤติกรรมต้องห้ามหรือสิ่งต้องห้ามขึ้นมาในแต่ละสังคม เมื่อมีพฤติกรรมต้องห้ามในสังคมเกิดขึ้นจึงส่งผลถึงคำหรือความที่มนุษย์ใช้เรียกพฤติกรรมต้องห้ามหรือชื่อของสิ่งของต้องห้ามต่าง ๆ เหล่านั้นด้วย กล่าวคือ ทำให้คำหรือข้อความที่ใช้เรียกพฤติกรรมต้องห้าม และชื่อของสิ่งของต้องห้ามกลายเป็นคำต้องห้ามไปในที่สุด

คำว่า “ คำต้องห้าม ” ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “ taboo ” ซึ่งเดิมเป็นคำในภาษาโพลินีเซียน และกับตันเจมส์ คูก (James Cook) เป็นผู้พบคำนี้ระหว่างที่เขาเดินทางไปในมหาสมุทรแปซิฟิก เมื่อ ค.ศ.1711 และได้้นำคำนี้มาใช้ จนกระทั่งต่อมาคำว่า “ taboo ” ก็ได้กลายเป็นคำศัพท์ในภาษาอังกฤษไป

taboo มาจาก ta หมายถึง ‘marked’ รวมกับ pu/bu ซึ่งหมายถึง ‘exceedingly’ คำว่า taboo จึงแปลตามตัวว่า “ แสดงให้เห็นอย่างเด่นชัด ” แต่กับตันเจมส์ คูก ใช้ taboo ในความหมายว่า “ สิ่งต้องห้าม ”

เอส โอ ฮายากาวา (Hayakawa 1972 : 96-98) กล่าวถึงคำต้องห้ามว่า ภาษาทุกภาษาย่อมมีคำบางคำซึ่งไม่ควรเอ่ยถึง ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่คำเหล่านั้นมีความหมายแฝงซึ่งไม่เป็นที่ยอมรับในการสนทนาในภาษาอังกฤษ คำต้องห้ามนี้ ได้แก่ คำซึ่งเกี่ยวข้องกับการขับถ่าย เรื่องเพศ ความตาย อวัยวะในร่างกาย คำเรียกญาติปีศาจ ฯลฯ คำต้องห้ามเหล่านี้แม้จะไม่ควรกล่าวในการสนทนาปกติในสังคมของสุภาพชนโดยทั่วไปก็ตาม แต่ในบางสถานการณ์อาจถูกนำมากล่าวถึงได้ เช่น ในขณะที่ผู้พูดมีอาการโกรธ และต้องการระบายความโกรธนั้นออกมา ฯลฯ

ปีเตอร์ ทรัดกิลล์ (Trudgill 1977 : 29) กล่าวว่า คำต้องห้ามเป็นปรากฏการณ์อย่างหนึ่งซึ่งเกิดจากการที่สังคมกำหนดคำให้ภาษา คำต้องห้ามจะเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งถูกห้าม เพราะอยู่เหนือธรรมชาติ ผิดศีลธรรม หรือไม่เหมาะสม ดังนั้นคำต้องห้ามจึงหมายถึง คำหรือถ้อยคำที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่างๆ ที่ต้องห้ามและโดยปกติแล้วเราจะไม่ใช้คำเหล่านี้แต่ในทางปฏิบัติ เรายังมีการใช้คำเหล่านี้อยู่ ในกรณีพิเศษบางอย่าง เพราะมีฉะนั้นแล้ว คำหรือถ้อยคำเหล่านี้คงจะสูญหายไปจากภาษาหมดไม่เหลือตกทอดมาจนทุกวันนี้

สตีเฟน อุลล์มานน์ (Ullmann 1957 อ้างอิงใน แก้วใจ จันทรเจริญ 2532 : 14-15) ได้แบ่งคำต้องห้ามโดยใช้เกณฑ์ทางจิตวิทยาออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. คำต้องห้ามที่เกิดจากความกลัว (Taboo of Fear) ได้แก่ คำซึ่งเกี่ยวข้องกับชื่อของสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติ เช่น ชื่อของพระเจ้า หรือปีศาจ หรือวิญญาณศักดิ์สิทธิ์ หรือแม้แต่สัตว์บางชนิด ตลอดจนสิ่งที่ไม่มีความจริงบางอย่าง

2. คำต้องห้ามที่เกิดจากความไม่เหมาะสม (Taboo of Delicacy) หมายถึง คำซึ่งผู้พูดพยายามเลี่ยงที่จะเอ่ยถึงอย่างตรงไปตรงมา ทั้งนี้เนื่องจาก อาจทำให้ผู้ฟังเกิดความสะเทือนใจอย่างรุนแรง เช่น คำที่เกี่ยวกับโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ ความตาย สภาพความบกพร่องทางร่างกาย และจิตใจ อาชีพบางอย่าง เชื้อชาติ

3. คำต้องห้ามที่เกิดจากความไม่สุภาพตามมารยาทสังคม (Taboo of Propriety) ได้แก่ คำต้องห้ามที่เกี่ยวกับเรื่องเพศ อวัยวะบางส่วนในร่างกาย รวมไปถึงของเสียที่ถูกขับถ่ายจากร่างกาย

ธีระจิต ลีตระกูล (Lectrakul 1978 : 3) ใช้คำว่า “ ภาษาต้องห้าม” แทน “ คำต้องห้าม” และได้ให้ความหมายของภาษาต้องห้ามว่า หมายถึง คำหรือข้อความใดๆ ที่ต้องห้ามหรือไม่สมควรที่จะกล่าวตามที่สังคมกำหนด สังคมในที่นี้คือ สังคมของชนชั้นกลางและผู้ที่มีการศึกษาที่พูดภาษาไทยกรุงเทพฯ ภาษาต้องห้ามนี้สังเกตได้จากการที่ผู้ใช้ภาษาลังเลที่จะพูดและส่วนมากผู้ใช้ภาษาจะใช้ถ้อยคำอื่นที่เหมาะสมกว่าแทน เนื่องจากการใช้ภาษาต้องห้ามจะก่อให้เกิดความรู้สึกไม่สนิทใจที่จะยอมรับคำพูดนั้นๆ

สำหรับการศึกษาค้นคว้านี้ ผู้เขียนบทความได้กำหนดความหมายของคำต้องห้ามว่า คำต้องห้าม หมายถึง คำหรือข้อความที่ใช้เรียกหรือกล่าวถึงสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่มีชีวิตหรือสิ่งที่ไม่มีชีวิตซึ่งสังคมไทยทั่วไปถือว่าเป็นเรื่องต่ำช้า หยาบคาย สกปรก น่ารังเกียจ หรือเกี่ยวข้องกับสิ่งอัปมงคลต่าง ๆ จากความหมายของคำต้องห้ามนี้ ผู้เขียนบทความจึงได้กำหนดเกณฑ์การพิจารณาคำต้องห้ามในการศึกษาค้นคว้าว่า คำต้องห้าม เป็นคำที่เกี่ยวข้องกับความต้องห้าม (taboo concept) ในสังคมไทย อันได้แก่

1. เรื่องเพศ ได้แก่ อวัยวะเพศชายและหญิง กิริยาการร่วมเพศ
2. เรื่องการขับถ่ายทางทวารหนักและทวารเบา
3. เรื่องที่เป็นอัปมงคล รวมถึง สัตว์อัปมงคล และสัตว์ชั้นต่ำที่เป็นมนุษย์
4. เรื่องที่เกี่ยวข้องกับความไม่สุภาพในสังคมไทย ได้แก่ อวัยวะเบี่ยงต่ำ สภาพที่ต่ำช้า รวมถึงคำไม่สุภาพที่ใช้ในสังคมชั้นต่ำอันต้องห้ามในหมู่สุภาพชน

4. ผลการวิเคราะห์

ในการศึกษานี้พบว่าความต้องห้ามหนึ่ง ๆ อาจมีรูปคำที่ใช้แทนได้หลายรูป ผู้เขียนบทความจึงจัดรูปคำที่มีความหมายเหมือนกันและมีรูปทางเสียงคล้ายคลึงกันเป็นคำต้องห้ามรายการเดียวกัน เช่น รูปคำ ตีรังจาน และ รูปคำเตี๋ยรจาน จัดเป็นคำต้องห้ามเดียวกันแต่มีรูปคำ 2 รูป และรูปคำ 2 รูปนี้จะมีรูปปรากฏเท่าไร ผู้เขียนบทความก็ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ไว้ด้วยดังจะได้กล่าวถึงเป็นลำดับต่อไป

คำต้องห้ามที่ปรากฏในร้อยกรองของอังคาร กัลยาณพงศ์ สามารถแบ่งออกตามลักษณะการใช้เป็น 2 ประเภทคือ

1. คำต้องห้ามแท้ หมายถึงคำที่เห็นแล้วทราบทันทีว่าแทนความต้องห้ามอะไรโดยไม่ต้องใช้บริบทของการบริภาษมาเป็นเครื่องกำหนดเกี่ยวกับความหมาย

2. คำต้องห้ามเทียม หมายถึงคำที่ใช้แทนความต้องห้ามเมื่ออยู่ในบริบทของการบริภาษแยกย่อยไปได้อีก 2 ประเภทคือ

2.1 คำต้องห้ามเทียมทางความหมาย หมายถึง คำที่เมื่ออยู่ในบริบทของการบริภาษแล้วจะแทนความต้องห้ามต่าง ๆ ทั้ง 4 ประการที่ได้กล่าวไปข้างต้น

2.2 คำต้องห้ามเทียมทางเสียง หมายถึง คำที่ใช้กลไกทางเสียง เพื่อแทนความต้องห้ามที่ต้องการกล่าวในบริบทของการบริภาษ

คำต้องห้ามแท้และเทียมนี้พบว่ามีคำและรูปคำที่ใช้แตกต่างกันดังจะแยกกล่าวแต่ละชนิดโดยละเอียดดังนี้

1. คำต้องห้ามแท้ จะแยกตามประเภทของความต้องห้ามได้เป็น 6 ชนิดด้วย คือ

1.1 คำที่ใช้แทนความต้องห้ามเกี่ยวกับการขับถ่ายทางทวารหนักและทวารเบามี

ก. ชี เมื่อจะกล่าวให้สุภาพต้องใช้ อุจจาระ แทน

ตัวอย่าง “ เทพไท่เบื่อน่ายวิมาน ทะยานลงดินมากินขี้”
(กวีนิพนธ์ของอังคาร หน้า 98)

ตัวอย่าง ข. เขี้ยว เมื่อจะกล่าวให้สุภาพต้องใช้ ปัสสาวะ แทน
“ กินเขี้ยวขี้ฝรั่งม้วย หมดลันโคตรสยาม”
(บางกอกแก้วกำศรวล หน้า 186)

1.2 คำที่ใช้แทนความต้องห้ามเกี่ยวกับเรื่องที่เป็นอปมงคล มี

หรือสาปแช่ง
ตัวอย่าง ก. ตายห่า...,ตายห่าโง่ เป็นอาการที่เป็นอปมงคลซึ่งใช้ในการบริภาษ

“ ตายห่าเลือดท่วมหน้า ถ่อยบัสราญแสน”
(บางกอกแก้วกำศรวล หน้า 85)

ตัวอย่าง ข. จิบหาย หมายถึง สูญหมด เสียหมด ใช้ในการบริภาษหรือสาปแช่ง
“ นุดคร่ำข่มขืนสา รพัตถ่อย ทำแล
สาปแช่งชาติพม่าให้ หม่นไหม้จิบหาย”
(บางกอกแก้วกำศรวล หน้า 17)

ตัวอย่าง ค. ระยำ หมายถึง ชั่วช้า ตำช้า เลวทราม อปมงคล
“ ถ้าจิตรอำมหิตมิดมิดร้าย จุดหมายก็ร้ายระยำไปทุกสิ่ง”
(ปณิธานกวี หน้า 50)

ตัวอย่าง ง. จัญไร หมายถึง เลวทราม เป็นเสนียด ไม่เป็นมงคล
“ อุจจาระสรรพโรคภัยจัญไร ลอยไหลอยากเป็นเมฆหมอกนวล”
(ลำนานุกระติง หน้า 48)

ตัวอย่าง จ. อัปรีย์ หมายถึง เลวทราม ตำช้า ระยำ จัญไร ไม่เป็นมงคล
“ แถมขายไม้ป่าพล่าดินแดน จบแวนแคว้นนี้อัปรีย์จริง”
(ลำนานุกระติง หน้า 11)

ตัวอย่าง ฉ. อุบาทว์ หมายถึง อัปรีย์ จัญไร
“ งามตากสินปิ่นหล้า มหาราช
ขับไล่ล่าพม่าอุบาทว์ ลือไว้”
(บางกอกแก้วกำศรวล หน้า 67)

1.3 คำที่ใช้แทนความต้องห้ามเกี่ยวกับสัตว์อปมงคลและสัตว์ชั้นต่ำที่เป็น

มนุษย์มี

ก. เหี้ย หมายถึงชื่อสัตว์ชนิดหนึ่งคล้ายตะกวด แต่ใหญ่กว่า หางแบน
อย่างหางจระเข้ ถือกันว่าขึ้นเรือนใครแล้วทำให้ไม่เป็นมงคล

ตัวอย่าง “ ปลงตกเสียแล้วเชื้อชาติไทย สมัยนี้เป็นเหยียเสียมากมาย”
(ลำนำนุกระดิง หน้า 204)

ตัวอย่าง ข. ดิริจฉาน เตียรฉาน หมายถึง สัตว์ชั้นต่ำเว้นจากมนุษย์
“ ภาพหน้าอย่ามีรูปมนุษย์ จงผุดเกิดในร่างดิริจฉาน”
(กวีนิพนธ์ของอังคาร หน้า 32)

ตัวอย่าง ค. เปรด จกเปรด นรจกเปรด หมายถึง ผีเลวจำพวกหนึ่งเกิด
ในอบายภูมิ

ตัวอย่าง “ ทุกสัตว์นรจกเปรดวิปลาส ปราดเปรื่องวิทย์ที่วีนชมอง”
(ลำนำนุกระดิง หน้า 48)

1.4 คำที่ใช้แทนความต้องห้ามเกี่ยวกับอวัยวะเบื่องต่ำ ได้แก่ ติน สันติน ตินสัน
เมื่อจะกล่าวให้สุภาพต้องใช้ เท้า สันเท้า แทน

ตัวอย่าง “ มันทำให้ผู้ใหญ่ขุ่นเคือง เปลืองสันตินจะกระทืบมัน”
(ลำนำนุกระดิง หน้า 36)

1.5 คำที่ใช้แทนความต้องห้ามเกี่ยวกับสภาพที่ต่ำช้า มี

ก. ชาติชั่ว ชั่วชาติ เป็นคำแสดงสภาพอันเลวทรามต่ำช้าไม่พึงปรารถนา
ซึ่งจะใช้ในการบริภาษ

ตัวอย่าง “ ขับไล่พม่าอุบาทว์ ชาติชั่ว”
(บางกอกแก้วกำศรวล หน้า 66)

ข. ชาติหมา เป็นคำกล่าวถึงกำเนิดที่ต่ำช้าไม่พึงปรารถนาของคน
ตัวอย่าง “ วิปริตผิดอุบาทว์ไปทั้งนั้น ประเทศจีนชาติหมาสามัญ”
(ลำนำนุกระดิง หน้า 222)

ค. ชีช้า เป็นคำแสดงสภาพอันต่ำช้า
ตัวอย่าง “ ชีช้าชั่วช้อยู่เอเชีย เป็นเหยียโดโนเสาร์เงาไม่ยั้ง”
(ลำนำนุกระดิง หน้า 13)

ง. หินชาติ หมายถึง มีกำเนิดต่ำ เลวทราม
ตัวอย่าง “ กากี้เจ้าของครอง ชีพด้วย
เมาสมมุตติจงทอง หินชาติ”
(กวีนิพนธ์ของอังคาร หน้า 35)

จ. บัดชบ หมายถึง ลันดี มักใช้ประกอบคำ โง่ เชื้อ
ตัวอย่าง “ กลอนกลับสับสับสับสนนาน เบ่งงานบัดชบกลบอัดตา”

(ปณิธานกวี หน้า 57)

ตัวอย่าง จ. ถ้อย หมายถึง ชั่ว เลว ทราม
“ ทั่วยุแทนก็แสนถ้อย หิวคอยรับจับฉันทัก”
(กวีนิพนธ์ของอังคาร หน้า 212)

ตัวอย่าง ช. สดุด หมายถึง หยาบ ต่ำช้า เลวทราม
“ อยากผ่านพิภพสยามรัฐ ยิ่งใหญ่ สะฮา
ลอกกากนไปเลียนบ้า ชั่วช้าฝรั่งสดุด”
(บางกอกแก้วกำศรวล หน้า 73)

ตัวอย่าง ซ. สามานย์ หมายถึง เลวทราม ต่ำช้า
“ ไหมวิเศษใหญ่ยิ่งล้ำ ดิรัจฉาน
อันว่างเปล่าสามานย์ ไม่รู้”
(บางกอกแก้วกำศรวล หน้า 73)

1.6 คำที่ใช้แทนความต้องการห้ามที่ถือว่าเป็นคำไม่สุภาพ มี

ตัวอย่าง ก. กู เป็นคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ที่ไม่สุภาพสำหรับสุภาพชน
“ รู้ด้วยกูอดีตเผด็จการกล้า เก่งกว่าพ่อแม่มีงับแสนแสน”
(ลำนำนุกระดิ่ง หน้า 36)

ตัวอย่าง ข. มึง เป็นคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ที่ไม่สุภาพสำหรับสุภาพชน
“ ช่างมึงเหมือนฆ่าหมาสักที กูนี้แหละเจ้าของไทยแล่น”
(ลำนำนุกระดิ่ง หน้า 36)

ตัวอย่าง ค. ไอ้ เป็นคำนำหน้านามที่ไม่สุภาพสำหรับสุภาพชน
“ มึงนะร้ายไอ้กวีใจสัตว์ สารพัดชั่วช้าเสียเหลือแสน”
(บางกอกแก้วกำศรวล หน้า 37)

ตัวอย่าง ง. แม่มีง พ่อแม่มีง เป็นคำสรรพนามที่ไม่สุภาพสำหรับสุภาพชน
“ แม่มีงเร่รู้จักเลิร้าย มุ่งหมายอาฆาตพยาบาทแรง”
(ลำนำนุกระดิ่ง หน้า 36)

ตัวอย่าง จ. กระบาล เป็นคำนามที่ไม่สุภาพสำหรับสุภาพชน
“ นักกระบาลมิงฤาสนามบิน ทำให้สิ้นนุกระดิ่งก็ยังได้”
(ลำนำนุกระดิ่ง หน้า 36)

2. คำต้องห้ามเทียม แยกเป็น

2.1 คำต้องห้ามเทียมทางความหมาย ได้แก่

2.1.1 คำที่ใช้แทนความต้องห้ามเกี่ยวกับอวัยวะเพศชายและหญิง มี

ก. ลึงค์ คิวลึงค์ หมายถึง อวัยวะเพศชาย

ตัวอย่าง

“ เบียร์บาร์ซูซ่าเมาเอ็ดอึง เพลงโยกลึงค์เคล้าลึงถึงที่”

(ลำนำนุกระดิง หน้า 35)

“ นางกาลสีตี๋มซึ่ง คิวลึงค์ ควรแล”

(บางกอกแก้วกำศรวล หน้า 98)

ข. โยนี หมายถึง อวัยวะเพศหญิง

ตัวอย่าง

“ รบกับโยนีและน้ำเงินทอง มีเกียรติ์ก้องร่าวนักรบฟ้า”

(ลำนำนุกระดิง หน้า 12)

2.1.2 คำที่ใช้แทนความต้องห้ามเกี่ยวกับกิริยาการร่วมเพศ มี

ก. ผสมพันธุ์ หมายถึง การร่วมเพศ

ตัวอย่าง

“ สับสนป่ารยอนตร์ทั้งนั้น อมนุษย์ผสมพันธุ์กับเครื่องยตร์”

(บางกอกแก้วกำศรวล หน้า 204)

ข. สืบพันธุ์ หมายถึง การร่วมเพศ

ตัวอย่าง

“ ถิ่นนอนสืบพันธุ์ทั้งเดือนปี มั่วชีวิตมีสะลิมสะลือ”

(ลำนำนุกระดิง หน้า 64)

ค. ซีกัน หมายถึง การร่วมเพศ

ตัวอย่าง

“ ดูแต่เถนและซี ที่นี้
ซีกันก็วันมี พิชชั่ว ไตเลย”

(บางกอกแก้วกำศรวล หน้า 96)

2.1.3 คำที่ใช้แทนความต้องห้ามเกี่ยวกับสัตว์อัปมงคล และสัตว์ชั้นต่ำ

เพื่อเป็นการเปรียบเปรยถึงคน มี

ก. แลน หมายถึง เหี้ย

ตัวอย่าง

“ ปวงแลนแสนคลั่งไคล้ รยอนตร์”

(บางกอกแก้วกำศรวล หน้า 84)

ข. ไทยแลน

ตัวอย่าง

“ ชำมึงเหมือนฆ่าหมาสั๊กที่ ภูนี้แหละเจ้าของไทยแลน”

(ลำนำนุกระดิง หน้า 37)

ค. หมา

ตัวอย่าง

“ อวดเก่งเป่งเลียดบ้า เสมอหมาสัตว์กัดกันไป”

(ลำนำนุกระดิง หน้า 37)

ตัวอย่าง	“ ภาพยนตร์ลามกใหม่ สัตว์คลั่งปืนไววาย ยิง ยัด yes งามาย วางเชิงศิลป์นักล่า	ใจหาย สะฮา ลั่นหล้า ทุกเรื่อง งั่งบ้าบัดสี”
----------	---	--

(ลำนำนุกระดิง หน้า 62)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าอังคารใช้ yes เป็นรูปคำต้องห้ามเทียมเพื่อกล่าวถึงความต้องห้าม คือ การร่วมเพศ ซึ่งผู้อ่านสามารถทราบได้ เนื่องจาก yes มีเสียงใกล้เคียงกับความต้องห้ามที่ต้องการกล่าว นอกจากนี้อังคารยังใช้บริบทของคำมาช่วยอีกด้วย คือใช้คำ ยิง ยัด มานำหน้า ซึ่งทั้ง ยิง และ ยัด นี้ก็มีเสียงใกล้เคียงกับความต้องห้ามที่ต้องการกล่าวดังนั้น เมื่อผู้อ่านเห็นคำ yes ก็สามารถทราบได้ทันทีว่าหมายถึงคำต้องห้ามอะไร

2.2.2 คำต้องห้ามเทียมที่มีเสียงกลับกันกับความต้องห้ามที่ต้องการกล่าว ได้แก่ ยักษ์ไม่เพชร

ตัวอย่าง	“ นางกาลสีมซึ่ง ถ้าเล่ห์ล้าตาลถึง สุพรรณยักษ์ไม่เพชรพิง โตกแก่พราหมณ์อ้าอึ้ง	คิวสิงค์ ควรแล ซาบซึ่ง ใจโลก สาแล โกรธซึ่งทุรคา”
----------	---	---

(บางกอกแก้วกำศรวล หน้า 98)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า อังคารใช้ “ ยักษ์ไม่เพชร ” เป็นรูปคำต้องห้ามเทียมที่มีเสียงกลับกันกับความต้องห้ามที่ต้องการกล่าวเมื่อผู้อ่านผวนเสียงของรูปคำนี้ก็จะทราบได้ทันทีว่าหมายถึงความต้องห้ามอะไร

คำต้องห้ามทั้งแท้และเทียมซึ่งจะมีรูปปรากฏต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นจะมีการใช้ในบทร้อยกรองทั้ง 3 ประเภทแตกต่างกันไปดังนี้

1. ในกาพย์จำนวน 633 บทซึ่งคิดเป็น 14.08% ของจำนวนบทร้อยกรองทั้งหมดนั้น จะมีรูปคำต้องห้ามปรากฏอยู่ 51 คำ นั่นคือมีการใช้คำต้องห้ามโดยเฉลี่ย 0.08 คำต่อ 1 บท
2. ในกลอนจำนวน 1969 บท ซึ่งคิดเป็น 43.80% ของจำนวนบทร้อยกรองทั้งหมดนั้น จะมีรูปคำต้องห้ามปรากฏอยู่ 308 คำ นั่นคือมีการใช้คำต้องห้ามโดยเฉลี่ย 0.16 คำต่อ 1 บท
3. ในโคลงจำนวน 1893 บทซึ่งคิดเป็น 42.12% ของจำนวนบทร้อยกรองทั้งหมดนั้น จะมีรูปคำต้องห้ามปรากฏอยู่ 584 คำ นั่นคือมีการใช้คำต้องห้ามโดยเฉลี่ย 0.31 คำต่อ 1 บท

เห็นได้ว่า กาพย์ซึ่งมีจำนวนบทร้อยกรองน้อยที่สุดนั้นมีการใช้คำต้องห้ามน้อยที่สุดด้วย คือ เฉลี่ย 0.08 คำต่อ 1 บท ส่วนกลอนและโคลงซึ่งมีจำนวนบทประพันธ์ใกล้เคียงกันนั้น

มีความต่างกันในเรื่องของการใช้คำต้องห้ามอย่างเห็นได้ชัด คือ โคลงจะมีการใช้คำต้องห้ามมากที่สุดโดยจะมีการใช้คำต้องห้ามโดยเฉลี่ยเป็น 2 เท่า ของกลอนและเป็น 4 เท่าของกาพย์และเมื่อพิจารณาถึงสาเหตุที่ทำให้มีจำนวนคำต้องห้ามแตกต่างกันในร้อยกรองทั้ง 3 ประเภทก็พบว่า การที่กาพย์มีคำต้องหาน้อยที่สุดเป็นเพราะอังกคารใช้ร้อยกรองประเภทกาพย์บรรยายความงามของธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นคำที่ใช้จึงเป็นคำที่ไพเราะสละสลวยเป็นส่วนใหญ่ ตรงข้ามกับกลอนและโคลงที่มีการใช้คำต้องห้ามมากกว่า โดยเฉพาะโคลงซึ่งมีการใช้คำต้องห้ามมากที่สุด ก็เพราะอังกคารจะใช้โคลงบรรยายถึงสภาพความเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติและบ้านเมือง ที่เกิดจากกลุ่มคนซึ่งรับเอาความเจริญจากประเทศตะวันตกและประเทศตะวันออกบางประเทศมาใช้ โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องเหมาะสมต่างๆ ดังนั้นอารมณ์ที่สะท้อนออกมาจากคำประพันธ์จึงเป็นอารมณ์ที่รุนแรง เป็นอารมณ์ที่แสดงความโกรธ เกลียด คำที่ใช้จึงเป็นคำด่าหรือบิร้ายตำหนิติเตียนมากกว่า อีกประการหนึ่งอาจเป็นเพราะลักษณะเฉพาะของโคลงที่ว่า ใน 1 บทจะมีบังคับคำเอกถึง 7 แห่ง และยังสามารถที่จะจบความได้ภายใน 1 บท จึงเหมาะที่จะใช้แสดงอารมณ์อันรุนแรงที่เกิดขึ้นเป็นช่วงๆ ได้มากกว่าคำประพันธ์ประเภทอื่น

การใช้รูปคำต้องห้ามทั้งแท้และเทียมโดยละเอียดนั้น ผู้เขียนบทความได้แสดงไว้ในตารางที่ 1 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงการใช้รูปคำต้องห้ามที่ใช้ในร้อยกรองของอังกคารทั้ง 4495 บท โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

ลำดับ ที่	รายการคำ และรูปคำ	จำนวน รูป ปรากฏ	ร้อยละ	กาพย์		กลอน		โคลง	
				จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.	ถ้อย	152	16.2	3	5.88	13	4.22	136	23.29
2.	โง่ โง่เง่า โง่ จั่ง	106	11.24	2	3.92	21	6.82	83	14.21
3.	สัตว์	84	8.91	8	15.68	22	7.14	54	9.25
4.	สกุล	71	7.53	1	1.96	9	2.92	61	10.44
5.	บ้า บ้าระห่ำ	67	7.10	4	7.84	27	8.77	36	6.16
6.	ระยำ	50	5.30	3	5.88	28	9.09	19	3.25
7.	อุบาทว์	48	5.09	4	7.84	16	5.19	28	4.79

8.	ดิรัจฉาน เตียรฉาน	37	3.92	4	7.84	17	5.52	16	2.74
9.	ไทยแลน	31	3.29	1	1.96	16	5.19	14	2.40
10.	หมา	29	3.08	1	1.96	10	3.25	18	3.08
11.	บัดชบ	25	2.65	3	5.88	10	3.25	12	2.05
12.	สามานย์	25	2.65	-	-	14	4.54	11	1.88
13.	ชี	22	2.33	6	11.76	7	2.27	9	1.54
14.	เหี้ย	19	2.01	-	-	6	1.95	13	2.23
15.	แลน	19	2.01	-	-	8	2.60	11	1.88
16.	ดิน สันดิน ดินสัน	17	1.81	2	3.92	8	2.60	7	1.20
17	จัญไร	16	1.69	2	3.92	8	2.60	6	1.03
18.	เปรต จกเปรต นรกจก เปรต	15	1.59	2	3.92	5	1.62	8	1.37
19	ฉิบหาย	14	1.48	2	3.92	6	1.95	6	1.03
20	ชาติชั่ว ชั่วชาติ	13	1.37	-	-	5	1.62	8	1.37
21	กู	12	1.27	1	1.96	11	3.57	-	-
22	ผสมพันธุ์ สืบพันธุ์	12	1.27	-	-	10	3.25	2	0.34
23	ชีช้า	9	0.95	-	-	6	1.95	3	0.51
24	ไอ้	9	0.95	-	-	2	0.65	7	1.20
25	มึง	7	0.74	-	-	7	2.27	-	-

26	ลิงค์ คิวลิงค์	7	0.74	-	-	3	0.97	4	0.68
27	อัปรีย์	5	0.53	2	3.92	3	0.97	-	-
28	เยี้ยว	4	0.42	-	-	-	-	4	0.68
29	หินชาติ	3	0.32	-	-	-	0.65	1	0.17
30	พ่อแม่มีง	3	0.32	-	-	3	0.97	-	-
31	ตายท่า ตายท่าโหลง	2	0.22	-	-	-	-	2	0.34
32	กระบาล กะบาล	2	0.22	-	-	1	0.32	1	0.17
33	yes	2	0.22	-	-	1	0.32	1	0.17
34	โยนี	2	0.22	-	-	1	0.32	1	0.17
35	ไพร่	1	0.11	-	-	1	0.32	-	-
36	ยักษ์ไม้ เพชร	1	0.11	-	-	-	-	1	0.17
37	ชาติหมา	1	0.11	-	-	1	0.32	-	-
38	ซีกัน	1	0.11	-	-	-	-	1	0.17
	รวม	943	100	51	100	308	100	584	100

จากตารางจะเห็นได้ว่า

1. ในร้อยกรองทั้งหมดจำนวน 4495 บท จะมีรูปคำต้องห้ามปรากฏอยู่ 943 คำ นั่นคือมีการใช้คำต้องห้ามโดยเฉลี่ยเท่ากับ 0.21 คำต่อ 1 บท และในร้อยกรองแต่ละประเภทก็จะมีการใช้คำต้องห้ามแตกต่างกันด้วย คือ กาพย์ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 633 บทนั้นจะมีรูปคำต้องห้ามปรากฏอยู่ 51 คำ คือมีการใช้คำต้องห้ามโดยเฉลี่ย 0.08 คำต่อ 1 บท ส่วนกลอนซึ่งมีจำนวน 1969 บทนั้นจะมีรูปคำต้องห้ามปรากฏอยู่ 308 คำ คือมีการใช้คำต้องห้ามโดยเฉลี่ย 0.16 คำต่อ 1 บท และโคลงจำนวน 1893 บท จะมีรูปคำต้องห้ามปรากฏอยู่ 584 คำ คือมีการใช้คำต้องห้ามโดยเฉลี่ย 0.31 คำต่อ 1 บท

2. คำต้องห้ามที่มีการใช้มากที่สุดคือ มีการใช้ถึง 152 ครั้ง ลงไปจนถึงคำที่มีการใช้มากที่สุดคือมีการใช้ตั้งแต่ 50 ครั้งขึ้นไปนั้นมีอยู่ 6 คำ คือ ถ้อย ใจ (ใจเฝ้า ฯลฯ) สัตว์ สดุด บ้า (บ้าระห่ำ) และ ระบาย ในจำนวนนี้จะเป็นคำต้องห้ามแท้ 3 คำ คือ ถ้อย สดุด และระบาย เป็นคำต้องห้ามเทียม 3 คำ คือ ใจ สัตว์ และ บ้า

3. คำต้องห้ามที่มีการใช้น้อยที่สุดนั้น เป็นคำต้องห้ามซึ่งมีการใช้เพียงครั้งเดียวมีอยู่ 4 คำ ได้แก่ ไพร์, ยักษ์ไม่เพชร, ขาดิหมา และ ชีกัน ซึ่งในจำนวนนี้จะเป็นคำต้องห้ามแท้เพียงคำเดียว นอกนั้นเป็นคำต้องห้ามเทียมทั้งหมด

4. เมื่อพิจารณาการปรากฏของคำต้องห้ามทั้งหมดในร้อยกรองทั้ง 3 ประเภทรวมกันก็พบว่า มีการปรากฏของคำต้องห้ามแตกต่างกันไปซึ่งสามารถแยกได้เป็น 2 ชนิด คือ

4.1 คำต้องห้ามที่ปรากฏในร้อยกรองทุกประเภทหมายถึง คำต้องห้ามที่มีใช้ในกาพย์ กลอน และโคลงจะมีทั้งหมด 16 คำ ได้แก่ ถ้อย ใจ สัตว์ สดุด บ้า ระบาย อุบาทว์ ดิรัจฉาน ไทยแลน หมา บัดซบ ชี จัญไร เปรด ดิน และ ฉิบหาย

4.2 คำต้องห้ามที่ไม่ปรากฏในร้อยกรองบางประเภทหมายถึง คำต้องห้ามที่ไม่มีใช้ในร้อยกรองบางประเภท เช่น ไม่มีใช้ในกาพย์ หรือไม่มีใช้ในกลอน แยกเป็น

ก. คำต้องห้ามที่ไม่มีใช้ในร้อยกรองประเภทกาพย์มีทั้งหมด 21 คำ ได้แก่ สามานย์ เที้ย แลน ขาดิชั่ว ผสมพันธุ์ ชีข้า ไอ้ มึง ลิงค์ เยี้ยว หินชาติ แม่มึง ตายห่า ดิน กะบาล yes โยนิ ไพร์ ยักษ์ไม่เพชร ขาดิหมา และ ชีกัน

ข. คำต้องห้ามที่ไม่มีใช้ในร้อยกรองประเภทกลอนมี 4 คำ ได้แก่ เยี้ยว ตายห่า ยักษ์ไม่เพชร และ ชีกัน

ค. คำต้องห้ามที่ไม่มีใช้ในร้อยกรองประเภทโคลงมี 7 คำ ได้แก่ กู มึง อับริย แม่มึง ดิน ไพร์ และ ขาดิหมา และเมื่อพิจารณาการใช้คำต้องห้ามตามประเภทของคำต้องห้ามซึ่งได้แบ่งไว้เป็นคำต้องห้ามแท้ และคำต้องห้ามเทียมนั้นโดยละเอียดก็จะได้ดังแสดงไว้ในตารางที่ 2 และตารางที่ 3 ต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงการใช้รูปคำต้องห้ามไว้ในร้อยกรองของอังคารทั้ง 4495 บทโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

ลำดับ ที่	รายการคำ และรูปคำ	จำนวน รูป ปรากฏ	ร้อยละ	ภาพย์		กลอน		โคลง	
				จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.	ถ้อย	152	26.16	3	8.57	13	6.91	136	37.99
2.	สฤล	71	12.22	1	2.86	9	4.79	61	17.04
3.	ระย้า	50	8.61	3	8.57	28	14.89	19	5.31
4.	อุบาทว์	48	8.26	4	11.43	16	8.51	28	7.82
5.	ติรัจฉาน เดียรรณ	37	6.37	4	11.43	17	9.04	16	4.47
6.	บัดซบ	25	4.30	3	8.57	10	5.32	12	3.35
7.	สามัญ	25	4.30	-	-	14	7.45	11	3.07
8.	ชี	22	3.79	6	17.16	7	3.72	9	2.51
9.	เหี้ย	19	3.27	-	-	6	3.19	13	3.63
10.	ดิน สันดิน ดินสัน	17	2.93	2	5.71	8	4.26	7	1.96
11.	จัญไร	16	2.75	2	5.71	8	4.26	6	1.67
12.	เปรต จกเปรต นรกจก เปรต	15	2.58	2	5.71	5	2.66	8	2.23
13.	ฉิบหาย	14	2.41	2	5.71	6	3.19	6	1.67
14.	ชาติชั่ว ชั่วชาติ	13	2.24	-	-	5	2.66	8	2.23
15.	กู	12	2.07	1	2.86	11	5.86	-	-

เรียงลำดับ

โคลง

ร้อยละ

37.99

17.04

5.31

7.82

4.47

3.35

3.07

2.51

3.63

1.96

1.67

2.23

1.67

2.23

-

16.	ชี้ข้า	9	1.55	-	-	6	3.19	3	0.84
17.	ไอ้	9	1.55	-	-	2	1.06	7	1.96
18.	มึง	7	1.20	-	-	7	3.72	-	-
19.	อัปรีย	5	0.86	2	5.71	3	1.59	-	-
20.	เยียว	4	0.69	-	-	-	-	4	1.13
21.	หินชาติ	3	0.52	-	-	2	1.06	1	0.28
22.	แม่มึง	3	0.52	-	-	3	1.59	-	-
	พ่อแม่มึง								
23.	ตายท่า	2	0.34	-	-	-	-	2	0.56
	ตายโหง								
24.	กะบาล	2	0.34	-	-	1	0.54	1	0.28
	กระบาล								
25.	ชาติหมา	1	0.17	-	-	1	0.54	-	-
	รวม	581	100	35	100	188	100	358	100

ตารางที่ 3 ตารางแสดงการใช้รูปคำต้องห้ามเทียมในร้อยกรองของอังคารทั้ง 4495 บทโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

ลำดับที่	รายการคำและรูปคำ	จำนวนรูปปรากฏ	ร้อยละ	ภาพย		กลอน		โคลง	
				จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.	ไ้ ไ้เง้า ไ้เง้ง ฯลฯ	106	29.28	2	12.50	21	17.50	83	36.73
2.	ลั้ตัว	84	23.20	8	50.00	22	18.33	54	23.89
3.	บ้ำ บ้ำระห่ำ	67	18.51	4	25.00	27	22.50	36	15.93

4.	ไทยแลนด์	31	8.56	1	6.25	16	13.34	14	6.19
5.	หมา	29	8.01	1	6.25	10	8.34	18	7.97
6.	แลนด์	19	5.25	-	-	8	6.66	11	4.88
7.	ผสมพันธุ์ สืบพันธุ์	12	3.31	-	-	10	8.34	2	0.88
8.	ลิงค์ คิวลิงค์	7	1.94	-	-	3	2.50	4	1.77
9.	yes	2	0.55	-	-	1	0.83	1	0.44
10.	โยนี	2	0.55	-	-	1	0.83	1	0.44
11.	ไพร่	1	0.28	-	-	1	0.83	-	-
12.	ยักษ์ไม่ เพชร	1	0.28	-	-	-	-	1	0.44
13.	ซิกัน	1	0.28	-	-	-	-	1	0.44
	รวม	362	100	16	100	120	100	226	100

จากตารางที่ 2 และ 3 จะเห็นได้ว่า

1. ในร้อยกรองทั้งหมดจำนวน 4495 บท จะมีคำต้องห้ามแท้อยู่ 581 คำ และคำต้องห้ามเทียม 362 คำ ซึ่งแยกไปตามชนิดของคำประพันธ์ได้ดังนี้ ในกาพย์จะมีคำต้องห้ามแท้อยู่ 35 คำ และคำต้องห้ามเทียม 16 คำ ส่วนกลอนจะมีคำต้องห้ามแท้อยู่ 188 คำ และคำต้องห้ามเทียม 120 คำ และสำหรับโคลงนั้นจะมีคำต้องห้ามแท้อยู่ 358 คำ และคำต้องห้ามเทียม 226 คำ

2. คำต้องห้ามที่ใช้มากที่สุดตั้งแต่ 50 คำขึ้นไป จะมีการใช้แตกต่างกันไปคือ

2.1 คำต้องห้ามแท้มากที่สุด ได้แก่ ถ้อย มีการใช้ 152 คำ คิดเป็น 26.16% ของการใช้คำต้องห้ามแท้มทั้งหมด รองลงไปคือ สดุด มีการใช้ 71 คำ คิดเป็น 12.22% ของการใช้คำต้องห้ามแท้มทั้งหมด ถัดลงไปอีกคือ ระบาย มีการใช้ 50 คำ คิดเป็น 8.61% ของการใช้คำต้องห้ามแท้มทั้งหมด

2.2 คำต้องห้ามเทียมที่ใช้มากที่สุด ได้แก่ โง่ (โง่งง ฯลฯ) มีการใช้ 106 คำ คิดเป็น 29.28% ของการใช้คำต้องห้ามเทียมทั้งหมด รองลงไปคือ สัตว์ มีการใช้ 84 คำ คิดเป็น 23.20% ของการใช้คำต้องห้ามเทียมทั้งหมด ถัดลงไปอีกคือ บ้า (บ้าระห่ำ) มีการใช้ 67 คำ

6.19
7.97
4.88
0.88
1.77
0.44
0.44
-
0.44
0.44
100

คิดเป็น 18.51% ของการใช้คำต้องห้ามทั้งหมด

3. คำต้องห้ามที่มีการใช้น้อยที่สุดแยกแต่ละประเภทได้ดังนี้

3.1 คำต้องห้ามแท้ที่มีการใช้น้อยที่สุด คือมีการใช้เพียง 1 คำ คิดเป็น 0.17% ของการใช้คำต้องห้ามแท้ทั้งหมด

3.2 คำต้องห้ามเทียมที่มีการใช้น้อยที่สุด คือมีการใช้เพียง 1 คำ ได้แก่ ไพร์ ยักษ์ไม่เพชร และ ชีกัน ซึ่งแต่ละคำจะมีการใช้คิดเป็น 0.28% ของการใช้คำต้องห้ามเทียมทั้งหมด

4. เมื่อพิจารณาการปรากฏของคำต้องห้ามทั้ง 2 ประเภทในร้อยกรองทั้ง 3 ชนิดก็พบว่า มีการปรากฏของคำต้องห้ามแตกต่างกันไปดังนี้

4.1 คำต้องห้ามที่ปรากฏในร้อยกรองทั้ง 3 ชนิด สำหรับคำต้องห้ามแท้จะมี ถ้อย สดุด ระบาย อุบาทว์ ดิรัจฉาน บัดซบ ชี ติน จัญไร เปรด และ ฉิบหาย ส่วนคำต้องห้ามเทียมมี โง่ สัตว์ บ้า ไทยแลนด์ และหมา

4.2 คำต้องห้ามที่ไม่ปรากฏในร้อยกรองบางประเภท หมายถึง คำต้องห้ามที่ไม่มีใช้ในร้อยกรองบางประเภท เช่น ไม่มีใช้ในกาพย์ หรือ ไม่มีใช้ในกลอน เป็นต้น แยกเป็น

ก. คำต้องห้ามที่ไม่มีใช้ในกาพย์ สำหรับคำต้องห้ามแท้ได้แก่ สามานย์, เที้ย ขาดิชั่ว ชีช้า ไอ้ มึง เยี้ยว หินชาติ แม่มึง ตายท่า กะบาล และชาติหมา ส่วนคำต้องห้ามเทียมได้แก่ แลน ผสมพันธุ์ สิ่ง yes โยนิ ไพร์ ยักษ์ไม่เพชร และชีกัน

ข. คำต้องห้ามที่ไม่มีใช้ในโคลง สำหรับคำต้องห้ามแท้ ได้แก่ เยี้ยว และ ตายท่า ส่วนคำต้องห้ามเทียม ได้แก่ ยักษ์ไม่เพชร และ ชีกัน

ค. คำต้องห้ามที่ไม่มีใช้ในโคลง สำหรับคำต้องห้ามแท้ได้แก่ ถู มึง อปรีย์ แม่มึง และชาติหมา ส่วนคำต้องห้ามเทียม ได้แก่ ไพร์

เมื่อหันมาพิจารณาว่า เหตุใดนักวิจารณ์ส่วนใหญ่จึงมีความเห็นว่า การใช้คำต้องห้ามของอังคารเป็นศิลปะแทนที่จะเป็นการไม่เหมาะสมเนื่องจากนำมาใช้ในร้อยกรองซึ่งต้องมีการเลือกเฟ้นคำที่ใช้เป็นพิเศษต่างจากร้อยแก้วธรรมดา ก็พบว่า เป็นเพราะอังคารใช้คำต้องห้ามนี้ได้ อย่างสอดคล้องกลมกลืนกับบริบททางเสียงและความหมายของร้อยกรองและสารที่ต้องการส่งต่องจะแยกกล่าวทีละประเด็นเพื่อให้เข้าใจชัดเจนขึ้น คือ

1. การใช้คำต้องห้ามในบริบททางเสียง ร้อยกรองทุกประเภทมีบังคับเกี่ยวกับเสียงสระหรือสัมผัสนอก และร้อยกรองบางประเภทนอกจากจะมีบังคับเกี่ยวกับเสียงสระแล้วยังมีบังคับเกี่ยวกับเสียงวรรณยุกต์ด้วยเช่น กลอนจะมีข้อกำหนดเกี่ยวกับเสียงวรรณยุกต์ในแต่ละบทซึ่งมี 4 วรรคไว้ดังนี้

และคำ
ห้ามแท้
้องห้าม
3 คำ

6.16%
องการ
ารใช้คำ

คำ คิด
คิดเป็น
67 คำ

ท้ายวรรคแรกหรือวรรคสลับจะไม่ใช้เสียงสามัญ ท้ายวรรคที่ 2 หรือวรรครับนิยมเสียง จัตวา ท้ายวรรคที่ 3 หรือวรรครองห้ามใช้เสียงวรรณยุกต์เดียวกับท้ายวรรครับ และนิยมเสียง สามัญ ส่วนท้ายวรรคที่ 4 หรือวรรคส่ง ห้ามเสียงจัตวา นิยมเสียงสามัญ การใช้คำต้องห้ามที่อยู่ ท้ายวรรคของบทกลอนนั้น อังคารสามารถใช้ได้อย่างถูกต้องตรงกับข้อกำหนด

ตัวอย่าง “ กากอิงอ่างคางคกจกเปรต เป็นดาววิเศษทุกจอหนังฉาย ”

(ลำนำนุกระดิ่ง หน้า 35)

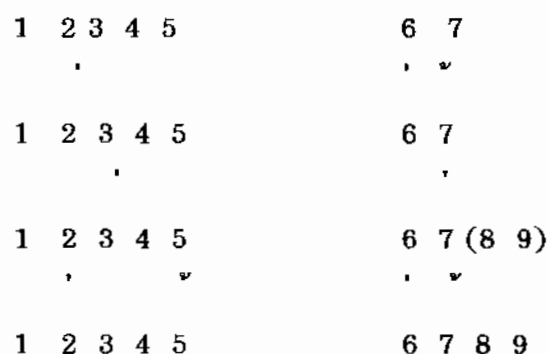
จากตัวอย่าง คำต้องห้ามที่ลงท้ายวรรคสลับ คือ จกเปรต ซึ่งมีเสียงวรรณยุกต์เอกท้ายคำ ตรงกับ ข้อกำหนดของเสียงวรรณยุกต์ที่กล่าวข้างต้น

หรือ

“ ภาพหน้าย่ามีรูปมนุษย์ จงผูกเกิดในร่างดิรัจฉาน ”

คำต้องห้ามที่ใช้ในกลอนบาทนี้คือ “ ดิรัจฉาน ” ซึ่งเป็นคำลงท้ายวรรครับ เห็นได้ว่า พยางค์ท้าย คือ “ ฉาน ” นั้นจะมีเสียงวรรณยุกต์จัตวา ตรงตามข้อกำหนดที่ว่า ท้ายวรรครับนิยมเสียงจัตวา

ส่วนโคลงนั้น นอกจากจะมีบังคับเกี่ยวกับเสียงสระซึ่งเป็นสัมผัสนอกแล้วก็ยังมีบังคับ เกี่ยวกับวรรณยุกต์ด้วย แต่จะเป็นบังคับเกี่ยวกับรูปวรรณยุกต์ ซึ่งตามความจริงแล้ว ก็โยงมาถึง เรื่องของเสียงวรรณยุกต์ได้เช่นเดียวกัน คือ โคลงบทหนึ่งซึ่งมีสี่บาทจะต้องมี คำเอก คือ คำที่มีรูป วรรณยุกต์เอก 7 คำ และคำโท คือ คำที่มีรูปวรรณยุกต์โท 4 คำ ซึ่งคำเอกนี้ยังอนุญาตให้ใช้คำ ดायแทนได้ด้วย การกำหนดเกี่ยวกับวรรณยุกต์ของโคลงสามารถเขียนเป็นแผนผังได้ดังนี้

จากแผนผังจะเห็นได้ว่า ในบาทที่ 1 กำหนดให้คำที่ 4 เป็นคำเอก และ คำที่ 5 เป็นคำ โทในบาทที่ 2 กำหนดให้คำที่ 2 และ คำที่ 6 เป็นคำเอก ส่วนคำที่ 7 เป็นคำโท ในบาทที่ 3 กำหนดให้คำที่ 3 และคำที่ 7 เป็นคำเอก และในบาทที่ 4 กำหนดให้คำที่ 2 และคำที่ 6 เป็น คำเอก ส่วนคำที่ 5 และคำที่ 7 เป็นคำโท

การใช้คำต้องห้ามในโคลงนี้พบว่า อังคารใช้คำต้องห้ามต่าง ๆ ในตำแหน่งทั่ว ๆ ไปของบทโคลงแต่ละบาท โดยไม่ได้เน้นเฉพาะว่าจะใช้ตรงที่บังคับคำเอกโทเท่านั้น ส่วนใหญ่จึงเป็นการใช้ในตำแหน่งที่ไม่ใช่คำเอกคำโท และ หากเป็นตำแหน่งที่บังคับคำเอกคำโทแล้ว อังคารก็เลือกใช้คำต้องห้ามที่ตรงตามข้อบังคับอย่างเคร่งครัด ดังนั้นจึงไม่น่าแปลกใจที่ คำว่า “ ถ้อย ” มีการใช้มากที่สุดในโคลงและรองลงไปก็คือคำว่า โง่ โง่เง่า ฯลฯ เพราะคำทั้งสองเป็นคำที่มีรูปวรรณยุกต์เอกหรือ คำเอกซึ่งมีกำหนดใช้ถึง 7 แห่งนั่นเอง

ตัวอย่าง

“ ปวงไทยสมัยถ้อยสิน เกียรติศักดิ์ สาธุ ”

(บางกอกแก้วกำศรวล หน้า 43)

คำต้องห้ามที่ใช้ในโคลงบาทที่ 1 นี้คือ คำว่า “ ถ้อย ” ซึ่งอยู่ในตำแหน่งบังคับคำเอกหรือ

“ ไทยเอเซียกว่าเหี้ย เดียรฉาน ”

(บางกอกแก้วกำศรวล หน้า 88)

คำต้องห้ามที่ใช้ในโคลงบาทที่ 1 นี้ คือ คำว่า “ เหี้ย และ เดียรฉาน ” โดยที่คำว่า เหี้ย จะอยู่ในตำแหน่งบังคับคำโท

2. การใช้คำต้องห้ามในปริบททางความหมาย ความหมายในที่นี้คือ สารที่กวีใส่ไว้ในบทประพันธ์ของตนเพื่อถ่ายทอดไปยังผู้อ่านหรือผู้รับสาร ดังนั้นความหมายจึงมีใช้จำกัดเฉพาะเรื่องราวหรือเนื้อหาของสารเท่านั้น แต่จะรวมไปถึงอารมณ์หรือความรู้สึกของกวีด้วย เหตุนี้กวีจึงมีเพียงแต่จะเลือกใช้คำที่มีความหมายตามต้องการอย่างเดียว หากต้องนำคำที่ต้องการใช้นี้ไปใส่ไว้ในตำแหน่งที่มีปริบททางความหมายที่สอดคล้องผสมกลมกลืนกันอีกด้วย สารที่ได้จึงจะมีเรื่องราว อารมณ์ และความรู้สึกครบถ้วนดังต้องการ

จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า การใช้คำต้องห้ามในปริบททางความหมายนั้น อังคารใช้โดยแยกคำต้องห้ามออกเป็น 2 กลุ่มคือ

1. คำต้องห้ามที่ใช้ในการอ้างถึง เป็นคำต้องห้ามที่ใช้กล่าวถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งตรง ๆ และยังรวมไปถึงการกล่าวอ้างแบบเปรียบเปรยอีกด้วย คำต้องห้ามที่ใช้ในการอ้างถึงแยกเป็น 2 ชนิดย่อย ได้แก่

ก. เป็นคำที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ ได้แก่ กู มึง ไอ้ แม่มึง พ่อแม่มึง สิ่งศักดิ์สิทธิ์ โยนี่ สันตืน ตินสัน ติน กระบาล กระบาล ชี เยี้ยว ชีข้า และไพร่

ข. เป็นคำที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ หรือสิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์ ได้แก่ เดียรฉาน ตีรฉาน เปรด จกเปรด นรกจกเปรด หมา สัตว์ เหี้ย แลน และไทยแลน

2. คำต้องห้ามที่ใช้แสดงลักษณะหรืออาการต่าง ๆ ได้แก่ ขาดิชั่ว ชั่วชาติ, ขาดิหมา,

หินชาติ ดายท่า ดายท่าโง อับริย จัญไร ระยา อุบาทว์ บัดชบ ถ้อย สดูล สามานย
ฉิบหาย,บ้า บัระท่า โง โงเภา โง้ง เภา เภาโง งั่ง เภางั่ง ยักษ์ไม่เพชร yes ผสมพันธุ์ สืบพันธุ์
และ ชีกัน

การใช้คำต้องห้ามทั้ง 2 กลุ่มนี้ บางครั้งอังคารอาจเลือกใช้เพียงคำใดคำหนึ่งที่ต้องการ
เพียงคำเดียว บางครั้งอาจใช้คำกลุ่มเดียวกันมากกว่า 1 คำ ประกอบกันเพื่อเสริมความ หรือบาง
ครั้งอาจใช้คำทั้ง 2 กลุ่ม ประกอบกันในบทร้อยกรองบทเดียวกันก็มี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสารที่ต้องการ
ถ่ายทอดออกมาว่ามีอารมณ์รุนแรงมากน้อยเพียงไร ตัวอย่างของการใช้คำต้องห้ามทั้ง 2 กลุ่มใน
ร้อยกรองบทเดียวกัน ได้แก่

“ ไทยเอเชียกว่าเหี้ย	เดียรฉาน
โลกฝรั่งหัวเราะนาน	ตราบม้วย
ตามกันฝรั่งดักดาน	บัดชบ
แสบปล่อยตาไปต้วย	ทาสด้านกตัญญู”

(บางกอกแก้วกำศรวล หน้า 88)

จากตัวอย่าง โคลงบทนี้มีคำต้องห้าม 2 คำคือ “เหี้ย และเดียรฉาน” ซึ่งเป็นคำต้องห้ามที่ใช้
ในการอ้างถึง และคำว่า “บัดชบ” ซึ่งเป็นคำต้องห้ามที่ใช้แสดงลักษณะหรืออาการ อังคารใช้คำ
ว่าเหี้ย และเดียรฉาน เพื่อเสริมความและเสริมน้ำหนักของอารมณ์รุนแรงของอารมณ์โกรธออกมา
ในบทแรกและใช้คำบัดชบ เพื่อย้ำอารมณ์โกรธซ้ำอีกครั้งในบทที่ 3 ทำผู้อ่านได้รับทราบอารมณ์
ของกวีได้อย่างชัดเจนว่า เต็มไปด้วยความโกรธแค้นชิงชัง คนที่ทำอะไรตามกันฝรั่งโดยไม่คำนึง
ถึงความเหมาะสม

กล่าวได้ว่า การใช้คำต้องห้ามในปริบททางความหมายนี้ อังคารจะยึดเอาสารที่ต้องการ
สื่อเป็นหลัก เมื่อได้กำหนดสารที่จะสื่อแล้ว เขาก็จะสร้างปริบทที่สอดคล้องกับสารนั้นๆ ออกมา
แล้วนำคำต้องห้ามที่มีความหมายสอดคล้องกลมกลืนใส่ลงไปในปริบทนั้นอีกทีหนึ่งซึ่ง
ความสามารถทางด้านนี้ของอังคารเห็นได้เด่นชัดมากในงานของเขา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ อังคารมี
ความกล้าที่จะแสดงอารมณ์อันรุนแรงออกมาอย่างเต็มที่ โดยใช้คำต้องห้ามต่างๆ ถ่ายทอด
ออกมา การใช้คำต้องห้ามนี้ก็มีอัตราของความรุนแรงลดหลั่นไปตามความรุนแรงของอารมณ์ที่
แสดงออกมด้วย

สรุป

จากการศึกษาเรื่องคำต้องห้ามในร้อยกรองของอังคาร กัลยาณพงศ์นี้ ทำให้เห็นได้ว่าการ
ที่อังคารประสบความสำเร็จในการนำคำต้องห้ามมาใช้ในร้อยกรองของเขาก็เพราะเขามียุทธวิธีใน

สามัญ
สืบพันธุ์

ต้องการ
หรือบาง
ต้องการ
กลุ่มใน

ห้ามที่ใช้
การใช้คำ
รออกมา
อารมณ์
ไม่คำนึง

ต้องการ
ออกมา
หนึ่งซึ่ง
อังคารมี
ถ่ายทอด
อารมณ์ที่

ได้ว่าการ
วิธีใน

การใช้คำต้องห้ามเหล่านี้ คือมีการใช้คำต้องห้าม 2 ประเภท ทั้งคำต้องห้ามแท้และคำต้องห้ามเทียม เพื่อให้สามารถถ่ายทอดอารมณ์อันรุนแรงออกมาได้อย่างหลากหลายไม่ติดขัดในที่บางแห่ง ซึ่งไม่สามารถใช้คำต้องห้ามแท้ได้ เขาก็ใช้คำต้องห้ามเทียมแทน และการใช้คำต้องห้ามทั้ง 2 ประเภทนี้ก็ใช้สลับกันไปตามลำดับ คือ ใช้คำต้องห้ามแท้มากที่สุด คิดเป็น 61.61% ของการใช้คำต้องห้ามทั้งหมด และใช้คำต้องห้ามเทียมน้อยกว่า คิดเป็น 38.39% ของการใช้คำต้องห้ามทั้งหมด

อัตราเฉลี่ยของการใช้คำต้องห้ามในร้อยกรองทั้ง 3 ประเภทก็แตกต่างกันด้วย คือ กาพย์จะมีการใช้คำต้องห้ามทั้ง 2 ประเภทน้อยที่สุด คือ เฉลี่ย 0.08 คำ ต่อ 1 บท ส่วนโคลงจะมีการใช้คำต้องห้ามมากที่สุด คือ เฉลี่ย 0.31 คำต่อ 1 บท สำหรับกลอนซึ่งมีจำนวนบทประพันธ์มากที่สุดนั้นกลับมีการใช้คำต้องหำน้อยกว่าโคลงเกือบ 2 เท่า นั่นคือ กลอนจะมีการใช้คำต้องห้ามโดยเฉลี่ย 0.16 คำ ต่อ 1 บท

ส่วนยุทธวิธีการใช้คำต้องห้ามของอังคารที่สามารถทำให้การใช้คำต้องห้ามเหล่านี้กลายเป็นศิลปะในสายตาของผู้วิจารณ์ส่วนใหญ่คือ การใช้คำต้องห้ามให้สอดคล้องกลมกลืนกับข้อบังคับเกี่ยวกับปริบททางเสียงของฉันทลักษณ์แต่ละประเภท และ ความหมายของร้อยกรองและสารที่ต้องการสื่อนั่นเอง

บรรณานุกรม

- แก้วใจ จันทรเจริญ. 2533. คำรึนทุในภาษาไทย วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. 2517. วิเคราะห์วรรณคดีไทย โครงการตำราสังคมศาสตร์-
และมนุษยศาสตร์ สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. 2529. แว่นวรรณกรรม สำนักพิมพ์อ่านไทย.
- ประสิทธิ์ กาพย์กลอน. 2521. ภาษากับวัฒนธรรม สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- พิทยา เจริญสุวรรณ. 2530. ศิลปะการใช้ภาษาในกวีนิพนธ์ของอังคาร กัลยาณพงศ์
ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- เยาวลักษณ์ กระแสสินธุ์. 2529. กลวิธีการทำภาษาให้สุภาพในภาษาไทย วิทยานิพนธ์
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อังคาร กัลยาณพงศ์. 2515. บางบทจากสวนแก้ว สำนักพิมพ์ศึกษิตสยาม.
- _____. 2516. ลำนำภูกระตึง ฉบับแก้ไขปรับปรุงใหม่ สำนักพิมพ์ศึกษิตสยาม.
- _____. 2521. บางกอกแก้วกำศรวลหรือนิราศนครศรีธรรมราช เจริญวิทย์การพิมพ์.
- _____. 2529. กวีนิพนธ์ของอังคาร กัลยาณพงศ์ สำนักพิมพ์เคล็ดไทย.
- _____. 2529. ปณิธานกวี สำนักพิมพ์กะรัต.
- Bacon, Elizabeth E. 1978. "Taboo" Encyclopedia Americana International ed.
- Hayakawa, S.I. 1972. Language in Thought and Action. New York :Harcourt
Brace Jovanovich Inc.
- Leetrakul, Dhirajit. 1978. Linguistic Taboo in Thai. Master of Arts Thesis.
University of Mahidol.
- Trudgill, Peter. 1977. Sociolinguistics : An Introduction. Penguin Books.

การแปลสำนวนในนวนิยายภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย

ชัชวดี ศรีลัมพ์

1. ความเป็นมา

ปัจจุบันการแปลเข้ามามีบทบาทสำคัญในการสื่อสารทำให้สามารถถ่ายทอดข่าวสารวิทยาการใหม่ๆ จากภาษาต้นฉบับไปสู่ภาษาเป้าหมาย ซึ่งจะอำนวยความสะดวกต่อผู้พูดภาษาในสังคมภาษาอื่นๆ ให้ได้รับความรู้หรือข้อมูลต่างๆ ได้เช่นเดียวกับผู้พูดในสังคมภาษาต้นฉบับ

การแปลเป็นกระบวนการถ่ายทอดความหมายหรือการสื่อสารเช่นกันแต่เป็นการถ่ายทอดจากภาษาต้นฉบับ (Source language) ไปสู่ภาษาเป้าหมาย (Target language) สิ่งจำเป็นในการแปลซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปคือผู้แปลต้องเก็บความหมายจากภาษาต้นฉบับให้ได้ครบถ้วน ปัญหาคือความหมายในภาษามีหลายชนิดและหลายระดับ เช่น ความหมายระดับคำ ความหมายระดับประโยค และความหมายที่เป็นความตั้งใจที่แท้จริงของผู้พูด ผู้กล่าว หรือผู้เขียน ซึ่งอาจไม่ตรงกับ ความหมายของคำหรือความหมายของประโยค ดังนั้นการเก็บความให้ได้ครบถ้วนจึงเป็นปัญหาที่ยังเป็นที่ถกเถียงกันว่าจะต้องเก็บความหมายชนิดใดให้ได้ครบถ้วน การแปลสำนวนยังเป็นที่น่าสนใจมากขึ้นเพราะในการตีความสำนวนในทุกๆ ภาษานั้นจะใช้การตีความหมายของคำแต่ละคำไม่ได้ กล่าวคือ ความหมายของสำนวนมิใช่ความหมายที่เป็นผลรวมของความหมายของคำแต่ละคำ สำนวนๆ หนึ่ง จะมีความหมายที่เฉพาะเจาะจงซึ่งไม่ได้เป็นผลรวมของความหมายของคำโดยตรง ดังนั้น ในการแปลสำนวนของภาษาหนึ่งไปเป็นอีกภาษาหนึ่งจึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจในแง่ที่ว่าผู้แปลมีวิธีการอย่างไรในการแปลสำนวนซึ่งเป็นหน่วยภาษาที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวทางความหมาย

วัตถุประสงค์ของบทความนี้ คือ เพื่อศึกษาวิธีการแปลสำนวนในนวนิยายภาษาอังกฤษมาเป็นภาษาไทย คำว่า “สำนวน” ในที่นี้ หมายถึง ข้อความที่แสดงการเปรียบเทียบของ 2 สิ่งที่มีคุณสมบัติหรือลักษณะที่ร่วมกันในบางแง่และต่างกันบางแง่ ในเวลาเดียวกัน สำนวนแต่ละสำนวนจะเป็นการนำเสนอความคิดใดความคิดหนึ่งโดยผ่านคำหรือข้อความซึ่งอ้างถึงอีกสิ่งหนึ่ง สิ่งนั้นเท่ากับมีบทบาทเป็นสื่อให้เราเข้าถึงความคิดที่กล่าวถึงในตอนแรกตัวอย่างเช่น “อย่าเลี้ยงลูกเสียลูกจะเซ่” ผู้พูดต้องการสื่อความหมายว่าอย่าเอาลูกของคนที่ไม่ดีหรือไม่ดีหรือคนพาลมาเลี้ยงจะทำให้ได้รับความเดือดร้อนแต่ความหมายอีกประเภทหนึ่งเป็นความหมายโดยตรงของคำว่า “เสีย” และ “จะเซ่” ซึ่งเป็นสัตว์ 2 ชนิด จะเห็นได้ว่า คำว่า “เสีย” และ “จะเซ่” มีความหมาย 2 ระดับ ผู้วิจัยขอเรียกความหมายประเภทแรกว่า “ความหมายที่ต้องการสื่อ” ซึ่งเป็นความหมายที่แท้จริงของผู้ต้องการกล่าวสำนวนนั้น ส่วนความหมายประเภทที่สอง จะขอเรียกว่า “ความหมายประจำรูปภาษา” ความหมายประจำรูปภาษาจะทำหน้าที่เป็นสื่อให้เราเข้าถึงความหมายที่ต้องการสื่อ

สมมติฐานของการวิจัย คือ ในการแปลสำนวนภาษาอังกฤษมาเป็นภาษาไทยผู้แปลจะใช้วิธีการต่างๆ เพื่อแปลสำนวนจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย โดยจะรักษาความหมายที่ต้องการ

สื่อให้คงเดิมตามภาษาต้นฉบับ สำหรับคำว่า “วิธีการแปล” ผู้วิจัยยึดความหมายตามแนวความคิดของนิวมาร์กในปี 1988 (ดูรายละเอียดข้อ 2 ผลงานที่เกี่ยวข้อง)

2. ผลงานที่เกี่ยวข้อง

ในการแปลสำนวนภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยนั้น เท่าที่ผู้วิจัยได้รวบรวมมา ยังไม่มีผู้ใดได้ศึกษาเรื่องนี้ไว้ในเชิงภาษาศาสตร์ อย่างไรก็ตาม ได้มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องสำนวนและความหมายของสำนวน เช่น วิทยานิพนธ์ของสุตา ธนะวงศ์ (2534) ซึ่งได้ศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับกระบวนการสร้างสำนวนในภาษาสันสกฤต ซึ่งสุตาได้เรียกว่า “สำนวนเปรียบ” โดยกล่าวว่า สำนวนเปรียบมี 3 องค์ประกอบคือ สิ่งที่ถูกเปรียบ แบบเปรียบ และ คำแสดงการเปรียบ สิ่งที่ถูกเปรียบเทียบตามความหมายของสุตาเทียบได้กับความหมายที่ต้องการสื่อของผู้วิจัยเอง ส่วนแบบเปรียบนั้นเทียบได้กับความหมายประจำรูปภาษาที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นในบทความนี้ สำหรับคำแสดงการเปรียบนั้น สุตาได้ให้รายการคำดังกล่าว เช่น คำว่า เหมือน อย่าง เท่า เป็นต้น แนวการศึกษาที่น่าสนใจในงานชิ้นนี้ คือ สุตา ธนะวงศ์ ได้ใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมาย (Componential analysis) ในการเปรียบเทียบความหมายที่สิ่งที่ถูกเปรียบและแบบเปรียบมีร่วมกันและต่างกัน

นอกจากงานของสุตา ธนะวงศ์ แล้ว ยังมีงานวิจัยอีกชิ้นหนึ่ง ชื่อ การศึกษาความหมายแฝงของคำว่า “ผู้หญิง” จากความเปรียบในบทเพลงไทยสากล ของสุภา อังกระวานนท์ (2527) ในงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาความหมายแฝงที่ปรากฏอยู่ในความเปรียบเกี่ยวกับ “ผู้หญิง” ในบทเพลงไทยสากล โดยใช้แนวการศึกษาแนวเดียวกันกับ สุตา ธนะวงศ์ คือ ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายในการแสดงความหมายทุกประเภทที่ปรากฏอยู่ในความเปรียบเกี่ยวกับผู้หญิง

ในด้านทฤษฎีการแปล นักค้นคว้าเรื่องทฤษฎีการแปลคนหนึ่งชื่อ ปีเตอร์ นิวมาร์ก (Newmark, 1988:9) ได้เสนอวิธีการแปล 2 วิธีใหญ่ๆ ในด้านทฤษฎีการแปล นักค้นคว้าเรื่องทฤษฎีการแปลคนหนึ่งชื่อ ปีเตอร์ นิวมาร์ก (Newmark, 1981 : 9, 22-23, 39-40) ได้เสนอวิธีการแปล 2 วิธี ซึ่งเขากล่าวว่าวิธีการแปลสองวิธีนี้สามารถนำไปใช้ได้กับการแปลเรื่องทุกประเภท วิธีการดังกล่าวได้แก่การแปลเชิงสื่อสาร (Communicative translation) และการแปลเชิงความหมาย (Semantic translation) การแปลเชิงสื่อสารนั้นเป็นวิธีการแปลที่ให้ความสำคัญที่ตัวผู้อ่านในภาษาเป้าหมายว่าจะได้รับ “รส” หรือผลกระทบเดียวกันกับที่ผู้อ่านในภาษาต้นฉบับได้รับ ส่วนการแปลเชิงความหมายนั้น เป็นการแปลที่ผู้แปลพยายามแปลจากภาษาต้นฉบับเป็นภาษาเป้าหมายโดยยึดตามความหมายที่ปรากฏในภาษาต้นฉบับ การแปลนั้นจะแปลด้วยโครงสร้างประโยคและความหมายของภาษาเป้าหมาย ในบางครั้งถ้ามีคำใดที่เป็นอุปมาอุปไมย (metaphor) ผู้แปลที่แปลด้วยวิธีแปลเชิงความหมายจะใช้วิธีการอธิบายคำนั้นด้วยรูปแบบโครงสร้างของภาษาเป้าหมาย ซึ่งอาจเป็นการอธิบายความมากกว่าเลือกใช้เพียงคำๆ เดียว ตัวอย่างเช่น

ภาษาเยอรมัน Bissiger Hund

ภาษาฝรั่งเศส Chien méchant

ถ้าแปลด้วยวิธีการแปลเชิงสื่อสาร จะแปลว่า Beware of the dog! คือ ระวังสุนัขดุ แต่ถ้าแปลด้วยวิธีการแปลเชิงความหมาย จะแปลว่า Dog that bites หรือ savage dog ซึ่งหมายถึง เมื่อเปรียบเทียบกันจะเห็นว่าการแปลเชิงสื่อสารนั้นต้องการแปลเพื่อสื่อให้ผู้อ่านเข้าใจถึงความรู้สึกที่เกิดขึ้นในภาษาต้นฉบับที่ก๊อ กับ สุนัขดุร้าย ตามลำดับ จากตัวอย่างการแปลข้างต้น เมื่อเปรียบเทียบกันจะเห็นว่าการแปลเชิงสื่อสารนั้นต้องการแปลเพื่อสื่อให้ผู้อ่านเข้าใจถึงความรู้สึกที่เกิดขึ้นในภาษาต้นฉบับ ส่วนการแปลเชิงความหมายต้องการแปลเพื่อให้อ่านเข้าใจถึงความหมายของคำในภาษาต้นฉบับ นิวมาร์กได้สรุปความแตกต่างระหว่างการแปลทั้งสองแบบไว้ว่า ความแตกต่างอยู่ที่การเน้นความสำคัญของการแปล กล่าวคือ การแปลเชิงสื่อสารจะเน้นความสำคัญที่ผู้อ่านเน้นความสำคัญของข้อความที่ต้องการสื่อสาร ส่วนการแปลเชิงความหมายจะเน้นความสำคัญที่ผู้เขียนและความหมายของคำที่ต้องการสื่อมากกว่าจะเน้นที่ข้อความ

นอกจากนี้ ในวิทยานิพนธ์ของ ศิริมา ภิญโญสินวัฒน์ (2533 : 10-11) ได้สรุปวิธีการแปลตามความคิดเห็นของนักแปลต่าง ๆ ที่นิวมาร์กได้อ้างถึงไว้ดังนี้ (Newmark : 1982 อ้างในศิริมา 2533 : 10-11)

2.1 การแปลแบบเน้นภาษาต้นฉบับ แบ่งเป็น

ก. การแปลแบบคำต่อคำ (Word-translation) เป็นวิธีการแปลที่มีลักษณะเน้นภาษาต้นฉบับมากที่สุด การแปลคำต่าง ๆ ที่ปรากฏในต้นฉบับจะแปลตามความหมายทั่ว ๆ ไปของคำนั้น ๆ ไม่ได้แปลตามความหมายที่อาจเปลี่ยนไปตามบริบทที่คำนั้นปรากฏอยู่

ข. การแปลตรงตัว (Literal translation) การแปลลักษณะนี้ ผู้แปลพยายามถ่ายทอดให้ลักษณะหน่วยสร้างของภาษาเป้าหมายเหมือนกับหน่วยสร้างทางไวยากรณ์ของภาษาต้นฉบับให้มากที่สุดและยังคงรักษาความหมายทั่วไปของคำศัพท์แต่ละคำไว้ไม่ได้แปลตามความหมายที่อาจเปลี่ยนไปตามบริบท

ค. การแปลตามต้นฉบับ (Faithful translation) วิธีการแปลนี้ ผู้แปลจะรักษาความมุ่งหมายในการเขียนของผู้เขียนภาษาต้นฉบับ และจะเสนอข้อความที่เป็นคำแปลให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของผู้เขียนภาษาต้นฉบับ แต่ต้องให้อยู่ภายในขอบเขตข้อจำกัดของลักษณะโครงสร้างทางไวยากรณ์ของภาษาเป้าหมายนั้น

ง. การแปลเชิงอรรถศาสตร์ (Semantic translation) เป็นการแปลที่เน้นภาษาต้นฉบับน้อยที่สุด ผู้แปลจะเลือกใช้คำอื่น ๆ ในภาษาเป้าหมายที่มีความหมายใกล้เคียงกับความหมายของคำในภาษาต้นฉบับ ผู้แปลจึงต้องพิจารณาความหมายของคำ ทั้งในภาษาต้นฉบับและภาษาเป้าหมาย แล้วคัดเลือกใช้คำที่มีความหมายเหมาะสมที่สุด

2.2 การแปลแบบเน้นภาษาเป้าหมาย แบ่งเป็น

ก. การดัดแปลงในฉบับแปล (Adaptation) เป็นวิธีการแปลที่เป็นอิสระจากภาษาต้นฉบับและเน้นภาษาเป้าหมายมากที่สุด ข้อความในฉบับแปลจะเป็นข้อความที่ผู้แปลเรียบเรียงขึ้นใหม่ตามลักษณะทางวัฒนธรรมของภาษาเป้าหมายซึ่งดัดแปลงมาจากลักษณะหรือ

แนวความคิดทางวัฒนธรรมเดิมในภาษาต้นฉบับ ทั้งนี้ผู้แปลจะยังคงรักษาเค้าโครงเรื่องและแนวความคิดของเรื่องเดิมไว้

ข. การแปลเอาความ (Free translation) เป็นการแปลซึ่งผู้แปลจะถ่ายทอดความหมายตามเค้าความหมายเดิมของภาษาต้นฉบับ แต่ไม่ได้รับรักษารูปแบบทางภาษาหรือลักษณะโครงสร้างของภาษาต้นฉบับไว้

ค. การแปลแบบสำนวน (Idiomatic translation) เป็นวิธีการแปลที่เสนอความหมายที่ปรากฏในต้นฉบับในรูปแบบที่แตกต่างไป กล่าวคือ ผู้แปลมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงความหมายเดิมของต้นฉบับโดยการเลือกใช้คำและสำนวนที่อาจไม่ปรากฏในภาษาต้นฉบับ

ง. การแปลเชิงสื่อสาร (Communicative translation) เป็นวิธีการแปลที่เน้นภาษาเป้าหมายน้อยที่สุด ผู้แปลพยายามที่จะถ่ายทอดความหมายของต้นฉบับที่ปรากฏในบริบทให้อยู่ในรูปแบบความหมาย หรือ ลักษณะโครงสร้างทางไวยากรณ์ของภาษาเป้าหมายที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจและยอมรับได้อย่างเต็มที่และถูกต้อง รูปแบบและการใช้ภาษาในภาษาเป้าหมายอาจจะแตกต่างจากรูปแบบและการใช้ภาษาในต้นฉบับ การแปลประเภทย่อยทั้ง 8 ประเภทที่นิวมาร์กเสนอไว้ข้างต้นนั้น อันที่จริง คือ “วิธีการ” ในการแปลที่ผู้วิจัยได้กล่าวถึงในตอนต้น และที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาในการแปลสำนวนจากภาษาอังกฤษมาเป็นภาษาไทยนั่นเอง

ในการวิเคราะห์สำนวน ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายของคำ (Componential analysis) ตามแนวความคิดของ นิดา (Nida:1975) ซึ่งได้ศึกษาวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายของคำ โดยนำความหมายของคำมาแจกเป็นส่วนความหมายย่อย ความหมายย่อยเหล่านี้ เรียกว่า อรรถลักษณะ (Semantic feature หรือ Semantic component) และอรรถลักษณะแต่ละประการที่ประกอบขึ้นมาเป็นความหมายของคำแต่ละคำนั้นมีใช่อรรถลักษณะที่พบในคำคำเดียว กล่าวคือ อรรถลักษณะ เป็นเครื่องช่วยให้เราเห็นความสัมพันธ์ทางความหมายระหว่างคำต่าง ๆ ซึ่งในบทความนี้ ผู้วิจัยจะใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายเพื่อเปรียบเทียบความหมายของสำนวนในภาษาต้นฉบับและคำแปลในภาษาไทยว่าเหมือนกันและต่างกันอย่างไร

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 การเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากนวนิยายภาษาอังกฤษ 3 เรื่อง ที่แปลเป็นนวนิยายไทย 3 เรื่อง ทั้งหมดแปลโดย ว.วินิจฉัยกุล เหตุผลของการเลือกผู้แปลคนเดียวคือเพื่อจัดปัญหาเรื่องลีลา (Style) ของการแปล นวนิยายดังกล่าว ได้แก่

3.1.1 คืนหนึ่งยังจำได้แปลจาก A Dream from the Night โดย Barbara Cartland

3.1.2 เคหาสน์พิสดาร แปลจาก Follow the Heart โดย Hearther Sinclair

3.1.3 เทื่อริชยา แปลจาก Through the Wall โดย Patricia Wentworth

ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลที่เป็นสำนวนภาษาอังกฤษที่ปรากฏในนวนิยายอังกฤษ พร้อมกับข้อมูลที่เป็นภาษาไทย ซึ่งเป็นคำแปลของสำนวนอังกฤษจากนวนิยายดังกล่าว

3.2 การดำเนินการกับข้อมูล

3.2.1 สอบถามความหมายของสำนวนอังกฤษจากเจ้าของภาษาและตรวจสอบกับพจนานุกรม

3.2.2 หาความหมายของคำแปลสำนวนอังกฤษเฉพาะที่เป็นสำนวนไทยจากพจนานุกรม

3.2.3 วิเคราะห์รรมลักษณ์ของสำนวนอังกฤษและคำแปลในภาษาไทย

4. ผลการวิจัย

ผู้วิจัยพบว่าในการแปลสำนวนภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยนั้น ผู้แปลยังคงรักษาความหมายที่ต้องการสื่อไว้เหมือนกับสำนวนในภาษาต้นฉบับ แต่ความหมายประจำรูปภาษาของคำแปลในภาษาไทย มีทั้งที่แตกต่างและคล้ายคลึงกับความหมายประจำรูปภาษาของสำนวนในภาษาต้นฉบับ ซึ่งขึ้นอยู่กับวิธีการที่ผู้แปลใช้ในการแปล ผู้วิจัยพบว่า ในการแปลสำนวนภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยนั้น ผู้แปลใช้วิธีการ 3 แบบ คือ วิธีการแปลแบบคำต่อคำ วิธีการแปลแบบสำนวน และวิธีการแปลเชิงสื่อสาร ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 วิธีการแปลแบบคำต่อคำ

ในการแปลคำต่อคำนี้ผู้แปลจะหาคำไทยซึ่งมีความหมายตรงกับความหมายประจำรูปของคำแต่ละคำในสำนวนภาษาอังกฤษ ดังตัวอย่าง

1).“That’s wrong,” he said, breaking in. “The real reason is: because he’s in love. I’m not in love. So, why settle down? I have one unbreakable rule: I never put the cart before the horse.”

(Follow the Heart:12)

“ผิด!” เขาขัดขึ้น “เหตุผลแท้จริงมีอยู่ข้อเดียว คือ เพราะเขาเกิดหลงรักใครขึ้นมา แต่ผมไม่ได้รักใครสักคน แล้วจะต้องตั้งหลักตั้งฐานทำไม รู้ไว้เถอะ ผมมีกฎประจำใจอยู่ข้อหนึ่งว่า อย่าเอาเกวียนไปไว้ข้างหน้าม้าเป็นอันขาด.”

(เคหาสน์พิสดาร:27)

สำนวนอังกฤษ: put the cart before the horse

ความหมายที่ต้องการสื่อ:การกระทำใด ๆ ก็ตามที่เป็นการฝืนใจหรือตรงข้ามกับความต้องการของผู้กระทำ เป็นสิ่งที่เป็นไปได้และผิดปกติ

ความหมายประจำรูปภาษา: การหำนำเกวียนซึ่งเป็นพาหนะชนิดหนึ่ง ใช้สำหรับบรรทุก

สิ่งของ หรือ คน ไปไว้ข้างหน้าม้า ซึ่งปกติเป็นสัตว์ที่ใช้สำหรับ
ลากเกวียน

ตามเนื้อเรื่องนี้ ผู้พูด คือ แจ็ค ซึ่งเป็นพระเอกของเรื่อง ได้ตอบคำถามของนางเอก คือ
เคลลี เกี่ยวกับเรื่องการแต่งงานว่า ทำไมเขาจึงไม่ยอมแต่งงานกับใครเสียที แจ็คให้คำตอบโดย
อ้างเหตุผลว่า ไม่อยากกระทำสิ่งที่ฝืนใจตนเองและเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยาก ซึ่งเปรียบเทียบได้กับ
การนำเกวียนไปไว้ข้างหน้าม้า ในการแปลสำนวนนี้ผู้แปลได้แปลแบบคำต่อคำ

2).“ How important is that?”

“ About as important as a puck to a hockey team.” he replied.

“ Without a lug wrench-- or a wrench of some kind-- I can't take the lug nuts off.”

(Follow the Heart:14)

“ แล้วไขกุญแจเลือนนี้มันสำคัญแค่ไหนกันคะ”

“ สำคัญพอ ๆ กับลูกตีสอกก็ สำคัญสำหรับทีมเล่นสอกก็นั่นแหละคุณ” เขาตอบ
“ ถ้าไม่มีกุญแจเลือนผมก็ถอดล้อรถออกไม่ได้ ในเมื่อถอดล้อรถไม่ได้ก็เอาของที่แบนออกมาไม่
ได้”

(เคหาสน์พิสดาร:33)

สำนวนอังกฤษ: as important as a puck to a hockey team

ความหมายที่ต้องการสื่อ: มีความสำคัญมากอย่างยิ่ง

ความหมายประจำรูปภาษา: ลูกตีสอกก็มีความสำคัญสำหรับทีมเล่นสอกก็

ตามเนื้อเรื่องนี้ แจ็ค และ เคลลี พระเอก-นางเอกของเรื่องได้ขับรถไปด้วยกัน แต่ยางรถ
กลับแบนขึ้นมา แจ็คเป็นผู้หากุญแจเลือนสำหรับถอดล้อรถ แต่เคลลีไม่รู้จักกุญแจดังกล่าวจึง
ถามถึงความสำคัญของมัน แจ็คจึงเปรียบเทียบว่าสำคัญในระดับเดียวกับลูกตีสอกก็ที่มีความสำคัญ
ต่อทีมเล่นสอกก็ ตามสำนวนว่า “ as important as a puck to a hockey team.”

ในการแปลแบบคำต่อคำ ผู้อ่านนวนิยายไทยจะเข้าถึงความหมายที่ต้องการสื่อของคำ
แปลสำนวนอังกฤษได้ต่อเมื่อผู้อ่านมีความคุ้นเคยหรือเข้าใจวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ
ของผู้พูดภาษาอังกฤษ อย่างไรก็ตามการปรับทาจเป็นปัจจัยที่ช่วยให้ผู้อ่านเข้าถึงความหมายที่
ต้องการสื่อก็ได้ในกรณีที่ผู้อ่านไม่มีความคุ้นเคยกับวัฒนธรรมตะวันตก

4.2 การแปลแบบสำนวน

ในการแปลประเภทนี้ หลังจากที่ผู้แปลเข้าถึงความหมายที่ต้องการสื่อของ
สำนวนอังกฤษแล้ว ผู้แปลก็จะพยายามหาสำนวนในภาษาไทยที่มีความหมายที่ต้องการสื่ออย่าง
เดียวกันหรือใกล้เคียงกับความหมายที่ต้องการสื่อของสำนวนอังกฤษนั้น ๆ ผู้วิจัยพบว่าสำนวนที่
ผู้แปลหาได้ในภาษาไทยมีความหมายประจำรูปภาษาต่างจากความหมายประจำรูปภาษาของ

สำนวนอังกฤษ และมีความหมายที่ต้องการสื่อใกล้เคียงกันกับสำนวนในภาษาอังกฤษมากตัวอย่างเช่น

1.) But she had come creeping back, and now he knew that she would be even more watchful and suspicious of him than she had been before.

Granted, he had been a fool to be nearly caught red-handed with her trainer's daughter at Newmarket.

(A Dream from the Night:97)

แต่การณ์กลับปรากฏว่า คุณหญิงกลับแอบย่องกลับมาอย่างเงียบเชียบ จนเกือบจะจับได้คาน้ำคางเขา อย่างเมื่อครั้งเขาไปโปรดรักอยู่กับลูกสาวครูของเธอที่นิวมาร์เก็ต
(คืนหนึ่งยังจำได้: 15)

สำนวนภาษาอังกฤษ: red-handed

สำนวนภาษาไทย: คาน้ำคางเขา

ความหมายที่ต้องการสื่อ: อังกฤษ-ไทย: จับได้ขณะกำลังทำความผิดหรือพร้อมกับของกลาง หรือเห็นหลักฐาน

ความหมายประจำรูปภาษา: อังกฤษ: มือที่เปื้อนสีแดงซึ่งในที่นี้ หมายถึง เปื้อนเลือด

ไทย: พบหนังและเขาซึ่งเป็นอวัยวะของสัตว์ อยู่ที่คนใดคนหนึ่ง

วิเคราะห์อรรถลักษณะ: (อรรถลักษณะที่มีเครื่องหมาย * อยู่ข้างซ้ายมือ หมายถึง อรรถลักษณะที่แสดงความหมายที่ต้องการสื่อ)

red-handed	[+อวัยวะร่างกาย]
	[+อยู่ต่อจากแขน]
	[+ใช้สำหรับยึดหรือจับ]
	[+เปื้อนสี]
	[-สะอาด]
	*[+ทุจริต]
	*[+กำลังดำเนินการ]

คาน้ำคางเขา	[+อวัยวะร่างกาย]
	[+ของสัตว์]
	*[+ทุจริต]
	*[+กำลังดำเนินการ]
	*[+เห็นอวัยวะอยู่ที่คนใดคนหนึ่ง]

สำนวนในทั้งสองภาษามีความหมายที่ต้องการสื่อเหมือนกัน คือ เห็นผู้กระทำความผิดพร้อมหลักฐานในขณะที่ดำเนินการแต่เปรียบเทียบโดยใช้ความหมายประจำรูปภาษาที่ต่างกันความแตกต่างของความหมายประจำรูปภาษาของสำนวนทั้งสอง ได้แก่ สำนวนอังกฤษเปรียบเทียบสิ่งที่เป็น

ความผิดเป็นมือที่เปื้อนเลือด เป็นการระบุนการกระทำความผิดในเชิงฆาตกรรม แต่สำนวนไทยเปรียบเทียบกับอวัยวะของสัตว์ ได้แก่ หนั่งและเขาควาย เป็นการกระทำในเรื่องการลักทรัพย์ คนละประเภทกับฆาตกรรม ที่มาของสำนวนไทยนี้ ไชลรี ปราโมช (2534:29) ได้กล่าวว่า มีที่มาจาก การขโมยวัวควาย และมีคนตามจับขโมยได้พร้อมทั้งของกลาง คือ หนั่งและเขาของควาย

2). “Nobody who ever received a black-widow spider in the mail ever said that,” Jack replied.

(Follow the Heart:66)

“คนที่โดนระเบิดหล่นใส่หัว คงไม่คิดยั้งเป็นแน่” แจ็คตอบ

(เคหาสน์พิสดาร: 185)

สำนวนภาษาอังกฤษ: a black-widow spider

สำนวนภาษาไทย: ระเบิด

ความหมายที่ต้องการสื่อ: อังกฤษ-ไทย: สิ่งที่เป็นอันตรายร้ายแรง ทำให้ตายได้

ความหมายประจำรูปภาษา: อังกฤษ: สัตว์มีพิษ ได้แก่ แมงมุมพันธุ์ Black-widow

ไทย: ระเบิด

วิเคราะห์อรรถลักษณะ:

a black-widow spider [+สัตว์]

[+มีพิษมาก]

[+เป็นอันตราย]

[+ทำให้ตายได้]

*[+สิ่งที่เป็นอันตรายถึงตาย]

ระเบิด

[+อาวุธ]

[+ใช้ในการสงคราม]

[+เป็นอันตรายรุนแรง]

[+ทำให้ตายได้]

*[+สิ่งที่เป็นอันตรายถึงตาย]

สำนวนทั้งสองภาษามีความหมายที่ต้องการสื่อเหมือนกัน ได้แก่ สิ่งที่เป็นอันตราย ทำให้ตายได้ อรรถลักษณะที่แสดงถึงความหมายที่ต้องการสื่อจะเหมือนกัน คือ

*[+สิ่งที่เป็นอันตรายถึงตาย]

แต่มีความหมายประจำรูปที่ต่างกัน กล่าวคือ สำนวนอังกฤษเปรียบ “สิ่งที่เป็นอันตราย” เป็น สัตว์ซึ่งระบุประเภทว่าเป็นแมงมุมมีพิษ แต่สำนวนไทยเปรียบ “สิ่งที่เป็นอันตราย” เป็น อาวุธสงครามซึ่งระบุประเภทว่าเป็น “ระเบิด”

3).“ Well, as I told you, Benny was with August for a number of years, nearly ten, I believe. yet, there was an animosity between them. They were **two hostile animals who were sharing the same cage**. That seemed strange to me.”

(Follow the Heart: 101)

“ ก็...ไม่มีอะไรมาก เบนนี่อยู่กับคุณโจนส์มาหลายปี เกือบสิบปีเห็นจะได้ แต่ก็ไม่ค่อยลงรอยกันนัก อย่างที่เขาเรียกกันว่า เสือสองตัวอยู่ถ้ำเดียวกันนะแหละ ผมก็แปลกใจเหมือนกันว่า ถ้างั้นทนจ้างทนทำงานกันอยู่ทำไม”

(เคหาสน์พิสดาร: 265)

สำนวนภาษาอังกฤษ: two hostile animals who were sharing the same cage

สำนวนภาษาไทย: เสือสองตัวอยู่ถ้ำเดียวกัน

ความหมายที่ต้องการสื่อ: ภาษาอังกฤษ-ไทย: คนที่มีพลังหรืออำนาจในระดับเท่าเทียมกันมาอยู่ด้วยกัน จะเกิดปัญหาในการอยู่ร่วมกัน

ความหมายประจำรูปภาษา : อังกฤษ: สัตว์ที่เป็นศัตรูกัน

ไทย: เสือ

วิเคราะห์อรรถลักษณะของสำนวน

two hostile animals who were sharing the same cage

[+มีชีวิต]

[+สัตว์]

[+เป็นศัตรูกัน]

[+อยู่ในกรงเดียวกัน]

*[+มีชีวิต]

*[+มนุษย์]

*[+เป็นศัตรูกัน]

*[+อยู่ในที่เดียวกัน]

*[+มีปัญหาในการอยู่ร่วมกัน]

เสือสองตัวอยู่ถ้ำเดียวกัน

[+มีชีวิต]

[+สัตว์]

[+เลี้ยงลูกด้วยนม]

[+คล้ายแมว]

[+ดุร้าย]

[+เป็นศัตรูกัน]

[+อยู่ในถ้ำเดียวกัน]

- *[+มีชีวิต]
- *[+มนุษย์]
- *[+เป็นศัตรูกัน]
- *[+อยู่ในที่เดียวกัน]
- *[+มีปัญหาในการอยู่ร่วมกัน]

สำนวนของทั้งสองภาษามีความหมายที่ต้องการสื่อที่เหมือนกัน คือ คนที่มีพลังหรืออำนาจในระดับเท่าเทียมกันอยู่ด้วยกันและมีปัญหาในการอยู่ร่วมกัน จะมีรสรดลัษณที่แสดง ความหมายที่ต้องการสื่อเหมือนกัน ได้แก่

- *[+มีชีวิต]
- *[+มนุษย์]
- *[+เป็นศัตรูกัน]
- *[+อยู่ในที่เดียวกัน]
- *[+มีปัญหาในการอยู่ร่วมกัน]

แต่มีความหมายประจํารูปภาษาที่ต่างกัน กล่าวคือ สำนวนอังกฤษเปรียบ “คนที่มีพลังหรืออำนาจ” เป็น “Two hostile animals” ซึ่งมีความหมายประจํารูปภาษาเป็น “สัตว์ทัวไปที่เป็นศัตรูกัน” มีรสรดลัษณ

- [+มีชีวิต]
- [+สัตว์]
- [+เป็นศัตรูกัน]

ส่วนสำนวนไทยเปรียบเทียบเป็น “เสือสองตัว” ซึ่งมีความหมายประจํารูปภาษาเป็น “เสือ” มีรสรดลัษณ

- [+มีชีวิต]
- [+สัตว์]
- [+เลี้ยงลูกด้วยนม]
- [+คล้ายแมว]
- [+ดุร้าย]
- [+เป็นศัตรูกัน]

สำนวนในทั้งสองภาษาจะเปรียบเทียบเป็นสัตว์เหมือนกัน แต่ภาษาไทยระบุชนิดของสัตว์

4). “We hadn’t. My father quarrelled with his people. I suppose you would call him a **rolling stone**. We went all over the world-- France, Italy, Africa, the Argentine, California, New York.”

(Through the Wall: 11)

“ไม่มีค่ะ คุณพ่อของดิฉันเคยเกิดเรื่องขัดใจกับพี่น้องของท่าน ท่านเป็นคนแบบ--คุณอาจจะเรียกว่า พ่อพวงมาลัย นะคะ ท่านไม่ชอบอยู่ที่ไหนเป็นหลักแหล่ง แต่ชอบพาลูกเมียย้ายไปเรื่อย ฝรั่งเศส อิตาลี อาร์เจนตินา แคลิฟอร์เนีย นิวยอร์ก...”

(เหี่ยวริษยา:23)

สำนวนอังกฤษ: a rolling stone

สำนวนไทย: พ่อพวงมาลัย

ความหมายที่ต้องการสื่อ:อังกฤษ-ไทย:คนที่ปล่อยชีวิตตามสบายไม่ยอมตั้งตัวหรือทำงาน

เป็นหลักฐาน

ความหมายประจำรูปภาษา:อังกฤษ: หินที่กำลังกลิ้ง

ไทย: ผู้ชายที่มีลักษณะบางอย่างเหมือนลักษณะของดอกไม้วีร้อยเป็นพวง

วิเคราะห์อรรถลักษณะ:

a rolling stone

[+แร่ธาตุ]

[+แข็ง]

[−อยู่กับที่]

*[+มนุษย์]

*[+พเนจร]

พ่อพวงมาลัย

[+มีชีวิต]

[+มนุษย์]

[+ผู้ชาย]

*[+มนุษย์]

*[+ชาย]

*[+ไม่จริงจังกับการทำงาน]

*[−น่าเชื่อถือ]

สำนวนทั้งสองภาษามีความหมายที่ต้องการสื่อเหมือนกัน คือ คนที่ปล่อยชีวิตตามสบายไม่ทำงานเป็นหลักฐาน ซึ่งมีอรรถลักษณะที่เหมือนกัน ได้แก่

*[+มนุษย์]

แต่เปรียบเทียบโดยใช้ความหมายประจำรูปภาษาที่ต่างกัน สำนวนอังกฤษจะเปรียบเทียบอรรถลักษณะเป็น

[+แร่ธาตุ]

[+แข็ง]

[−อยู่กับที่]

ในขณะที่สำนวนไทยจะเปรียบเป็น ผู้ชายที่มีลักษณะบางอย่างเหมือนลักษณะของดอกไม้ที่ร่วง
เป็นพวง มีอรรถลักษณะ

[+มีชีวิต]

[+มนุษย์]

[+ชาย]

[-อยู่กับที่]

สำหรับที่มาของสำนวน “พ่อพวงมาลัย” ผู้วิจัยไม่พบหลักฐานที่แน่ชัดว่า คนที่ไม่ชอบ
รับผิดชอบการทำงานกับพวงมาลัย ยังหาความสัมพันธ์ไม่ได้

5). But Kelvedon itself got on his nerves. He had no appreciation of the house
or its contents except that it gave him a feeling of grandeur because he could give orders to
an army of servants and every comfort he desired was at his elbow.

(A Dream from the Night: 78)

นอกจากนี้เขายังไม่ชอบเคลเวดอนเพราะเขาไม่มีความสนใจไยดีเรื่องราว
สถาปัตยกรรมหรือศิลปวัตถุอะไรทำนองนั้น เขารู้แต่เพียงว่า บ้านนี้ใหญ่โตมโหฬาร เต็มไปด้วย
คนรับใช้จำนวนมากมายาวกับทหารกองทัพบกพร้อมอำนวยความสะดวกให้เขาทุกฝีก้าว

(คืนหนึ่งยังจำได้: 12)

สำนวนอังกฤษ: at his elbow

สำนวนไทย: ทุกฝีก้าว

ความหมายที่ต้องการสื่อ: อยู่ในตำแหน่งใกล้ชิดกับตัวเอง

ความหมายประจำรูปภาษา: อังกฤษ: อยู่ที่ยึดคอก

ไทย: ระยะทางที่วัดโดยการก้าวขาเดิน

วิเคราะห์อรรถลักษณะ:

at his elbow

[+สถานที่]

[+อวัยวะร่างกายของมนุษย์]

[+ส่วนประกอบของแขน]

*[+ใกล้ชิดกับตัวเอง]

ทุกฝีก้าว

[+ระยะทาง]

[+วัดโดยช่วงก้าวเท้า]

*[+ใกล้ชิดกับตัวเอง]

สำนวน “at his elbow” และ “ทุกฝีก้าว” มีความหมายที่ต้องการสื่อเหมือนกัน คือ
อยู่ในตำแหน่งใกล้ชิดกับตัวเอง มีอรรถลักษณะที่แสดงความหมายที่ต้องการสื่อร่วมกันคือ

*[+ใกล้ชิดกับตัวเอง]

แต่เปรียบเทียบโดยใช้ความหมายประจำรูปภาษาที่ต่างกัน ในสำนวนอังกฤษจะเปรียบเป็นอวัยวะร่างกายของมนุษย์ ซึ่งชี้เฉพาะลงไปว่าเป็น “ ข้อศอก ” มีอรรถลักษณะเป็น

[+สถานที่]

[+อวัยวะร่างกายของมนุษย์]

[+ส่วนประกอบของแขน]

แต่สำนวนไทยจะเปรียบเป็นระยะทางที่วัดโดยการก้าวขาเดิน ซึ่งมีอรรถลักษณะ

[+ระยะทาง]

[+วัดโดยช่วงก้าวเท้า]

6). “ They weren’t indeed,” Lucy said. “ And now Mr. Hanson’ll find his nose out of joint, and a good thing too, if you ask me!”

(A Dream from the Night:39)

“ โอ้ย! ไม่มีใครจริง ๆ ค่ะคุณแสนสนั่นะแทบล้มทั้งยืนเขี้ยวเนคะ สมน้ำหน้าจ้ง”

(คืนหนึ่งยังจำได้: 67)

สำนวนอังกฤษ: find his nose out of joint

สำนวนไทย: ล้มทั้งยืน

ความหมายที่ต้องการสื่อ: ตกใจ หรือผิดหวัง โดยที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อน

ความหมายประจำรูปภาษา: อังกฤษ: พบว่าจมูกหลุดออกจากตัง

ไทย: อาการล้มลงขณะที่กำลังยืนอยู่

วิเคราะห์อรรถลักษณะ:

find his nose out of joint

[+พบสภาพหนึ่งของร่างกาย]

[+เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายของมนุษย์]

[+ใช้สำหรับหายใจ]

[+เปลี่ยนจากสภาพเดิม]

*[+พบเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด]

*[+ตกใจมาก]

ล้มทั้งยืน

[+อาการของร่างกาย]

[+ล้ม]

[+เปลี่ยนจากสภาพเดิม]

*[+พบเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด]

*[+ตกใจมาก]

ความหมายที่ต้องการสื่อของสำนวนทั้งสองนี้จะตรงกัน ได้แก่ ตกใจหรือผิดหวังโดยที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อน ซึ่งจะมีอรรถลักษณะของความหมายที่ต้องการสื่อร่วมกัน คือ

*[+พบเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด]

*[+ตกใจมาก]

แต่ความหมายประจำรูปภาษาจะต่างกัน กล่าวคือ ส่วนภาษาอังกฤษจะเป็นการพบว่ามีลูกหลุดออกจากตัง ซึ่งมีอรรถลักษณะ

[+พบสภาพหนึ่งของร่างกาย]

[+เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายของมนุษย์]

[+ใช้สำหรับหายใจ]

[+เปลี่ยนจากสภาพเดิม]

ส่วนสำนวนภาษาไทย จะเป็นอาการล้มลงขณะที่กำลังยืนอยู่ ซึ่งมีอรรถลักษณะ

[+อาการ]

[+ล้ม]

[+เปลี่ยนจากสภาพเดิม]

วิธีการแปลแบบสำนวนนั้น สามารถสรุปได้ดังนี้

ก. สำนวนอังกฤษและสำนวนไทยมีความหมายที่ต้องการสื่อทั้งที่เหมือนกันหรือเพียงแต่ใกล้เคียงกัน ซึ่งจะเห็นได้จากการที่ทั้งสองสำนวน มีอรรถลักษณะของความหมายที่ต้องการสื่อร่วมกันในบางอรรถลักษณะ เช่น ในสำนวนอังกฤษ “two hostile animals in the same cage” และคำแปลที่เป็นสำนวนไทย “เสือสองตัวอยู่ถ้ำเดียวกัน” มีความหมายที่ต้องการสื่อเหมือนกัน มีอรรถลักษณะร่วมกันคือ

*[+มีชีวิต]

*[+มนุษย์]

*[+เป็นศัตรูกัน]

*[+อยู่ในที่เดียวกัน]

*[+มีปัญหาในการอยู่ร่วมกัน]

แต่ในสำนวนอังกฤษ “rolling stone” กับสำนวนไทย “พ่อพวงมาลัย” ทั้งสองสำนวนมีความหมายที่ต้องการสื่อใกล้เคียงกัน ไม่ได้เหมือนกันทุกประการ จะมีอรรถลักษณะที่ร่วมกันเพียงประการเดียว คือ

*[+มนุษย์]

ข. ในการแปลแบบสำนวนนั้น สำนวนอังกฤษและสำนวนไทยมีความหมายประจำรูปที่แตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น สำนวนอังกฤษ “caught red-handed” กับคำแปลสำนวนไทย “จับได้คาหนังคาเขา”

caught red-handed มีอรรถลักษณะของความหมายประจำรูปภาษาเป็น

[+อวัยวะร่างกาย]

[+อยู่ต่อจากแขน]
[+ใช้สำหรับยึดหรือจับ]
[+เปื้อนสี]
[-สะอาด]

จับได้คาหนังคาเขา มีอรรถลักษณะของความหมายประจำรูปภาษาเป็น

[+อวัยวะร่างกาย]
[+ของสัตว์]

อย่างไรก็ตาม จะมีความคล้ายคลึงกันอยู่บ้าง เช่น ในสำนวนอังกฤษ “a black-widow spider” กับคำแปลสำนวนไทย “ระเบิด”

a black-widow spider มีอรรถลักษณะของความหมายประจำรูปภาษาเป็น

[+สัตว์]
[+มีพิษมาก]
[+เป็นอันตราย]
[+ทำให้ตายได้]

ระเบิด มีอรรถลักษณะของความหมายประจำรูปภาษาเป็น

[+อาวุธ]
[+ใช้ในการสงคราม]
[+เป็นอันตรายรุนแรง]
[+ทำให้ตายได้]

จะเห็นว่า ความหมายประจำรูปภาษาในทั้งสองสำนวนภาษาจะมีความแตกต่างกัน แต่ความแตกต่างนั้น ไม่ต่างจากกันโดยสิ้นเชิง จะมีความคล้ายคลึงกัน ดังตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น

4.3 วิธีการแปลเชิงสื่อสาร

วิธีการแปลประเภทนี้ หลังจากผู้แปลเข้าใจถึงความหมายที่ต้องการสื่อของสำนวนอังกฤษแล้ว ผู้แปลจะแปลเป็นภาษาไทยโดยที่คำแปลนั้นไม่ใช่คำแปลแบบคำต่อคำและไม่ใช่สำนวนในภาษาไทย ดังนั้น คำแปลที่ได้จากวิธีการแปลแบบนี้ จึงอาจเป็นคำอธิบายหรืออาจเป็นคำๆเดียวที่แสดงความหมายที่ต้องการสื่อในสำนวนภาษาอังกฤษ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ความหมายประจำรูปของคำแปลภาษาไทย คือ ความหมายที่ต้องการสื่อของสำนวนภาษาอังกฤษนั่นเอง ดังนั้น จะเห็นได้ว่า มีเพียงอรรถลักษณะประเภทเดียวเท่านั้นสำหรับภาษาไทย ทั้งนี้ เพราะความหมายประจำรูปภาษาและความหมายที่ต้องการสื่อเป็นความหมายเดียวกันดังตัวอย่างต่อไปนี้

1).He gave a cry of pain and straightened himself, putting his hand to his mouth.

“ You, little vixen!”

He sucked his own blood for some seconds, looking down at her angrily, and then, perhaps because of the fear in her eyes and the fact that she seemed so small and ineffective sitting on the floor, his expression changed.

(A Dream from the Night:90)

เฟลิกซ์ร้องลั่นอย่างเจ็บปวด ผงะถอยทันที ยกมือขึ้นอมไว้ในปาก
“ โอ๊ย! นังวายร้ายนี่”

เขาดูดเลือดจากแผลอยู่ใต้ใจหนึ่ง ก่อนจะก้มลงมองอย่างโกรธจัด แต่อาจจะ
เป็นด้วยแวตั้นกลัวในดวงตา ประกอบกับร่างบาง ๆ ของเธอชุกแอบบนพื้นอย่างน่าสมเพช ทำให้
แวโกรธเกรี้ยวนั้นมลายไป

(คืนหนึ่งยังจำได้: 147)

สำนวนอังกฤษ: little vixen

คำแปลภาษาไทย: นังวายร้าย

ความหมายที่ต้องการสื่ออังกฤษ: ผู้หญิงที่มีนิสัยไม่ดี หลอกหลวง เจ้าเล่ห์

ความหมายประจำรูปภาษา:อังกฤษ: สัตว์ ไ้แก่ สุนัขจิ้งจอกเพศเมีย

วิเคราะห์อรรถลักษณะ

little vixen	[+มีชีวิต]
	[+สัตว์]
	[+ตัวเมีย]
	[+ตัวเล็ก]
	*[+มนุษย์]
	*[-ชาย]
	*[+เลวร้าย]
นังวายร้าย	[+มนุษย์]
	*[-ชาย]
	[+เลวร้าย]

คำแปลภาษาไทยจากสำนวนอังกฤษ จะมีอรรถลักษณะชุดเดียวกันกับอรรถลักษณะที่แสดง
ความหมายที่ต้องการสื่อในสำนวนอังกฤษ ได้แก่

[+มนุษย์]
[-ชาย]
[+เลวร้าย]

ซึ่งแสดงว่า คำแปลภาษาไทยก็คือความหมายที่ต้องการสื่อในสำนวนอังกฤษ

2). There was an odd inflection in his voice as he said.

“ And you are the bread-winner?”

(Through the Wall: 10)

น้ำเสียงของชายหนุ่มค่อนข้างพิกล เมื่อถามว่า

“ อย่างนั้น คุณก็เป็นคนหาเลี้ยงครอบครัวนะสิ”

สำนวนอังกฤษ: bread-winner

คำแปลภาษาไทย: คนหาเลี้ยงครอบครัว

ความหมายที่ต้องการสื่อ: อังกฤษ: ผู้เป็นคนทำงานหารายได้หรืออาหารมาเลี้ยงครอบครัว

ความหมายประจำรูปภาษา: อังกฤษ: ผู้ชนะ ซึ่งเป็นผู้ได้ชนมปิงไป

วิเคราะห์อรรถลักษณะ:

bread-winner	[+มีชีวิต]
	[+มนุษย์]
	[+ชนะ]
	[+ได้ชนมปิงเป็นรางวัล]
	*[+ทำงานหาเลี้ยงครอบครัว]
	*[+ได้เงินเป็นค่าตอบแทน]

คนหาเลี้ยงครอบครัว	[+มีชีวิต]
	[+มนุษย์]
	[+ทำงานหาเลี้ยงครอบครัว]
	[+ได้เงินเป็นค่าตอบแทน]

คำแปลภาษาไทยจากสำนวนอังกฤษ จะมีอรรถลักษณะที่ตรงกันกับอรรถลักษณะที่แสดง
ความหมายที่ต้องการสื่อในสำนวนอังกฤษ ได้แก่

[+ทำงานหาเลี้ยงครอบครัว]
[+ได้เงินเป็นค่าตอบแทน]

3). “ Once,” Benny replied. “ Not in his last years, though. There was just him and me and the cook, Mrs. Wagner. He didn’t trust nobody else. He was getting light-headed --if you know what I mean.”

(Follow the Heart:29)

“ สมัยก่อนโน้น” เบนนี่ชวนคุย “ ไม่ใช่ตอนปีหลังๆนี้นะครับ ในบ้านมีแต่ท่าน
ผม แล้วก็มิสซิสแวกเนอร์ที่เป็นแม่ครัวเท่านั้นเอง เพราะท่านไม่ยอมไวใจใครอีกเลย ตอนนั้นท่าน
เริ่มจะเพี้ยนๆ--คุณพอจะเข้าใจไหมครับว่าผมหมายความว่ายังไง

(เคทาสน์พิสตาร์: 7)

สำนวนอังกฤษ: light-headed

คำแปลภาษาไทย: เพี้ยนๆ

ความหมายที่ต้องการสื่อ: อังกฤษ: มีความคิดที่ผิดปกติไปจากคนธรรมดา

ความหมายประจำรูปภาษา: อังกฤษ: ศีรษะที่มีน้ำหนักเบา

วิเคราะห์อรรถลักษณะ:

light-headed	[+อวัยวะร่างกายของมนุษย์] [+มีความรู้สึก] [+สมองมีน้ำหนักเบา] *[-ปกติ]
เพี้ยนๆ	[+อาการของมนุษย์] [+เกี่ยวข้องกับความคิด] [-ปกติ]

ความหมายของคำว่า “เพี้ยน” คือ ไม่ปกติ นั่นเอง

4). The Dowager Countess did not speak and he went on in a brave voice:

“ Oh,well! All good things have to come to an end, and now I have to **put my shoulder to the wheel**, or whatever the saying is, and find work of some sort. It'll not be difficult. I know several firms who'll be glad to have me.”

(A Dream from the Night: 95)

คุณหญิงมิได้ปริปากคำใดออกมา เฟลิกซ์จึงเอยต่อไปด้วยวาจาเข้มแข็งและปลงตก

“ ที่จริง ให้มันจบลงเสียทีก็ดี... ผมจะได้เริ่มทำงานทำการกับเขาได้บ้าง ถึงมันจะยากก็ตาม.”

(คืนหนึ่งยังจำได้: 126)

สำนวนอังกฤษ: put my shoulder to the wheel

คำแปลภาษาไทย: ถึงมันจะยาก

ความหมายที่ต้องการสื่อ: อังกฤษ: กระทำในสิ่งที่ยากลำบาก

ความหมายประจำรูปภาษา:อังกฤษ: เอาบ่าไปไว้ที่ล้อของที่ไม่แบ่ง(ในโรงสีข้าวของชาวนาโบราณ) เพื่อให้ที่ไม่แบ่งหมุน

วิเคราะห์อรรถลักษณะ:

put my shoulder to the wheel	[+อาการ] [+เอาบ่าไว้ที่ล้อ] *[+อาการ]
------------------------------	---

*[+ทำสิ่งที่ยากลำบาก]

ถึงมันจะยาก

[+ทำสิ่งที่ยาก]

ความหมายประจำรูปของคำแปลภาษาไทยมีอรรถลักษณะ ซึ่งได้แก่ [+ทำสิ่งที่ยาก] เป็นอรรถลักษณะของความหมายที่ต้องการสื่อในสำนวนอังกฤษ

5). The Dowager Countess, losing her youth and frightened of losing her beauty, was clinging to a man much younger than herself! Yet she apparently had the **whip hand** over her son in that the money belonged to her for her lifetime.

(A Dream from the Night: 60)

คุณหญิงม่ายแห่งเคิลเวดอน ผู้ที่ความงามของเธอเสื่อมถอยโรยราไปตามวัยพยายามจะยึดเหนี่ยวความสดชื่นไว้ด้วยการครอบครองชายวัยหนุ่ม และเธอมีอำนาจเหนือบุตรชายด้วยเงินทองทรัพย์สินที่เธอมีสิทธิ์ครอบครองอยู่ชั่วชีวิต

(คืนหนึ่งยังจำได้: 100)

คำแปลภาษาไทย: อำนาจ

สำนวนอังกฤษ: whip hand

ความหมายที่ต้องการสื่อ: อังกฤษ: ความมีอำนาจเหนือผู้อื่น

ความหมายประจำรูปภาษา: อังกฤษ: มือที่ถือแส้ที่ใช้บังคับม้า

วิเคราะห์อรรถลักษณะ:

whip hand

[+อวัยวะร่างกายของมนุษย์]

[+อยู่ต่อจากปลายแขน]

[+ถือแส้ที่ใช้บังคับม้า]

*[+ความสามารถในการควบคุมผู้อื่น]

อำนาจ

[+ความสามารถในการควบคุมผู้อื่น]

คำแปลภาษาไทยมีอรรถลักษณะของความหมายประจำรูปภาษาที่ตรงกับอรรถลักษณะของความหมายที่ต้องการสื่อในสำนวนภาษาอังกฤษ ได้แก่ [+ความสามารถในการควบคุมผู้อื่น]

ตัวอย่างที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ในการแปลเชิงสื่อสารนั้น อรรถลักษณะที่แสดงความหมายที่ต้องการสื่อในภาษาอังกฤษเป็นอรรถลักษณะชุดเดียวกันกับอรรถลักษณะของความหมายประจำรูปในคำแปลภาษาไทย กล่าวคือความหมายที่ต้องการสื่อของสำนวนภาษาอังกฤษคือความหมายประจำรูปของคำแปลภาษาไทยนั่นเอง

5. สรุปและข้อเสนอแนะ

ในการศึกษากลวิธีการแปลสำนวนอังกฤษเป็นไทยนั้นแบ่งเป็น 3 แบบได้แก่ วิธีการแปลแบบคำต่อคำ วิธีการแปลแบบสำนวน และวิธีการแปลเชิงสื่อสาร ในบทความนี้ ผู้วิจัยมิได้กล่าวถึงมูลเหตุว่าเหตุใดผู้แปลจึงแปลบางสำนวนด้วยวิธีการแปลแบบคำต่อคำ วิธีการแปลแบบสำนวน

หรือวิธีการแปลเชิงสื่อสาร ผู้วิจัยเพียงแต่วิเคราะห์วิธีการที่ผู้แปลใช้แปลเท่านั้น สิ่งที่น่าสนใจต่อไป คือ ในการแปลแบบคำต่อคำนั้น เนื่องจากสาเหตุอะไร อาจมีหลายคนคิดว่า ผู้แปลแปลสำนวนแบบคำต่อคำเพราะไม่มีสำนวนในภาษาไทยที่แสดงความต้องการสื่อเหมือนในสำนวนภาษาอังกฤษ นอกจากนั้น ในการแปลแบบสำนวน ซึ่งผู้แปลหาสำนวนไทยที่มีความหมายที่ต้องการสื่อเหมือนกันกับสำนวนภาษาอังกฤษ แต่มีความหมายประจำรูปภาษาต่างกัน สิ่งที่น่าสนใจคือความแตกต่างของสำนวนในเชิงวัฒนธรรมและโลกทัศน์ระหว่างสำนวนของผู้พูดสองภาษาในการแสดงออกถึงความต้องการสื่อความหมายเดียวกัน

ผู้วิจัยเห็นว่า การศึกษาการแปลสำนวนอังกฤษเป็นไทย จะทราบรายละเอียดมากขึ้น ถ้าเพิ่มจำนวนข้อมูล และเพิ่มจำนวนผู้แปลให้หลากหลายออกไป ไม่จำกัดอยู่เพียงคนเดียว ซึ่งจะทำให้เห็นลีลาการใช้ภาษา ความหมายที่ต้องการสื่อและความหมายประจำรูปภาษาที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- แก้วใจ จันทรเจริญ. 2533. คำรันทูในภาษาไทย. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไขลิริ ปราโมช. 2534. การเปลี่ยนแปลงถ้อยคำและความหมายของสำนวนไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2511. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2493. พิมพ์เป็นอนุสรณ์เนื่องในงานสถาปนากิจศพ นางอาภา ไผ่วินกะ. พระนคร: โรงพิมพ์ศูนย์การทหารราบ.
- เพ็ญแข วัจนสุนทร. 2528. คำนิยมในสำนวนไทย. กรุงเทพฯ: O.S. Printing House Co., Ltd.
- ว.วินิจัยกุล. 2522. คินหนึ่งยังจำได้. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บำรุงสาส์น
- _____ 2527. เขี้ยวริษยา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บำรุงสาส์น
- _____ 2529. เคาสน์พิสดาร. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บำรุงสาส์น
- วนิดา เจริญสุข. 2533. นามสกุลของคนไทยเชื้อสายจีน:วิเคราะห์ทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุดา ธนะวงศ์. 2534. สำนวนเปรียบล้นนา : การศึกษาโครงสร้างและอรรถลักษณะ. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย .มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุภา อังกระวานนท์. 2527. การศึกษาความหมายแฝงของคำว่า“ผู้หญิง” จากความเปรียบในบทเพลงไทยสากล. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2531. “ความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและวัฒนธรรม.” ใน ศาสตร์แห่งภาษา (เอกสารวิชาการ) . ฉบับที่ ๖ . ภาควิชาภาษาศาสตร์ . คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมรา พงศาพิชญ์. 2533. วัฒนธรรม ศาสนา และชาติพันธุ์ : วิเคราะห์สังคมไทยแนวมานุษยวิทยา. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bickerton,D. 1969. “ Prolegomena to a Linguistic Theory” *Foundations of Language* Vol. 5 No.1. February 1969. 34-57.
- Cartland, B. 1970. *A Dream from the Night*. London: Sylvan Press.
- Grolier International. 1985. *Grolier Academic Encyclopedia*. Library of Congress.
- Hawker, T. 1972. *Metaphor*. London. Methuen.
- Helmer,J. 1972. *Metaphor*. *Linguistics* 88.(August 1972)
- Jackendoff,R.S. 1972. *Semantic Interpretation in Generative Grammar*.Cambridge: MIT Press.

- Kittay, E. & Lehrer, A. 1981. **Semantic Field and the Structure of Metaphor**. Studies in Language Vol 5. No.1. 31-63.
- Lakoff, G. & Johnson, M. 1980. **Metaphors We Live By**. Chicago : University of Chicago Press.
- Larson, M. 1984. **Meaning-Based Translation**. University Press of America.
- Levin, S.R. 1977. **The Semantics of Metaphor**. Baltimore, Md. John Hopkins University Press.
- Newmark, P. 1988. **Approaches to Translation**. Oxford: Pergamon Press Ltd.
- Nida, E. 1961. **Some Problems of semantic Structure and Translational Equivalence**. In William Cameron Townsend en el XXV Aniversario SIL Leiden: Netherlands.
- Nida, E. 1975. **Componential Analysis of Meaning: approaches to Semantics**. Thomas A. Sebeok ed. The Hague: Mouton.
- Orthon, A. 1979. **Metaphor and Thought**. Cambridge University Press.
- Pongsapich, A. 1985. **Traditional and Changing Thai Worldview**. Social Research Institute Chulalongkorn University.
- Sinclair, H. 1977. **Follow the Heart**. New York: Wiley.
- Tyler, Stephen, ed. 1969. **Cognitive Anthropology**. Holt, Rinehart and Winston.
- Ullmann, S. 1968. **The Prisms of Language. Language and Culture**. Ohio: Columbus.
- Wentworth, P. 1977. **Through the Wall**. Harmondsworth: Pelican Books.
- Whorf, B.L. 1956. **Language, Thought and Reality**. ed. by John B. Carroll. Cambridge: MIT Press.
- Zorc, D. 1983. **Transability and Non-Transability between Language and Cultures- A Case for Semantic Mapping**. ed. by Franz Rapport. Papers on Translation. SEAMEO Regional Language Center. Occasional Paper No.28.

รูปปฏิเสธในภาษาไทยถิ่นเพชรบุรี

ดารณี กฤษณะพันธุ์

1. บทนำ

จังหวัดเพชรบุรีตั้งอยู่ในเขตภาคกลางตอนใต้ของประเทศไทย โดยมีอาณาเขตติดต่อ จังหวัดราชบุรีและสมุทรสาครในทางทิศเหนือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ทางทิศใต้ อ่าวไทยทางทิศตะวันออก และประเทศสหภาพเมียนมา (The Union of Myanmar) ทางทิศตะวันตก เพชรบุรีแบ่งการปกครองออกเป็น 8 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ ดังนี้ อำเภอเมือง อำเภอบ้านแหลม อำเภอชะอำ อำเภอบ้านลาด อำเภอท่ายาง อำเภอเขาย้อย อำเภอหนองหญ้าปล้องและกิ่งอำเภอแก่งกระจาน

ชาวเพชรบุรีมีภาษาไทยถิ่นของตนเอง แต่ภาษาไทยมาตรฐานที่แพร่กระจายไปทั่วไปในปัจจุบัน ซึ่งเป็นผลมาจากพัฒนาการด้านการศึกษาและการท่องเที่ยวที่เกี่ยวเนื่องกับในบางอำเภอมีชนกลุ่มน้อยที่ใช้ภาษาอื่นอยู่ด้วย เช่น ภาษาลาวโซ่งในอำเภอเขาย้อยมีอิทธิพลทำให้ภาษาไทยถิ่นเพชรบุรีเปลี่ยนแปลงไปจนสูญเสียเอกลักษณ์ไปในบางพื้นที่ อย่างไรก็ตามจากงานของ ม.ร.ว. กัลยา ดิศักดิ์ และคณะ (2534) ได้ยืนยันว่าบางอำเภอยังคงใช้ภาษาไทยถิ่นเพชรบุรีที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวเพชรบุรีอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่อำเภอบ้านลาด และจากคำบอกเล่าของชาวเพชรบุรีเองก็กล่าวว่า บ้านลาด เป็นอำเภอที่รักษาภาษาไทยถิ่นเพชรบุรีไว้ได้มากที่สุด ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเลือกเก็บข้อมูลที่อำเภอบ้านลาดเพื่อเป็นตัวแทนข้อมูลภาษาไทยถิ่นเพชรบุรีในงานวิจัยนี้

ภาษาไทยถิ่นทั้งภาคกลาง เหนือ อีสาน และใต้ส่วนใหญ่ แตกต่างจากภาษาไทยมาตรฐานด้านคำศัพท์และระบบเสียง ส่วนด้านโครงสร้างภาษามักไม่แตกต่างกันแต่ภาษาไทยถิ่นเพชรบุรีนอกจากมีเสียงวรรณยุกต์และคำศัพท์บางคำต่างไปจากภาษาไทยมาตรฐานแล้ว ยังมีรูปปฏิเสธที่ต่างไปด้วย และลักษณะต่างที่พิเศษนี้เองที่เป็นสิ่งดึงดูดความสนใจของผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษารูปปฏิเสธของภาษาไทยถิ่นเพชรบุรีที่พูดในตำบลบ้านลาด อำเภอบ้านลาดจังหวัดเพชรบุรี และเปรียบเทียบรูปปฏิเสธในภาษาไทยถิ่นเพชรบุรี กับรูปปฏิเสธในภาษาไทยมาตรฐาน

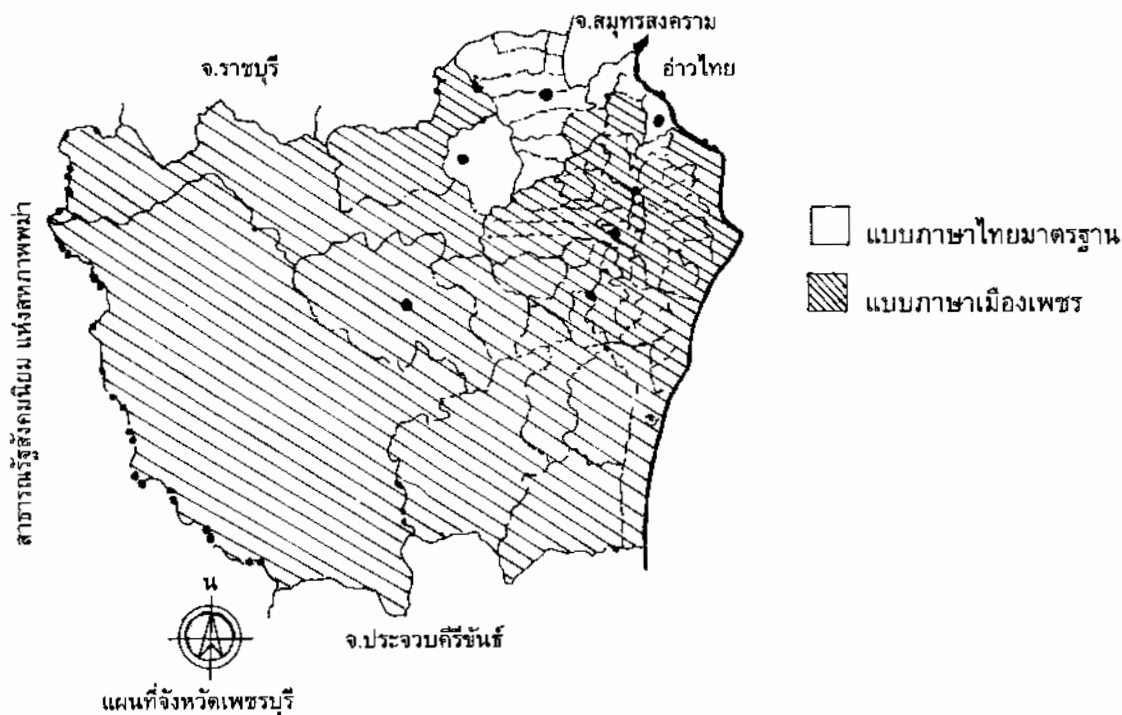
2. การเก็บข้อมูล

ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการสนทนากับผู้บอกภาษา 2 คน คือนางอรุณ สมบูรณ์ อายุ 35 ปี และนายสตีล พูนเพิ่ม อายุ 46 ปี ผู้บอกภาษาทั้ง 2 คนมีความคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี ซึ่งการคุ้นเคยนี้จะมีผลต่อการเก็บข้อมูลโดยวิธีการสนทนา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นธรรมชาติ การสนทนาเริ่มด้วยการพูดคุยเรื่องทั่วไปโดยมีผู้วิจัยร่วมสนทนาด้วย แล้วผู้วิจัยจึงถามคำถามที่ผู้บอกภาษานำจะตอบปฏิเสธผู้วิจัยใช้เวลาประมาณ 3 ชั่วโมงในการสนทนา ระหว่างการสนทนาผู้วิจัยได้บันทึกเทปไว้โดยตลอด นอกจากข้อมูลที่ได้จากการสนทนาแล้ว ผู้วิจัยยังได้สังเกตการใช้รูปปฏิเสธจากชาวบ้านคนอื่นๆแถบนั้นด้วย

3.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเกี่ยวกับภาษาไทยถิ่นเพชรบุรีซึ่งเป็นถิ่นย่อยของภาษาไทยถิ่นกลางที่ผ่านและที่ตีพิมพ์มีเพียง 2 ชิ้น ชิ้นแรกคืองานของสุขสมาน ยอดแก้ว (2527) และชิ้นที่ 2 คืองานของ ม.ร.ว.กัลยา ดิงศภัทัย และคณะ (2534) งานของสุขสมาน ยอดแก้ว เป็นการศึกษาในเชิงพรรณนาซึ่งบรรยายภาษาถิ่นเพชรบุรีทั้งด้านเสียง คำศัพท์ และวากยสัมพันธ์โดยไม่ได้ใช้ความรู้ทางภาษาศาสตร์และวิธีการทางวิทยาภาษาถิ่นส่วนงานของ ม.ร.ว. กัลยา ดิงศภัทัย และคณะ (2534) ผู้วิจัยได้ร่วมเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของโครงสร้างประโยค งานชิ้นนี้เป็น การเป็นการศึกษาภาษาถิ่นเพชรบุรีที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ด้วยวิธีการทางภาษาศาสตร์ โดยได้ศึกษาทั้งวรรณยุกต์คำศัพท์และโครงสร้างประโยคงานชิ้นนี้ใช้การฟัง (Auditory judgement) และใช้เครื่องวิเคราะห์เสียง DSP Sonagraph Model 5500¹ ในการวิเคราะห์เสียงวรรณยุกต์ ส่วนศัพท์นั้นเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามส่งไปยังครูใหญ่โรงเรียนประถมในทุกอำเภอ และที่สำคัญท้ายแบบสอบถามที่เก็บข้อมูลคำศัพท์นั้นได้ถามเกี่ยวกับการใช้ประโยคปฏิเสธด้วย ซึ่งได้นำผลมาแสดงไว้ในรูปของแผนที่ (ดูภาพที่ 1) จากแผนที่แสดงให้เห็นว่า การใช้ประโยคปฏิเสธแบบภาษาถิ่นเพชรบุรียังมีอยู่ ในบริเวณส่วนใหญ่ของจังหวัด

ภาพที่ 1 แสดงการแบ่งพื้นที่ของการใช้รูปปฏิเสธแบบภาษาถิ่นเพชรบุรีกับแบบภาษาไทยมาตรฐาน (จาก ม.ร.ว. กัลยา ดิงศภัทัย และคณะ : 2534)

ส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวกับรูปปฏิเสธในภาษาต่างๆ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงงานของจอห์น อาร์ เพน (John R. Payne : 1985) และแมทธิว เอส ดรายเออร์ (Matthew S. Dryer : 1988) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

จอห์น อาร์ เพน (1985) ได้ศึกษารูปปฏิเสธจากภาษาต่างๆ และสรุปว่าเราสามารถปฏิเสธความทั้งประโยค (Sentential negation) หรือปฏิเสธองค์ประกอบส่วนใดส่วนหนึ่งของประโยค (Constituent negation) ได้ เพนได้สรุปประเภทของรูปแสดงปฏิเสธทั้งประโยคไว้ 5 ประเภทดังนี้

1. การปฏิเสธแบบมาตรฐาน (Standard negation) เป็นรูปปฏิเสธที่สามารถใช้กับประโยคที่เล็กที่สุด (the most minimal sentence) และประโยคพื้นฐาน (Basic sentence) โดยการใช้หน่วยคำปฏิเสธ เช่น ในภาษาอังกฤษใช้คำ “not” ตามหลังกริยาช่วย

2. ใช้คำบอกจำนวนที่ถูกปฏิเสธ (Negated quantifiers) เป็นการใช้นำแสดงจำนวนร่วมกับหน่วยคำปฏิเสธ (Negative Morpheme) ในภาษาอังกฤษ เช่น “not much” และ “not many” เป็นต้น

3. ใช้คำบอกจำนวนที่บอกปฏิเสธในตัว (Inherently negative quantifiers) ในภาษาอังกฤษ เช่น “nothing” และ “none” เป็นต้น

4. ใช้คำวิเศษณ์ที่ถูกปฏิเสธ (Negated adverbials) เป็นการใช้นำวิเศษณ์ร่วมกับหน่วยคำปฏิเสธ ในภาษาอังกฤษ เช่น “not often” และ “not always” เป็นต้น

5. ใช้คำวิเศษณ์ที่บอกปฏิเสธในตัว (Inherently negative adverbs) ในภาษาอังกฤษ เช่น “never” และ “rarely” เป็นต้น

นอกจากนี้เพนยังได้เสนอรูปปฏิเสธแบบมาตรฐานลักษณะต่างๆ ดังนี้

1. ใช้กริยาปฏิเสธ (Negated verb) ซึ่งเป็นคำที่มีคุณสมบัติบางอย่างของคำกริยา เช่น ต้องปรากฏสัมพันธ์กับ กาล พจน์ และบุรุษ เป็นต้น

2. ใช้คำแสดงปฏิเสธ (Negated particle) เช่น ในภาษาอังกฤษใช้ “not” เป็นต้น

3. ใช้หน่วยคำปฏิเสธ (Negative morpheme) ที่มีส่วนในการก่อตัวของคำกริยาในฐานะเป็นอุปสรรค (Prefix) หรือปัจจัย (Suffix)

4. ใช้คำนามปฏิเสธ (Negated nouns) เป็นการใช้นำหน่วยคำปฏิเสธที่มีคุณสมบัติของคำนาม

5. ใช้รูปปฏิเสธเสริมรอง (Secondary modification) เป็นการใช้นำรูปปฏิเสธแบบอื่นๆ ที่กล่าวแล้วอย่างใดอย่างหนึ่งคู่ไปกับรูปปฏิเสธเสริมรองนี้ แต่อย่างไรก็ตามรูปปฏิเสธเสริมรองไม่สามารถแสดงปฏิเสธในภาษาโดยลำพังได้ เพนได้กล่าวว่ารูปปฏิเสธเสริมรองนี้อาจแสดงด้วยลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้ เช่น การเปลี่ยนลำดับคำ การเปลี่ยนเสียงวรรณยุกต์ การสูญเสียรูปแสดงกาล การใช้กริยาเสริม และการเปลี่ยนการกของคำนาม ²

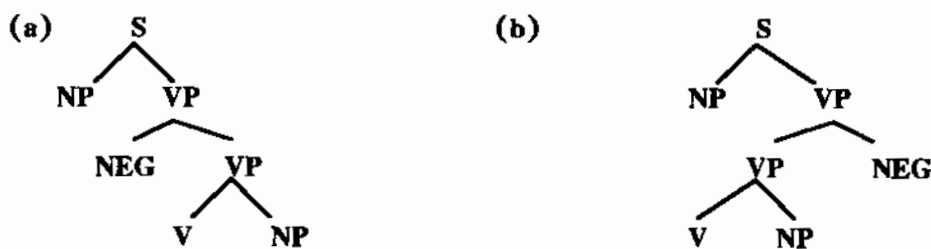
ส่วนงานของแมทธิว เอส ดรายเออร์ (Matthew S. Dryer : 1988) เป็นการศึกษาตำแหน่งของหน่วยคำปฏิเสธจากภาษาต่าง ๆ 345 ภาษา ดรายเออร์ได้แบ่งภาษาออกเป็น 6 ประเภทตามการเรียงลำดับของประธาน กริยา และกรรม ดังนี้ : SOV SVO VSO VOS OVS และ OSV และแต่ละประเภทก็แบ่งเป็น 4 ประเภทย่อยตามตำแหน่งของหน่วยคำปฏิเสธ นอกจากนี้ ดรายเออร์ยังพยายามใช้หลักการต่างๆ ในการอธิบายตำแหน่งที่หน่วยคำปฏิเสธ

ปรากฏมากที่สุด ในภาษาประเภทต่าง ๆ และพยายามหาเหตุผลว่าทำไมลำดับบางลำดับเท่านั้นที่ปรากฏใช้มาก เขาได้เสนอหลักการ 3 หลักการในการอธิบาย ดังนี้

หลักการที่ 1 เป็นหลักการที่อ้างว่า หน่วยคำปฏิเสธจะต้องไม่เป็นตัวแยกกริยาและกรรมออกจากกัน และหน่วยคำปฏิเสธเองก็ต้องไม่แยกออกจากกริยาและกรรมนั้นด้วย ดราเยอร์เรียกหลักการนี้ว่า **Negative-Plus-VO Principle**

หลักการที่ 2 เป็นหลักการที่ควบคุมทิศทางการแตกกิ่งก้าน (Branching) ของโครงสร้างในประโยค หลักการนี้อ้างว่าประโยคปฏิเสธในภาษาต่าง ๆ มีแนวโน้มที่จะแตกกิ่งก้านไปทางซ้าย (Left branching) กล่าวคือ มีหน่วยที่เป็นวลี (Phrasal) นำหน้าหน่วยที่ไม่เป็นวลี (Non phrasal) หรือแตกกิ่งก้านไปทางขวา (Right branching) กล่าวคือ มีหน่วยที่ไม่เป็นวลี (Non phrasal) นำหน้าหน่วยที่เป็นวลี (Phrasal) อย่างใดอย่างหนึ่งโดยตลอดอย่างคงเส้นคงวา ดราเยอร์ เรียกหลักการนี้ว่า **Branching Direction Principle** ในแผนภูมิต่อไปนี้ (a) จะคล้อยกับหลักการนี้คือมีหน่วยที่ไม่เป็นวลีนำหน้าหน่วยที่เป็นวลีโดยตลอด แต่ใน (b) มีการแตกกิ่งที่ไม่คงเส้นคงวา

ภาพที่ 2 : แสดงการแตกกิ่งก้านที่คล้อยและค้ำกับหลักการ Branching Direction Principle

หลักการที่ 3 หลักการนี้อ้างว่าหน่วยคำปฏิเสธจะมีประสิทธิภาพในการสื่อสารได้ดีกว่าถ้ามีตำแหน่งอยู่หน้าคำกริยา ด้วยเหตุนี้ในบางภาษาที่มีหน่วยคำปฏิเสธหลังคำกริยาจึงมีแนวโน้มในการเกิดปฏิเสธซ้อน (Double negation) เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการสื่อสารที่ดีกว่า ดราเยอร์เรียกหลักการนี้ว่า **Neg-Before-Verb Principle**

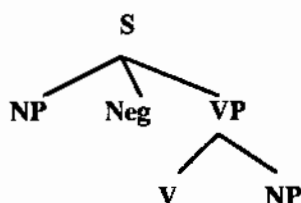
4. รูปปฏิเสธในภาษาไทยมาตรฐาน

การแสดงปฏิเสธพื้นฐานในภาษาไทยมาตรฐาน คือการใช้คำแสดงปฏิเสธ (Negative particle) “ไม่” นำหน้าคำกริยาหรือคำคุณศัพท์ ตัวอย่าง เช่น

เขาดื่มเหล้า ----- เขา **ไม่** ดื่มเหล้า
 เลื่อนี่สวย ----- เลื่อนี่**ไม่** สวย

ดังนั้นโครงสร้างประโยคปฏิเสธในภาษาไทยมาตรฐานคือ ประธาน+คำแสดงปฏิเสธ+คำกริยา+กรรม (SNegVO) ซึ่งแสดงโดยแผนภูมิได้ดังนี้

ภาพที่ 3 : แสดงโครงสร้างประโยคปฏิเสธในภาษาไทยมาตรฐาน

เห็นได้ว่า ตำแหน่งของคำแสดงปฏิเสธในภาษาไทยมาตรฐานจะสอดคล้องกับภาษาที่มีลำดับคำแบบ SVO อื่นๆส่วนใหญ่ ตามที่ทรายเออร์ (1988) กล่าวไว้ ซึ่งเป็นตำแหน่งที่คล้อยตามหลักการ Negative-Plus-VO Principle , Branching Direction Principle และ Neg-before-Verb Principle นั่นคือ คำแสดงปฏิเสธ “ไม่” ไม่แยกคำกริยาออกจากกรรมและตัวมันเองก็ไม่ได้แยกออกจากกริยาและกรรมนั้น นอกจากนี้ ในการแตกกิ่งก้านก็เป็นไปในทางเดียวอย่างคงเส้นคงวาคือแตกกิ่งก้านไปทางขวาและท้ายสุดคือคำแสดงปฏิเสธปรากฏอยู่หน้าคำกริยา

อย่างไรก็ตาม ปรานี กุลละวณิช ได้กล่าวถึงตำแหน่งของ “ไม่” ในบทความชื่อ UNDOING HOMONYMY : CASES IN DEBAO ZHUANG AND THAI ไว้ว่า “ไม่” [maj3] อาจปรากฏหลังคำกริยาได้ เมื่ออยู่ในสำนวน haa5 + v + maj3 เช่น “หาไม่รู้” [haa5 ruu4 maj3] และ “หากินไม่” [haa5 kin1 maj3] เป็นต้น แต่สำนวนนี้ปกติจะปรากฏใน วรรณกรรมเท่านั้น จึงไม่นำมาวิเคราะห์ในงานนี้ ภาษาไทยมาตรฐานใช้คำแสดงปฏิเสธในการแสดงปฏิเสธแบบมาตรฐานได้เพียงอย่างเดียว ไม่มีส่วนที่เป็นรูปปฏิเสธเสริมรอง (Secondary modification) เกิดควบคู่ไปด้วย ดังนั้นคำแสดงปฏิเสธ “ไม่” จึงเป็นส่วนสำคัญในประโยคปฏิเสธในภาษาไทยมาตรฐาน ไม่สามารถละได้ และจุดนี้ก็เป็นจุดหนึ่งที่ภาษาไทยมาตรฐานแตกต่างจากภาษาไทยถิ่นเพชรบุรี ซึ่งจะกล่าวต่อไป

5. รูปปฏิเสธในภาษาไทยถิ่นเพชรบุรี

งานวิจัยนี้มีขอบเขตการศึกษารูปปฏิเสธในภาษาไทยถิ่นเพชรบุรีเฉพาะที่พูดกันในบ้านลาด อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรีเท่านั้น และเนื่องจากผู้วิจัยมีเวลาในการเก็บข้อมูลน้อย จึงเลือกศึกษาเฉพาะรูปปฏิเสธ ที่เป็นเป็นประเภทปฏิเสธแบบมาตรฐาน (Standard negation) (Payne:1985) ข้อมูลที่นำมาศึกษาจะมีทั้งรูปปฏิเสธในประโยคอิสระ (Independent clause), ประโยคไม่อิสระ (Dependent clause) และประโยคคำถามปฏิเสธ (Negative question)

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พอสรุปได้ว่า ภาษาไทยถิ่นเพชรบุรี มีหน่วยแสดงปฏิเสธ 2 ประเภทซึ่งสามารถเกิดร่วมกันได้ ดังนี้

ประเภทที่ 1 เป็นคำแสดงปฏิเสธ (Negative particle) ซึ่งมี 3 รูป และทั้ง 3 รูปนี้จะใช้ในบริบทที่ต่างกัน รูปของคำปฏิเสธเหล่านี้ประกอบด้วยทั้งเสียงเรียง (Segmentals) และเสียงซ้อน (Suprasegmentals) หรือเสียงเรียงเพียงอย่างเดียว :

1.1 [mai 31] เป็นคำแสดงปฏิเสธ ที่ใช้เมื่อผู้พูดต้องการเน้นปฏิเสธ ในตัวอย่างต่อไปในงานนี้ จะใช้ตัวเขียน “ไม” แทน

1.2 [ŋ] เป็นเสียงนาสิกก่อนพยัญชนะ (Syllabic nasal) เป็นหน่วยแสดงปฏิเสธที่ใช้มากที่สุดในการสนทนาในชีวิตประจำวัน ในตัวอย่างต่อไปในงานนี้จะใช้ตัวเขียน “ม” แทน

1.3 [m] เป็นเสียงนาสิก หน่วยแสดงปฏิเสธนี้มักใช้ในการพูดที่ค่อนข้างเร็ว หรือใช้ในการตอบคำถามเพื่อแสดงปฏิเสธ ในตัวอย่างต่อไปจะใช้ “ม” แทน

ส่วนตำแหน่งของคำแสดงปฏิเสธเหล่านี้ จะอยู่หลังคำกริยา หรือคำคุณศัพท์ในประโยค ซึ่งเป็นตำแหน่งที่ต่างจากคำ “ไม” ในภาษาไทยมาตรฐาน

ประเภทที่ 2 มีรูปเป็นเสียงซ้อน (Suprasegmentals) เท่านั้น คือเป็นเสียงวรรณยุกต์ ซึ่งจะปรากฏกับคำกริยาหรือคำคุณศัพท์ในประโยคมีผลทำให้เสียงวรรณยุกต์ของคำกริยานั้น เปลี่ยนจากเดิมเป็นเสียงวรรณยุกต์ที่สูงขึ้น ส่วนที่ 2 นี้ เป็นส่วนที่ต้องปรากฏเสมอในประโยคปฏิเสธของภาษาถิ่นเพชรบุรี ในตัวอย่างต่อไปนี้จะใช้เครื่องหมาย * เหนือคำกริยา หรือคำคุณศัพท์ที่แสดงปฏิเสธนั้น ซึ่งถูกขีดเส้นใต้ไว้ด้วย

คำแสดงปฏิเสธ (Negative particle) “ไม”, “ม” หรือ “ม” ซึ่งเป็นหน่วยแสดงปฏิเสธ ประเภทที่ 1 สามารถละไว้ได้ในการพูดที่ไม่เน้นปฏิเสธและพูดค่อนข้างเร็ว แต่ในประเภทที่ 2 ซึ่งเป็นหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ปรากฏกับคำกริยาหรือคำคุณศัพท์นั้นจะปรากฏเสมอในประโยคปฏิเสธไม่ว่า “ไม”, “ม” หรือ “ม” จะถูกละไว้หรือไม่ก็ตาม ด้วยเหตุนี้หน่วยแสดงปฏิเสธ ประเภทที่ 2 ของภาษาถิ่นเพชรบุรีนี้จึงไม่น่าเป็นรูปปฏิเสธเสริมรอง (Secondary modification) ซึ่งเป็นหนึ่งในหลายลักษณะของการแสดงปฏิเสธมาตรฐาน (Standard negation) ตามที่เพน (Payne : 1985) เสนอไว้ เพราะเพนกล่าวว่ารูปปฏิเสธเสริมรองไม่สามารถที่จะแสดงปฏิเสธโดยลำพังตัวเองได้ อย่างไรก็ตามเรื่องนี้ต้องการการศึกษาเพิ่มเติมอีกมาก โดยเฉพาะด้านเชิงประวัติ ถ้าพิจารณาตามหลักการที่ดรายเออร์ (Dryer:1988) เสนอ คือ Neg-Before-Verb Principle ซึ่งมีแนวคิดว่า หน่วยคำแสดงปฏิเสธจะมีประสิทธิภาพในการสื่อสารมากกว่า ถ้ามีตำแหน่งอยู่หน้าคำกริยา แต่ในภาษาไทยถิ่นเพชรบุรีคำแสดงปฏิเสธ (Negative particle) ปรากฏอยู่หลังคำกริยาหรือคำคุณศัพท์ ซึ่งตามหลักการนี้แล้ว ประสิทธิภาพในการสื่อสารของคำแสดงปฏิเสธจะลดลง ดรายเออร์ กล่าวว่าภาษาในลักษณะนี้จึงมีแนวโน้มในการเกิดปฏิเสธซ้อน (Double negation) ขึ้นได้ และอาจสันนิษฐานเบื้องต้นได้ว่าภาษาถิ่นเพชรบุรีอยู่ในกรณีนี้ได้

ตัวอย่าง ประโยคปฏิเสธในภาษาไทยถิ่นเพชรบุรี

1.เขา ทำ* นา ไม ปีนี้

S V O Neg. Adv. phr.

2.เคย ไป* วัด ม

Aux. V O Neg.

2. เคย ไป* วัด ม

Aux. V O Neg.

3. ได้ กิน* ไผ่

Asp. V Neg.

ในตัวอย่างที่ 2 และ 3 ในบางครั้งผู้พูดอาจเลื่อนหน่วยแสดงปฏิเสธที่เป็นเสียงวรรณยุกต์จากคำกริยา “ไป” ไปอยู่ที่ “เคย” และจาก “กิน” ไปอยู่ที่คำ “ได้” และในการสนทนาปรับทจะช่วยให้ผู้พูดละประธานไว้ได้ ดังตัวอย่างที่ 2 และ 3 สำหรับตำแหน่งของกรรมในประโยคนั้น ปกติจะมีตำแหน่งอยู่หน้าคำแสดงปฏิเสธ “ไม่” ดังในตัวอย่างที่ 1

ตัวอย่างเพิ่มเติม :

4. ได้ เอา ยา มา กิน* อีก ไม่ (ไม่ได้เอายามากินอีก)

Asp V O V V Adv Neg

5. สนใจ* ลูก ม เลย

V O Neg. Part.

6. เคย ไป* วัด ไม่ เลย

Aux. V O Neg. Part.

7. ฉัน ได้ ทำ* นา ม หรอก

S Asp. V O Neg. Part.

8. เอา* ม หรอก

V Neg. Part.

อย่างไรก็ตาม ตำแหน่งของกรรมในประโยคปฏิเสธอาจเลื่อนไปอยู่หลังคำแสดงปฏิเสธได้ ถ้าผู้พูดต้องการเน้นกรรมในประโยคนั้น เช่น

9. ปีนี้ ฉัน ทำ* ไม่ นา

S V Neg. O

10. เคย ไป* ไม่ วัด

Aux V Neg. O

จากตัวอย่างที่ 5-8 คำท้ายประโยค (Final particle) ในประโยคปฏิเสธ “เลย” และ “หรอก” จะมีตำแหน่งหลังคำปฏิเสธ “ไม่” ในตัวอย่างที่ 4 เป็นประโยคที่มีกริยาเรียงซึ่งถือเป็นลักษณะธรรมชาติของภาษาไทย ในประโยคนี้ผู้บอกภาษาใช้วรรณยุกต์ที่แสดงปฏิเสธกับคำกริยา “กิน” ทั้งๆที่นำจะมีความสัมพันธ์กับคำ “เอา” มากกว่า เรื่องการปฏิเสธในโครงสร้างกริยาเรียงนี้ต้องการการศึกษาและข้อมูลเพิ่มเติมมากกว่านี้

ตัวอย่าง :

11.เคย ไป* วัด

Aux. V

12.ถาม : แพ้ท้องเธอ

ตอบ : แพ้*

V

ภาษาไทยถิ่นเพชรบุรีเป็นภาษา SVO เช่นเดียวกับภาษาไทยมาตรฐาน แต่มีโครงสร้างประโยคปฏิเสธต่างกัน ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1.มีตำแหน่งของคำแสดงปฏิเสธ (Negative particle) “ไม่” ต่างกัน กล่าวคือ ภาษาไทยมาตรฐานเป็นภาษาที่มีลำดับคำในประโยคปฏิเสธเป็น SNeg.VO ส่วนภาษาถิ่นเพชรบุรีมีลำดับคำในประโยคปฏิเสธเป็น SVONeg หรือ SVNegO ในกรณีที่ต้องการเน้นกรรม

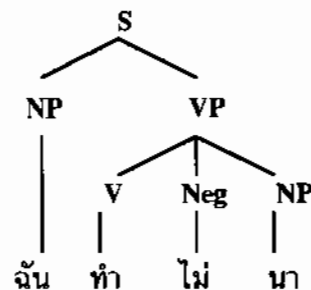
2.ภาษาถิ่นเพชรบุรีมีหน่วยแสดงปฏิเสธที่เป็นเสียงวรรณยุกต์ ซึ่งปรากฏกับคำกริยาหรือคำคุณศัพท์ในประโยค และสามารถใช้ควบคู่ไปกับคำแสดงปฏิเสธ “ไม่”, “ม” หรือ “ม” ได้ ส่วนในภาษาไทยมาตรฐานมีเพียงคำ “ไม่” เท่านั้นที่แสดงปฏิเสธ จึงไม่สามารถละหน่วยคำปฏิเสธนี้ได้ แต่ในภาษาถิ่นเพชรบุรีสามารถละคำแสดงปฏิเสธ “ไม่”, “ม” หรือ “ม” และคงเหลือแต่เสียงวรรณยุกต์แสดงปฏิเสธได้จากที่กล่าวมา พอสรุปโครงสร้างประโยคปฏิเสธของภาษาถิ่นเพชรบุรีได้ดังนี้

ประธาน+กริยา/คุณศัพท์ที่เกิดกับหน่วยเสียงวรรณยุกต์แสดงปฏิเสธ+(กรรม)+ $\left\{ \begin{array}{l} \text{ไม่} \\ \text{ม} \\ \text{ม} \end{array} \right\}$

ตำแหน่งแรกในประโยคเป็นตำแหน่งของประธาน ซึ่งในการสนทนาอาจจะไม่ได้ ถ้าสื่อกันได้ด้วยบริบท ส่วนถัดมา คือ คำกริยาหรือคำคุณศัพท์ที่ปรากฏร่วมกับหน่วยเสียงวรรณยุกต์แสดงปฏิเสธ ส่วนนี้เป็นส่วนที่ต้องมีในประโยคปฏิเสธ ต่อมาเป็นส่วนของกรรม ซึ่งจะปรากฏหรือไม่ปรากฏขึ้นอยู่กับคำกริยาว่าต้องการกรรมหรือไม่ ตำแหน่งสุดท้ายเป็นตำแหน่งของคำแสดงปฏิเสธ “ไม่”, “ม” หรือ “ม” ซึ่งอาจจะไม่ได้ อย่างไรก็ตาม ตามที่กล่าวแล้ว ตำแหน่งของกรรมอาจปรากฏหลังคำ “ไม่”, “ม” หรือ “ม” ได้ ถ้าผู้พูดต้องการเน้นกรรม

ภาพที่ 4 : แสดงโครงสร้างประโยคปฏิเสธที่เน้นกรรมในภาษาไทยถิ่นเพชรบุรี ภาษาถิ่นเพชรบุรีเป็นภาษาที่มีลำดับคำในประโยคปฏิเสธเป็น SVONeg หรือถ้าต้องการเน้นกรรมก็จะเป็น SVNegO ได้ด้วย ซึ่งทั้ง 2 แบบนี้ ทรายเออร์ พบว่า จะเป็นลักษณะที่ไม่ธรรมดาของภาษาประเภท SVO (Dryer: 1988) SVNegO จะสอดคล้องกับหลักการ Branching Direction Principle ดังจะแสดงในแผนภูมิต้นไม้ ดังนี้

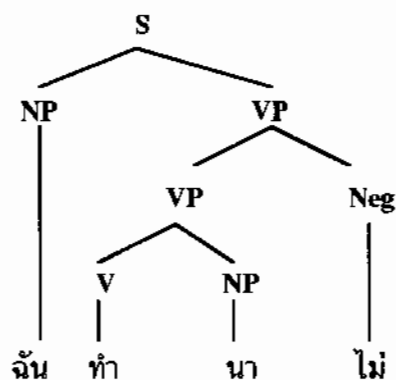
(ตามโครงสร้างของภาษา SVNegoO ในทรายเฮอร์ : 1988)

แต่จะค้านกับหลักการ Negative-Plus-VO Principle เพราะคำแสดงปฏิเสธ (Neg) จะเป็นตัวแยกคำกริยา (V) และกรรม (O) ออกจากกัน และจะค้านกับหลักการ Neg-Before-Verb Principle เพราะคำแสดงปฏิเสธ (Neg) ปรากฏหลังคำกริยา (V) ส่วน SVONeg จะคล้อยกับหลักการ Negative-Plus-VO principle เพราะไม่ได้เป็นตัวแยกกริยา (V) และกรรม (O) ออกจากกัน และไม่ได้แยกตัวเองออกจากกริยาและกรรมนั้นด้วย แต่จะค้านกับหลัก Branching Direction Principle เพราะไม่ได้มีการแตกกิ่งก้านในทิศทางเดียวอย่างคงเส้นคงวา ดังจะแสดงในแผนภูมิต่อไปนี้

ภาพที่ 5 : แสดงโครงสร้างประโยคปฏิเสธแบบ SVO Neg ในภาษาไทยถิ่นเพชรบุรี

(ตามโครงสร้างของภาษา SVO Neg ใน ทรายเออร์ : 1988)

และคำนับหลักการ Negative-Before-Verb Principle เพราะคำแสดงปฏิเสธ(Neg) ไม่ปรากฏหน้าคำกริยา (V)

ส่วนโครงสร้างประโยคปฏิเสธในอนุประโยค หรือประโยคไม่อิสระ (Dependent clause) ก็มีลักษณะของประโยคปฏิเสธเช่นเดียวกับในประโยคอิสระ (Independent clause)

ตัวอย่าง :

13.ปีนี้ฉันทำ* นาไม่ เพราะค้ม* ค่ายาค่าปุยม

V Neg

(Dependent clause)

14.เขาได้บอก*ว่า ทำ*นาไม่ ปีนี้

V O Neg

(Dependent clause)

15.ปีนี้ฉันทำ*นา...ยาแพงคุ้ม*กัน (=ฉันไม่ทำนาเพราะยาแพงไม่คุ้มกัน)

V

(Dependent clause)

ภาษาถิ่นเพชรบุรีมักละคำ “ เพราะ” ไว้เสมอ เช่น ในตัวอย่างที่ 15 ผู้พูดจะใช้ “ เพราะ” เมื่อต้องการเน้นให้ผู้ฟังเชื่อ เช่นในตัวอย่างที่ 13

นอกจากนี้ ในประโยคคำถามก็แสดงโครงสร้างปฏิเสธในลักษณะเดียวกัน เช่นกัน

ตัวอย่าง :

16.ถาม : ตุ่ม...ทำไมทำ*ไร่ไม่ ปีนี้

QW V O Neg

ตอบ : ทำ*ได้มัย ยาแพง

V Neg

ในคำตอบตัวอย่างที่ 16 ละคำว่า “ เพราะ” หลังคำ “ ม” และ“ได้” ในประโยคนี้มีความหมาย “ มีความสามารถ”

ส่วนประโยคคำถามตอบรับ หรือปฏิเสธ (Yes-No Question) จะมีคำแสดงคำถาม (Question Particle) เช่น “ เหร่อ” , “ เหรีย” และ “ เหร” ในตำแหน่งท้ายประโยค และยังคงแสดงปฏิเสธในลักษณะเดิม :

17.ไป*โรงเรียนไม่เหร่อ

V Neg Q Part

18.กิน* มู เหร่อ

V Neg Q Part

19.ไป* มู เหรีย

V Neg Q Part

20.เอา*ม เหร

V Neg Q part

ตัวอย่างที่ 18 และ 19 ผู้บอกภาษาคนหนึ่งบอกว่า สามารถใช้เป็นประโยคชักชวนในอีกบริบทหนึ่งได้ ดังนั้นตัวอย่างที่ 18 อาจมีความหมายว่า ผู้พูดชักชวนให้รับประทานบางสิ่งบางอย่างที่ผู้พูดกำลังรับประทานอยู่ ส่วนตัวอย่างที่ 19 ก็อาจมีความหมายว่าผู้พูดชักชวนให้ไปด้วย แต่อย่างไรก็ตาม ผู้บอกภาษาอีกคนไม่ยืนยันในเรื่องนี้ จึงสมควรศึกษาเพิ่มเติมเพื่อสนับสนุนหรือคัดค้านต่อไป

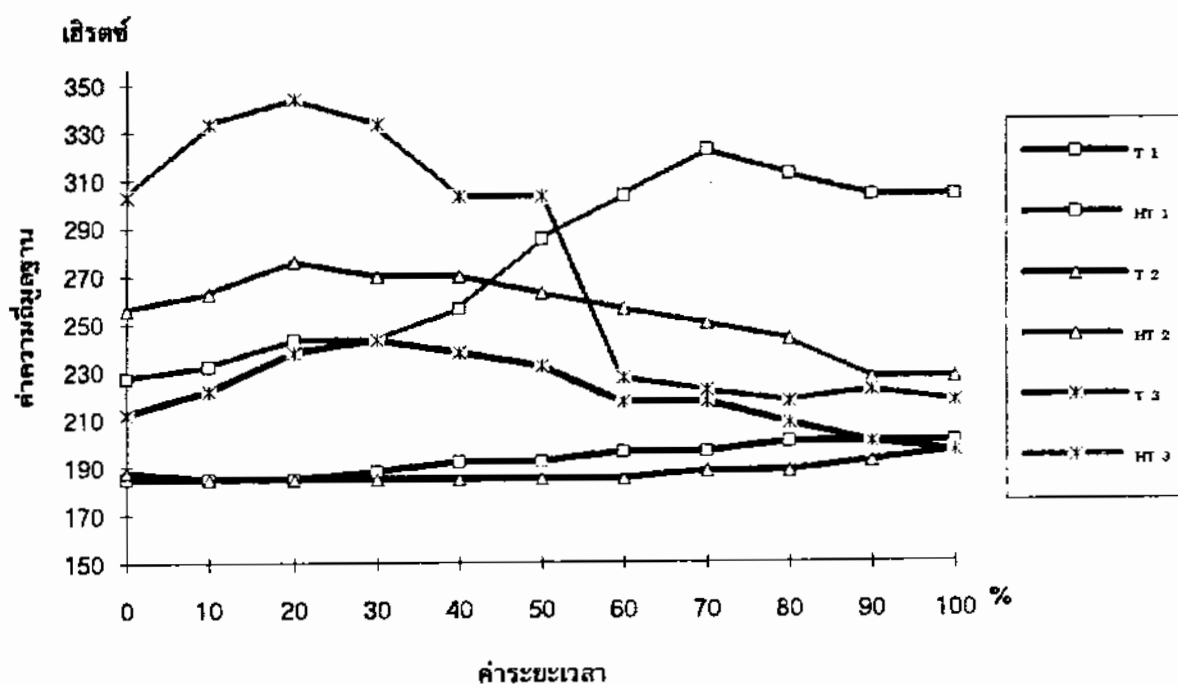
6. สัทลักษณะของวรรณยุกต์แสดงปฏิเสธ

เพื่อยืนยันว่า เสียงวรรณยุกต์ของคำกริยาหรือคำคุณศัพท์เปลี่ยนไปเมื่ออยู่ในประโยคปฏิเสธ ผู้วิจัยได้นำเสียงพูดที่เป็นคำกริยาและคำคุณศัพท์ ทั้งที่เป็นบอกเล่าและปฏิเสธของผู้บอกภาษามาวิเคราะห์โดยใช้เครื่อง DSP Sona-graph Model 5500 และใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ Macintosh Plus โดยใช้โปรแกรม Excel 1.05T แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของกราฟเส้น ตามที่จะแสดงในภาพที่ 6 และภาพที่ 7 ซึ่งจะแสดงผลการวิเคราะห์ของคำคู่บอกเล่าและปฏิเสธ 6 คู่ คือ

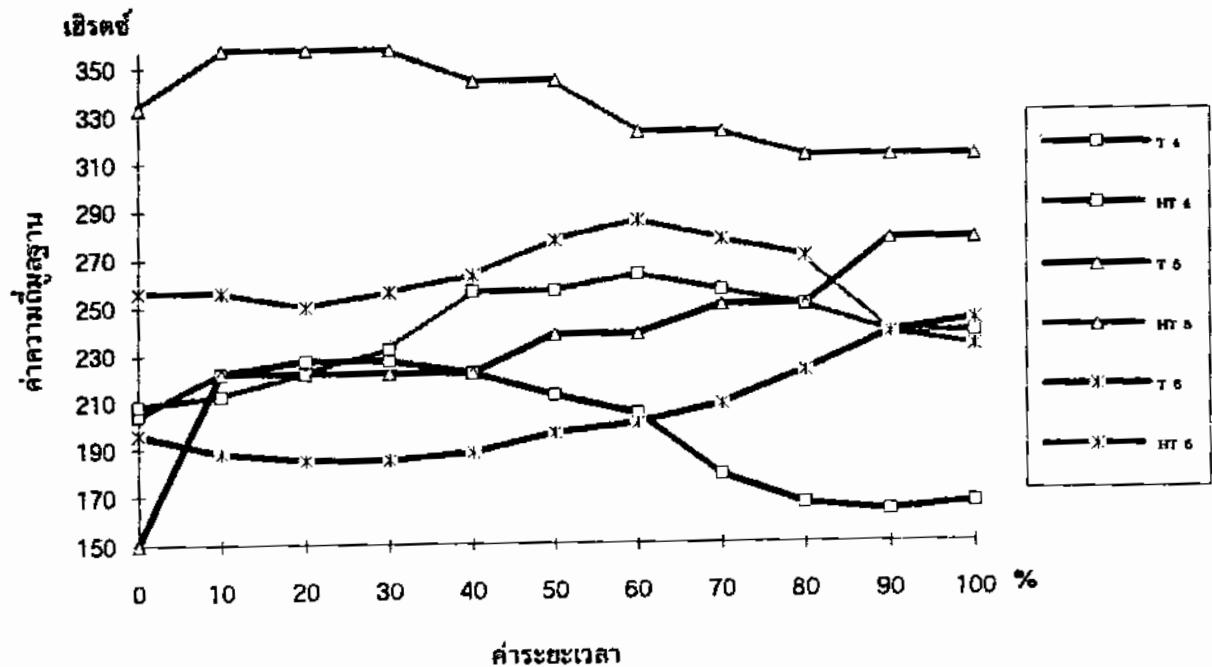
บอกเล่า	ปฏิเสธ
ป่า [paa T1]	ป่า [paa HT1]
ดำ [daa T2]	ดำ [daa HT2]
วิ่ง [wiŋ T3]	วิ่ง [wiŋ HT3]
แพ้ [phaæ T4]	แพ้ [phaæ HT4]
หุง [huŋ T5]	หุง [huŋ HT5]
พา [phaa T6]	พา [phaa HT6]

(T หมายถึง วรรณยุกต์ธรรมดา HT หมายถึง วรรณยุกต์แสดงปฏิเสธ)

ภาพที่ 6 : เปรียบเทียบวรรณยุกต์ในคำกริยาปฏิเสธกับคำกริยาบอกเล่า (วรรณยุกต์ 1-3)

ภาพที่ 7 : เปรียบเทียบวรรณยุกต์ในคำกริยาปฏิเสธและกริยาบอกเล่า (วรรณยุกต์ 4-6)

สัทลักษณะของวรรณยุกต์แสดงปฏิเสธ ที่ได้จากการวิเคราะห์ด้วยเครื่อง DSP Sonagraph สามารถสรุปได้ดังนี้:

1. ความสูงของระดับเสียง (Pitch height) สัทลักษณะของวรรณยุกต์แสดงปฏิเสธทุกคู่จะมีระดับเสียงที่สูงกว่า กล่าวคือ จะมีความถี่มูลฐานสูงกว่าเสียงวรรณยุกต์ของคำคู่ที่เป็นบอกเล่าดังแสดงในภาพที่ 6-7

2. ลักษณะการขึ้นลงของระดับเสียง (Pitch contour) จากข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ด้วยเครื่องในครั้งนี้ ผู้วิจัยยังไม่สามารถที่จะให้รายละเอียดของลักษณะการขึ้นลงของระดับเสียงของวรรณยุกต์แสดงปฏิเสธได้อย่างชัดเจน เพราะเรื่องนี้ต้องการข้อมูลและการศึกษาเพิ่มเติมอีกมาก โดยเฉพาะด้านสัทศาสตร์ แต่อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบกับรูปแบบของวรรณยุกต์ของคำคู่ที่เป็นบอกเล่าแล้ว ก็สามารถสรุปลักษณะการขึ้นลงของวรรณยุกต์แสดงปฏิเสธได้ใน 2 ลักษณะ ดังนี้ :

2.1 มีลักษณะการขึ้นลงคล้ายคลึงกับลักษณะการขึ้นลงของคำที่เป็นบอกเล่าต่างกันเฉพาะความสูงของระดับเสียงเท่านั้น เช่น ในคำ “แพ้” และ “แพ้*ม” ในภาพที่ 7 ลักษณะการขึ้นลงของทั้งคู่จะขึ้นสูงเล็กน้อยในตอนต้น แล้วค่อย ๆ ตกลงมา

2.2 มีลักษณะการขึ้นลง ที่ต่างจากลักษณะการขึ้นลงของคำ ที่เป็นบอกเล่า เช่น ในคำ “หุง” และ “หุง*ม” ในภาพที่ 7 ตอนท้ายของทั้งคู่จะมีลักษณะตรงข้ามกัน ในคำ “หุง” ตอนท้ายจะค่อย ๆ สูงขึ้น ส่วนในคำ “หุง*ม” ตอนท้ายจะค่อย ๆ ตกลง

7.การวิเคราะห์หน่วยแสดงปฏิเสธในภาษาไทยถิ่นเพชรบุรี

ตามที่กล่าวแล้วว่าภาษาไทยถิ่นเพชรบุรีมีหน่วยแสดงปฏิเสธ 2 ประเภทซึ่งเกิดร่วมกันได้ ประเภทแรก ได้แก่ หน่วยแสดงปฏิเสธ [mai31] , [๓] และ [m] ซึ่งจะปรากฏในตำแหน่งหลังคำกริยา หรือคำคุณศัพท์ หน่วยแสดงปฏิเสธประเภทที่ 2 ได้แก่ หน่วยแสดงปฏิเสธที่เป็นเสียงวรรณยุกต์สูงพิเศษ (HT) ซึ่งปรากฏอยู่กับคำกริยาหรือคำคุณศัพท์ เท่าที่พบในข้อมูลมีเสียงวรรณยุกต์สูงพิเศษ 6 เสียง เป็นที่น่าสังเกตว่า จำนวนของวรรณยุกต์สูงพิเศษนี้จะเท่ากับจำนวนวรรณยุกต์ธรรมดา (T) ของภาษานี้ จึงอาจกล่าวได้ว่า เสียงวรรณยุกต์สูงพิเศษเป็นรูปคู่ขนานของเสียงวรรณยุกต์ธรรมดา เช่น เสียงวรรณยุกต์ [HT1] ในคำ [kin HT1] “ ไม่กิน ” จะคู่ขนานกับเสียง [T1] ในคำ [kin T1] “ กิน ” เป็นต้น

หน่วยแสดงปฏิเสธในภาษาไทยถิ่นเพชรบุรีนี้ เป็นปรากฏการณ์ทางภาษาที่น่าจะนำมาศึกษาเปรียบเทียบในแง่ของการวิเคราะห์ โดยใช้แนวคิดที่แตกต่างกัน ซึ่งในที่นี้จะเลือกแนวคิดจาก 2 ทฤษฎีมาใช้ ได้แก่ ทฤษฎีไวยากรณ์โครงสร้าง และ ทฤษฎีไวยากรณ์ปริวรรต

นักไวยากรณ์โครงสร้าง (Structuralists) เช่น ลีโอนาร์ด บลูมฟิลด์ (Leonard Bloomfield: 1933) และ เบร์นาร์ด บล็อก (Bernard Bloch :1941) จะวิเคราะห์ระบบต่างๆ ของภาษาเป็นระดับลดหลั่นจากหน่วยเล็กที่สุดไปสู่ระบบหน่วยที่ใหญ่กว่า (Hierarchical ranks) เช่น จากระบบหน่วยเสียง (Phonology) ไปสู่ระบบหน่วยคำ (Morphology) และระบบโครงสร้างประโยค (Syntax) ต่อไปตามลำดับ และแต่ละระดับจะต้องวิเคราะห์แยกจากกัน นอกจากนี้ นักไวยากรณ์กลุ่มนี้มีทิศทางในการวิเคราะห์ โดยเริ่มจากข้อมูลไปสู่ข้อสรุป (Inductive method) การวิเคราะห์จะต้องเป็นไปในทิศทางเดียวและเป็นลำดับ คือ จะเริ่มวิเคราะห์ข้อมูลจากระบบหน่วยที่เล็กที่สุด ไปสู่ระบบหน่วยที่ใหญ่กว่าต่อไป

ในการวิเคราะห์หน่วยเสียงแสดงปฏิเสธในภาษาไทยถิ่นเพชรบุรี ตามแนวไวยากรณ์โครงสร้างที่ระดับระบบหน่วยเสียงจะได้ผลการวิเคราะห์หน่วยเสียงวรรณยุกต์เพิ่มจากหน่วยเสียงวรรณยุกต์ธรรมดาอีก 6 หน่วยเสียง รวมเป็น 12 หน่วยเสียงวรรณยุกต์ ดังนี้คือ หน่วยเสียงวรรณยุกต์ธรรมดา (T) ซึ่งมี / T1 / , / T2 / , / T3 / , / T4 / , / T5 / , / T6 / และหน่วยเสียงวรรณยุกต์ปฏิเสธ (HT) ซึ่งมี / HT1 / , / HT2 / , / HT3 / , / HT4 / , / HT5 / , และ / HT6 / ที่เป็นเช่นนี้เป็นผลของการมีคำคู่เทียบเสียงในข้อมูลได้แก่

[paa T1]	“ ปา ”	กับ	[paa HT1]	“ ไม่ปา ”
[daa T2]	“ ด่า ”	กับ	[daa HT2]	“ ไม่ด่า ”
[wiŋ T3]	“ รัง ”	กับ	[wiŋ HT3]	“ ไม่รัง ”
[phææ T4]	“ แพ้ ”	กับ	[phææ HT4]	“ ไม่แพ้ ”
[huŋ T5]	“ หุง ”	กับ	[huŋ HT5]	“ ไม่หุง ”
[phaa T6]	“ พา ”	กับ	[phaa HT6]	“ ไม่พา ”

กล่าวได้ว่าหน่วยเสียงวรรณยุกต์ทั้ง 2 ชุด คือ ชุด [T] และ ชุด [HT] จะเกิดขนานกันไปกล่าวคือ/HT1/ จะเกิดกับคำที่มีวรรณยุกต์ธรรมดาเป็น /T1/ และ/HT2/,/HT3/,/HT4/,/HT5/

และ /HT6/ก็จะเกิดกับคำที่มีวรรณยุกต์ธรรมดาเป็น /T2/,/T3/,/T4/,/T5/ และ /T6/ ตามลำดับ ด้วยเหตุนี้ทำให้เราทำนายการเกิดของวรรณยุกต์ชุดหนึ่ง จากวรรณยุกต์อีกชุดหนึ่งได้ แต่หน่วยเสียงวรรณยุกต์ทั้ง 2 ชุดนี้ก็ไม่สามารถวิเคราะห์ให้เป็นหน่วยเสียงเดียวกันได้เพราะคำเดียวกันที่ใช้วรรณยุกต์ 2 ชุดนี้ จะมีความหมายต่างกัน ดังตัวอย่างในคู่เทียบเสียง 6 คู่ข้างบน ส่วนหน่วยแสดงปฏิเสธอีกประเภทหนึ่ง คือ [mai T3] , [m] และ [m] นั้น ในระดับระบบหน่วยเสียง เสียงนาสิกก้องพยางค์ (Syllabic Nasal) [m] จะมีฐานะเป็นหน่วยเสียงหนึ่งเนื่องจากมีคู่เทียบเสียงคล้าย เช่น ในคำ [dai T3] และ [dai_m HT3]

ในระดับหน่วยคำ (Morphology) หน่วยแสดงปฏิเสธประเภทที่ 1 คือ [mai T3] , [m] และ [m] จะวิเคราะห์ให้เป็น 1 หน่วยคำ โดยมีรูปฐาน (Base form) เป็น {Neg M} และมี 3 หน่วยคำย่อย (Allomorph) คือ /mai T3_m ~ m/ เพราะสามารถบรรยายเงื่อนไขการปรากฏของทั้ง 3 หน่วยคำย่อยได้ ดังได้กล่าวแล้ว (ในหัวข้อที่ 5) ในระดับนี้เสียงวรรณยุกต์สูงพิเศษทั้ง 6 เสียง จะวิเคราะห์ให้เป็น 1 หน่วยคำเช่นกัน เนื่องจากทุกหน่วยคำย่อยนี้จะแสดงความหมายเดียวกันคือ “ปฏิเสธ” รูปฐานที่ใช้ คือ {Neg HT} ซึ่งจะประกอบด้วย 6 หน่วยคำย่อย คือ /HT1 ~ HT2 ~ HT3 ~ HT4 ~ HT5 ~ HT6 / แต่เนื่องจากการปรากฏของหน่วยคำย่อยเหล่านี้เป็นไปตามเงื่อนไขทางหน่วยเสียง บทบาททางหน่วยเสียงจึงเข้ามามีความสำคัญในระดับนี้ด้วย ลักษณะเช่นนี้ บลูมฟิลด์ (Bloomfield : 1933) จะเชื่อมระดับหน่วยเสียงและหน่วยคำด้วยกระบวนการทางหน่วยคำ-หน่วยเสียง (Morphophonemic process) ตามแนวคิดนี้ ก็น่าจะอธิบายได้ว่าหน่วยเสียง /T1/ จะผ่านกระบวนการหน่วยคำ-หน่วยเสียงโดยทำให้ /T1/ เปลี่ยนเป็น /HT1/ เพื่อแสดงปฏิเสธและ /T2/, /T3/, /T4/, /T5/, /T6/ เปลี่ยนเป็น /HT2/, /HT3/, /HT4/, /HT5/, /HT6/ตามลำดับเพื่อแสดงปฏิเสธและเนื่องจากการวิเคราะห์ตามแนวไวยากรณ์โครงสร้างนี้ แต่ละระบบจะต้องวิเคราะห์แยกจากกัน ในระดับหน่วยคำนี้ จึงไม่สามารถนำข้อมูลระดับโครงสร้างประโยคมาพิจารณาได้ เราจึงยังไม่เห็นการปรากฏร่วมของหน่วยคำ {Neg M} และ {Neg HT} ในระดับนี้ ดังนั้น จึงไม่มีเหตุผลใดที่ทำให้สามารถวิเคราะห์ทั้ง 2 หน่วยคำนี้ว่าเป็นหน่วยคำเดียวได้ และจุดนี้จะเป็นจุดสำคัญที่ต่างไปจากการวิเคราะห์ตามแนวไวยากรณ์ปริวรรต ซึ่งจะกล่าวถึงต่อไป

ในระดับโครงสร้างประโยค (Syntax) เราจะเห็นการปรากฏร่วมของทั้ง 2 หน่วยคำที่แสดงปฏิเสธ ผลการวิเคราะห์จึงออกมาเป็น 2 โครงสร้าง ดังนี้ :

1. โครงสร้างที่ใช้ { Neg HT } ร่วมกับ { Neg M }
2. โครงสร้างที่ใช้ { Neg HT } เท่านั้น

จากทั้ง 2 โครงสร้างนี้หน่วยคำ { Neg HT } เป็นส่วนที่จะต้องปรากฏเสมอในโครงสร้างประโยคปฏิเสธ ส่วนหน่วยคำ {Neg M} นั้นจะปรากฏหรือไม่ก็ได้ขึ้นอยู่กับบริบท และจากข้อมูลพบว่าหน่วยคำอื่นสามารถปรากฏระหว่างหน่วยคำ { Neg HT } และ { Neg M } ได้เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ในระดับนี้แล้ว หน่วยแสดงปฏิเสธทั้ง 2 นี้ น่าจะวิเคราะห์ให้เป็น

1 หน่วยคำ ที่อยู่ลักษณะของหน่วยคำที่ไม่ต่อเนื่อง (Discontinuous morpheme)

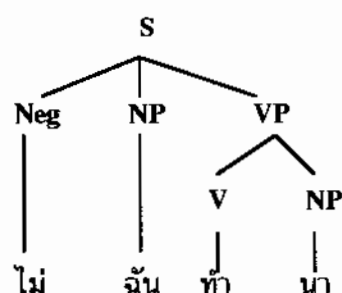
ที่กล่าวมานี้ เป็นแนวการวิเคราะห์ของนักภาษาศาสตร์โครงสร้างส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตาม มีนักภาษาศาสตร์โครงสร้างบางคนที่มีแนวคิดต่างออกไป เช่น เซลลิก เอส แฮร์ริส (Zellig S. Harris : 1951) และ เคนเน็ท แอล ไพค์ (Kenneth L. Pike : 1947) แฮร์ริสมีความเห็นว่าการวิเคราะห์ควรเป็นไปตามระดับเช่นเดียวกับนักภาษาศาสตร์โครงสร้างที่กล่าวมาแต่ผู้วิเคราะห์สามารถที่จะวกกลับมาปรับผลที่ได้ใหม่หลังจากวิเคราะห์ทุกระดับแล้ว ส่วนไพค์มีแนวคิดว่ารระดับต่างๆของภาษาอยู่ในลักษณะระนาบ ไม่จำเป็นต้องเป็นไปในทิศทางเดียว และตามลำดับ ดังนั้น ในการวิเคราะห์จึงสามารถพิจารณาทุกระดับพร้อมกันไปได้ทั้งหมดได้ หน่วยแสดงปฏิเสธทั้ง 2 ประเภทที่กล่าวมา ถ้าวิเคราะห์ตามแนวของแฮร์ริส และไพค์แล้ว คาดว่าน่าจะวิเคราะห์ให้เป็นหน่วยคำเดียวที่ประกอบจาก 2 ส่วน คือ { Neg HT....Neg M } เพราะหน่วยแสดงปฏิเสธประเภทที่ 1 { Neg M } นั้นต้องปรากฏร่วมกับหน่วยแสดงปฏิเสธประเภทที่ 2 { Neg HT } เสมอ

นอกจากนี้ หน่วยคำปฏิเสธนี้สามารถละส่วนที่เป็น { Neg M } ได้ด้วย ปรากฏการณ์เช่นนี้จะสามารถเห็นได้จากการวิเคราะห์โครงสร้างประโยคและผลจากการวิเคราะห์โครงสร้างประโยคนี้จะมีบทบาทสำคัญต่อการวิเคราะห์หน่วยคำ ทั้งของไพค์ และของแฮร์ริส

การวิเคราะห์อีกแนวที่ต่างไปจากแนวการวิเคราะห์ที่กล่าวมา คือแนวการวิเคราะห์ตามแนวนักไวยากรณ์ปริวรรต ทิศทางในการวิเคราะห์แนวนี้จะเริ่มโดยการตั้งข้อสรุปก่อนแล้วใช้ข้อมูลยืนยัน (Deductive Method) การวิเคราะห์จะเริ่มที่โครงสร้างประโยค (Syntax) ก่อน นอกจากนี้ความรู้ทางไวยากรณ์จะมีบทบาทสำคัญในการวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีนี้

ในการวิเคราะห์หน่วยแสดงปฏิเสธภาษาถิ่นเพชรบุรีตามแนวไวยากรณ์ปริวรรตนี้จะเริ่มจากระดับโครงสร้างประโยค Phrase marker ของประโยคปฏิเสธในภาษานี้ ซึ่งจะเป็นดังนี้

ภาพที่ 8 : แสดง Phrase marker ของประโยคปฏิเสธภาษาถิ่นเพชรบุรี

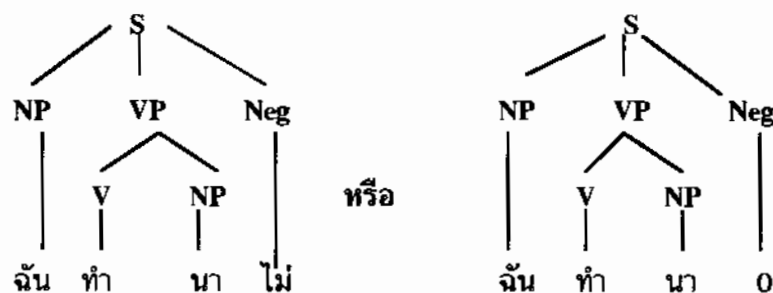

ในองค์ประกอบทางวากยสัมพันธ์ (Syntactic component) นี้ กฎปริวรรต (Transformational rule) จะทำหน้าที่ดังนี้

1. ย้าย Neg ไปอยู่หลัง NP

2. จัดรูปแสดงที่เป็นคำศัพท์ของโนด (Node) Neg ออกในบางบริบทสิ่งที่ออกมา (Output) จากองค์ประกอบทางวากยสัมพันธ์ จะเป็นดังนี้

ภาพที่ 9 : แสดงโครงสร้างผิวของประโยคปฏิเสธภาษาถิ่นเพชรบุรี

หลังจากนั้นก็จะผ่านกฎการปรับเปลี่ยน (Readjustment rule) ซึ่งจะทำหน้าที่เพิ่มลักษณะ (Feature) ของเสียงวรรณยุกต์สูงพิเศษให้กับคำกริยา หรือคำคุณศัพท์ เพื่อแสดงปฏิเสธอีกส่วนหนึ่ง แล้วจึงเข้าสู่องค์ประกอบทางเสียง (Phonological component) ในองค์ประกอบนี้ กฎทางเสียง (Phonological rule) จะทำหน้าที่แปลงโครงสร้างผิว ที่ได้นั้นให้เป็นรูปแทนทางเสียง (Phonetic representation) ในการวิเคราะห์ตามแนวปริวรรตจะเริ่มต้นที่โครงสร้างประโยคก่อน ดังนั้นในการวิเคราะห์ หน่วยแสดงปฏิเสธในภาษาถิ่นเพชรบุรี เราสามารถนำลักษณะการปรากฏร่วมกันของหน่วยแสดงปฏิเสธทั้ง 2 มาพิจารณาได้ หน่วยแสดงปฏิเสธจึงวิเคราะห์ให้เป็นหน่วยเดียวเท่านั้น

จากการวิเคราะห์หน่วยแสดงปฏิเสธในภาษาถิ่นเพชรบุรี โดยใช้ทฤษฎีทั้ง 2 ทฤษฎีที่กล่าวมา ผลที่ได้จะแตกต่างกัน กล่าวคือ ทฤษฎีไวยากรณ์โครงสร้างจะวิเคราะห์ให้หน่วยแสดงปฏิเสธเป็นหน่วยคำ 2 หน่วยคำในขณะที่ทฤษฎีไวยากรณ์ปริวรรตจะวิเคราะห์ให้เป็นหน่วยเดียว ดังนั้นการวิเคราะห์นี้จึงเป็นตัวอย่างที่ดีที่แสดงให้เห็นว่าการวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีที่ต่างกันจะให้ผลที่ต่างกันด้วย

ผู้วิจัยมีความคิดว่า หน่วยแสดงปฏิเสธทั้ง 2 ประเภทนี้ น่าจะวิเคราะห์ให้เป็นหน่วยคำเดียว คือ { Neg HT....Neg M} เพราะทั้งคู่จะปรากฏร่วมกันเสมอ ยกเว้นในกรณีที่ [mai T3], [๓] หรือ [m] ถูกละไว้ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเห็นด้วยกับการวิเคราะห์ตามแนวไวยากรณ์ปริวรรตมากกว่า เพราะในจุดที่วิเคราะห์หน่วยปฏิเสธนั้น ผู้วิเคราะห์สามารถมองเห็นปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่กว้างกว่า และสิ่งที่พบนั้นจะมีผลต่อการวิเคราะห์ในจุดนั้นเลย ซึ่งต่างไปจากทฤษฎีโครงสร้างซึ่งต้องวิเคราะห์เป็นระดับ ๆ ไป แต่อย่างไรก็ดี ถ้าใช้ไวยากรณ์โครงสร้างตามแนวของไพค์ซึ่งมองทุกระบบว่าอยู่ในระนาบเดียวกัน ก็จะได้ผลที่น่าพอใจเช่นกัน

8.สรุป

ภาษาถิ่นเพชรบุรีเป็นภาษาไทยถิ่นที่น่าสนใจภาษาหนึ่งแต่ยังมิได้มีผู้สนใจศึกษาน้อยภาษานี้มีลักษณะเด่น คือ โครงสร้างประโยคปฏิเสธจะมีการปรากฏของคำแสดงปฏิเสธในตำแหน่งที่ต่างไปจากภาษาไทยถิ่นอื่น กล่าวคือ คำแสดงปฏิเสธ “ ไม่ ” , “ มุ ” หรือ “ ม ” จะปรากฏในตำแหน่งหลังคำกริยา หรือคำคุณศัพท์ และนอกจากนี้มันจะปรากฏคู่ไปกับเสียงวรรณยุกต์แสดง

ปฏิเสธซึ่งจะต้องปรากฏเสมอในโครงสร้างปฏิเสธของภาษานี้ ส่วนในภาษาไทยถิ่นอื่น ตำแหน่งของคำแสดงปฏิเสธจะอยู่หน้าคำกริยา หรือ คำคุณศัพท์ และจะไม่ปรากฏการแสดงปฏิเสธด้วยเสียงวรรณยุกต์ ชาวอำเภอบ้านลาดใช้โครงสร้างปฏิเสธนี้เป็นประจำ แม้แต่ในสำนวน เช่น “ไม่เป็นไร” ชาวบ้านลาดจะพูด “เป็นไรไม” หรือ “เป็นไรม” ในภาษาไทยถิ่นใต้มีบางสำนวน ซึ่งใช้เป็นประจำในชีวิตประจำวันจะมีตำแหน่งของคำแสดงปฏิเสธหลังคำกริยา เช่นเดียวกับภาษาถิ่นเพชรบุรี เช่น “หาไม” [hǎa māai] มีความหมาย “ไม่มี” ซึ่งน่าจะลดรูปมาจากสำนวน “หาไมไม” ของภาษาไทยมาตรฐาน แต่อย่างไรก็ตาม สำนวนในลักษณะนี้ในภาษาไทยถิ่นใต้ก็มีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

การศึกษาครั้งนี้ยังมีข้อมูลในการวิเคราะห์ค่อนข้างน้อย ผู้วิจัยมั่นใจว่าถ้ามีข้อมูลเพิ่มเติมเราจะสามารถค้นพบสิ่งที่น่าสนใจอีกมาก จากโครงสร้างประโยคปฏิเสธของภาษาถิ่นเพชรบุรี นอกจากนี้ การแสดงปฏิเสธในภาษาถิ่นเพชรบุรีอีกหลายประเด็นที่นำศึกษา เช่น การศึกษาสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์แสดงปฏิเสธอย่างละเอียด และ การใช้ประโยคปฏิเสธในภาษาพูดของชาวเพชรบุรีใน 4 ช่วงอายุ คือ ช่วงอายุ 70 ปี ขึ้นไป ช่วงอายุ 50-70 ปี ช่วงอายุ 30-50 ปี และ ช่วงอายุ 15-30 ปี เพื่อเปรียบเทียบค่านิยมการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งด้านเสียงวรรณยุกต์ และการเรียงลำดับคำในประโยคปฏิเสธ ซึ่งงานเหล่านี้จะสามารถทำให้เรามองเห็นภาพของภาษาถิ่นเพชรบุรีได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

คำย่อ	S	=	Subject
	V	=	Verb
	O	=	Object
	Neg	=	Negative Particle
	Aux	=	Auxiliary
	Adv phr	=	Adverb Phrase
	Asp	=	Aspect
	Part	=	Particle
	Q part	=	Question Particle
	Q W	=	Question Word

เชิงอรรถ

1. DSP Sona-graph Model 5500 ของ Kay Elemetrics Corp.เป็นเครื่องมือสำหรับวิเคราะห์สัญญาณต่างๆทั้งที่เป็นสัญญาณจากเสียงพูดและจากเสียงอื่นๆเช่น คลื่นไดนาไมค์และเสียงหัวใจ ผู้วิจัยใช้ Stored Setup # 05 ในการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือนี้ ที่หน่วยปฏิบัติการวิจัยทางภาษาศาสตร์ ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. การกในที่นี่ ใช้ในความหมายดั้งเดิม ซึ่งได้แก่การเปลี่ยนแปลงรูปคำนาม ซึ่งปรากฏในภาษาที่มีวิภัติปัจจัย เพื่อแสดงความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ของคำนามนั้นกับคำอื่น เช่น กรรตุการก (Nominative case)

บรรณานุกรม

Bloch, Bernard.1941.Phonemic Overlapping.In M.Joos,(ed).Reading in Linguistics I. New York . 93-96.

Bloomfield, Leonard . 1933 . Language . Holt , Rinehart and Winston , Inc.

Dryer, Matthew S. 1988 . “Universals of Negation Position”. In Michael Hammond , Edith Moravcsik and Jessica Wirth , eds. Studies in Syntactic Typology. John Benjamins Publishing Company. 93-124.

Harris, ZelligS.1951.Methods in Structural Linguistics. University of Chicago Press.

Kullavanijaya, Pranee . 1990.“Undoing Homonymy : Cases in Debaio Zhuang and Thai”. Proceedings of the 4th International Conference on Thai Studies,11-13 May, 1990 . Vol. III , Institute of Southeast Asian Studies , Kunming , China. 39-47.

Payne, John R. 1985. “Negation”. In Timothy Shopen , ed.,Language Typology and Syntactic Description: Clause Structure . Cambridge University Press. 197-242.

Pike, Kenneth L . 1947 . Phonemics : A Technique for Reducing Languages to Writing . Ann Arbor, University of Michigan Press.

กัลยา ดิงศภัทิย์, ม.ร.ว. และคณะ 2534. ภาษาเมืองเพชร . สัมมนาทางวิชาการ เรื่อง เพชรบุรี :พัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรม.ฝ่ายวิจัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 29-31สิงหาคม 2534.

สุขสมาน ยอดแก้ว. 2527. ภาษาถิ่นเมืองเพชรบุรี. นิทรรศการวิชาการการศึกษาและวัฒนธรรม 27. กรุงเทพมหานครพิมพ์.

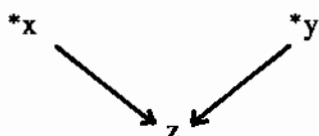
การพ้องเสียง และการหลีกเสียงปัญหาจากการพ้องเสียงในภาษาไทยเหนือ¹

ธนานันท์ ตรงดี

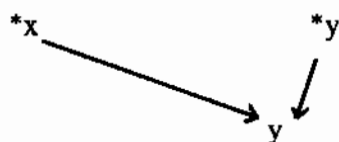
1. บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทางเสียง (sound change) แบบที่เรียกว่า การรวมเสียงโดยสมบูรณ์ (complete merger) นั้น มีอยู่ 2 ลักษณะ (Antilla, 1972) คือ

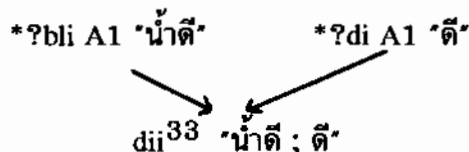
ลักษณะที่ 1 การรวมของ 2 หน่วยเสียงขึ้นไปเป็นหน่วยเสียงเดี่ยวที่แตกต่างไปจากหน่วยเสียงเดิมทั้ง 2 หน่วย แสดงได้ดังนี้

ลักษณะที่ 2 การรวมของ 2 หน่วยเสียงขึ้นไปเป็นหน่วยเสียงเดี่ยวโดยที่หน่วยใดหน่วยหนึ่งกลายเสียงไปรวมกับอีกหน่วยหนึ่ง แสดงได้ดังนี้

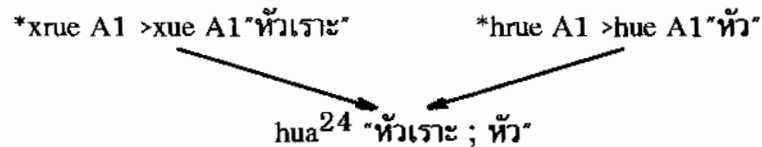

ไม่ว่าจะเป็นการรวมเสียงในลักษณะใด ผลกระทบอย่างหนึ่งในภาษาก็คือการเกิดคำพ้องเสียง (homophonous words) ขึ้นในภาษานั้น ตัวอย่างเช่นในภาษาไทย มีคำว่า dii³³ “น้ำดี” และ dii³³ “ดี” ซึ่งพ้องเสียงกัน ทั้งสองคำมีการเปลี่ยนแปลงมาจากรูปดั้งเดิม¹ ที่มีพยัญชนะต้นต่างกันคือ *ʔbli A1 “น้ำดี” และ *ʔdi A1 “ดี”² แสดงได้ดังนี้

¹ ข้อมูลภาษาไทยเหนือที่นำมาศึกษาในบทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของข้อมูลจากการเก็บข้อมูลภาคสนามในเขตปกครองตนเองเผิงหงโตะ-จิงไปมณฑลหยุนหนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ระหว่างเดือนสิงหาคม 2533- เมษายน 2534 ผู้เขียนขอขอบพระคุณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสมาคมลิตเก๋่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ได้อนุเคราะห์ค่าใช้จ่ายและค่าเดินทาง ขอขอบพระคุณ ศ.ดร. ถาวร วัชรากัย คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย รศ.ดร. ปราณี กุลละวณิชย์ คณบดีคณะอักษรศาสตร์ รศ.ดร. อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ หัวหน้าภาควิชา ภาษาศาสตร์ ที่ได้อนุมัติให้เดินทางไป ขอขอบคุณสถาบันชนชาติแห่งหยุนหนาน ที่ได้ให้การรับรองเป็นอย่างดี คุณกง จินเหวิน คุณฟาง เตียงหง และคุณเจ้า หงหยิน ที่ได้กรุณาเป็นผู้ออกภาษา ขอขอบพระคุณ รศ.ดร.ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ ที่ได้กรุณาอ่านและวิจารณ์บทความนี้ มา ณ ที่นี้ด้วย

ตัวอย่างข้างต้นนี้เป็นตัวอย่างของการรวมเสียงในลักษณะที่ 1 สำหรับตัวอย่างการรวมเสียงในลักษณะที่ 2 นั้น ในภาษาไทยมีคำว่า hua²⁴ “หัว” กับ hua²⁴ “หัวเราะ” ซึ่งพ้องเสียงกัน ทั้งสองมีการเปลี่ยนแปลงมาจากรูปดั้งเดิมที่มีพยัญชนะต้นต่างกัน คือ *xrue A1 “หัวเราะ” และ *hrue A1 “หัว”³ แสดงได้ดังนี้

จากตัวอย่างข้างต้นนี้ แสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงเสียงแบบรวมเสียงทำให้เกิดผลกระทบในภาษาอย่างหนึ่งคือ เกิดการพ้องเสียงของคำในภาษาได้ ตัวอย่างที่ยกมานี้เป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นเพียงการรวมเสียงพยัญชนะต้นเท่านั้น การพ้องเสียงยังเกิดขึ้นได้ทั้งจากการรวมเสียงสระ หรือ รวมเสียงวรรณยุกต์ก็ได้ ดังจะได้กล่าวต่อไปในหัวข้อ “รูปแบบการรวมเสียง”

2. การหลีกเลี่ยงปัญหาจากการพ้องเสียงของคำดั้งเดิม

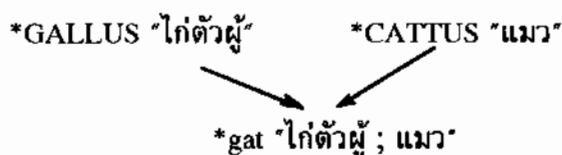
ภาษาใดๆ ก็ตาม เมื่อเกิดการพ้องเสียงกันขึ้นเป็นจำนวนมากแล้ว ก็อาจจะก่อให้เกิดปัญหาในการสื่อสารได้ เกี่ยวกับเรื่องนี้ได้มีนักภาษาศาสตร์หลายท่านกล่าวถึง เช่น Andre Martinet (1955 : 26) กล่าวว่า “การรวมเสียงจะนำไปสู่การพ้องเสียง... ดังนั้นจึงต้องมีการหลีกเลี่ยง” Theodora Bynon (1977 : 186-187) ได้กล่าวถึงการค้นพบของ Gillieron นักศึกษาภาษาถิ่นชาวฝรั่งเศส โดยมีใจความว่า Gillieron พบว่า การหลีกเลี่ยงการพ้องเสียงของคำดั้งเดิมในภาษา ทำให้มีการนำเอาคำอื่นมาใช้แทนคำใดคำหนึ่งในคู่คำที่จะพ้องเสียงนั้น Bynon กล่าวเสริมว่า กรณีเช่นนี้จะเกิดขึ้นเมื่อ คู่คำที่จะพ้องเสียงกันนั้น แต่ละคำสามารถที่จะเกิดในบริบทเดียวกันได้ (capable of occurring in identical context)

ตัวอย่างการค้นพบของ Gillieron คือ เขาพบว่า ภาษาถิ่นต่างๆ ในตอนใต้ของฝรั่งเศสมีคำที่หมายถึง “ไก่ตัวผู้” ใช้แตกต่างกันไปตามถิ่นต่างๆ 5 ถิ่น 5 คำ คือ

1. GALLUS ความหมายเดิมใน Latin คือ “ไก่ตัวผู้”
2. PULLUS ความหมายเดิมใน Latin คือ “ไก่กระทงตัวผู้”
3. COO ความหมายเดิมใน Latin คือ “ไก่ตัวผู้”
4. FAISAN ความหมายเดิมใน Latin คือ “นกยูง”
5. VICAIRE ความหมายเดิมใน Latin คือ “มัลคทายกวัด”

สองคำหลังคือ FAISAN และ VICAIRE ซึ่งใช้ในภาษาถิ่น 2 ถิ่นนั้นเห็นได้ว่า มีความหมายเดิมมิใช่ “ไก่ตัวผู้” และ Gillieron พบว่าในภาษาถิ่นทั้ง 2 นี้ มีคำว่า GALLINA หมายถึง “ไก่ตัวเมีย”

แต่ไม่พบว่านำเอาคำ GALLUS ที่มีรากศัพท์เดียวกันมาใช้เรียก “ไก่ตัวผู้” กลับไปใช้คำ FAISAN และ VICARE ซึ่งความหมายเดิมมิได้หมายถึง “ไก่ตัวผู้” มาใช้แทน GALLUS ภายหลังจึงทราบว่าคำ GALLUS ในภาษาถิ่นทั้งสองนี้มีการเปลี่ยนแปลงเสียงไปพ้องเสียงกับคำว่า CATTUS “แมว” แสดงดังนี้

ทั้งสองคำเป็นคำนามและหมายถึงสัตว์เลี้ยงทั้งคู่ ดังนั้นในการใช้จึงอาจทำให้เกิดความสับสนในความหมายได้ ภาษาถิ่นทั้งสองจึงได้นำเอาคำว่า FAISAN และ VICARE มาใช้แทน GALLUS ดังกล่าว

3. วัตถุประสงค์

จากการที่ได้ศึกษาภาษาไทยเหนือ ซึ่งเป็นภาษาหนึ่งในภาษาตระกูลไท⁴ พบว่าภาษาไทยเหนือมีการเปลี่ยนแปลงทางเสียงแบบรวมเสียงเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก จึงน่าจะทำให้เกิดการพ้องเสียงของคำดั้งเดิมจำนวนหนึ่งด้วย ดังที่กล่าวแล้วว่าไม่ว่าจะเป็นภาษาใดก็มักจะมีการหลีกเสียงการพ้องเสียง ภาษาไทยเหนือก็น่าจะมีการหลีกเสียงการพ้องเสียงด้วยเช่นกัน ดังนั้นในข้อเขียนนี้จึงได้ทำการศึกษาพิจารณาใน 3 ประการคือ

- ก. พิจารณาว่าการรวมเสียงในรูปแบบใดบ้าง ทำให้เกิดการพ้องเสียง
- ข. ภาษาไทยเหนือมีวิธีการใดที่จะหลีกเสียงการพ้องเสียง
- ค. ภาษาไทยเหนือมีวิธีการอย่างใดที่จะช่วยให้การใช้คำที่พ้องเสียงกันแล้ว ไม่เกิดความสับสนในเรื่องความหมาย

4. การรวมเสียงในภาษาไทยเหนือ

ก่อนที่จะพิจารณาการพ้องเสียงของคำดั้งเดิมในภาษาไทยเหนือ ขอกล่าวถึงการรวมเสียงในภาษานี้เสียก่อน การรวมเสียงในภาษาไทยเหนือนั้น มีทั้งการรวมเสียงวรรณยุกต์ สระ และพยัญชนะดั้งเดิม ดังนี้

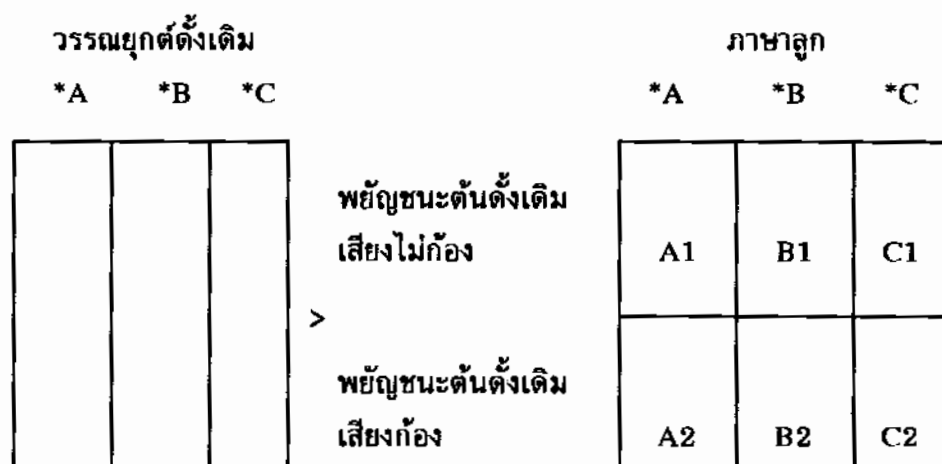
4.1 การรวมเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิม

นักภาษาศาสตร์ภาษาไทยเปรียบเทียบ มีความเห็นพ้องกันว่า ภาษาไทดั้งเดิมมีวรรณยุกต์ 3 เสียง ในพยางค์เป็น ซึ่งใช้อักษรแทนว่า A, B, C และในพยางค์ตายมี 1 เสียง ใช้อักษรแทนว่า D แต่เราจะพบว่าในภาษาลูกๆ ปัจจุบันแต่ละภาษาก็มีวรรณยุกต์มากกว่านี้ และจะมีระบบของวรรณยุกต์แตกต่างกันไป ทั้งนี้เพราะแต่ละภาษาต่างก็มีวิวัฒนาการของวรรณยุกต์แตกต่างกันไป ปราณี กุลละวณิช (2527 : 65) ได้กล่าวถึงวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์ในภาษาลูกๆ

ปัจจุบันว่ามีวิวัฒนาการใน 2 ลักษณะคือการเปลี่ยนแปลงในลักษณะของการแยกเสียงวรรณยุกต์ (tonal split) และการรวมเสียงวรรณยุกต์ (tonal coalescence) สำหรับการแยกเสียงวรรณยุกต์ นั้นยังแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะคือ การแยกวรรณยุกต์ดั้งเดิมออกเป็นสองเสียง (two-ways split) ออกเป็นสามเสียง (three-ways split) และออกเป็นสี่เสียง (four-ways split) สำหรับการรวมเสียงวรรณยุกต์ที่กล่าวถึงมี 2 ลักษณะคือ การรวมเสียงวรรณยุกต์ที่สืบมาจากวรรณยุกต์ดั้งเดิมต่างกัน

ในที่นี้จะได้นำมากล่าวเฉพาะการแยกวรรณยุกต์ดั้งเดิมออกเป็นสองและสามเสียง ด้วยเห็นว่า เป็นลักษณะการแยกวรรณยุกต์ในภาษาไทยเหนือ

ลักษณะการแยกวรรณยุกต์ดั้งเดิมออกเป็นสองนั้นนักภาษาศาสตร์ภาษาไทยเปรียบเทียบ เห็นพ้องกันว่าเป็นขั้นหนึ่งของการแยกวรรณยุกต์ในภาษาลูก ๆ ทุภาษา นั่นคือ ทุกภาษาจะแยกวรรณยุกต์ A B C และ D แต่ละวรรณยุกต์ออกเป็น 2 เสียง คือ เสียงวรรณยุกต์ที่เกิดในพยางค์ที่มีพยัญชนะต้นสืบมาจากพยัญชนะดั้งเดิมเสียงไม่ก้อง (voiceless) ใช้อักษรแทนวรรณยุกต์เหล่านี้ว่า A1 B1 C1 และ D1 กับเสียงวรรณยุกต์ที่เกิดในพยางค์ที่มีพยัญชนะต้นสืบมาจากพยัญชนะดั้งเดิมเสียงก้อง (voiced) ใช้อักษรแทนวรรณยุกต์เหล่านี้ว่า A2 B2 C2 และ D2 การแยกเสียงวรรณยุกต์นั้นเกิดขึ้นโดยมีเงื่อนไขของลักษณะทางเสียง (phonetic feature) ของพยัญชนะต้น (Gedney, 1979 : 4) การแยกวรรณยุกต์ดั้งเดิมออกเป็น 2 เสียงนี้ จึงมีเงื่อนไขของความก้อง-ไม่ก้อง (voicing) ของพยัญชนะต้นดั้งเดิม ดังแผนภูมิต่อไปนี้

ภาพที่ 1 : แผนภูมิแสดงการแยกวรรณยุกต์ดั้งเดิม *A *B *C ออกเป็น 2 เสียง

สำหรับการแยกวรรณยุกต์ดั้งเดิมในพยางค์ตายในหลาย ๆ ภาษานั้นพบว่า นอกจากจะขึ้นอยู่กับว่า พยัญชนะต้นของพยางค์สืบมาจากพยัญชนะดั้งเดิมเสียงก้องหรือไม่ก้องแล้ว ยังมีเงื่อนไขของความสั้นยาวของเสียงสระ ทำให้วรรณยุกต์ D แยกเสียงออกเป็น 4 เสียง แสดงแผนภูมิ ดังนี้

ภาพที่ 2 : แผนภูมิแสดงการแยกวรรณยุกต์ดั้งเดิม *D

สำหรับการแยกวรรณยุกต์ดั้งเดิมในภาษาไทยเหนือนั้น นอกจากจะแยกวรรณยุกต์ออกเป็นสองแล้ว วรรณยุกต์ A1 ยังแบ่งออกไปอีกเป็น 2 วรรณยุกต์ ซึ่งใช้อักษรแทนว่า A1H และ A1M (H = high, M = mid) วรรณยุกต์ A1H ปรากฏในพยางค์ที่มีพยัญชนะต้นสืบมาจากพยัญชนะดั้งเดิมเสียงไม่ก้อง-กัก-พ่นลม เช่น *ph *th *kh พยัญชนะดั้งเดิมเสียงไม่ก้องเสียดแทรก เช่น *f *s *h พยัญชนะดั้งเดิมเสียงไม่ก้องนาสิก เช่น *hm *hn และพยัญชนะดั้งเดิมเสียงไม่ก้องเสียงเหลว เช่น *hl ส่วนวรรณยุกต์ A1M ปรากฏในพยางค์ที่มีพยัญชนะต้น ที่สืบมาจากพยัญชนะดั้งเดิมที่เป็นเสียงกักไม่พ่นลม เช่น *p *t *k และพยัญชนะดั้งเดิมที่กักที่เส้นเสียง เช่น *ʔb *ʔd

ดังที่กล่าวถึงแล้วว่าวิวัฒนาการของวรรณยุกต์ในภาษาลูกปัจจุบันมีทั้งการแยก และการรวมเสียงวรรณยุกต์ ในภาษาไทยเหนือก็เช่นกัน มีการรวมเสียงวรรณยุกต์ที่ได้สืบมาจากวรรณยุกต์ดั้งเดิมเดียวกัน คือ การรวมของ A1M กับ B2 และ C2 กับ D2S และ D2L วิวัฒนาการของวรรณยุกต์ในภาษาไทยเหนือ แสดงไว้ในภาพที่ 3

	*A	*B	*C	*D
A1H		B1	C1	D1S
A1M				
A2		B2	C2	D2S
				D2L

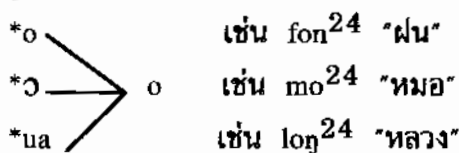
ภาพที่ 3 : แผนภูมิแสดงการรวมวรรณยุกต์ในภาษาไทยเหนือ

ผลจากการรวมเสียงวรรณยุกต์เช่นนี้ทำให้คำดั้งเดิม เช่น *ta A1 “ตา” และ *bɔ B2 “พ่อ” ซึ่งมีเสียงวรรณยุกต์ต่างกัน กลับมามีเสียงวรรณยุกต์เหมือนกันในภาษาไทยเหนือคือ ta³³ “ตา” และ po³³ “พ่อ”

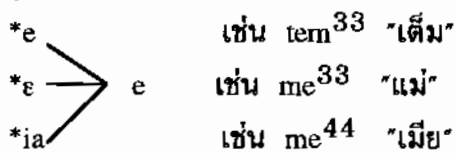
การรวมเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยเหนือจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่เอื้อให้เกิดการพ้องเสียงของคำดั้งเดิม ดังจะได้กล่าวถึงต่อไป

4.2 การรวมเสียงสระดั้งเดิม

การรวมเสียงสระดั้งเดิมในภาษาไทยเหนือนั้น พบว่ามีการรวมเสียงสระดั้งเดิม 2 ชุด ชุดแรกคือ ชุดสระหลัง ได้แก่ *o และ ɔ* กับสระประสม *ua รวมกันเป็น o ดังนี้ รูปดั้งเดิมใน PSWT⁵

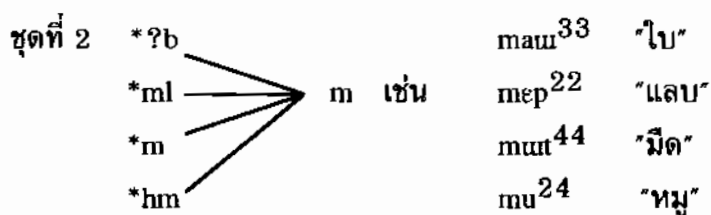
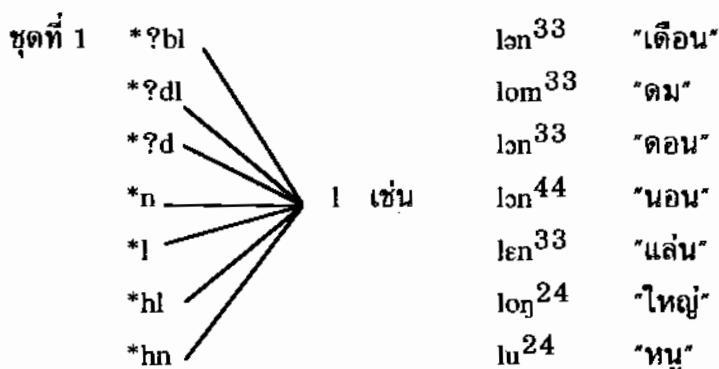
ชุดที่สอง สระดั้งเดิม *e และ e* ซึ่งเป็นสระหน้า รวมกับสระประสม *ia เป็น e ดังนี้ รูปดั้งเดิมใน PSWT

4.3 การรวมเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิม

ในภาษาไทยเหนือพบว่าการรวมเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิมหลายชุด ดังนี้

PSWT

ชุดที่ 3	*?j	j เช่น	ja ³³	"ยา"
	*ŋ		jeu ³³	"เยียว"
	*j		jaan ³³	"ย่าง(เดิน)"
	*hn		ja ⁴²	"หญ้า"

ชุดที่ 4	*k	k เช่น	kaan ³³	"กาง"
	*kl		kaan ³³	"กลาง"
	*kr		kon ³³	"กรน"
	*g		ku ³³	"คู่"

ชุดที่ 5	*h	h เช่น	ha ⁴²	"ห้า"
	*hr		hai ²⁴	"ไห"
	*xr		hu ²⁴	"หู่"
	*r		hau ⁴⁴	"เรา"
	*hn		hon ²⁴	"หงอน"

ชุดที่ 6	*kh	x เช่น	xa ²⁴	"ขา"
	*x		xau ⁴²	"ข้าว"
	*r		xaai ⁴⁴	"ควาย"

ชุดที่ 7	*p	p เช่น	pi ³³	"ปี"
	*b		pi ³³	"พี"

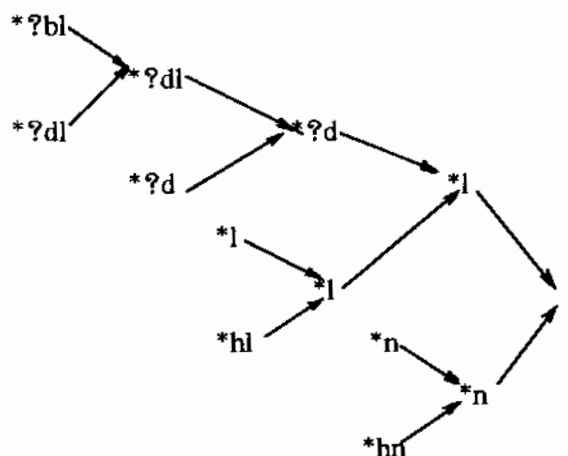
ชุดที่ 8	*t	t เช่น	to ³³	"ตัว"
	*d		ti ³³	"ที่"

ชุดที่ 9	*hw	w เช่น	waan ²⁴	"หวาน"
	*w		waan ⁴⁴	"วาน(วัน)"

ชุดที่ 10	*c	c เช่น	cun ³³	"จุง"
	*j		caan ³³	"ข้าง"

จะเห็นได้ว่าในภาษาไทยเหนือมีการรวมเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิมจำนวนมากและน่าสนใจว่าการรวมเสียงพยัญชนะในบางชุดนี้น่าจะมีขั้นตอนที่ซับซ้อนมาก่อน มิใช่ว่าเสียงทุกเสียงในชุด

นั้น ๆ จะกลายเสียงมารวมกันในคราวเดียวเลย ตัวอย่างเช่น ในชุดที่ 1 ซึ่งมี *?bl, *?dl, *?d, *hl, *hn, *l, *n นั้นอาจมีการเปลี่ยนแปลงมารวมกันหลายขั้นตอนดังนี้

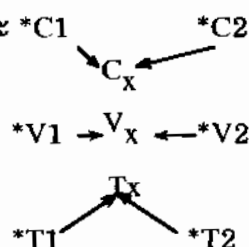
สำหรับชุดอื่นๆ ก็คงจะมีการเปลี่ยนแปลงที่ซับซ้อนเช่นกัน แต่ในบทความนี้มิได้มีวัตถุประสงค์ที่จะพิจารณาขั้นตอนการรวมเสียงของชุดต่างๆ ข้างต้นจึงจะไม่กล่าวถึงในที่นี้

5. รูปแบบการรวมเสียงที่ทำให้เกิดการพ้องเสียงในภาษาไทยเหนือ

การพ้องเสียงในภาษาลูกปัจจุบันเกิดจากการที่หน่วยเสียงดั้งเดิมมีการเปลี่ยนแปลงมารวมเสียงกัน หน่วยเสียงดังกล่าวนี้อาจเป็นได้ทั้ง พยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ ในภาษาไทยเหนือพบว่า มีการพ้องเสียงของคำดั้งเดิมในภาษาไทยเหนือ เป็น 6 รูปแบบ และคำที่มาพ้องเสียงกันนั้น ถ้าพิจารณาตามชนิดของคำ (part of speech) ของคำดั้งเดิมแล้วเห็นได้ว่า มีทั้งการพ้องเสียงของคำต่างชนิดกัน เช่น คำนาม พ้องเสียงกับ คำกริยา หรือ กริยา พ้องกับ คุณศัพท์ และการพ้องเสียงของคำชนิดเดียวกัน เช่น คำนาม พ้องเสียงกับ คำนาม หรือ คำกริยา พ้องเสียงกับ คำกริยา เป็นต้น คำที่พ้องเสียงกัน มีดังนี้

(C คือพยัญชนะ V คือสระ และ T คือวรรณยุกต์ เครื่องหมาย = หมายถึง เสียงดั้งเดิมทั้งสองเหมือนกันอยู่แล้ว)

แบบที่ 1 มีการรวมเสียงทั้งพยัญชนะต้น สระ และวรรณยุกต์

*tuɑŋ A1 "ตวง" (ก.)
 *doŋ B2 "ทุ่ง" (น.)

tɔŋ³³ "ตวง; ทุ่ง"

*luak D2L "ลวก" (ก.) lok⁴² "ลวก; นก"
 *nok D2S "นก" (น.)

*khuap D1L "ขวบ" (ลน.) xop¹¹ "ขวบ ; ขบ"
 *xop D1S "ขบ" (ก.)

แบบที่ 2 มีการรวมเสียงเฉพาะพยัญชนะต้น
 และสระ

*C1 *C2
 \ /
 Cx
 *V1 → Vx ← *V2
 *T = *T
 *hrua A1 "หั่ว" (น.) ho²⁴ "หั่ว ; หอ"
 *xro A1 "หอ" (น.)

แบบที่ 3 มีการรวมเสียงของพยัญชนะต้น
 และวรรณยุกต์

*C1 *C2
 \ /
 Cx
 *V = *V2
 Tx
 *T1 / \
 *T2
 *ʔden A1 "แดน" (น.) len³³ "แดน; แล่น"
 len B2 "แล่น" (ก.)
 *ʔdin A1 "ดิน" (น.) lin³³ "ดิน; ลิ่น"
 *lin B2 "ลิ่น" (น.)
 *pɔ A1 "ป้อ" (น.) po³³ "ป้อ ; พ่อ"
 *bɔ B2 "พ่อ" (น.)
 *pi A1 "ปี" (ลน.) pi³³ "ปี ; ฟี"
 *bi B2 "ฟี" (น.)

*?ja A1 "ยา" (น.)
 *ja B2 "ย่า" (น.)

ja³³ "ยา ; ย่า"

*?jaaŋ A1 "ยาง" (น.)
 *jaaŋ B2 "ย่างเดิน" (ก.)

jaaŋ³³ "ยาง ; ย่าง"

*ka A1 "กา" (น.)
 *ga B2 "คำ" (น.)

ka³³ "กา ; คำ"

*ta A1 "ตา" (น.)
 *da B2 "ท่า" (น.)

ta³³ "ตา ; ท่า"

*cau A1 "ใจ" (น.)
 *jau B2 "ไช" (คำตอบรับ)

cau³³ "ใจ ; ไช"

แบบที่ 4 มีการรวมเสียงของสระ
 และวรรณยุกต์

*C = *C
 *V1 → Vx ← *V2
 *T1 → Tx ← *T2

*hmuak D1L "หมวก" (น.)
 *hmok D1S "หมก" (ก.)

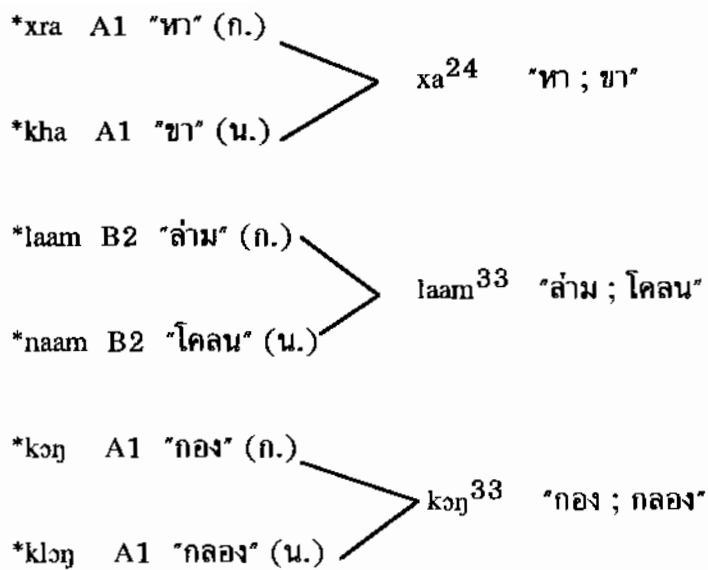
mok¹¹ "หมวก ; หมก"

แบบที่ 5 มีการรวมเสียงของพยัญชนะต้น
 เพียงอย่างเดียว

*C1 → Cx ← *C2
 *V = *V
 *T = *T

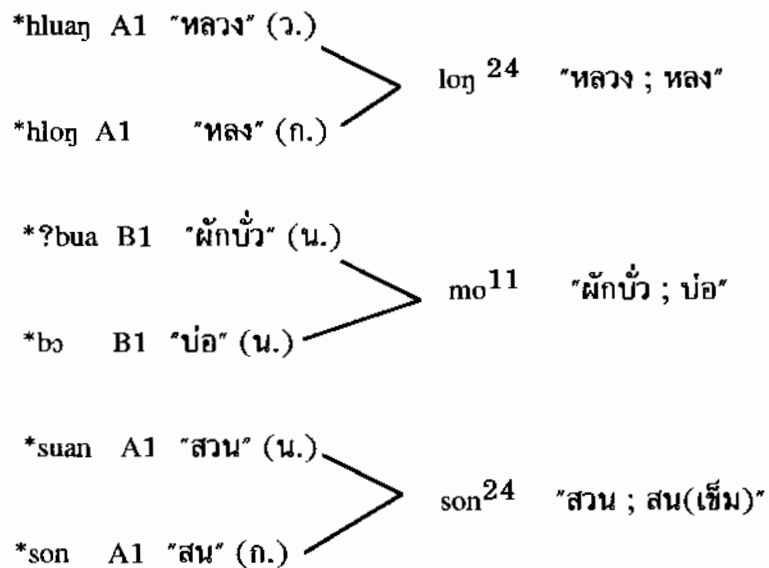
*?bli A1 "น้ำดี" (น.)
 *?di A1 "ดี" (ว.)

li³³ "น้ำดี ; ดี"

แบบที่ 6 มีการรวมเสียงของสระ
เพียงอย่างเดียว

$$\begin{array}{lcl} *C & = & *C \\ *V1 \rightarrow & Vx & \leftarrow *V2 \\ *T & = & *T \end{array}$$

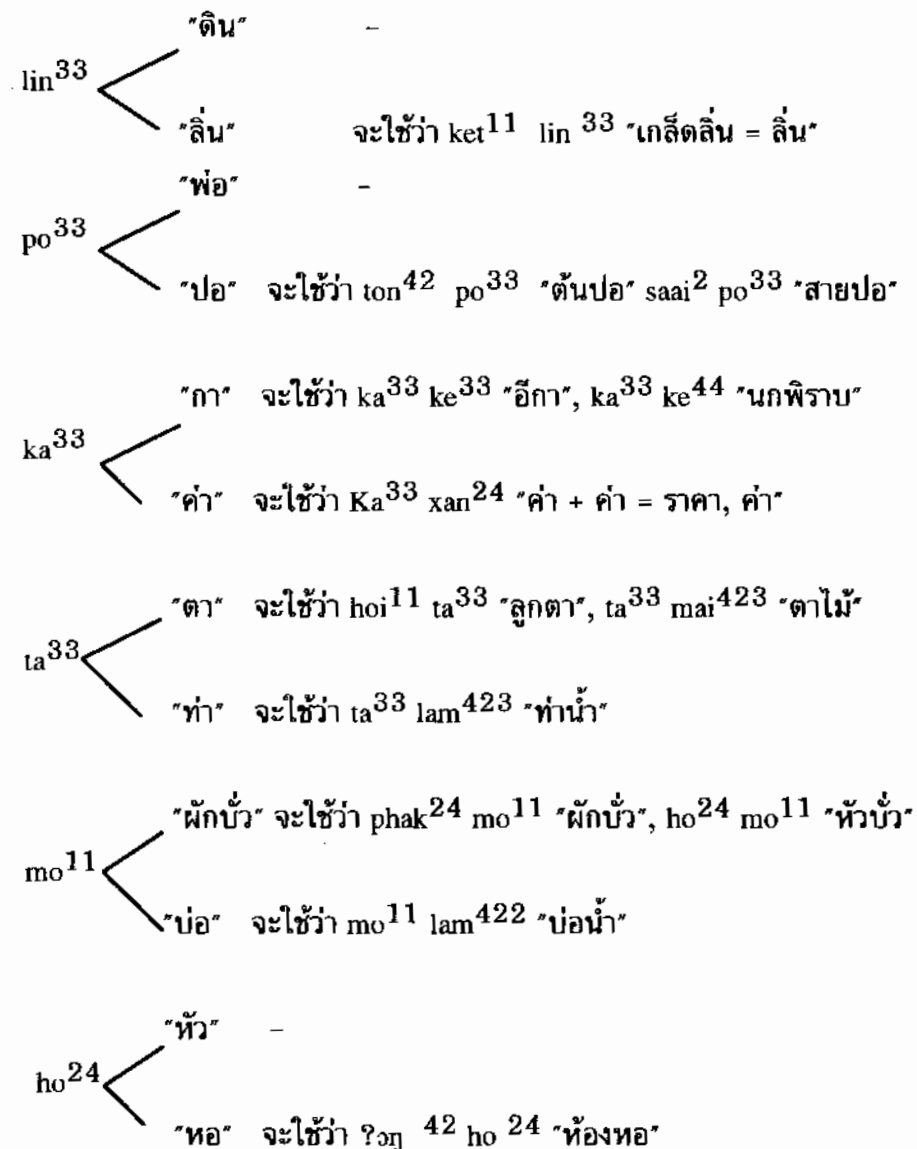

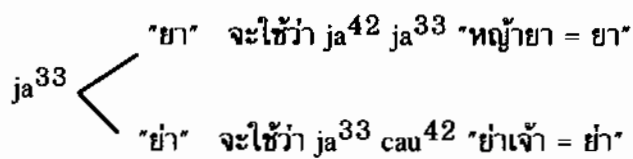
เท่าที่พบมีการพ้องเสียงใน 6 รูปแบบนี้เท่านั้น และเห็นได้ว่าการพ้องเสียงของคำดัง
เดิมจำนวนมากพอควร

6. วิธีการซ้อนคำและประสมคำช่วยให้การใช้คำพ้องเสียงไม่สับสนทางความหมาย

ดังได้กล่าวแล้วว่าถ้าพิจารณาชนิดของคำดั้งเดิมที่มาพ้องเสียงกันนั้น จะเห็นว่ามียู่ 2
ลักษณะ คือ หนึ่ง คำดั้งเดิมที่พ้องเสียงกันมีชนิดของคำแตกต่างกัน เช่น นามพ้องเสียงกับกริยา
หรือ คุณศัพท์พ้องกับกริยา เป็นต้น สอง คำดั้งเดิมที่พ้องเสียงกันมีชนิดของคำเหมือนกัน เช่น

นามพ้องเสียงกับนาม หรือ กริยาพ้องเสียงกับกริยา เป็นต้น คำพ้องเสียงในกรณีทีหนึ่งนั้น เมื่อปรากฏในบริบทการพูด มักจะไม่ก่อให้เกิดความสับสนทางความหมายเท่าใดนัก (แต่ถ้าเกิดในบริบทที่ไม่ชัดเจนก็อาจจะเกิดปัญหาได้ ตัวอย่างที่คุ้นเคยในภาษาไทย เช่น “ขอหอมสักหน่อย” อาจจะมีความหมายว่า “ขอ หัวหอม” หรือ ต้นหอม หรือ “หอม” ที่เป็นคำกริยาก็ได้) ผิดกับคำพ้องเสียงในกรณีที่สอง ซึ่งเป็นคู่คำที่มีชนิดของคำเหมือนกัน สามารถเกิดในบริบทที่เหมือนกันได้ จึงมีโอกาสเกิดความสับสนในความหมายได้มากกว่า อย่างไรก็ตาม นอกจากบริบท หรือ สถานการณ์ขณะทีพูด จะช่วยให้ความหมายชัดเจนขึ้นแล้ว ก็ยังมีวิธีการทางภาษาอีกประการหนึ่ง คือการใช้คำพ้องเสียงในรูปของคำซ้อน หรือคำประสมทำให้ความหมายชัดเจนไม่สับสน คู่คำพ้องเสียงในภาษาไทยเหนือ เฉพาะที่มีชนิดของคำเหมือนกัน มีการซ้อนคำ และประสมคำ ดังนี้

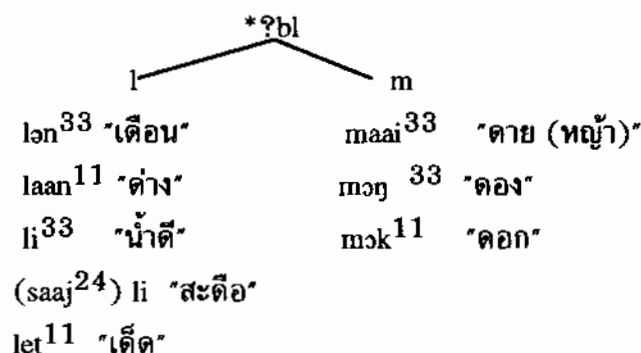

การซ้อนคำหรือประสมคำดังข้างต้น ทำให้การใช้คำพ้องเสียงไม่เกิดความสับสนในเรื่องความหมายได้

7. การเลียงการพ้องเสียงในภาษาไทยเหนือ

ผู้เขียนพบว่าพยัญชนะดั้งเดิม *ʔbl มีการเปลี่ยนแปลงมาเป็น 2 เสียงในภาษาไทยเหนือ คือ ส่วนใหญ่เปลี่ยนแปลงเป็น /l/ และส่วนน้อยเปลี่ยนแปลงเป็น /m/⁶ ดังนี้

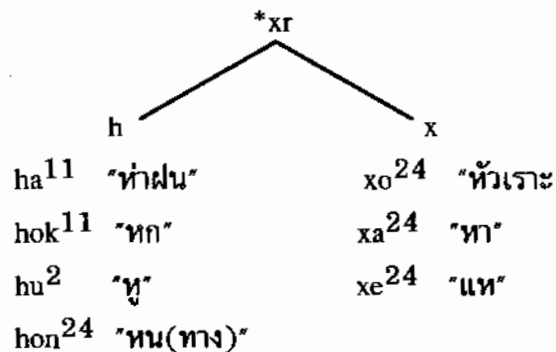
การที่ *ʔbl เปลี่ยนแปลงมาเป็นเสียง /m/ ในคำบางคำข้างต้นนี้น่าจะมีสาเหตุบางอย่าง สาเหตุการเปลี่ยนแปลงเสียงที่ไม่สม่ำเสมอ (irregular) ในภาษานั้น William S.Y Wang (1972) ได้รวบรวมไว้หลายประการคือ อาจเกิดจากการยืม การปนภาษาถิ่น การหลีกเลี่ยงการพ้องเสียง การเทียบแบบ การหลีกเลี่ยงคำต้องห้าม การเปลี่ยนเสียงกลับ (flip-flop) หรือ ยังอยู่ในระหว่างการเปลี่ยนแปลงเสียง

จากสาเหตุทั้งหลายประการนี้การหลีกเลี่ยงการพ้องเสียง น่าจะมีน้ำหนักมากที่สุด เพราะเหตุว่า ถ้า *ʔbl ใน 3 คำ ข้างต้นนี้เปลี่ยนแปลงเป็น /l/ แล้วก็จะเกิดพ้องเสียงกับคำอื่นในภาษา คือ

*ʔblai A1 > maai³³ ไม่เป็น laai³³ "ตาย" (ก.) ซึ่งจะพ้องกับ laai³³ "ผลัด" (ก.) < *ʔdaai A1
 *ʔbloŋ A1 > moŋ³³ "ดอง" (ก.) " loŋ³³ "ล่อง" (ก.) < *loŋ B2
 *ʔblok D1L > mok¹¹ "ดอก" (น.) " lok¹¹ "หนอก" (น.) < *hnoŋ D1L

แต่ละคู่มีชนิดของคำเหมือนกัน คือ คู่แรกเป็นกริยากับกริยา คู่สองเป็นกริยากับกริยา และคู่สามเป็นนามกับนาม จึงสามารถปรากฏในบริบทเหมือนกันได้ ซึ่งอาจทำให้สับสนในความหมาย ดังนั้น จึงมีการหลีกเลี่ยงการพ้องเสียงเสีย โดยการเปลี่ยนแปลงเป็นเสียง /m/ ในสามคำนี้

นอกจากนี้ยังพบว่าเสียงดั้งเดิม *xr มีการเปลี่ยนแปลงมาเป็นสองเสียง คือส่วนใหญ่เปลี่ยนแปลงเป็น /h/ และส่วนน้อยเปลี่ยนแปลงเป็น /x/⁷ ดังนี้

อย่างไรก็ตามกรณีของ *xr เปลี่ยนแปลงเป็น /x/ นั้น อาจมีสาเหตุที่แตกต่างจากกรณีของ *ʔbl ที่เปลี่ยนแปลงเป็น /m/ เพราะถ้า *xr เปลี่ยนแปลงเป็น /h/ ในสามคำนี้แล้ว ก็จะเกิดพ้องเสียงกับคำอื่นเช่นกัน แต่คำที่มาพ้องเสียงกันนั้น มีชนิดของคำที่แตกต่างกัน ดังนี้

*xrue A1>xo ²⁴	ไม่เป็น	ho ²⁴ “หัวเราะ” (ก.)	ซึ่งจะพ้องกับ	ho ²⁴ “หัว” (น.)
*xra A1>xa ²⁴	“	ha ²⁴ “ทา” (ก.)	“	ha ²⁴ “หิมะ” (น.)
*xre A1>xe ²	“	he ²⁴ “แห” (น.)	“	he ²⁴ “ไม่เชื่อ” (ว.)

กรณีเช่นนี้ จึงไม่อาจที่จะสรุปได้ว่า *xr เปลี่ยนแปลงเป็นเสียง /x/ ในสามคำนี้นั้น เป็นไปเพื่อหลีกเลี่ยงการพ้องเสียงหรือไม่ และอาจมีสาเหตุอื่นร่วมด้วยก็ได้

8. สรุป

ในบทความนี้ได้แสดงให้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงเสียงแบบรวมเสียง (merger) ของเสียงดั้งเดิม ก่อให้เกิดคำพ้องเสียงในภาษาไทยเหนือจำนวนหนึ่ง การใช้คำพ้องเสียงมักจะเกิดปัญหาความสับสนในความหมาย แต่อย่างไรก็ตาม วิธีการทางภาษา เช่น การซ้อนคำหรือประสมคำเข้ากับคำพ้องเสียงเหล่านั้นสามารถช่วยให้ความหมายชัดเจนแน่นอนขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า ภาษาไทยเหนือมีการหลีกเลี่ยงการพ้องเสียง โดยการเปลี่ยนแปลงอย่างไม่สม่ำเสมอ ดังในกรณีของ *ʔbl > m ดังกล่าว

เชิงอรรถ

1. รูปร่างเดิม (proto-form) ซึ่งใช้เครื่องหมาย "*" กำกับไว้นี้เป็นรูปที่ได้จากการสืบสร้าง (reconstruction) โดยวิธีการทางภาษาศาสตร์เปรียบเทียบ (comparative method) รูปร่างเดิมทั้งหมดในบทความนี้นำมาจากผลงานของ Li, Fang Kuei (1977)
2. พยัญชนะต้นใน *ʔbli A1 เปลี่ยนแปลงมาเป็น dii³³ "น้ำดี" นั้น น่าจะมีหลายขั้นตอนคือ *ʔbli A1 > *ʔdli A1 > *ʔdi A1 > dii³³ อธิบายได้ว่า *ʔbli A1 > *ʔdli A1 มีกระบวนการกลมกลืนเสียงให้มีฐานเดียวกัน (homorganic assimilation) ระหว่าง ʔb กับ l ทำให้ ʔb กลายเป็น *ʔd ได้ จาก *ʔdli A1 > *ʔdi เป็นการลดเสียง l (drop l) จาก *ʔdi A1 > dii³³ เป็นการลดลักษณะการกักที่เส้นเสียง ส่วน *ʔdi A1 "ดี" > dii³³ "ดี" นั้นมีขั้นตอนเดียว คือการลดลักษณะการกักที่เส้นเสียง
3. พยัญชนะต้นใน *xrue A1 เปลี่ยนแปลงมาเป็น hua²⁴ "หัวเราะ" น่าจะมีขั้นตอนคือ *xrue A1 > *xue A1 > hua²⁴ อธิบายได้ว่า จาก *xrue A1 > *xue A1 เป็นการลดเสียง r และจาก *xue A1 > hua²⁴ เป็นการย้ายฐานที่เกิดเสียง (point of articulation) ส่วน *hrue A1 > hua²⁴ "หัว" นั้น มีการเปลี่ยนแปลงเพียงขั้นเดียวคือการลดเสียง r
4. ภาษาไทเหนือ เป็นภาษาไทในกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (ดูเชิงอรรถที่ 5) ซึ่งมีความใกล้ชิดกับภาษาชานในพม่า ภาษาอาหมในอินเดีย ผู้พูดภาษาไทเหนือส่วนใหญ่ตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ในเขตปกครองตนเองเต๋อหงไต-จิงโป ชายแดนด้านตะวันตกของมณฑลยูนหนานสาธารณรัฐประชาชนจีน ประชากรที่พูดภาษาไทเหนืออาศัยอยู่ในเขตนี้ประมาณ 2 แสน 5 หมื่นคน
5. SWT ย่อมาจาก Southwestern Tai ซึ่งเป็นสาขาหนึ่งของภาษาไทดั้งเดิม ยังมีอีก 2 สาขา คือ Central Tai (CT) และ Northern Tai (NT) ตามการแบ่งของ Li, Fang Kuei (1977)
6. การเปลี่ยนแปลงของ *ʔb มาเป็น l และ m นั้น น่าจะผ่านขั้นตอนที่เปลี่ยนมาเป็น *ml ก่อน แล้วจึงจะแยกเป็น l และ m แสดงได้ดังนี้

$$*ʔb > *bl > *ml \begin{cases} l \\ m \end{cases}$$

7. การเปลี่ยนแปลงของ *xr มาเป็น h และ x นั้น น่าจะมีการเปลี่ยนเป็น *x เสีย ก่อน และในบางคำได้เปลี่ยนแปลงต่อไปเป็น h ได้ดังนี้

$$*xr > *x \begin{cases} h \\ x \end{cases}$$

บรรณานุกรม

- ปราณี กุลละวณิชย์. (2527). ภาษาไทเปรียบเทียบ. หนังสือประกอบในวิชาภาษาศาสตร์เชิงประวัติและเปรียบเทียบ. ภาควิชาภาษาศาสตร์. คณะอักษรศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Antilla, Raimo. (1972) **An Introduction to Historical and Comparative Linguistics**. New York : The Macmillan Company.
- Bynon, Theodora. (1977) **Historical Linguistics**. Cambridge : Cambridge University Press.
- Gedney, William. (1979) **Evidence for another series of voiced initials in Proto-Tai. Paper presented in 12th International Conference on Sino-Tibetan Language and Linguistics, Paris, October, 1979.**
- Li, Fang Kuei. (1977). **Handbook of Comparative Tai**. Honolulu :University Press of Hawaii.
- Martinet, Andre. (1952) **Function, structure and sound change** , Word 8, 1-32.

ลักษณะภาษาอังกฤษของคนขายของชาวไทย ที่แผงลอยริมถนนสุขุมวิท กรุงเทพฯ¹

บุญเรือง ชื่นสุวิมล

1. บทนำ

บริเวณถนนสุขุมวิทตอนต้นตั้งแต่ซอยนานาจนถึงซอยโศก กรุงเทพมหานครนับเป็นแหล่งที่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติพำนักอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากและมีอยู่ไม่น้อยที่เดินเที่ยวเตร่เดินไปตามริมทางเท้าอย่างแยกจากต่างแดนที่อยากรู้อยากเห็นสนใจชีวิตความเป็นอยู่ของกรุงเทพฯ จนทำให้เกิดมีอาชีพขายของให้กับนักท่องเที่ยวต่างชาติขึ้น บรรดาผู้ขายเปิดร้านแผงลอยตามริมทางเท้าในช่วงเย็น ๆ ไปจนถึงค่ำ สินค้าที่ขายตามแผงลอยหรืออาจเป็นรถเข็นเหล่านี้ส่วนมากจะขายพวกเสื้อผ้า ถุงเท้า เข็มขัด ปากกา นาฬิกา ภาพวาด และมีบ้างที่เป็นสินค้าพื้นเมืองจากต่างจังหวัด

ตามธรรมดาคนไทยส่วนใหญ่พูดได้แต่ภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาแม่ และมักจะพูดภาษาต่างประเทศไม่ได้ ยกเว้นแต่ได้รับการเรียนมาจากโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาซึ่งผู้เรียนจะได้รับการสอนอย่างเป็นระบบ มีระเบียบแบบแผน อย่างไรก็ตามสำหรับคนไทยที่มีอาชีพขายของให้กับชาวต่างชาติบริเวณถนนสุขุมวิทเหล่านี้จำเป็นต้องติดต่อสื่อสารกับผู้ซื้อชาวต่างประเทศซึ่งลักษณะโครงสร้างภาษาอังกฤษที่คนขายใช้ในการพูดจากับลูกค้าจากต่างถิ่นจะเป็นเช่นใด เป็นเรื่องที่น่าสนใจ ในเมื่อผู้ขายของเองอาจมิได้รับการศึกษาในวิชาภาษาอังกฤษมาก่อน ผู้ขายอาจใช้โครงสร้างภาษาอังกฤษแบบมาตรฐานดังเช่นที่นักเรียนเรียนกันในห้องเรียนหรืออาจใช้โครงสร้างภาษาอังกฤษที่ใกล้เคียงกับเจ้าของภาษาหรืออาจจะอยู่ในรูปที่เบี่ยงเบนไปจากภาษามาตรฐานเดิมอย่างมาก เรื่องนี้ยังไม่เป็นที่ทราบกันอย่างชัดเจน และเท่าที่ทราบยังไม่มีผู้ใดเคยศึกษาค้นหาคำตอบมาเลย

การศึกษาลักษณะโครงสร้างภาษาอังกฤษที่คนขายของใช้ในการพูดคุยกับลูกค้าชาวต่างประเทศ ครั้งนี้นับเป็นการบุกเบิกการศึกษาทางด้านการเรียนรู้ภาษาที่สองตามแบบธรรมชาติของคนขายของในบริเวณดังกล่าว การศึกษาวิจัยด้านการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในไทยเท่าที่ผ่านมา มักจะเน้นไปที่การเรียนการสอนที่เป็นระบบตามห้องเรียนเป็นส่วนใหญ่ ส่วนงานด้านการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศตามสภาพความจริงนอกห้องเรียนยังไม่มีการศึกษาค้นคว้ามากนักทั้ง ๆ ที่ตามความเห็นของคลายน์ (Klein, 1986:viii) แล้ว การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในสภาพความเป็นจริงตามธรรมชาตินอกห้องเรียนเป็นกระบวนการเรียนรู้ภาษาซึ่งสามารถให้คำตอบในเรื่องกลไกการเรียนรู้ภาษาของมนุษย์ได้เป็นอย่างดี

¹ ผู้เขียนขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร. ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ ที่ได้กรุณาอ่านและให้ข้อคิดเห็นในการเขียนบทความบทนี้ และขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร. พุทธชาติ ธนัญชานนท์ อาจารย์สุภาพรรณ ไชยเศรษฐ์ และอาจารย์คริสโตเฟอร์ รุดเดนเคลลา ที่ได้มีส่วนช่วยเหลือในการทำวิจัยครั้งนี้

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์มุ่งที่จะวิเคราะห์ลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของภาษาอังกฤษของคนชายของชาวไทยตามแผงลอยริมถนนสุขุมวิท กรุงเทพฯ และแสดงให้เห็นว่าแตกต่างจากภาษาอังกฤษมาตรฐานอย่างไร โดยข้อมูลที่ได้มาจากร้านแผงลอยริมถนนสุขุมวิท กรุงเทพฯ ช่วงระหว่างซอย 7 ถึงซอย 11 อันนับเป็นย่านที่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินผ่านไปมาเป็นจำนวนมาก อีกทั้งเป็นบริเวณที่มีแผงลอยตั้งอยู่เป็นจำนวนมากเช่นกัน และข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้มาจากการเก็บเมื่อคืนวันพุธที่ 13 กันยายน 2532

งานวิจัยนี้มีข้อสมมติฐานว่า ภาษาอังกฤษของคนชายของตามแผงลอยริมถนนสุขุมวิท กรุงเทพฯ มีโครงสร้างเบี่ยงเบนไปจากภาษาอังกฤษมาตรฐาน ส่วนประโยชน์ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้มีดังนี้ คือ

ก. ผลการวิจัยอาจเป็นประโยชน์ต่อทฤษฎีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในหมู่คนไทยที่โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา

ข. ผลการวิจัยอาจให้คำตอบเกี่ยวกับทฤษฎีกระบวนการเกิดภาษาพิตจีนและสากลลักษณะของภาษาพิตจีน

2. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

นักวิชาการภาษาศาสตร์จำนวนหนึ่งได้ให้ความสนใจในการศึกษาภาษาที่ผู้พูดภาษาหนึ่งเรียนรู้ภาษาอีกภาษาเป็นภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศตามสภาพธรรมชาติ คลายน์ (Klein, 1986:15-22) ได้จำแนกวิธีการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศออกเป็นสองประเภท คือ (ก) แบบที่เป็นระบบตามห้องเรียน และ (ข) แบบธรรมชาติซึ่งหมายถึงผู้พูดใช้ภาษาต่างประเทศสื่อในชีวิตประจำวัน และผู้พูดใช้ภาษาได้โดยไม่มีเรื่องของการเรียนการสอนในห้องเรียนเข้ามาเกี่ยวข้อง คลายน์ได้กล่าวว่า เท่าที่ผ่านมามีการศึกษาค้นคว้าการเรียนรู้ภาษาที่สองจะมุ่งไปที่แบบแรกมากกว่า ทั้งนี้เนื่องจากควบคุมดูแลได้ง่ายส่วนการวิจัยเรื่องแบบที่สองนั้นมีน้อยมาก และในจำนวนงานวิจัยที่มีน้อยอยู่แล้วนั้นส่วนใหญ่ยังไปเน้นที่การเรียนรู้ภาษาของเด็ก มีน้อยมากที่จะศึกษาการเรียนรู้ภาษาที่สองของผู้ใหญ่แบบธรรมชาติ

ในเรื่องของการเรียนรู้ภาษา บิกเกอร์ตัน (Bickerton, 1981) ได้เสนอทฤษฎีที่เรียกว่า ไบโอโปรแกรมขึ้นมา ไบโอโปรแกรมตามความเชื่อของบิกเกอร์ตันเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างมนุษย์ถ่ายทอดได้ทางกรรมพันธุ์และทำหน้าที่สร้างภาษา ทฤษฎีที่เสนอนี้เชื่อว่าจริง ๆ แล้วมนุษย์ปกติธรรมดาทั่วไปไม่จำเป็นต้องเรียนรู้ภาษา เพราะมีไบโอโปรแกรมทำหน้าที่ผลิตภาษาให้กับคนแต่ละคนอยู่แล้ว ประจักษ์พยานที่ชี้ให้เห็นถึงการทำงานของไบโอโปรแกรมได้ชัดเจนที่สุดได้แก่ การที่ภาษาพิตจีนได้พัฒนาขึ้นมาและสามารถกลายเป็นภาษาครีโอลเมื่อมีผู้พูดพิตจีนเป็นภาษาแม่ ตามความเห็นของบิกเกอร์ตัน การพัฒนาจากชั้นพิตจีนไปสู่ครีโอลนี้เป็นผลของกระบวนการที่มีบางสิ่งบางอย่างร่วมอยู่ด้วยนอกเหนือจากลำพังข้อมูลที่เป็นพิตจีนเพียงอย่างเดียว เฟอร์กูสันกับเดอโบส (Ferguson & De Bose, 1977) ได้กล่าวถึงภาษาสามประเภทด้วยกัน คือ (ก) ทำเนียบภาษาที่ถูกทำให้เรียบง่าย (ข) ภาษา ๆ ปลา ๆ และ (ค) ภาษาพิตจีน

ผู้เขียนได้กล่าวว่า ภาษาทั้งสามประเภทนี้มีลักษณะใกล้เคียงกันมากด้วยเหตุผลสองประการ คือ (1) ภาษาทั้งสามประเภทเป็นภาษาลดรูป มิใช่ภาษาเต็มตัวดังเช่นภาษามาตรฐานทั่ว ๆ ไป และ (2) มิได้เป็นภาษาของชุมชนใดชุมชนหนึ่งเฉพาะ กล่าวคือ ไม่มีใครพูดเป็นภาษาแม่ อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนได้ชี้ให้เห็นข้อแตกต่างระหว่างภาษาทั้งสามประเภทนี้ว่า

(ก) ทำเนียบภาษาที่ถูกทำให้เรียบง่าย สามารถจำแนกย่อยได้เป็นสองประเภทคือ (1) ภาษาเด็ก ซึ่งเป็นภาษาที่ผู้ใหญ่ใช้พูดกับเด็ก ๆ ในสังคมเดียวกัน และ (2) ภาษาคนต่างชาติ ซึ่งเป็นภาษาที่คนในสังคมทำภาษาของตนให้ง่าย ๆ เพื่อให้เหมาะกับผู้พูดชาวต่างชาติ

(ข) ภาษา ๑ ปลา ๑ เป็นลักษณะภาษาต่างประเทศของผู้เรียนที่พยายามพูดภาษานั้น เป็นภาษาต่างประเทศ

(ค) ภาษาพิดจิ้น เป็นการผสมผสานกันระหว่างทำเนียบภาษาที่ถูกทำให้เรียบง่าย และ ภาษา ๑ ปลา ๑

บิกเกอร์ตัน (Bickerton, 1977) ได้เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการเกิดภาษา พิดจิ้นและกระบวนการเกิดภาษาครีโอล โดยได้กล่าวว่ากระบวนการหลังเป็นการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่งโดยมีข้อมูลจำกัด และกระบวนการแรกเป็นการเรียนรู้ภาษาที่สองโดยมีข้อมูลจำกัด นอกจากนี้ ผู้เขียนยังได้กล่าวว่ากระบวนการเกิดภาษาพิดจิ้นเริ่มต้นขึ้นเมื่อผู้พูดที่เป็นคนพื้นเมืองนำเอา คำศัพท์จากภาษาสูงเข้ามาใช้ในภาษาของตนและดัดแปลงระบบเสียงคำยืมนั้นให้เข้ากับระบบเสียงภาษาของตน ผู้เขียนได้เสนออีกว่ากระบวนการเกิดภาษาพิดจิ้นมีลักษณะความเป็นสากล กล่าวคือโครงสร้างภาษาพิดจิ้นโดยทั่ว ๆ ไปมีลักษณะง่าย ๆ ไม่ยุ่งยากซับซ้อน เช่น ไม่มีปัจจัย คำนำหน้านาม กาล การณ์ลักษณะ ประโยคเชิงซ้อน ฯลฯ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นลักษณะเด่นที่พบได้ในโครงสร้างภาษาต่าง ๆ

วอร์ด (Wardhaugh, 1986:64-65) ทอดด์ (Todd, 1984:4-11) และฮัดสัน (Hudson, 1980:62-63) ได้กล่าวถึงลักษณะภาษาพิดจิ้นคล้ายคลึงกับที่บิกเกอร์ตันได้กล่าวไว้ วอร์ดบรรยายลักษณะพิดจิ้นไว้ดังนี้

1. มีระบบเสียงที่ซับซ้อนน้อยกว่าภาษามาตรฐาน
2. ไม่มีระบบคำในคำนาม สรรพนาม กริยา และคุณศัพท์ เช่น คำนาม ไม่มีพจน์หรือเพศ และคำกริยาไม่มีกาล เป็นต้น
3. ประโยคไม่ซับซ้อน การปฏิเสธอาจใช้คำปฏิเสธง่าย ๆ เพียงใช้ “no”
4. คำศัพท์มีลักษณะคล้ายคลึงกับภาษามาตรฐานและในบางครั้งใช้รูปการซ้ำคำ (reduplicative pattern)

ส่วนทอดด์ได้กล่าวถึงลักษณะภาษาพิดจิ้นว่า ในแง่โครงสร้าง พิดจิ้นมีรูปแบบการเรียงคำที่ตายตัวและมีรูปประโยคแบบง่ายกว่าภาษามาตรฐาน ตามปกติประโยคจะสั้นและเป็นประโยคแบบง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน การทำให้เป็นปฏิเสธอาจใช้คำที่แสดงปฏิเสธเพียงหนึ่งคำ “no” และคำปฏิเสธอาจนำหน้าคำกริยา ประโยคคำถามมีการเรียงคำเหมือนประโยคบอกเล่าและสามารถ

จำแนกออกจากประโยคบอกเล่าด้วยทำนองเสียง และถ้าประโยคคำถามมีคำที่แสดงคำถาม เช่น when? where? และ why? คำที่แสดงคำถามจะปรากฏอยู่ต้นประโยคบอกเล่าโดยตรง

ทอดด์ได้กล่าวต่อไปอีกว่าคำกริยาในภาษาพิตจีนไม่มีการเติมปัจจัยเพื่อแสดงพจน์หรือกาล คำกริยากับคำคุณศัพท์มีลักษณะการใช้คล้ายคลึงกัน ส่วนคำนามในภาษาพิตจีนไม่แสดงการกหรือพจน์ ในเรื่องของคำศัพท์ ทอดด์ได้กล่าวว่าแม้ว่าคำศัพท์ในภาษาพิตจีนจะมีจำนวนน้อยแต่ผู้พูดก็ได้เรียนรู้ที่จะใช้คำมาเรียงกันเพื่อสื่อความหมายต่าง ๆ สำหรับพิตจีน คำ ๆ หนึ่งอาจจะทำหน้าที่ได้หลายอย่าง เช่น swit “หวาน” ในภาษาพิตจีนแคเมอรูน อาจทำหน้าที่เป็นคุณศัพท์ นาม กริยา หรือ วิเศษณ์ นอกจากนี้ทอดด์ยังได้กล่าวด้วยว่า ในภาษาพิตจีนอาจมีการใช้รูปการซ้ำคำ

สำหรับฮัตสันได้บรรยายภาษาพิตจีนไว้ว่ามีลักษณะเด่นชัดประการหนึ่ง คือไม่มีระบบคำ เช่น ไม่มีกาล พจน์ การก ฯลฯ ทำให้พิตจีนเป็นภาษาที่เรียนได้ง่าย คำศัพท์ส่วนใหญ่มาจากภาษาสูงส่วนระบบเสียงและการเรียงคำเป็นของภาษาดำ ฮัตสันยังได้กล่าวถึงมูลเหตุประการหนึ่งที่ทำให้เกิดพิตจีน คือ การซื้อขาย ด้วยเหตุนี้พิตจีนจึงมีชื่อว่า “ภาษาค้าขาย”

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรเป้าหมาย

ข้อมูลได้มาจากการสุ่มตัวอย่างจากประชากรเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ขายของตามแผงลอยริมถนนสุขุมวิทช่วงระหว่างซอย 7 และซอย 11 ทุก ๆ ร้านที่ 3 จำนวน 5 ร้าน โดยเริ่มต้นจากบริเวณหน้าโรงแรมแอมบาสซาเดอร์ (ใต้สะพานลอยคนข้าม) ผลจากการสุ่มทำให้ได้ร้านขายเข็มขัด 1 ร้าน แผงขายเสื้อและแผงขายถุงเท้าและกางเกงชั้นในขายอย่างละ 2 ร้าน จำแนกตามเพศผู้ขายได้เป็นชาย 1 หญิง 4 อายุผู้ขายอยู่ระหว่าง 18-24 ปี

3.2 วิธีการในการเก็บข้อมูล

ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการพูดคุยสอบถามคนขายในเรื่องของสินค้าและขณะเดียวกันได้บันทึกเสียงสนทนาด้วยเครื่องบันทึกเสียง เครื่องที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ซันโย รุ่นมินิคาสเส็ทเรคคอร์ดเดอร์ และใช้เทปคาสเส็ทซีเอฟ 60 ของโซนี่ เครื่องบันทึกเสียงมีผ้าหุ้มคลุมมิดชิดและมีสายไว้ห้อยกับข้อมือ ซึ่งเมื่อดูจากภายนอกจะไม่ทราบว่าเป็นเครื่องบันทึกเสียง

3.3 การเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยแสดงตนเป็นคนต่างชาติไปยังสถานที่ที่เก็บข้อมูลพร้อมกับเพื่อน 1 คน ซึ่งแสดงตนเป็นผู้นำเที่ยวที่เป็นคนไทยและพาชมสถานที่กับพาซื้อของ ผู้วิจัยพูดแต่ภาษาอังกฤษที่ได้มาตรฐานกับคนขาย ทำหน้าที่สนใจสินค้าที่วางขายและพูดคุยสอบถามเรื่องต่าง ๆ กับผู้ขาย เป็นต้นว่า ถามราคา คุณภาพสินค้า แหล่งผลิต ฯลฯ นอกจากนี้ บางครั้งก็ต่อรองราคากับผู้ขายและซื้อสินค้า

ปัญหาหนึ่งที่ผู้วิจัยพบขณะที่เก็บข้อมูลคือ แผงลอยที่ไปเก็บข้อมูลนี้ตั้งอยู่ริมทางเท้าของถนนสุขุมวิท ดังนั้นจึงย่อมมีเสียงรบกวนจากยานพาหนะต่าง ๆ ที่วิ่งไปมาตามถนนสอแตรก แตรกเข้ามาระหว่างที่สนทนากับผู้ขายบ้างอย่างไรก็ตาม ขณะที่พูดคุยกับคนขาย ผู้วิจัยอัดเสียง

โดยพยายามหันเครื่องบันทึกเสียงด้านที่มีไมโครโฟนให้ใกล้กับตัวผู้ขายมากที่สุด โดยผู้ขายไม่สงสัยในสิ่งที่ผู้วิจัยถืออยู่ในมือ

3.4 วิธีดำเนินการกับข้อมูล

ภายหลังจากที่ได้อัดเสียงเพื่อใช้เป็นข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยถ่ายเสียงจากเทปบันทึกเสียงเป็นตัวอักษรภาษาอังกฤษธรรมดาและคัดลอกสำเนาหนึ่งชุดให้คริสโตเฟอร์ รุดเดนเคลลา อาจารย์สอนภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นชาวนิวซีแลนด์และพูดอังกฤษเป็นภาษาแม่ช่วยพิจารณาโครงสร้างคำพูดของคนขายชาวไทยที่เปียงเบนไปจากภาษาพูดมาตรฐานพร้อมกับเขียนคำพูดที่รุดเดนเคลลาคิดว่าจะพูดถ้าตนเป็นผู้ขาย เมื่อได้คำพูดของอาจารย์ซึ่งเป็นเจ้าของภาษาอังกฤษแล้ว ผู้วิจัยนำบทพูดของคนขายของซึ่งเกิดขึ้นจริงมาเปรียบเทียบกับฉบับเจ้าของภาษาเพื่อหาข้อแตกต่างโดยจำแนกประเด็นที่ต้องการวิเคราะห์เป็นประเภท ๆ รวม 14 ประเภท (รายละเอียดปรากฏใน 4. ผลการวิเคราะห์)

ภายหลังจากที่ได้จำแนกประเภทของข้อแตกต่างที่ต้องการวิเคราะห์ ผู้วิจัยนับความถี่ของความเปียงเบนที่เกิดขึ้นในแต่ละประเภท และคำนวณหาร้อยละของความเปียงเบนโดยเทียบจากฉบับภาษามาตรฐาน ทั้งนี้เพื่อให้การเปรียบเทียบชัดเจนน่าสนใจยิ่งขึ้น

จากข้อมูลที่ได้สามารถจำแนกเป็นการสนทนาได้ตอบของคนขายของ 52 ครั้ง และสามารถจำแนกเป็นคำพูด(utterance)ของคนขายของได้ 121 คำพูดโดยใช้ช่วงหยุดเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง

4. ผลการวิเคราะห์

จากการนำคำพูดของผู้ขายมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับฉบับมาตรฐานของเจ้าของภาษา พบว่ามีข้อแตกต่างหลายประการ ซึ่งจะขอล่าวตามหัวข้อดังนี้

4.1 นามวลีที่ไม่มีคำนำหน้านาม

ตามปกติ นามวลีในภาษาอังกฤษประกอบด้วยคำนำหน้านาม a หรือ the และตามด้วยคำนาม แต่นามวลีของคนขายของไม่มีคำนำหน้านามในในที่ควรมีสู่ถึง 75% (18 จาก 24) เช่น (คำพูดของคนขายอยู่ในรูปสัทอักษรส่วนคำพูดมาตรฐานอยู่ในรูปอักษรอังกฤษธรรมดาในเครื่องหมายอัญประกาศ)

1. kut phlai miste "A good price sir."
good price mister
2. selmael sent thu mi eflide "The salesman sends goods to me
salesman send to me everyday everyday"

4.2 การไม่แสดงรูปพหูพจน์ของคำนาม

ตามธรรมดา คำนามที่เป็นพหูพจน์ในภาษาอังกฤษจะต้องแสดงรูปพหูพจน์ซึ่งส่วนใหญ่ได้แก่การเติม -s ท้ายคำนาม เช่น colour-colours แต่คำนามของคนขายของไม่แสดงรูปพหูพจน์ทั้ง ๆ ที่ต้องแสดงเป็นจำนวนมากถึง 93% (13 จาก 14) เช่น

3. hæp meni khale
have many colour

"I have many colours"

4. kipchop supə maket sel de sem "Gift shops, supermarket stock
giftshop supermarket sell the same the same goods as I sell"

การที่คนขายของชาวไทยไม่มีรูปปัจจัยแสดงพหูพจน์ชี้ให้เห็นถึงลักษณะความเป็น
ภาษาพิตจีนประการหนึ่งตามที่บิกเกอร์ตัน วอร์ด ทอดด์ และฮัดสัน ได้กล่าวไว้

4.3 การไม่แสดงอนาคตกาลของคำกริยา

เป็นที่น่าสังเกตว่าคำกริยาอยู่ในรูปปัจจุบันกาลเกือบทั้งสิ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ
เนื้อหาสนทนาชี้ตัวอยู่กับเหตุการณ์ปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม มีคำพูดของคนขายของอยู่ 4 แห่ง ที่
คำกริยาควรอยู่ในรูปอนาคตกาล เช่น you will come โดย will แสดงอนาคตกาล แต่คนขายคง
ใช้รูปปัจจุบันกาลทั้ง 4 แห่งนั้น (100%) นั่นคือ ผู้ขายไม่มีรูปอนาคตกาลโดยสิ้นเชิง เช่น

5. wot minit ju kham bæk "When will you come back?"
what minute you come back

6. ai kip ju okhe handlet thawenti "I'll give you a special price
I give you OK hundred twenty one hundred and twenty baht"

4.4 การทำให้เป็นประโยคปฏิเสธโดยใช้ no หรือ not เติมหน้าคำกริยา

ในภาษาอังกฤษมาตรฐาน การทำให้เป็นปฏิเสธเกิดขึ้นได้จากการใช้คำปฏิเสธ not
ตามหลังกริยานุเคราะห์และอยู่หน้ากริยา เช่น I do not sell it แต่สำหรับคนขายแล้ว ในการ
ปฏิเสธคนขายใช้คำปฏิเสธเพียงคำเดียว no หรือ not โดยไม่มีกริยานุเคราะห์นำหน้ามากถึง 75%
(6 จาก 8) เช่น

7. not sel hia mathilia "I don't sell material here"
not sell here material

8. no hæp okhe no hæp "Sorry, I can't sell it at this price"
no have OK no have

การที่คนขายการที่คนขายใช้คำปฏิเสธเพียงคำเดียวนำหน้ากริยาเพื่อแสดงปฏิเสธนับว่า
ตรงกับที่วอร์ดและทอดด์ได้เขียนไว้ กล่าวคือ ในภาษาพิตจีน การปฏิเสธอาจจะอยู่ในรูปง่าย ๆ
โดยให้คำปฏิเสธ no อยู่หน้าคำกริยา

4.5 การใช้กรรมกริยาโดยไม่มีกรรม

ในภาษาอังกฤษมาตรฐาน กรรมกริยาในประโยคตามปกติต้องมีกรรมปรากฏอยู่
ด้วยเสมอ เช่น it ในประโยค Do you have it? แต่สำหรับผู้ขาย กรรมอาจจะไม่ปรากฏเมื่อใช้กับ
กรรมกริยา ดังตัวอย่างเช่น

9. ju hæp "Do you have it?"
you have

10. selmæɪ sent thu mi eflide “The salesman sends goods to
salesman send to me everyday me every day”

ลักษณะการใช้กรรมกริยาโดยไม่มีกรรมเกิดขึ้นในข้อมูล 26.1% (6 จาก 23)

4.6 การไม่ใช้คำบุพบท

คำบุพบทในภาษาอังกฤษ เช่น for หรือ in หรือ at ตามธรรมดาจะเกิดขึ้นหน้าคำนามเพื่อแสดงตำแหน่ง ทิศทาง เวลา หรือความสัมพันธ์ลักษณะใดลักษณะหนึ่งกับคำอื่น ๆ เช่น “3 for 200฿” ในที่นี้ for เป็นบุพบท จากข้อมูลที่ได้รับในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ชายมิได้ใช้คำบุพบทในที่ที่ควรมีถึง 24% (6 จาก 25) เช่น

11. fo wan handlet bat “4 for one hundred baht”
four one hundred baht
12. ai khæen sel chip phlai “I can sell at a cheaper price”
I can sell cheap price

4.7 การซ้ำคำ

การซ้ำคำในที่นี้หมายถึงการพูดคำหนึ่งหรือสองคำซ้ำกันสองหรือสามครั้ง จากการนำคำพูดของคนขายของไปเทียบกับเจ้าของภาษาพบว่า เจ้าของภาษาจะไม่ใช้การซ้ำคำเลยในขณะที่คนขายของใช้การซ้ำคำภาษาอังกฤษเป็นจำนวน 13 ครั้ง (100%) คำที่มีการซ้ำคำมากที่สุดได้แก่คำว่า “เซมเซม” (แปลว่า เหมือน ๆ กัน) ซึ่งปรากฏ 10 ครั้งจากคนขาย 2 คน ตัวอย่าง เช่น

13. bik chop sem sem “The big shops have the same goods”
big shop same same
14. kip mi meni meni “How many do you want ?”
give me many many
15. hæp meni khale meni khale “I have many colours”
have many colour many colour
16. haw mat haw mat haw mat “How much?”
how much ho much how much

การซ้ำคำที่พบในที่นี้ถือได้ว่าสะท้อนให้เห็นสภาพความเป็นพิดจิ้นได้เช่นกันตามที่วอร์ดและทอดด์ได้เขียนไว้

4.8 การเรียงคำที่เหมือนกันของประโยคคำถามและประโยคบอกเล่า

ในกรณีที่คนขายเกิดความสงสัยหรือไม่แน่ใจว่าผู้ซื้อพูดอะไร คนขายจะถามผู้ซื้อด้วยคำ ๆ เดียวง่าย ๆ เช่น

17. wot “What?”
what

18. dis

"This?"

this

ซึ่งคำ ๆ เดียวเหล่านี้จัดว่าใช้ได้เหมาะสมถูกต้องตามบริบทการสนทนาซื้อขายขณะนั้น อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลปรากฏว่าในบางโอกาสคนขายได้ใช้ประโยคคำถามในการถามด้วย แต่ประโยคคำถามของคนขายมีลักษณะแตกต่างไปจากประโยคคำถามมาตรฐานโดยทั่วไป ในภาษาอังกฤษมาตรฐาน ประโยคคำถามจะต่างกับประโยคบอกเล่าตรงที่มีกริยานุเคราะห์ที่ขึ้นต้นประโยค เช่น You like it เป็นประโยคบอกเล่า เมื่อเป็นประโยคคำถามจะอยู่ในรูป Do you like it? ดังนั้น จะสังเกตได้ว่าถ้าตัดกริยานุเคราะห์ Do ที่ขึ้นต้นประโยคคำถามออกไปลักษณะการเรียงคำของประโยคคำถามกับประโยคบอกเล่าจะเหมือนกัน ส่วนในกรณีที่มีคำแสดงคำถาม (question word) เช่น when? where? คำแสดงคำถามจะอยู่ต้นประโยคตามด้วยกริยานุเคราะห์ เช่น When will he come? สำหรับลักษณะประโยคคำถามของคนขายของที่แผงลอยริมถนนสุขุมวิทไม่มีการใช้กริยานุเคราะห์แต่ประการใด เช่น

19. yu hæp

"Do you have it?"

you have

จากตัวอย่างข้างต้นจะสังเกตได้ว่ารูปประโยคคำถามของคนขายมีลักษณะเดียวกับประโยคบอกเล่าธรรมดา คือมีประธานตามด้วยกริยา ไม่มีกริยานุเคราะห์ที่ขึ้นต้นประโยค และเมื่อมีคำแสดงคำถามในประโยค คนขายจะใส่คำแสดงคำถามไว้หน้าประโยคบอกเล่าโดยไม่มีกริยานุเคราะห์อีกเช่นกัน เช่น

20. haw mat ju bai

"How many do you want?"

how much you buy

21. wot minit ju kham bæk

"When will you come back?"

what minute you come back

จำนวนประโยคคำถามที่ประกอบขึ้นด้วยประธานและกริยาในข้อมูลมีทั้งหมด 5 ประโยค และทั้ง 5 ประโยค (100%) มีลักษณะการเรียงคำแบบประโยคบอกเล่าทั้งสิ้น

การที่ประโยคคำถามของผู้ขายมีลักษณะทางวากยสัมพันธ์เช่นเดียวกับประโยคแบบบอกเล่าเช่นนี้นับว่าตรงกับภาษาพิตจิ้นและครีโอลตามที่ทอดและบิกเกอร์ตัน (Bickerton, 1981:70) ได้บรรยายไว้

4.9 การไม่ใช้ประโยคที่ซับซ้อน

สิ่งที่สังเกตเห็นได้เด่นชัดประการหนึ่งจากข้อมูลที่ได้คือ สันธานหรือคำเชื่อมประโยค ผู้วิจัยสังเกตว่าคนขายใช้ประโยคสั้น ๆ ง่าย ๆ แทนจะไม่มีคำเชื่อมและจากสถิติการนับก็ยืนยันเรื่องนี้เป็นอย่างดี กล่าวคือ จากคำสนทนาได้ตอบของคนขายจำนวน 52 ครั้งอันประกอบด้วยคำพูด 121 คำพูดนั้น มีการเชื่อมประโยคด้วยสันธานเพียงสองครั้งหรือคิดเป็น 2% ของคำพูดทั้งหมด ประโยคที่มีสันธานได้แก่

22. ai sel bat ai kip ju “I sell but I’ll give you a good discount”

I sell but I give you

23. eflithing bikhos ai sel thlesmak onli “I sell everything. I sell

everything because I sell trademark only trademark only”.

กล่าวในทางกลับกันคือผู้ขายใช้ประโยคแบบง่าย ๆ ไม่สลับซับซ้อนเป็นส่วนมากถึง 98% ผู้อ่านบางท่านอาจแย้งว่าคำสนทนาในการซื้อขายไม่ได้ต้องการคำสันธานจำนวนมากเลย ซึ่งก็เป็นเรื่องที่ถูกต้อง แต่จากสถานการณ์จริง ผู้วิจัยพบว่าบางครั้งควรมีสันธานเพื่อแสดงความขัดแย้งหรือแสดงเงื่อนไข และคำพูดฉบับภาษาอังกฤษมาตรฐานของเจ้าของภาษาก็น่าจะยืนยันเรื่องนี้ได้ดีเช่น

24. okhe ju bai naw ai sel ju chip phlai “OK, if you buy now,

OK you buy now I sell you cheap price I’ll sell it for a cheap price”

การที่ภาษาของคนขายของมีลักษณะสั้น ๆ ง่าย ๆ ไม่ยาวหรือสลับซับซ้อน นับว่าสอดคล้องกับลักษณะภาษาพิดจิ้นอีกเช่นกัน ในแง่ที่ว่าตามทฤษฎีแล้ว พิดจิ้นเป็นภาษาที่มีประโยคง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน ตามที่ทอตต์และวอร์โดได้กล่าวไว้

4.10 การไม่พูดหน่วยเงินตรา(บาท)หลังตัวเลขราคาสินค้า

ในภาษาอังกฤษมาตรฐานคำแสดงหน่วยเงินตราเกิดตามหลังจำนวนตัวเลข ราคาสินค้า เช่น ราคา 20 บาท ตรงกับภาษาอังกฤษ 20 baht มิใช่มีเพียงตัวเลข (twenty) เท่านั้น อย่างไรก็ตาม จากการเปรียบเทียบข้อมูล พบว่าคนขายไม่พูดหน่วยเงินบาทถึง 63% (12 จาก 19) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอิทธิพลภาษาแม่ กล่าวคือ คำว่าบาทอาจตัดออกได้ในภาษาพูดของไทย ตัวอย่างการไม่พูดหน่วยเงินบาทของคนขายคือ

25. naiti bat ai chat thu wan handlet sewenti “One ninety baht or two for ninety baht I charge two one hundred seventy one hundred and seventy baht”

4.11 การไม่ใช้ copula verb

คำกริยาประเภท copula verb หมายถึง คำกริยาที่เชื่อมระหว่างประธานของประโยคกับสิ่งที่เรียกว่า complement เช่น คำคุณศัพท์หรือคำนามที่ตามหลังประธาน ตัวอย่างคำกริยา copula เช่น be appear become seem ส่วนตัวอย่างประโยคที่ใช้ copula เช่น Gucci is very nice. คำว่า is เป็น copula เชื่อมประธาน Gucci กับ คุณศัพท์ nice ตัวอย่างอีกประโยค คือ This is a house คำว่า is เป็น copula เชื่อมประธาน This กับคำนาม a house

จากการวิเคราะห์ข้อมูลได้พบว่า คนขายได้ใช้โครงสร้างประโยคแบบประธานตามด้วย complement รวม 5 ประโยค และทั้ง 5 ประโยค (100%) ไม่ปรากฏ copula verb เลย เช่น

26. kuchi weli nai se “Gucci is very nice sir”

Gucci very nice sir

27. anni' smo chop "This is a small shop."

อันนี้ small shop

28. bik chop sem sem "The big shops have the same goods"

big shop same same

การใช้ copula verb ของคนขายจัดเป็นลักษณะเด่นอีกประการของพิดจิ้น สอดคล้องกับที่บิกเกอร์ตัน (Bickerton, 1981:67) ได้กล่าวไว้เป็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับในตัวอย่างสุดท้ายข้างต้น คนขายใช้คำในภาษาไทยปนกับคำที่มาจากภาษาอังกฤษ คือคำว่า "อันนี้" ลักษณะการใช้คำต่างประเทศกับคำพื้นเมืองปนอยู่บ้างนี้ ทอดด์เคยกล่าวไว้เช่นกันเมื่อทอดด์พูดถึงคำศัพท์ในภาษาพิดจิ้นแควมอรูน ซึ่งคำศัพท์ส่วนใหญ่เป็นภาษาอังกฤษ แต่มีคำในภาษาพื้นเมืองและอื่น ๆ ปนอยู่ด้วย (Todd, 1984:102)

สิ่งที่เกิดขึ้นควบคู่กับการไม่ใช้ copula verb โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่เป็น complement เป็นคุณศัพท์ คือ โครงสร้างประโยคที่เป็น ประธาน+คุณศัพท์ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือการใช้คำคุณศัพท์เป็นคำกริยาในประโยค บิกเกอร์ตัน (Bickerton, 1981:67) และทอดด์ (Todd, 1984:6-7) กล่าวถึงลักษณะการใช้คำคุณศัพท์เป็นคำกริยาว่าเป็นคุณสมบัติประการหนึ่งของพิดจิ้นและครีโอล

4.12 การใช้คำที่ต่างไปจากภาษามาตรฐาน

ผู้ขายใช้คำหลาย ๆ คำซึ่งตามปกติจะไม่ปรากฏในภาษาอังกฤษมาตรฐาน เช่น

29. wot minit ju kham bak fai minit then minit "When will you come back, what minut you come back five minute ten minute in 5 or 10 minutes?"

30. wan chop thu chop thli chop sem sem "Try any shop; the goods one shop two shop three shop same same are the same"

จากตัวอย่างข้างต้นจะสังเกตได้ว่าผู้ขายอาจจะไม่ทราบคำหรือวิธีการพูดที่เป็นภาษามาตรฐาน แต่กระนั้น ผู้ขายพยายามใช้คำอื่น ๆ ที่ตนเองทราบนำมาผูกแต่งเรียบเรียงเพื่อใช้สื่อความหมายที่ตนต้องการพูด ดังนั้น when? จึงออกมาเป็น wot minit และ "ร้านไหนก็ได้" จึงออกมาเป็น wan chop thu chop thli chop

ลักษณะการสื่อความด้วยการใช้คำที่รู้มาเรียงกันใหม่แต่คำที่สร้างขึ้นใหม่นั้นต่างไปจากการใช้คำในภาษามาตรฐานเช่นนี้นับว่าตรงกับที่ทอดด์ได้กล่าวไว้เช่นกันคือ ผู้พูดพิดจิ้นแม้ว่าจะมีคำศัพท์ไม่มากแต่ก็ได้เรียนรู้ที่จะใช้คำที่มีอยู่น้อยนั้นมาสื่อความหมายต่าง ๆ

4.13 การใช้คำในหลายหน้าที่ โดยเฉพาะในวิจัยครั้งนี้คือ คำว่า sem "same" ผู้ขายใช้คำนี้หลายครั้งและที่น่าสนใจยิ่งคือผู้ขายใช้คำนี้ทำหน้าที่ต่าง ๆ มากกว่าคำเดิมเดียวกันในภาษามาตรฐาน กล่าวคือ นอกจากผู้ขายใช้เป็นคำคุณศัพท์ขยายคำนามและวางอยู่หน้านาม เช่น

31. sem khwaliti sem khamphani "Same quality, same company"
same quality same company

32. sajam sente thaিদaimaru sel dō sem “Siam Centre, Thai Daimaru sell
the Siam Centre Thai Daimaru sell the same same goods”

ซึ่งในกรณีทั้งสองดังกล่าวนี้เป็นการใช้คำที่ตรงตามภาษามาตรฐาน แต่ที่ขยายเกินจากภาษามาตรฐานคือ ผู้ขายใช้ sem เป็นคำบุพบท เช่น

33. sem bik chop “Just the same as in the big shop”
same big shop

หรือเป็นคำกริยา ดังที่ได้กล่าวมาแล้วก่อนหน้านี้ เช่น

34. bik chop sem sem “The big shops have the same goods”
big shop same same

หรือเป็นคำวิเศษณ์ ขยายกริยา เช่น

35. ju chek sem sem “You check the qualities the same”
you check same same

การที่คำๆหนึ่งทำหน้าที่ได้หลายอย่างต่างไปจากภาษามาตรฐานจัดว่าเป็นลักษณะพิดจิ้นอีกประการหนึ่งตามความเห็นของทอดด์ที่ได้ถ่ายทอดไว้

4.14 การที่ประโยคบอกเล่าไม่มีประธาน ตามปกติในภาษาอังกฤษที่เป็นภาษามาตรฐาน ประโยคบอกเล่าตามปกติมีประธานขึ้นต้นประโยคตามด้วยกริยา แต่สำหรับคนขายประโยคที่คนขายพูดอาจขึ้นต้นด้วยคำกริยาเลยโดยไม่มีประธานใด ๆ ลักษณะประโยคเช่นนี้ในข้อมูลมี 39% (9 จาก 23) ตัวอย่างเช่น

36. hæp meni khələ “I have many colours”
have many colour

37. not sel hia mæthilia “I don’t sell material here”
not sell here material

จากการวิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ ข้างต้นใน 4.1-4.14 ล้วนเป็นหลักฐานที่สามารถระบุได้ว่าภาษาพูดต่างประเทศของคนขายของตามแผงริมถนนสุขุมวิทตอนต้นมีลักษณะเบี่ยงเบนไปจากภาษามาตรฐานอย่างแน่นอน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของคำนามที่ไม่แสดงพจน์(93%) และไม่มีคำนำหน้านาม (75%) คำกริยาไม่แสดงกาล (100%) การไม่ใช้ copula verb (100%) ลักษณะประโยคที่มีโครงสร้างต่างไปจากภาษามาตรฐาน กล่าวคือ ไม่มีประธาน (39%) ไม่มีกรรม (26%) ไม่ใช้บุพบท (24%) และประโยคคำถามที่มีการเรียงลำดับคำเหมือนประโยคบอกเล่า (100%) การใช้ประโยคแบบง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน (98%) ในการปฏิเสธใช้คำปฏิเสธง่าย ๆ เพียงเติม no หรือ not หน้าคำกริยา (75%) และในเรื่องของคำ มีการซ้ำคำ (100%) มีการใช้คำในหลายหน้าที่ และการใช้คำที่ต่างไปจากภาษามาตรฐาน นอกจากนี้ยังมีลักษณะที่ชี้ให้เห็นถึงอิทธิพลภาษาแม่ เช่น การไม่พูดคำว่า “บาท” หลังตัวเลขราคาสินค้า (63%) และการสอดแทรกคำไทยบางคำ เช่น “อันนี้” สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นการยืนยันข้อสมมติฐานงานวิจัยชิ้นนี้ที่ว่าภาษาพูดของคนขายของตามแผงริมถนนสุขุมวิทมีลักษณะโครงสร้างเบี่ยงเบนไปจากภาษามาตรฐาน

จริง นอกจากนี้ สิ่งที่ค้นพบจำนวนมากสอดคล้องกับลักษณะทั่ว ๆ ไปของภาษาพิตจินตามที่นักวิชาการได้ไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ลักษณะที่ต่างไปจากภาษามาตรฐานที่มีความถี่การเกิดตั้งแต่ 75% ขึ้นไปจนถึง 100% ที่สำคัญ ๆ ได้แก่

1. การไม่แสดงกาลของคำกริยา (100%)
2. การซ้ำคำ (100%)
3. การไม่ใช้ copula verb (100%)
4. การเรียงคำที่เหมือนกันของประโยคคำถามกับประโยคบอกเล่า (100%)
5. การไม่ใช้ประโยคซับซ้อน (98%)
6. การไม่แสดงรูปพหูพจน์ของคำนาม (93%)
7. การทำให้เป็นประโยคปฏิเสธโดยใช้ no หรือ not เดิมหน้าคำกริยา (75%)
8. การที่ประโยคบอกเล่าไม่มีประธาน (39%)

เพื่อความชัดเจนยิ่งขึ้นผู้สรุปลักษณะภาษาพูดของคนชายของที่เบี่ยงเบนไปจากภาษามาตรฐานพร้อมกับความถี่ที่เกิด รวมทั้งลักษณะที่เด่นที่เป็นพิตจิน ในตารางที่ 1.

ตารางที่ 1 - ความถี่ของลักษณะภาษาพูดอังกฤษของคนชายของชาวไทยที่เบี่ยงเบนไปจากภาษามาตรฐานและลักษณะที่เป็นพิตจิน (พ=ลักษณะที่เป็นพิตจิน)

ลักษณะที่เบี่ยงเบน	ความถี่	ลักษณะภาษาพิตจิน
ก. การไม่แสดงกาลของคำกริยา	100%	พ
ข. การเรียงคำที่เหมือนกันของประโยคคำถามกับประโยคบอกเล่า	100%	พ
ค. การซ้ำคำ		
ง. การไม่ใช้ copula verb	100%	พ
จ. การไม่ใช้ประโยคที่ซับซ้อน	98%	พ
ฉ. การไม่แสดงรูปพหูพจน์ของคำนาม	93%	
ช. การทำให้เป็นปฏิเสธโดยใช้ no/not เดิมหน้าคำกริยา	75%	พ
ซ. นามวลีที่ไม่มีคำนำหน้านาม	75%	
ณ. การไม่พูดหน่วยเงินตราบาท	63%	
ญ. การที่ประโยคบอกเล่าไม่มีประธาน	39%	พ
ฎ. การใช้กรรมกริยาโดยไม่มีกรรม	26%	
ฏ. การไม่ใช้คำบุพบท	24%	

จากตารางที่ 1 ข้างต้นแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าในบรรดาลักษณะที่เบี่ยงเบนไปจากภาษามาตรฐานมีอยู่ถึง 8 ลักษณะที่เป็นลักษณะพิตจิน และจากจำนวนนี้เป็นความถี่สูงตั้งแต่

75% จนถึง 100% รวม 7 ลักษณะด้วยกัน ส่วนอีกลักษณะที่เหลือนี้อาจมีความถี่การเกิด 39% คือ การที่ประโยคบอกเล่าไม่มีประธาน

5. สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

งานวิจัยชิ้นนี้แสดงการวิเคราะห์ลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของภาษาอังกฤษของคนชายขอบบริเวณถนนสุขุมวิท กทม. ข้อมูลได้มาจากการสุ่มตัวอย่าง 5 คน และใช้วิธีพูดอัดเสียงไว้ขณะที่ผู้วิจัยสนทนากับคนชายขอบ เสียงที่อัดไว้นำไปถ่ายเป็นตัวอักษรภาษาอังกฤษธรรมดาแล้วไว้ให้ผู้พูดอังกฤษเป็นภาษาแม่พิจารณาเปรียบเทียบเป็นสำนวนมาตรฐาน

ผลจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลพบว่าภาษาอังกฤษของคนชายขอบมีลักษณะต่างไปจากภาษาอังกฤษมาตรฐานจริงตามข้อสันนิษฐาน กล่าวคือ จากการศึกษาพบว่าในเรื่องของนามวลีภาษาอังกฤษของคนชายขอบไม่มีคำนำหน้านาม อีกทั้งคำนามไม่แสดงพจน์ ในเรื่องของคำกริยา ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าคนชายขอบใช้คำกริยาที่ไม่แสดงกาล การทำกริยาให้เป็นปฏิเสธ ผู้ชายใช้ no หรือ not เติมหน้าคำกริยา ส่วนกริยาประเภท copula ผู้ชายไม่ใช้เลย ในด้านลักษณะโครงสร้างวากยสัมพันธ์ของประโยค พบว่าเป็นโครงสร้างแบบง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน ประโยคคำถามมิได้แตกต่างในด้านการเรียงคำจากประโยคแบบบอกเล่า ส่วนประโยคบอกเล่าอาจไม่มีประธาน และในประโยคที่มีกรรมกริยาอาจใช้กรรมกริยาโดยไม่มีกรรม นอกจากนี้ ในข้อมูลยังปรากฏด้วยว่ามีการใช้คำซ้ำ มีการใช้คำในหลายหน้าที่ และมีการใช้คำที่ต่างไปจากภาษามาตรฐาน ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นด้วยว่าผู้ชายอาจไม่พูดคำบุพบทและไม่พูดหน่วยเงินบาทตามหลังตัวเลขที่บอกราคาสินค้า ลักษณะที่กล่าวมาบางประการสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลภาษาแม่ ทั้งนี้ ไม่รวมถึงในบางโอกาสที่ผู้ชายใช้คำภาษาไทยปนในคำพูดโดยตรง

นอกจากหลักฐานต่าง ๆ ที่ได้พบและวิเคราะห์จะแสดงให้เห็นว่าภาษาอังกฤษของคนชายขอบที่ริมถนนสุขุมวิทจะเบี่ยงเบนไปจากภาษามาตรฐานแล้ว หลักฐานหลายอย่างแสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดว่าภาษาอังกฤษที่คนชายขอบชาวไทยพูดมีลักษณะเป็นพิดจินอย่างแน่นนอนตามสากล ลักษณะ ของภาษาพิดจินตามที่นักภาษาศาสตร์ เช่น ฮัดสัน โรเมน บิกเกอร์ตัน วอร์ด และ ทอดด์ ไดกล่าวไว้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการไม่แสดงกาลของคำกริยา การซ้ำคำ การเรียงคำที่เหมือนกันของประโยคคำถามกับประโยคบอกเล่า การไม่ใช้ copula verb การไม่ใช้ประโยคที่ซับซ้อน การไม่แสดงรูปพหูพจน์ของคำนาม การทำให้เป็นปฏิเสธโดยใช้ no หรือ not เติมหน้าคำกริยา การที่ประโยคไม่มีประธานในกรณีที่เป็นประโยคบอกเล่า การใช้คำที่ต่างไปจากภาษามาตรฐาน การใช้คำในหลายหน้าที่ และการที่ภาษาแม่มีอิทธิพลแทรกอยู่ในภาษาพูด

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าภาษาที่ใช้ในการค้าขายของผู้ชายนี้เป็น “ภาษาค้าขาย” ตามที่ฮัดสัน ไดกล่าวไว้ และภาษาค้าขายนี้อาจเรียกใหม่ให้ถูกต้องเหมาะสมมากยิ่งขึ้นว่า “พิดจินอังกฤษ” ที่ใช้ในการค้าขายของคนชายขอบชาวไทยที่ถนนสุขุมวิท และพิดจินอังกฤษของคนชายขอบประกอบด้วย

บรรณานุกรม

- Bickerton, D. 1977. "Pidginization and creolization: language acquisition and language universals." in A. Valdman (ed.) **Pidgin and creole linguistics**. Bloomington : IUP, pp. 49-69
- . 1981. **Roots of language**. Ann Arbor: Karoma Publishers, Inc.
- Ferguson, C.A., and De Bose, C.E. 1977. "Simplified registers, broken language and pidginization." In A. Valdman (ed.) **Pidgin and creole linguistics**. Bloomington: IUP, pp. 99-125.
- Hudson, R.A. 1980. **Sociolinguistics**. Cambridge: CUP.
- Klein, W. 1986. **Second language acquisition**. Cambridge: CUP.
- Romaine, S. 1988. **Pidgin and creole languages**. London and New York: Longman.
- Todd, L. 1984. **Modern Englishes: pidgins & creoles**. Oxford: Basil Blackwell.
- Wardhaugh, R. 1986. **An introduction to sociolinguistics**. N.Y.: Basil Blackwell.

คำ 2 พยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย “กระ” ในภาษาไทยกลาง

พจนี ศิริอักษรสาสน์

1. บทนำ

ภาษาไทยเป็นภาษาคำโดด คำพื้นฐานส่วนใหญ่จะเป็นคำพยางค์เดียว เช่น พ่อ แม่ กิน ยืน ดำ แดง ฯลฯ แต่เมื่อดูคำภาษาไทยกลางปัจจุบันจะพบคำหลายพยางค์เป็นจำนวนมากอยู่ใน ภาษา คำหลายพยางค์เหล่านั้นอาจเกิดจากการยืมภาษาอื่นเข้ามาหรือเกิดจากการสร้างคำขึ้นใหม่ ด้วยวิธีประสมคำ เช่น รถไฟ แม่น้ำ ช้ำคำ เช่น เต็กๆ ฟั่นๆ หรือ ซ้อนคำ เช่น เตือดร้อน เจ็บปวด ในบรรดาคำหลายพยางค์นี้มีคำจำนวนหนึ่งที่มีลักษณะเป็นคำ 2 พยางค์ ขึ้นต้นด้วย “กระ” เช่น กระตุก กระดัง กระรอก ฯลฯ คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย กระ เกิดขึ้นในภาษาไทยได้อย่างไร นั้น มีนักภาษาศาสตร์หลายท่านกล่าวถึงไว้ต่างๆ กัน บ้างว่าเป็นคำยืม บ้างว่าเป็นคำที่สร้างขึ้นใหม่ บ้างว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงในภาษาไทยเอง

บรรจบ พันธุเมธา (2530, ก : 24) ศึกษาคำ 2 พยางค์ ที่มี กระ เป็นพยางค์ต้นในภาษาไทยกลางเทียบกับภาษาไทยถิ่นอื่นๆ แล้วพบว่ามีความกระ หรือ กะ ในภาษาไทยกลาง อาทิ กระบุง กระตุก กระดัง ที่เกิดแต่เฉพาะพยางค์หลังในภาษาไทยกลาง มีกระ/กะ นั้นน่าจะเกิดจากการเติม กะ ลงไป ตามแนวเทียบกับคำที่มี กระ อยู่แต่เดิม นอกจากนี้บรรจบ (2530, ข : 38) ยังชี้ให้เห็นว่า คำ 2 พยางค์ที่มีพยางค์แรกเป็น กระ ในภาษาไทยกลางนั้นมาจากคำยืมภาษาเขมรเข้ามาในภาษาไทย เช่น กระโปรง < กัมโปรง, กระเชอ < กญฺเช็, กระเบา < กรเบา, กระเพาะ < กรพะ คำที่ยืมเข้ามานี้มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการออกเสียงและการเขียนตลอดจนมีความหมายต่างออกไปจากคำเขมรเดิมไปบ้าง เช่น กัมโปรง ในภาษาเขมร แปลว่า กระโปรง ตะกร้าจ้ายกับข้าว แต่ในภาษาไทยกระโปรงมีความหมายแรกเท่านั้น , กรเบา แปลว่า ตัน กระเบา ก้อนแป้งขนมจีน (นวดแล้ว) ในภาษาไทยคำนี้มีความหมายแรกเท่านั้น

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 (2525 : 15) ให้คำอธิบายคำ กระ ที่เป็นพยางค์แรกในคำ 2 พยางค์ไว้ว่าน่าจะเกิดจากการเปลี่ยนแปลงเสียงในภาษาไทยเอง กล่าวคือเสียง ก, กำ, กุ, ข, ต, ส เกิดการเปลี่ยนแปลงมาเป็น กระ เช่น กทำ > กระทำ, กำแพง > กระแพง, กุฎี > กระฎี, ขจัด > กระจัด, ตวัด > กระหวัด, สะท้อน > กระท้อน นอกจากการเปลี่ยนแปลงในภาษาแบบนี้แล้ว สมปอง (2505 : 466) ยังกล่าวถึงการเติมเสียง อะ ลงไปกลางคำเมื่อมีคำ 2 คำมาต่อกัน แล้วเกิดมีการออกเสียงตัวสะกดของคำหน้าให้เป็นเสียงระเบิด (explosion) แทนที่จะเป็นเสียงอุบ (implosion) ทำให้เกิดเสียงแทรกเข้ามาในระหว่างกลางอีกเสียงหนึ่ง ต่อมาเมื่อแยกคำหน้าออกไปแล้วไม่ได้ตัดเสียงที่แทรกเข้ามาออกทำให้เสียงที่เกิดจากตัวสะกดของคำหน้า ติดอยู่กับคำหลังด้วย เช่น ลูกตุ้ม > ลูกกระตุ้ม > กระตุ้ม

กำชัย ทองหล่อ (2525 : 161) กล่าวว่ามีการเติมคำในภาษาไทยที่คล้ายกับวิธีอภิปาสในภาษาบาลี คือ การเติมข้างหน้าโดยใช้พยางค์ที่ออกเสียง อะ และใช้พยัญชนะต้นตัวเดียวกันกับพยัญชนะต้นตัวหน้าของคำเดิมบ้าง ใช้พยัญชนะต่างกันบ้าง เช่น ก่อง > กะก่อง, ยั่ว > ยะยั่ว,

กร้าว > กระกร้าว คำลักษณะเช่นนี้มักใช้ในคำประพันธ์สร้างขึ้นเพื่อให้คำมีเสียงไพเราะสละสลวย และเพื่อเพิ่มพยางค์ของคำให้มากพอที่จะบรรจุลงไปในบทกลอนต่าง ๆ ตามที่ต้องการ

พระยาอุปทิศศิลปสาร (2532 : 29-33) กล่าวว่า ในภาษาไทย มีวิธีแผลงอักษรที่ไทย ยืมเอาหลักมาจากภาษาเขมร บาลีสันสกฤตและปรากฏ อีกรึ่หนึ่ง การแผลงอักษร แผลงได้ทั้ง สระและพยัญชนะ และพยัญชนะ ข ในภาษาไทยแผลงเป็น กระ ได้ เช่น ขจาย เป็น กระจาย

สรุปได้ว่าผู้ที่ศึกษาคำ 2 พยางค์ขึ้นต้นด้วย กระ ในภาษาไทยกลาง ดังได้กล่าวมาข้างต้น เห็นว่าคำ 2 พยางค์ที่มีพยางค์แรกเป็น กระ นั้นอาจเกิดจาก

1. เป็นคำในภาษาดั้งเดิมอยู่แล้ว เช่น ลูก ดัง แล้วไทยกลางมาเทียบแบบเดิมกระลงไป
2. เป็นคำยืม เช่น ยืมคำ กระชาย, กระพุ่ม จากภาษาเขมร
3. เป็นคำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงเสียง มีการเติม กะ ลงไปกลางคำ เช่น ลูกตุม > ลูกกะตุม และการเปลี่ยนแปลงเสียง ก/กะ กำ, กุ, ข, ต, ส มาเป็น กระ
4. เป็นคำที่เกิดขึ้นใหม่โดยวิธีสร้างคำแบบอักษาสและวิธีแผลงอักษรแบบเขมร

ในบทความนี้ผู้เขียนมีความสนใจว่า คำ 2 พยางค์ ที่ขึ้นต้นด้วย กระ จะมีสาเหตุการเกิดจากสาเหตุอื่นนอกเหนือไปจากที่กล่าวมาข้างต้นหรือไม่ และสาเหตุอะไรเป็นสาเหตุที่สำคัญที่สุด ที่ทำให้เกิดคำที่ขึ้นต้นด้วย กระ นอกเหนือจากนี้ยังต้องการศึกษาการเกิดของคำ กระ ตามสมัยต่าง ๆ ด้วย

ในการคัดเลือกข้อมูลมาเพื่อศึกษานั้นผู้เขียนได้เลือกคำที่ขึ้นต้นด้วย กระ จาก พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 โดยไม่ศึกษาคำที่เป็นภาษาถิ่นและเป็นคำกลอน เนื่องจากต้องการศึกษาเฉพาะคำ กระ ในภาษาไทยกลางที่ใช้เป็นคำสามัญในชีวิตประจำวันเท่านั้น จำนวนคำที่เลือกได้มี 329 คำ ผู้เขียนเริ่มขั้นตอนการศึกษาโดยการนำคำ 329 คำนี้ไปสืบค้นจากพจนานุกรมฉบับอื่นๆ เพื่อดูการปรากฏของคำในพจนานุกรมที่ต่างสมัยกัน 5 เล่ม¹ และค้นจากพจนานุกรมภาษาไทยถิ่น และ ภาษาไทอื่นๆ เพื่อหาคำขึ้นต้นด้วย กระ ในภาษาไทยอื่นๆ ด้วย

2. สาเหตุการเกิดคำกระ

ผู้เขียนตั้งสมมติฐานการเกิดคำ กระ ตามที่มีผู้อธิบายไว้ก่อน 4 ประการ ดังนี้

1. เป็นคำยืม
2. เป็นคำในภาษาดั้งเดิมอยู่แล้ว ซึ่งหมายความว่าในภาษาไทยถิ่นและภาษาไทอื่นๆ ก็มีคำเหล่านี้ด้วย
3. เป็นคำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงเสียง
4. เป็นคำที่เกิดขึ้นใหม่

¹ พจนานุกรมภาษาไทยกลางที่ใช้คือ 1. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 2. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 3. ปทานุกรมกรมตำรวจพระธรรมนูญ พ.ศ. 2470 4. อักษรวิธานศรับห์หมอบรัดเลย์ พ.ศ .2416 5. สัพพะจะนะพะสาไท พ.ศ. 2397

ด้วยสมมติฐานดังกล่าวนี้ ผู้เขียนเริ่มด้วยการสำรวจว่าในจำนวน 329 คำจะมีคำที่ขึ้นต้นด้วย กระ คำใดบ้างที่เป็นคำยืมและมีจำนวนทั้งสิ้นกี่คำ มีคำใดบ้างที่เป็นคำในภาษาดั้งเดิมหรือ คำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงเสียงและเกิดขึ้นใหม่

2.1 การศึกษาคำกระ - ที่มาจากคำยืม

1. ผู้เขียนนำคำ 329 คำมาหาคำที่เป็นคำยืมโดยใช้วิธีเลือกคำที่มีการระบุว่าเป็นคำยืม จากพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และพจนานุกรมไทยกลางเล่มอื่นๆ ออกมานอกจากนี้ยังใช้การค้นคว้าเพิ่มเติมจากหนังสือเกี่ยวกับคำยืมภาษาต่างประเทศในภาษาไทย และพจนานุกรมภาษาเขมรและภาษามลายูเพื่อหาคำยืมที่ยังไม่ได้ระบุไว้ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ผลการศึกษาปรากฏว่ามีคำยืมทั้งสิ้นจำนวน 109 คำ

ผลการศึกษาปรากฏว่า คำ 2 พยางค์ขึ้นต้นด้วย กระ เป็นคำที่ระบุว่าเป็นคำยืมเขมรทั้งสิ้น 61 คำ คำที่ระบุว่าเป็นคำยืมภาษามลายู 5 คำ คำที่ยังไม่ทราบว่ายืมเขมรหรือคำมลายู 3 คำ และคำยืมบาลีสันสกฤต 24 คำ

2. หาคำที่ไทยและเขมรใช้เหมือนกันโดยไม่ทราบว่าใครยืมใครเนื่องจากพจนานุกรมไม่ได้ระบุไว้ ปรากฏว่าได้คำแบบดังกล่าว 18 คำ คำเหล่านี้ได้นำมาตรวจสอบลักษณะของคำแล้วสันนิษฐานว่าเป็นคำยืมเขมร 16 คำ เป็นคำไทย 2 คำ

รวมทั้งสิ้นเป็นคำที่ผู้เขียนสันนิษฐานว่าเป็นคำยืม 109 คำ

2.1.1 คำยืมภาษาเขมร คำที่ระบุว่าเป็นคำยืมภาษาเขมรมีจำนวน 61 คำ คำยืมเหล่านี้ในภาษาเขมรจะเป็นคำที่มีพยางค์ต้นแตกต่างกัน เป็น kam, kan, kap, k, kh, kra, kr แต่เมื่อไทยกลางยืมมาเราทำเป็นเสียง กระ ทั้งหมด เช่น

กระโปรง < kampraong กระโถน < kanthao

กระเจด < kanchaet กระเรียน < kriel

กระจาด < kracaah กระเทียม < khtim

คำยืมเขมรอาจแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คำกลุ่มหนึ่งจะเป็นคำศัพท์สามัญที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน เป็นคำที่รู้จักกันดี เช่น คำว่า กระจก กระจาด กระชาย (ผัก) กระเจด คำอีกกลุ่มหนึ่งจะเป็นคำศัพท์ยาก คำศัพท์ชั้นสูง ไม่ใช่คำที่ใช้ทั่วไปในชีวิตประจำวัน เช่น กระอบอบ “หอม” , กระแอก “อีกา”, กระแอบ “ตะขาบ”

คำที่สันนิษฐานว่าไทยยืมจากเขมร คำที่สันนิษฐานว่าไทยยืมจากเขมรมี 16 คำ เนื่องจากพบคำ 18 คำที่เขมร และไทย ใช้เหมือนกันแต่พจนานุกรมไม่ได้บอกว่าเป็นคำที่ไทยยืมจากเขมรหรือ เขมรยืมจากไทย เมื่อตรวจสอบลักษณะของคำแล้ว จึงสันนิษฐานว่าเป็นคำที่ไทยยืมจากเขมร 16 คำ คำที่เขมรยืมจากไทย 2 คำ

คำที่สันนิษฐานว่าเขมรยืมจากไทยมี 2 คำ คือ คำว่ากระเบื้อง และกระเบียด เนื่องจาก 2 คำนี้มีสระผสม /io/ และ /io/ Huffman (1989:205) กล่าวว่าหลักฐานว่าคำเขมรที่มีสระผสม /io / และคำที่มีสระผสม /io/และ/uo/ บางคำนั้นยืมมาจากภาษาไทย เช่น

ภาษาเขมร riəŋ “story” ไทย riəŋ “story”

siəŋ "voice"

sǐəŋ "voice"

cuəy "to help"

chuəy "to help"

ในที่นี้จึงสันนิษฐานว่า คำกระเบื้อง และกระเปียด นั้น เป็นคำไทยแล้วเขมรยืมไปใช้

คำ 16 คำนั้น สันนิษฐานว่าไทยยืมจากเขมรโดยพิจารณาจากลักษณะของคำ ภาษาไทยจัดเป็นภาษาคำโดด ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำ ส่วนเขมรมีทั้งคำพยางค์เดียวและคำ 2 พยางค์ และมีการแปลงคำโดยการเติม prefix และ infix จึงสันนิษฐานว่าน่าจะเป็นคำยืมจากภาษาเขมร

คำที่พบที่มีการเติม prefix คือคำว่า กระซอน < kantraay Headley (1977 : 14) ว่า kantraaŋ - n.strainer, sieve, colander (< "to sift") คำว่า กระซอน น่าจะเป็นคำที่ไทยยืมมาจากเขมร

อย่างไรก็ตามมีคำอยู่ 7 คำที่ผู้เขียนพบว่า ภาษาไทยถิ่นและภาษาไทอื่นๆ ใช้คำที่คล้ายคลึงกันด้วย ดังนี้คือ

ไทย	ไทยถิ่น/ไทอื่นๆ	เขมร
กระบวย	nam7 bo:y4 (เชียงใหม่) nam6 bo:y7 (ลื้อ) moi2 (พากะ) mbai (จ้วง)	baoy
กระต๊อบ	tu:p5 (ลื้อ) tup8 (ไทดำ) tu:p1 (เชียงใหม่)	toup
กระเจา	ปอเจา (ใต้) po:5 caw7 (ไทดำ)	kaacav
กระซอน	katra:ŋ3 ,ตรอง, ซอน (ใต้) กะ3 ซอน2(เชียงใหม่)	kantraaŋ
กระเปียด	กะ3 เปียด3 (ลื้อ)	krabiat
กระซอก	ซอก (ใต้) cak4 (ลื้อ)	kantrak
กระเดาะ	kada:ʔ4 (ใต้) doʔ8 , ตะ7 (เชียงใหม่)	kdak

เนื่องจากผู้เขียนยังไม่มีโอกาสศึกษาข้อมูลของภาษาไทอื่นๆ และภาษาอื่นที่อยู่ในกลุ่มมอญ-เขมร ทำให้ไม่รู้แน่ชัดว่าคำข้างต้นเป็นคำไทยหรือคำเขมร แต่การที่ภาษาไทยเป็นภาษาคำโดด ส่วนคำเหล่านี้เป็นคำ 2 พยางค์ ซึ่งใช้เรียกชื่อพืช สัตว์ สิ่งของ และคำกริยาที่ใช้เป็นสามัญทั่วไป เช่น กระเปาะ กระทะ กระเจา กระโห้ จึงสันนิษฐานว่าไทยน่าจะยืมจากเขมรมากกว่า ต่อปัญหานี้จะต้องใช้การศึกษาเปรียบเทียบกับภาษาตระกูลไทและภาษาตระกูลมอญ-เขมรอื่นๆ อีก

2.1.2. คำยืมภาษามลายู คำยืมภาษามลายูมี 8 คำ ใน 8 คำนี้มี 3 คำที่ยังไม่แน่ใจว่าเป็นคำยืมจากภาษามลายูหรือภาษาเขมร เนื่องจากในพจนานุกรมและในหนังสือภาษาต่างประเทศ ในภาษาไทย จะเทียบคำทั้งภาษามลายูและภาษาเขมรไว้ คำในภาษาไทยก็มีเสียงและความหมายคล้ายคลึงกับทั้ง 2 ภาษา

คำยืมภาษามลายู มีดังนี้คือ

คำไทย	คำมลายู
-------	---------

กระจง	kancil
-------	--------

กระแซง	kajang
--------	--------

กระทง (เรือ)	กุดง
--------------	------

กระทอก	กะตอก
--------	-------

กระพัน	kēbal
--------	-------

คำที่ยังไม่แน่ใจว่ายืมจากคำมลายู/เขมร

ไทย	มลายู	เขมร
-----	-------	------

กระปือ	kērbau	กรูปี
--------	--------	-------

กระดาษ	kērtas	kradaah
--------	--------	---------

กระจุต	kērchut	จจุต
--------	---------	------

คำที่มลายูและเขมรมีเสียงคล้ายคลึงกันนี้อาจเป็นคำร่วมเชื้อสายของทั้งสองภาษานี้มาก่อนก็ได้ ตามที่มีสมมติฐานว่าภาษาตระกูล Austroasiatic (ที่มีเขมรเป็นสมาชิกอยู่) กับ Austronesian (ที่มีมลายูเป็นสมาชิกอยู่) รวมกันเป็นตระกูลภาษาที่ใหญ่ขึ้น คือ เป็นตระกูลภาษา Austic ตามที่ชมิตต์ (อ้างในสุริยา รัตนกุล 1988 : 21) เสนอความคิดเรื่องตระกูลภาษาที่ใช้พูดจาครอบคลุมตลอดดินแดนตั้งแต่อินเดียถึงมหาสมุทรแปซิฟิก คือ ตระกูลภาษาใหญ่ออสตริก (Austic Superfamily) ว่า ประกอบด้วยภาษาที่ใช้พูดอยู่บนภาคพื้นทวีป (mainland Southeast Asia) คือภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก และภาษาที่ใช้พูดบนคาบสมุทรและหมู่เกาะ คือ ภาษาตระกูลออสโตรเนเซียน เนื่องจากปัญหานี้อยู่นอกขอบเขตของการศึกษาเรื่องคำขึ้นต้นด้วย กระ ในที่นี้จึงจัดคำทั้ง 3 คำเป็นคำยืมที่ไทยอาจยืมจากเขมรหรือมลายูซึ่งยังไม่สามารถบอกแน่นอนได้

คำยืมภาษามลายูเป็นคำเรียกชื่อพืช สัตว์ สิ่งของ ที่รู้จักกันดีเช่นเดียวกับคำยืมเขมรด้วย

2.1.3 คำยืมภาษาบาลีสันสกฤต คำยืมบาลี สันสกฤต พบอยู่ 24 คำ คำเหล่านี้พจนานุกรมจะบอกว่าเป็นคำมาจากบาลี สันสกฤต หรือแผลงมาจากคำเดิมซึ่งเป็นบาลีสันสกฤต เช่น กระบิล แผลงมาจาก กบิล กระบวร แผลงมาจาก กบวร กลุ่มคำยืมบาลี สันสกฤต จึงเป็นคำศัพท์ยาก คำศัพท์ชั้นสูงใช้ในโอกาสที่เป็นทางการและเป็นคำที่ใช้ในคำประพันธ์ ซึ่งจะต่างจากกลุ่มคำยืมเขมรและมลายู ที่เป็นคำศัพท์ที่ใช้กันเป็นสามัญในชีวิตประจำวัน เช่น คำว่า กระมล “หัวใจ” กระมุข “ดอกบัว” เราใช้ในคำประพันธ์ ไม่ได้ใช้เป็นปกติในชีวิตประจำวัน

2.2 การศึกษาคำ กระ ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในคำภาษาตระกูลไทเอง

จากสมมติฐานว่าคำขึ้นต้นด้วย กระ มาจากคำดั้งเดิมในภาษาตระกูลไทด้วย จึงได้ศึกษาเปรียบเทียบกับภาษาไท²อื่นๆ รวมทั้งภาษาไทยถิ่นในประเทศไทย เพื่อตรวจสอบว่ามีคำใดเป็นคำไทบ้าง โดยอาศัยพจนานุกรมเท่าที่มีอยู่ ภาษาไทยถิ่นและภาษาไทที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้มี 8 ภาษา คือ ภาษาถิ่นใต้ ภาษาถิ่นอีสาน ภาษาถิ่นเหนือ ภาษาลาว ภาษาไทยดำ³ ภาษาไทยลื้อ ภาษาจ้วง และ ภาษาไทพากะ ทั้งหมด (ยกเว้นจ้วง) จัดอยู่ในภาษาไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้

คำที่สันนิษฐานว่าเป็นคำในภาษาไทมาแต่เดิม เนื่องจากพบว่าเป็นคำที่มีเสียงและความหมายคล้ายคลึงกันอยู่ในภาษาไทยถิ่นและไทอื่นๆ ด้วย มีอยู่ 21 คำ ใน 21 คำนี้ มีคำที่เป็นคำ 2 พยางค์ขึ้นต้นด้วยกระอยู่ 2 คำ คำที่ในภาษาไทอื่นๆ เป็นคำโดดมี 12 คำ และคำที่ภาษาไทอื่นๆ เป็นคำ 2 คำเรียงกัน แล้วภาษาไทยกลางมีการเติมเสียงกะลงไปกลางคำอีก 7 คำ

2.2.1 คำขึ้นต้นด้วย กระ ที่ภาษาไทยถิ่นและไทอื่นเป็นคำ 2 พยางค์ขึ้นต้นด้วย กะ/กระ⁴

คำที่ถิ่นอื่นเป็นคำ 2 พยางค์ขึ้นต้นด้วย กะ(กระ) มีเพียง 2 คำคือคำ กระต่าง และ กระต่าย ซึ่งพบอยู่ในภาษาถิ่นต่างๆ ดังนี้คือ

กระต่าง	ถิ่นเหนือ	ว่า	kada:ŋ9
	ลาว	ว่า	kadā:ŋg
	ลื้อ	ว่า	kada:ŋ2
	ไทดำ	ว่า	kala:ŋ3
	ไทพากะ	ว่า	nay3
กระต่าย	ถิ่นใต้	ว่า	krata:y
	ถิ่นเหนือ	ว่า	kata:y1
	ลาว	ว่า	kata:y
	ลื้อ	ว่า	kata:y5
	ไทดำ	ว่า	to:5 thoʔ3

คำว่า กระต่าย มีใช้อยู่ 2 ศัพท์ คือคำว่า kata:y1 และ to:5 thoʔ3 ซึ่งตรงกับที่ Chamberlain ศึกษาไว้ (Chamberlain : 166-7) ว่ากลุ่มคนไททางตะวันตกจะเรียกกระต่ายว่า

² ภาษาไทย หมายถึง ภาษาตระกูลไทที่พูดอยู่ในประเทศไทย ซึ่งยังแบ่งเป็นภาษาถิ่น มีภาษาไทยถิ่นใต้ ถิ่นอีสาน ถิ่นเหนือ ได้อีก ส่วนภาษาไท หมายถึง ภาษาตระกูลไท (ไต) ที่พูดอยู่นอกประเทศไทย เช่น ภาษาไทพากะ ภาษาจ้วง เป็นต้น

³ ภาษาไทยดำและไทยลื้อได้ข้อมูลจากพจนานุกรมภาษาไทยเปรียบเทียบ กรุงเทพฯ เชียงใหม่ ไทยดำ ผู้บอกภาษาของไทลื้อและไทดำนี้พอพามาจากประเทศลาว ภาษานี้จึงจัดเป็นภาษาไทที่พูดอยู่นอกประเทศไทย ต่อไปนี้ผู้เขียนจะชื่อว่า ไทดำ และไทลื้อ เพื่อให้ทราบว่ามีภาษาที่พูดในประเทศไทย

⁴ ในภาษาไทยกลาง คำ กระ และ กะ บางคำใช้แปรกันได้ในพจนานุกรม ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 คำดังกล่าวจะเป็น กระ ถ้าคำนั้นใช้เป็น กะ ได้ด้วยก็จะรวบรวมไว้ได้คำ กะ อีกทีหนึ่ง แต่ในพจนานุกรม กรมตำรา ปี 2470 คำดังกล่าวใหญ่ยังเป็น กะ อยู่ คำที่เป็น กระ มีเพียงเล็กน้อย สันนิษฐานว่าที่ กะ> กระ คงเพื่อให้ไพเราะยิ่งขึ้น เป็นทางการยิ่งขึ้น

pa A2 ta:y B2/A4 หรือ kǎ/krǎ ta:yB2 ส่วนทางตะวันออกรวมทั้งพวกไทดำและไทที่ Muang Vat ใ้ว่า tho B1/C1 ซึ่งอาจจะสัมพันธ์กับ MC (Middle Chinese) * t'uo' (B)

ตัวอย่างคำว่า “ กระต่าย ” จาก Chamberlain

กลุ่มคนไททางตะวันตก	กลุ่มคนไททางตะวันออก
ชาน - pang 10 lai 10	ไทดำ - to: A2 tho: C1
อาหม - pāng/pāng tǎi	ไท Muang Vat - to: A2 tho: C1
ไทเหนือ (Gedney,Harris)	
- paŋ taay	นุง - tu tho
ไย - tua kǎ ta:y A2	โต - tu tho?
ไทยกลาง	
- krǎ - ta:y	โลปิง (Lei Ping) - tu? tho2
ลาว -krǎ-ta:y B2	ลุงมิง(Lung Ming) - tuu1 thoo2

คำว่า กระต่าย เป็นคำ 2 พยางค์ขึ้นต้นด้วย กระ ที่ใช้กระจายอยู่ทั่วไปในกลุ่มไทสาขาตะวันตกเฉียงใต้ Brown (1985:215) จัดคำ “ กระต่าย ” รวมกลุ่มอยู่กับคำ กระตูก กระตัง แล้วให้อยู่ในกลุ่มคำศัพท์ที่ “ Most likely to have been in ancient Thai ” ⁵

คำ 2 คำนี้คงเป็นคำไทดั้งเดิมที่ใช้อยู่เฉพาะในกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้คำ 2 พยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย กระ (กระ) คงไม่ใช่ลักษณะสามัญของภาษาตระกูลไท จึงพบเพียง 2 คำในจำนวนคำที่ศึกษาถึง 329 คำ คำที่สันนิษฐานว่าเป็นคำไทดั้งเดิมอีก 19 คำ เป็นคำที่ไม่ได้ขึ้นต้นด้วย กระ ภาษาไทยกลางมีการเปลี่ยนแปลงเดิม กระ ลงไปหน้าคำซึ่งแต่เดิมไม่มีกระ

2.2.2 กลุ่มที่เกิดจากการเติม กระ ลงไปหน้าคำ

ในภาษาไทยกลางมีการเติม กระ ลงไปหน้าคำในคำไทดั้งเดิม คำนั้นอาจจะเป็นคำโดดหรือเป็นคำ 2 คำเรียงกันแล้วมีการเติม กระ (กระ) ลงไปกลางคำ คำขึ้นต้นด้วย กระ ที่เกิดจากการเติม กระ ลงไปหน้าคำโดดพบอยู่ 10 คำ และที่เติม กระ แทรกลงไประหว่างคำ 2 คำเรียงกัน พบอยู่ 3 คำ

คำกลุ่มที่เกิดจากการเติม กระ ลงไปหน้าคำ

2.2.2.1 คำกลุ่มที่เกิดจากการเติม กระ หน้าคำโดด

ไทยกลาง	ฉันใต้	ฉันเหนือ	อีสาน	ลาว	ไทลื้อ	ไทดำ	จ้วง	พม่า
กระตัง	doŋ4	doŋ9	ตัง	kǎ'dàng	doŋ2	loŋ33	ndoeng1	noŋ23
กระตอง	ตอง	ʔo:ŋ4,ตอง2	ตอง,ออง		ʔo:ŋ7	ʔo:ŋ pu:1		

⁵ ภาษาที่ Brown ศึกษาทั้งหมดเป็นภาษาในกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ และ Brown ใช้คำ “Thai” โดยหมายถึงภาษา “Tai” ไม่ได้หมายถึงภาษาไทยกรุงเทพฯ เท่านั้น

ไทยกลาง	ถิ่นใต้	ถิ่นเหนือ	อีสาน	ลาว	ไทลื้อ	ไทดำ	จ้วง	พม่า
กระตูก	ตูก,โดก	ตูก,kadu:k	ตูก	ka'du:k	du:k5	ko:lu4	ndok	
กระเต้า		daw9			daw2	da da:4		
กระทุ้ง	ทุ้ง	ton7, taŋ 6			taŋ 7	tuŋ 6	qyongz	
กระบอก		bo:k	บอกไม้,โบกไม้	ka'bo:k	baŋ2 may6	baŋnam6	mbok	
กระบุง		บุง,piat	บุง	ka'bung		buŋ	mbung	muŋ
กระสวย		suay5	สว้ย		so:y7	nay2	daeug	
กระรอก	รอก	hwa:k6	อี3รอก4	รอก	ka'ho:k	ho:k	to:ho?4	nouraenz
กระจอน		con1		kaco:n				

ข้อมูลเพิ่มเติมจาก Chamberlain (เรื่องเดียวกัน, หน้า 104) ของคำว่า กระจอน

Western Nung ti:1 tcan4 Dioi toueu2 choun3

Tai Mao, Tai Nua tson C2 Shan sawn 3o

Tai Nua (Gedney) con C2

2.2.2.2 คำกลุ่มที่เกิดจากการแทรก กระ ลงไประหว่างคำ 2 คำ

ไทยกลาง	ถิ่นใต้	ถิ่นเหนือ	อีสาน	ลาว	ไทลื้อ	ไทดำ	จ้วง	ไทยพม่า
กระสือ	ฝักสะ ฝักล้า	phi:5 si:5		kasɿ:	phi:7 si:7	fi:5 foŋ		
กระเพ็ญ		din9,เพ็ญ4		nam6	pham6	nam6kiap	fubfed	phop phep
กระได		khan9 day	ขันได,คั่นได	kaday	xin2day7	lay	บั๊กได	kalai6

คำที่เกิดจากการเติม กระ ลงไปหน้าคำ

แบบที่ 1 คำภาษาไทยกลางเป็นคำ 2 พยางค์ขึ้นต้นด้วย กระ แต่ภาษาไทยถิ่นและภาษาไทอื่นๆ เป็นคำโดด สันนิษฐานว่าภาษาไทยกลางคงเทียบแบบเติม กระ ลงไปหน้าคำโดดเดิม ทำให้คำนั้น กลายเป็นคำ 2 พยางค์ขึ้นมา เช่น ดัง > กระดัง บุง > กระบุง ตูก > กระตูก

แบบที่ 2 ในภาษาไทยกลาง มีการเติม กระ แทรกลงไปกลางคำ 2 คำที่เรียงกันอยู่ เช่น ภาษาไทยถิ่นเหนือ มีคำว่า phi:5 si:5 ไทดำมีคำว่า nam pham6 ถิ่นอีสานว่า ขันได, คั่นได ในภาษาไทยกลางเติมเป็น คำว่า ฝักกระสือ น้ำกระเพ็ญ ขันกระได สันนิษฐานว่ามีการเติมกระแทรกลงไป กลางคำ

2.2.3 กลุ่มที่เกิดจากการเติมพยางค์ กระ ลงไปกลางคำ

คำกลุ่มนี้ในภาษาไทอื่นๆ จะเป็นคำที่มีลักษณะเหมือนคำประสม คือเป็นคำเรียกชื่อ นก ชื่อสิ่งของ ซึ่งคำหน้าขึ้นต้นด้วย นก ลูก คำ นก ลูก นี้สะกดด้วยแม่กก เมื่อเติมพยางค์กระลงไป ทำให้เกิดพยางค์กะเพิ่มขึ้น กลายเป็นคำที่มี 3 พยางค์เช่นนกจอก > นกกะจอก⁶ นกจิบ > นกกะจิบ ลูกตุ้ม > ลูกกะตุ้ม คำกลุ่มนี้พบอยู่ 6 คำ ดังต่อไปนี้ คือ

⁶ ในพจนานุกรมเก่า เช่น อักษรวิธานศรียต์และพจนานุกรมกรมตำราชยังใช้เป็น กระจอก, กระจิบ, กระตุ้ม เพิ่งใช้เป็น กระมากในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2493 นี้เอง

คำที่เกิดจากการเพิ่มพยางค์ กะ ลงไปกลางคำ

ไทยกลาง ถิ่นใต้ ถิ่นเหนือ อีสาน ลาว ไทยลื้อ ไทยดำ จ้วง ไทยพากะ

กระดุม ลูกดุม, ดุม matom ลูกดุม, ดุม kadum makto:m maʔ4 ho:3 lwq qæet māk' sɔ:3

กระท้อน ลูกท้อน, ส้มท้อน mati:n mak8 to:n2 maʔ to:n6

กระจอก nok7 co:k1 นกจอก kácw:k nok4 co:k5 nok4 coʔ8 nok4 cauk

กระจาบ นกจาบ นกจาบ kaca:p nok co:k5 fa:6 nok4 coʔ8 fa:6

กระจิบ นกเสียบไส้ nokphi:t1 นกจิบ kacip nok4 pi:t5 nok4 pit8

กระเหว่า กเหว่า, นกตุ๋ nok7ka:5waw1 nok7ka:5waw1 nok4 kawaw5

Chamberlain (เรื่องเดียวกัน, หน้า 18-22) ได้ศึกษาเรื่อง การตั้งชื่อสัตว์ในภาษาไทย ตั้งเดิมแล้วว่า ในภาษาไทยมีการตั้งชื่อนก ไทยใช้คำว่า นก ซึ่งเป็น Life Form (LF) แล้วตามด้วยชื่อ ซึ่งอาจเป็นการบอก Generic (G) , Specific (S) หรือ Varietal (V) ก็ได้⁷ เช่น

นกจอก LF + G

นกจอกบ้าน LF + G + S

นกกาเหว่า LF + G + S

วิธีนี้เป็นการสร้างคำใหม่ทำให้มีคำใหม่ใช้เรียกชื่อนกต่างๆ ขึ้นในภาษา ผู้เขียนคิดว่าคำว่า ลูกท้อน ลูกดุม ก็คงจะเกิดขึ้นในทำนองเดียวกัน พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน 2525 กล่าวว่า คำว่าลูก จะใช้เมื่อ “ กล่าวถึงผลไม้ชนิดใดโดยเฉพาะซึ่งโดยมากเป็นคำพยางค์เดียว อันอาจทำให้เข้าใจผิดเป็นอย่างอื่นได้ ตามปรกติมักมีคำลูกประกอบข้างหน้า เช่น ลูกเกด ลูกชิด ลูกจาก เรียกสิ่งที่มีรูปกลมๆ หรือยาวๆ หรือโดยอนุโลมว่าลูก เช่น ลูกกัญแจ ลูกเต๋า ลูกหิน

คำว่าลูกท้อน ลูกดุม ก็เกิดขึ้นจากการเอาคำลูกซึ่งเป็นคำที่ใช้หมายถึงลูกไม้ ผลไม้ หรือสิ่งของที่มีลักษณะกลมๆ ไปนำหน้าชื่อจึงเกิดคำว่าลูกท้อน ลูกดุม ขึ้น แล้วไทยกลางมาเติมเสียงกลายเป็นลูกกระท้อน ลูกกระดุม

จากข้อ 2.2.2 และ 2.2.3 แสดงให้เห็นว่าคำไทดั้งเดิม ไม่มี กระ แต่คำไทยกลางเกิดมีคำขึ้นต้น กระ ขึ้น เนื่องจากสาเหตุ 1. มีการเทียบแบบแล้วเติม กระ เข้าไปเอง 2. เติมพยางค์กะ ลงไปกลางคำหลังคำนก ลูก ส่วนในภาษาลาวที่มีคำ 2 พยางค์ขึ้นต้นด้วย กะ เช่นเดียวกับไทยกลางก็เพราะภาษาลาวยืมไปจากภาษาไทยกลางอีกทีหนึ่ง

⁷ ใน Chamberlain (เรื่องเดียวกัน, หน้า 18 - 22) Life Form และ Generic จะรวมกันเป็น PRIMARY NAMES, Specific และ Varietal จะรวมกันเป็น SECONDARY NAMES และมี UB (UNIQUE BEGINNER) คือ คำว่า 'ตัว' เป็นคำอยู่ตำแหน่งหน้าสุดของชื่อสัตว์นั้นๆ ตัวอย่างจากภาษาลาว เช่น to: A2 pet DS2 "domestic duck"

UB Gto: A2 nok DS2 pet DS2 "wild duck"

UB LF G

to: A2 u: A4 haw B1 sa: C4 "King cobra"

UB LF G

2.3 คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วยกระที่ไมใช่คำยืมและคำไทดั้งเดิมสันนิษฐานว่าเป็นคำที่สร้างขึ้นใหม่

คำที่ไมใช่คำยืมและคำไทดั้งเดิมสันนิษฐานว่าเป็นคำที่สร้างขึ้นใหม่มีทั้งหมด 202 คำ ใน 202 คำ มีคำที่สร้างขึ้นใหม่ โดยการเทียบแบบเดิม กระ ลงไปหน้าคำโดดอยู่ 23 คำ และมีคำที่สร้างใหม่โดยการแผลงคำ 16 คำ คำที่เหลืออีก 161 คำ เป็นคำที่ยังไม่อาจตอบได้ว่าเกิดขึ้นอย่างไร

2.3.1 คำที่สร้างขึ้นใหม่จากแนวเทียบ มีการเทียบแบบเดิม กระ ลงไปหน้าคำโดด ทำให้เกิดคำ 2 พยางค์ขึ้นต้นด้วย กระ ขึ้น ในเวลาเดียวกัน คำโดดนั้นก็ยังมีใช้อยู่ คำที่เดิมกระแล้วอาจจะมีความหมายเหมือนคำโดดเดิมหรือมีความหมายต่างออกไปก็ได้ คำกลุ่มนี้พบอยู่ 23 คำ ตัวอย่างเช่น

โดด	> กระโดด	มีความหมายเหมือนกัน
ทำ	> กระทำ	มีความหมายเหมือนกัน แต่มีที่ใช้ต่างกันออกไปบ้าง คำที่เดิมกระ ดูจะเป็นทางการมากกว่า
ผม	> กระผม	
บี(ก.)	> กระบี (น.)	มีความหมายต่างกัน เมื่อเดิมกระแล้ว เปลี่ยนชนิดของคำด้วย ⁸ บี เป็นคำกริยา กระบี เป็นคำนาม

2.3.2 คำที่สร้างขึ้นใหม่โดยวิธีแผลงคำ ภาษาไทยกลางจะแผลงคำ 2 พยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย ข > กระ เสียง I khà? > krà? I เช่น ขมิบ > กระหิมิบ , ขยับ > กระหยับ คำแบบนี้พบอยู่ 16 คำ คำ 2 พยางค์ที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะ ข.นี้ คล้ายคำเขมร และวิธี แผลงคำก็เป็นวิธีที่ไทยยืมจากเขมร คำก่อนแผลงอาจเป็นคำที่ไทยยืมจากเขมรก็ได้ แต่พจนานุกรมไม่ได้บอกไว้ แต่คำที่ขึ้นต้นด้วย กระ ที่เกิดจากการแผลงคำแล้วเป็นคำที่ไทยกลางสร้างขึ้นมาเอง

2.3.3 คำ 2 พยางค์ที่สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นใหม่เนื่องจากยังไม่ทราบที่มา คำที่ยังไม่ทราบที่มากลุ่มนี้มีจำนวนมากครั้งหนึ่งของคำที่ศึกษาคือ 161 คำ คำกลุ่มนี้บางคำพบในภาษาไทยถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยด้วย แต่จะพบเพียง 1 ถิ่น และกระจัดกระจายไม่รวมกันเป็นกลุ่มเหมือนคำไทดั้งเดิม เช่น คำว่า กระสะ พบเป็นลูกสะ ในภาษาถิ่นใต้, กระผึก พบเป็น ผึก ในภาษาถิ่นเหนือ ภาษาไทยกลางอาจยืมคำมาจากภาษาถิ่นก็ได้ เช่น ลูกสะ คือดินหรือหินหรือทรายที่อยู่ในบ่อแร่ เรารู้ว่าภาคใต้มีการทำเหมืองแร่มาก ในขณะที่ภาคกลางไม่มี คำที่เกี่ยวกับการทำเหมืองแร่อาจเป็นคำยืมมาจากถิ่นใต้ก็ได้ คำกลุ่มนี้อาจเป็นคำที่ภาษาไทยกลางยืมมาจากภาษาอื่น ๆ หรืออาจจะเป็นคำที่ภาษาไทยกลางสร้างขึ้นใหม่ จะต้องใช้การศึกษาเปรียบเทียบกับภาษาไทยถิ่นและภาษาต่างประเทศอื่นๆ เพื่อค้นหาสาเหตุการเกิดที่แน่ชัดต่อไป

⁸ คำที่เดิม กระ แล้วเปลี่ยนชนิดของคำ พบอยู่ 4 คำ คือ กระเจาะ (ว.) เจาะ (ก.) กระจูบ (น.) จูบ (ก.) กระบี (น.) บี (ก.) กระอวล (ว.) อวล (ก.)

3. การเกิดคำกระในสมัยต่าง ๆ

เนื่องจากพบว่าคำขึ้นต้นด้วย กระ มีจำนวนแตกต่างกันในพจนานุกรมแต่ละสมัย ทั้งยังมีรูปที่ต่างกัน มีการใช้ กระ กระ แปรกัน ผู้เขียนจึงนำคำ 329 คำนี้ไปสืบค้นจากพจนานุกรมฉบับอื่น ๆ เพื่อดูการปรากฏของคำในพจนานุกรมที่ต่างสมัยกัน 5 เล่ม คือ

1. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525
2. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2493
3. ปทานุกรม กรมตำรา กระทรวงธรรมการ พ.ศ.2470
4. อักษรภิธานศรีบท หมอบรัดเลย์ พ.ศ.2416
5. สัพพะจะนะพาสาท พ.ศ.2397

คำ 2 พยางค์ขึ้นต้นด้วย กระ ที่พบอยู่ในพจนานุกรมแต่ละเล่มนั้น มีทั้งคำต่างกันและคำที่พ้องกัน คำที่เคยใช้ในอดีต แต่ปัจจุบันเลิกใช้ไปแล้ว ก็มีเช่นคำว่า กระบอย (2397) แปลว่า "To walk slowly" หรือคำที่ไม่มีในพจนานุกรม 2397, 2416 เพิ่งมาพบในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2493 ก็มี⁹ เช่นคำว่า กระอบ "หอม" เป็นต้น ยิ่งไปกว่านั้น คำที่เป็น กระ ในพจนานุกรม 2525 นั้น ในพจนานุกรมอื่น อาจใช้เป็น ก- หรือ กระ ก็มี การใช้เป็น กระ- นั้น พบมากในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2493 นี้เอง ผู้เขียนได้ใช้คำ 329 คำ จากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานปี 2525 เป็นตัวตั้ง แล้วค้นจากพจนานุกรม อีก 4 เล่ม ว่าในแต่ละเล่ม มีคำที่พ้องกับคำ 329 คำนี้จำนวนเท่าไร แล้วพบว่าคำขึ้นต้นด้วย กระ เมื่อจำแนกตามสาเหตุการเกิดแล้ว พบว่าในแต่ละสมัยมีจำนวนแตกต่างกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้คือ

ตารางที่ 1 ตารางแสดงจำนวนการเกิดของคำแยกตามสาเหตุการเกิด

	พ.ศ. 2397	พ.ศ. 2416	พ.ศ. 2470	พ.ศ. 2493	พ.ศ. 2505
คำที่เกิดจากการยืม	78	76	93	108	109
คำที่เปลี่ยนแปลงเสียงมาจาก					
คำไทดั้งเดิม	21	21	20	21	21
คำที่ไทยกลางสร้างขึ้นใหม่	116	110	112	191	199
รวม	215	207	225	320	329

⁹ คำที่ไม่พบในพจนานุกรมสมัยก่อนอาจเป็นเพราะ 1) สมัยนั้นยังไม่มีคำศัพท์นั้น ๆ ใช้ 2) มีคำศัพท์ใช้อยู่แต่พจนานุกรมไม่ได้เก็บคำนั้นเข้าในพจนานุกรมก็ได้ การศึกษาคำขึ้นต้นด้วย กระ แล้วพบว่ามีความจำนวนหนึ่งเพิ่งปรากฏในพจนานุกรม 2493 จึงอาจจะตีความว่า 1) เป็นคำที่เพิ่งเกิดใหม่ พจนานุกรมเก่าจึงไม่มี 2) อาจจะเป็นคำที่มีมาแต่เดิมแล้ว แต่พจนานุกรมสมัยก่อนไม่ได้เก็บโดยเฉพาะสัพพะจะนะพาสาท และอักษรภิธานศรีบท เป็นพจนานุกรมไทยที่ชาวต่างประเทศเป็นผู้ทำ จึงเก็บแต่คำที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ไม่สนใจที่จะเก็บคำที่ใช้ในคำประพันธ์หรือคำที่ใช้เป็นทางการไม่เหมือนพจนานุกรมสมัยหลัง ๆ ที่เก็บข้อมูลละเอียด จึงเก็บคำศัพท์ชั้นสูง ศัพท์ที่ใช้ในคำประพันธ์ไว้มากกว่า ทำให้คำ กระ มีปรากฏในพจนานุกรมสมัยหลังมากกว่า

จำนวนคำขึ้นต้นด้วย กระ ในแต่ละสมัยจะแตกต่างกัน จาก พ.ศ.2397-2470 จะมีคำจำนวนพอๆ กัน และมีจำนวนน้อยกว่าคำที่พบใน พ.ศ.2493-2525 อยู่ราว 100 คำ จากทั้ง 5 สมัยที่ศึกษาพบว่า มีคำกลุ่มหนึ่งที่พบในทุกสมัย อีกกลุ่มหนึ่งเป็นคำที่ไม่พบในทุกสมัย ส่วนใหญ่แล้วเพิ่งพบในพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2493 นี้เอง ถ้าจำแนกคำที่เกิดร่วมกันทุกสมัยตามสาเหตุการเกิดจะพบว่าคำที่เป็นคำไทดั้งเดิมทั้งหมด 100 % พบในทุกสมัยตั้งแต่ 2397-ปัจจุบัน (คำว่ากระเหว่า ไม่พบในปี 2470 ผู้เขียนคิดว่าน่าจะเป็นการเก็บคำไม่ครบมากกว่า) คำที่เป็นคำยืม มีคำที่พบร่วมกันทุกสมัยอยู่ราว 80 % อีก 20 % เป็นคำที่เพิ่งพบในปี 2493 ส่วนกลุ่มคำที่สันนิษฐานว่าไทยกลางสร้างขึ้นใหม่นั้น มีคำที่พบทุกสมัยอยู่ราว 60 % อีก 40 % เป็นคำที่เพิ่งพบในปี 2493

คำยืมและคำที่สันนิษฐานว่าเกิดใหม่ที่พบร่วมกันในทุกสมัยจะเป็นคำศัพท์สามัญที่ใช้กันทั่วๆ ไป แต่คำที่เพิ่งพบในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2493 จะเป็นคำศัพท์ชั้นสูง คำศัพท์ที่ใช้ในคำประพันธ์ ไม่ใช่คำศัพท์ที่ใช้ในชีวิตประจำวันทั่วไป

การเกิดคำ กระ ตามสมัยต่างๆ มีสิ่งที่น่าสนใจดังนี้ คือ

1. เมื่อพิจารณาตารางที่ 1 ร่วมกับภาคผนวก พบว่ามีคำกลุ่มหนึ่ง ที่เกิดร่วมกันในทุกสมัย และอีกกลุ่มหนึ่งเป็นคำที่ไม่พบในทุกสมัย ส่วนใหญ่เพิ่งพบในพจนานุกรม 2493 จึงเป็นคำที่อาจเกิดขึ้นใหม่ คำที่พบเกิดร่วมกันในทุกสมัย มีจำนวน 168 คำ คำที่ไม่พบทุกสมัย มีจำนวน 161 คำ ซึ่งประกอบด้วยคำต่างๆ ดังต่อไปนี้คือ

คำชนิดต่าง ๆ	คำที่พบทุกสมัย	คำที่ไม่พบในทุกสมัย
คำยืมเขมร	43 คำ	18 คำ
คำที่สันนิษฐานว่ายืมเขมร	11 คำ	5 คำ
คำที่สันนิษฐานว่าเขมรยืมไทย	2 คำ	-
คำยืมมลายู	6 คำ	2 คำ
คำยืมบาลีสันสกฤต	8 คำ	16 คำ
คำไทดั้งเดิม	21 คำ	-
คำสร้างใหม่จากแนวเทียบ	8 คำ	15 คำ
คำสร้างใหม่จากการแผลงคำ	3 คำ	13 คำ
คำที่สันนิษฐานว่าสร้างใหม่ คำนาม	36 คำ	63 คำ
คำที่สันนิษฐานว่าสร้างใหม่ คำกริยา	23 คำ	14 คำ
คำที่สันนิษฐานว่าสร้างใหม่ คำวิเศษณ์	7 คำ	15 คำ
รวม	168 คำ	รวม 161 คำ

2. คำที่พบร่วมกันในทุกสมัย จะเป็นคำที่เรารู้จักคุ้นเคยกันดีเป็นคำสามัญที่ใช้ในชีวิตประจำวัน มีทั้งที่เป็นคำนามเรียกชื่อ พืช สัตว์ สิ่งของ เช่น กระเจก กระชาย กระดาษ กระจาด

กระเรียน เป็นคำกริยา เช่น กระโจน กระดาก กระแทก เป็นคำวิเศษณ์ เช่น กระฉ่อน กระจุก ส่วนคำเกิดใหม่จะมีทั้งคำที่เรารู้จักและไม่รู้จัก คำที่ไม่รู้จักมักเป็นคำศัพท์ชั้นสูงที่ใช้ในคำประพันธ์ ไม่ใช่คำสามัญทั่วไป หรือเป็นคำเรียกชื่อสัตว์ เช่น นก ปลา ซึ่งเราก็มักไม่รู้จัก เช่น คำว่า กระออบ “หอม” กระบวร “ประดับ, แต่ง” ซ่อนก เช่น กระตืด, กระเต่า, กระถั่ว คำเกิดใหม่ อาจเพิ่งเกิดตามสิ่งของที่เพิ่งเกิดขึ้นก็ได้ เช่น แต่ก่อนไม่มีสิ่งของที่เรียกว่า กระตัก เมื่อมีกระตัก เกิดขึ้น ก็เกิดคำว่า กระตัก ขึ้นใหม่ตามมาด้วย

3. ผู้เขียนพบว่าคำที่ใช้ร่วมกันมาแต่เดิมคือคำที่มีอยู่ในทุกสมัยมักจะเป็นคำยืม และคำไทดั้งเดิม มากกว่าจะเป็นคำที่สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นใหม่ เช่น คำยืมภาษาเขมร มีคำที่เกิดในทุกสมัย 43 คำ มีคำที่สันนิษฐานว่าเกิดใหม่เพียง 18 คำ คำยืมมลายูมีคำที่เกิดร่วมกันทุกสมัย 6 คำ คำที่สันนิษฐานว่าเกิดใหม่ 2 คำ ยกเว้น คำบาลีสันสกฤตที่มีคำเกิดร่วมกัน 8 คำ น้อยกว่าคำที่สันนิษฐานว่าเกิดใหม่ที่มี 16 คำ ในกลุ่มคำที่สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นใหม่นั้นจะมีคำที่เกิดร่วมกันในทุกสมัยน้อยกว่าคำที่ไม่เกิดในทุกสมัย ตัวอย่างเช่น คำที่สร้างใหม่จากแนวเทียบมีคำเกิดร่วมกัน 8 คำ มีคำที่สันนิษฐานว่าเกิดขึ้นใหม่ 15 คำ คำที่เกิดจากการแผลงคำ มีคำเกิดร่วมกัน 3 คำ คำที่สันนิษฐานว่าสร้างใหม่ 13 คำ และคำที่สันนิษฐานว่าสร้างใหม่กลุ่มที่เกิดร่วมกันเป็นคำนาม 36 คำ แต่กลุ่มที่ไม่พบทุกสมัยเป็นคำนามถึง 63 คำ คำกลุ่มที่สันนิษฐานว่าสร้างใหม่นี้มีคำเกิดขึ้นใหม่มาก ยกเว้นในกลุ่มคำกริยาที่ปรากฏว่าคำที่ใช้ร่วมกันมีมากกว่าคือ 23 คำ คำที่ไม่พบทุกสมัยมีเพียง 14 คำ

สรุป

4.1 สาเหตุการเกิดคำ กระ

1. คำ 2 พยางค์ขึ้นต้นด้วย กระ เป็นลักษณะเฉพาะของภาษาไทยกลาง เราพบคำ 2 พยางค์ในภาษาอื่นๆ น้อยมาก สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดคำ 2 พยางค์ขึ้นต้นด้วย กระ ในภาษาไทยกลาง คือ การยืมคำ จากภาษาเขมร มลายู และบาลีสันสกฤตเข้ามา เมื่อยืมคำที่ขึ้นต้นด้วย กระ เข้ามาแล้ว การใช้ กระ ได้กระจายออกไป คำยืมเขมร มลายู และบาลีสันสกฤตที่ไม่ได้เป็นคำขึ้นต้นด้วย กระ ไทยกลางก็มาเปลี่ยนเสียงให้เป็น กระ ไปด้วย

2. กระบวนการเทียบแบบทำคำให้เป็นคำขึ้นต้นด้วย กระ เกิดกับคำภาษาไทยกลางเอง ด้วย คำไทยซึ่งแต่เดิมไม่ได้เป็นคำ 2 พยางค์ ก็เกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นคำ 2 พยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย กระ เนื่องจากมีการเติม กระ ลงไปหน้าคำซึ่งเดิมเป็นคำโดด ทั้งในคำที่เป็นคำไทยดั้งเดิม และคำไทยกลางเอง เช่น ตูก > กระตูก ผม > กระผม มีการเติมเสียงพยางค์ กระ ลงไปกลางคำ ทำให้เกิดคำ นกกะจอก ลูกกะตุม จากคำเดิม นกจอก ลูกตุม และมีการแผลงคำอื่นให้กลายเป็นคำขึ้นต้นด้วย กระ เช่น ขยับ > กระหยับ

3. มีคำขึ้นต้นด้วย กระ อีกเป็นจำนวนมากที่ยังไม่ทราบที่มา และผู้เขียนสันนิษฐานไว้ว่าเป็นคำสร้างใหม่ คำสร้างใหม่เหล่านี้เกิดขึ้นในภาษาไทยได้อย่างไรยังเป็นปัญหาอยู่ Gedney (1989 : 142-3) เชื่อว่า ka- เป็น prefix ซึ่งเพิ่งเกิดขึ้นใหม่ คำขึ้นต้นด้วย กระ (กระ) นี้มีใช้

(1989 : 142-3) เชื่อว่า ka- เป็น prefix ซึ่งเพิ่งเกิดขึ้นใหม่ คำขึ้นต้นด้วย กระ (กระ) นี้มีใช้มากในบริเวณประเทศไทยและลาว เนื่องจากสาเหตุหลายสาเหตุประกอบกัน คือ 1. มีคำยืมบาลีสันสกฤตและเขมรจำนวนมากที่มีโครงสร้างคำแบบพยางค์หน้าไม่เน้น พยางค์หลังเน้น พยางค์ ka ซึ่งไม่เน้นจะตามด้วยพยางค์ที่เน้น 2. ในนามวลีที่มีตัวหน้าลงท้ายด้วยแม่ กก เช่น ลูก, นก มักจะมีการเพิ่มพยางค์ กระ ที่ไม่เน้นเข้าไป ทำให้เกิดคำว่า ลูกกะตุม นกกะจอก ในขณะที่ภาษาไทยถิ่นอื่นๆ ยังใช้เป็นคำโดด ตุม, จอก 3. การเกิดของ stress patterns แบบ ^ˈ และ ^ˌ ซึ่งกลายเป็น patterns ที่นิยมมาก ผู้เขียนเห็นด้วยกับ Gedney ทุกข้อ โดยเฉพาะในสาเหตุที่ 3 การเกิดของ stress patterns ^ˈ และ ^ˌ ทำให้คำ ดัง > กระดัง, ลูกตุม > ลูกกะตุม ซึ่งต่อมากลายเป็น กระ เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดคำ 2 พยางค์ขึ้นต้นด้วย กระ เป็นจำนวนมากในภาษาไทยกลาง¹⁰ Bee (1975 : 21) เรียกพยางค์ กระ ที่เพิ่มเข้ามานี้ว่า linker syllable ซึ่งเกิดอย่างจำกัดกับบางคำเท่านั้น

4.2 การเกิดของคำขึ้นต้นด้วย กระ ในสมัยต่าง ๆ

เมื่อศึกษาคำขึ้นต้นด้วย กระ แยกตามสมัย พบว่าจากปี 2397-2470 คำขึ้นต้นด้วย กระ จะมีจำนวนไล่เลี่ยกัน และมีจำนวนน้อยกว่าคำในปี 2493-2525 เนื่องจากกลุ่มหลัง มีคำซึ่งสันนิษฐานว่าสร้างใหม่เพิ่มขึ้นจากสมัยก่อนมาก เมื่อนำคำในทุกสมัยมาเปรียบเทียบกัน พบว่ามีคำกลุ่มหนึ่งที่พบอยู่ในทุกสมัย คำกลุ่มนี้จะเป็นคำศัพท์ที่เรารู้จักและใช้เสมอในชีวิตประจำวัน เช่น คำว่า กระดาษ กระจก เป็นคำศัพท์ที่มีลักษณะ unmarked ส่วนคำกลุ่มที่ไม่ได้พบในทุกสมัยสันนิษฐานว่าเกิดขึ้นใหม่ จะมีทั้งคำที่เรารู้จักและคำที่ไม่รู้จัก คำที่ไม่รู้จักมักจะเป็นคำศัพท์ชั้นสูงที่ใช้ในคำประพันธ์ คำที่ใช้อย่างเป็นทางการมีลักษณะ marked ไม่ใช่คำที่ใช้สามัญทั่วไป ดังนั้นคำที่ไม่พบทุกสมัย และสันนิษฐานว่าเป็นคำเพิ่งเกิดใหม่นี้ อาจเป็นคำที่เกิดขึ้นใหม่จริงเนื่องจากมีของใหม่ๆ เกิดขึ้น หรืออาจจะเป็นคำศัพท์ที่มีใช้อย่างจำเพาะเจาะจง พจนานุกรมเก่าๆ จึงไม่เก็บไว้ ทำให้ดูเหมือนมีคำใหม่เกิดขึ้นมาก

คำขึ้นต้นด้วย กระ ที่พบตั้งแต่ปี พ.ศ.2397 แสดงว่าเป็นคำที่อาจมีมาก่อนแล้ว นานเท่าไร เราไม่อาจรู้ได้ แต่คำที่เพิ่งพบในปี 2493 ยังเป็นปัญหาอยู่ คำ กระ มีสาเหตุการเกิดจากการยืมคำภาษาอื่นเข้ามา แต่ที่มีคำ กระ ใช้จำนวนมากในปัจจุบันนั้น เพราะไทยกลางสร้างคำขึ้นใหม่เองด้วย ผู้เขียนหวังว่าถ้าได้ศึกษาโดยใช้ข้อมูลเอกสารที่เก่ากว่าปี 2397 และใช้ภาษาใหม่มาเปรียบเทียบจำนวนมากภาษากว่านี้ เราอาจตอบได้ว่า กระ เริ่มมีในภาษาไทยกลางเมื่อไร และคำที่สันนิษฐานว่าไทยกลางสร้างขึ้นเองนั้นเริ่มสร้างตั้งแต่เมื่อใด

¹⁰ ปัจจุบันนี้ในภาษาพูดเรายังเติมพยางค์ กระ เข้าไปกลางคำอยู่ ในคำว่า ลูกตา > ลูกกะตา, หกล้ม>หก กระ/คะ ล้ม, ตกใจ > ตกกะใจ คงเพื่อให้พูดง่ายขึ้นและเข้ากับ stress pattern ก็ได้

บรรณานุกรม

ภาษาอังกฤษ

- Banchob Bandhumedha. 1989. *Tai Phake - Thai - English Dictionary*. (อัดสำเนา)
- Bee, Peter. 1975. "Restricted Phonology in Certain Thai Linker-Syllables" in *Studies in Tai Linguistics in honor of William J. Gedney*. C.I.E.L. Bangkok. (17-32).
- Brown, J Marvin. 1985. *From Ancient Thai to Modern Dialect*. White lotus : Bangkok.
- Chamberlain, James. R. "An Introduction to Proto - Tai Zoology". Ph.D. Thesis. (อัดสำเนา)
- Gedney, William J. 1976. "On the Thai Evidence for Austro - Thai" in Montaris J. Hashimoto (ed) *Computational Analysis of Asian & African Language 6 (1976)* : (65 - 82)
- Headley, Robert K. Jr. 1977. *Cambodian - English Dictionary Vol 1*. Bureau of Special Research in Modern Languages. The Catholic University of America Press. Washington. D.C.
- Huffman, Franklin E. 1989. "Khmer Loanwords in Thai". *Papers from a Conference on Thai Studies in Honor of William J. Gedney*. Michigan papers on South and Southeast Asia. Center for South and Southeast Asian Studies. The University of Michigan no.25.
- Jones, Robert B. 1970. "Classifier Constructions in Southeast Asia". *Journal of the American Oriental Society*. Vol 90. num 1.
- Kerr, Allen D. 1972. *Lao - English Dictionary Vol 1*. The Catholic University of America Press Washington D.C.
- Pallegoix. 1854 (2397) *Dictionnaire, Siamois, Francais-Anglais*(ศัพท์พระจะนะพาสาไท)
- Reinhom, Marc. 1970. *Dictionnaire Laotien - Francais*. Center National de la Recher Scientifique. Paris.

ภาษาไทย

- กัตถัญญ ชูชื่น. 2525. *ภาษาเขมรในภาษาไทย*. ไทยวัฒนาพานิช.
- กาญจนา นาคสกุล. 2501. *คำสันนิษฐานในภาษาไทยที่มีมูลรากเป็นคำเขมร* "วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต" ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____ 2526. *พจนานุกรมไทย - เขมร*. คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กำชัย ทองหล่อ. 2525. *หลักภาษาไทย*. กรุงเทพฯ : รวมสาส์น.

บรรจบ พันธุเมธา. 2526. อันเนื่องด้วยชื่อ. คณะอนุกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทยใน
คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.

_____. 2530. ก. ลักษณะภาษาไทยและการใช้ภาษาไทย. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

_____. 2530. ข. ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย. อรุณการพิมพ์

บริดลีย์. 2514. อักษรวิธานศรีย 1873 (2416). โรงพิมพ์คุรุสภา.

ประภาพรรณ เสนิตันติกุล. 2528. "การศึกษาเรื่องศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
นครศรีธรรมราช และสงขลา" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, ภาควิชาภาษา
ศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย.

ปราณี กุลละวณิช. 2532. พจนานุกรมไทย - จ้วง. ศูนย์ภาษาและวรรณคดีไทย คณะ
อักษรศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

_____. 2529. "ลักษณะนามในภาษาจ้วงอู๋หมิง". ในจ้วง : ชนชาติไทในสาธารณรัฐ
ประชาชนจีน. ศูนย์ภาษาและวรรณคดีไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

ปทานุกรม กรมตำรา กระทรวงธรรมการ. 2470. โรงพิมพ์กรมตำรา กระทรวงธรรมการ.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493. 2519. พิมพ์ครั้งที่ 15. โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. 2526. พิมพ์ครั้งที่ 2 สำนักพิมพ์อักษร
เจริญทัศน์.

พจนานุกรมภาษาไทยเปรียบเทียบ กรุงเทพฯ เชียงใหม่ ไทยลื้อ ไทยดำ 2525. คณะมนุษย
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (อัดสำเนา).

มหาวิทยาลัย, สมเด็จพระ. 2515. พจนานุกรมภาคอีสาน - ภาคกลางโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

วิเชียร ตันตระกูล. 2530. พจนานุกรมไทย - มาเลย์ - อังกฤษ โรงพิมพ์สหมิตรออฟเซต.

ศิลปกิจพิสัย, ชุน. 2509. "นิรุกติศาสตร์ - ภาษามลายู". ใน คำบรรยายภาษาไทยชั้นสูง
ของชุมนุมภาษาไทย ของคุรุสภา. สำนักพิมพ์คุรุสภา. (536-592)

สมปอง พิริยกิจ. 2509. "นิรุกติศาสตร์ - ทั่วไป". ในคำบรรยายภาษาไทยชั้นสูง ของชุมนุม
ภาษาไทย ของคุรุสภา. สำนักพิมพ์คุรุสภา. (446-485)

สุริยา รัตนกุล, คุณหญิง 1988. นานาภาษาในเอเชียอาคเนย์ ภาคที่ 1 ภาษาตระกูลออสโตร
เอเชียติก และ ตระกูลจีน - ทิเบต. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท
มหาวิทยาลัยมหิดล.

อนุমানราชธน, พระยา. 2516. นิรุกติศาสตร์ ภาค 1-2. โรงพิมพ์กรมศาสนา. อุบัติศิลปสาร,
พระยา. 2531. หลักภาษาไทย. ไทยวัฒนาพานิช.

การเกิดความต่างของเสียงสระสั้นยาว e-ee ในภาษาไทย

พุทธชาติ ธัญญชยานนท์

1. ความนำ

นักภาษาศาสตร์เชิงประวัติและเปรียบเทียบภาษาตระกูลไท เช่น ฟิง-กาย ลี ได้สืบสร้างระบบสระเดี่ยวในภาษาไทยดั้งเดิมเป็นระบบสระ 9 เสียง โดยไม่มีความต่างของเสียงสั้นยาว (Li, 1977 : 261) ระบบสระ 9 เสียงในภาษาไทยดั้งเดิมมีดังนี้

*i	*I	*u
*e	*ə	*o
*ɛ	*a	*ɔ

อย่างไรก็ตาม ฟิง-กาย ลี (Li, 1977 : 259-61) และ แมรี อี สารวิต (Sarawit, 1973 : 97) ได้สืบสร้างสระในภาษาไทยกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ดั้งเดิม ซึ่งเป็นกลุ่มภาษาที่วิวัฒนาการมาจากภาษาไทยดั้งเดิม ไว้ตรงกันคือ

*i	*ii	*I	*II	*u	*uu
*e				*o	
	*ɛɛ	*a	*aa		*ɔɔ

จากระบบสระของภาษาไทยกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ดั้งเดิมที่สืบสร้างขึ้นนี้ จะเห็นได้ว่ามีความต่างของเสียงสระในเรื่องความสั้นยาวเฉพาะสระสูงและสระกลางต่ำเท่านั้น

ถ้าดูภาษากลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ในปัจจุบัน ก็จะได้เห็นว่าในภาษาไทยเหล่านี้จะมีเสียงสระสั้นยาวเป็นบางคู่เท่านั้น และส่วนใหญ่จะมีเสียงสั้นยาวเฉพาะสระ a-aa แต่ภาษาไทย¹ปัจจุบัน มีลักษณะของระบบสระเดี่ยวที่แตกต่างจากภาษาอื่นๆ ในกลุ่มนี้คือ มีสระสั้นยาวครบทุกเสียง ทำให้ระบบสระเดี่ยวในภาษาไทยเป็นระบบสระ 18 เสียงดังนี้

¹ ภาษาไทย หมายถึง ภาษาไทยกรุงเทพฯ ไม่รวมภาษาไทยถิ่นอื่น

i	ii	I	II	u	uu
e	ee	o	oo	o	oo
ε	εε	a	aa	o	oo

การเกิดความต่างของเสียงสระสั้นยาวครบทุกคู่ในภาษาไทย จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจศึกษา ฟัง-กวย-ลี ตั้งสมมติฐานว่า สระ ee ε oo² เป็นเสียงที่เกิดขึ้นในภาษาไทยในภายหลังโดยน่าจะ มีสาเหตุสำคัญเนื่องมาจากการยืมคำภาษาอื่นเข้ามา ผนวกกับการเปลี่ยนแปลงของเสียงสระใน ภาษาไทย เอง (Li, 1977 : 260-1) สำหรับเรื่องการยืม ฟัง-กวย-ลี ยังให้ความเห็นไว้ด้วยว่า คำยืมภาษาบาลีสันสกฤตจำนวนมากในภาษาน่าจะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดเสียงสระสั้นยาวในภาษา ไทยเพิ่มขึ้น (Li, 1964) อย่างไรก็ตาม เรื่องวิวัฒนาการของความสั้นยาวของเสียงสระในภาษา ไทยก็ยังไม่มีความสนใจและศึกษาอย่างจริงจังเลย

ในบทความนี้ผู้วิจัยจะศึกษาเฉพาะความสั้นยาวของเสียงสระหน้ากลาง หรือเสียงสระ e - ee ว่ามีการเกิดความแตกต่างในเรื่องสั้นยาวขึ้นตั้งแต่เมื่อใด และมีสาเหตุจากการยืมตามที่ ฟัง- กวย-ลี ตั้งข้อสันนิษฐานไว้จริงหรือไม่ ทั้งนี้ผู้วิจัยจะศึกษาข้อมูลที่เป็นรูปตัวเขียนที่ใช้แทนเสียง สระ e - ee ในเอกสารภาษาไทยสมัยต่าง ๆ ซึ่งอาจจะทำให้สันนิษฐานระยะเวลาที่เกิดความ แตกต่างของสระสั้นยาว e - ee ได้

2. การศึกษารูปเขียนที่ใช้แทนเสียงสระ e - ee

ในการสำรวจเอกสารเบื้องต้นเกี่ยวกับรูปของสระ e - ee ในปัจจุบันจากพจนานุกรมฉบับราช บัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 ได้พบว่ารูปเขียนที่ใช้แทนเสียงสระ e - ee มี 4 รูปแบบ ดังนี้

<e - >	ใช้แทนเสียงสระ	[ee]	เช่น เก เข จรเข้ ทะเล
<e - > ³	ใช้แทนเสียงสระ	[ee]	เช่น เกรง เดช เก้ง เด้ง
<e - >	ใช้แทนเสียงสระ	[e]	เช่น เพชร เล่น เต็น แจก เก้ง
<e - >	ใช้แทนเสียงสระ	[e]	เช่น เจ็บ เต็ม เป็น เร็ว

² ฟัง-กวย-ลี เชื่อว่าสระในภาษาไทยดั้งเดิม *e และ *o เป็นเสียงสระยาว เนื่องจากพบเสียงปฏิกาคของสระนี้ในภาษาไทย ต่างๆ ส่วนใหญ่เป็นเสียงยาว ดังนั้นจึงเชื่อว่าเสียงสระสั้น e และ o เป็นเสียงที่เกิดขึ้นใหม่ในภาษาไทยบางภาษาเท่านั้น

³ | คือพยัญชนะตัวสะกด

<e - > ใช้แทนเสียงสระ [e] เช่น เตะ ละ เกกะ เออะ

เมื่อย้อนกลับไปสำรวจรูปสระเหล่านี้ในสมัยสุโขทัยจากศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง พ.ศ. 1835 ก็ได้พบว่ามีรูปเขียนที่ใช้แทนเสียงสระ e หรือ ee เพียง 2 รูปแบบเท่านั้น ได้แก่

[e -] เช่น ทเล

[e - i] เช่น เจบ เตม เปน เกรง เหล่น เพชบุรี

ผลการสำรวจเอกสารเบื้องต้นในเรื่องรูปเขียน ประกอบกับการตั้งสมมติฐานของ ลี ดังกล่าวแล้วข้างต้นทำให้ผู้วิจัยกำหนดสมมติฐานเบื้องต้นในการศึกษาตัวเขียน คือ การเปลี่ยนแปลงของรูปเขียนที่แทนเสียงสระ e - ee เกิดขึ้นในระยะเวลาระหว่างสมัยสุโขทัยกับสมัยปัจจุบัน

ในการพิสูจน์สมมติฐานเบื้องต้นดังกล่าวผู้วิจัยจะมีวิธีการเก็บข้อมูลดังนี้

เอกสารที่ใช้ในการศึกษา

เนื่องจากข้อสมมติฐานข้างต้นเกี่ยวข้องกับวิวัฒนาการของรูปเขียน การศึกษาในเรื่องนี้จึงต้อง อาศัยหลักฐานการเขียนสมัยเก่า ซึ่งผู้วิจัยมีการเก็บข้อมูลคือ เก็บข้อมูลภาษาไทยจากเอกสารที่เป็นอักษรไทย ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน โดยแบ่งสมัยของเอกสารเป็น 5 สมัย ตามการปกครองของ กษัตริย์และความสัมพันธ์กับต่างประเทศ (วิลาสงส์ พงศบุตร, 2519 ; อนุม อานามวัฒน์ และคณะ, 2528) สมัยของเอกสารทั้ง 5 สมัย ได้แก่ สุโขทัย อยุธยา⁴ รัตนโกสินทร์ตอนต้น (ร.1 - ร.3) รัตนโกสินทร์ตอนกลาง (ร.4 - ร.7) และสมัยปัจจุบัน (ร.8 - ร.9) และเนื่องจากผู้วิจัยต้องการเก็บข้อมูลให้ได้จำนวนมากที่สุดเพื่อให้ครอบคลุมถ้อยคำที่ใช้ในภาษาแต่ละสมัย จึงกำหนดเอกสารที่ใช้เก็บข้อมูลเป็นพจนานุกรม อย่างไรก็ตามในสมัยที่ไม่มีพจนานุกรม ได้แก่ สุโขทัย อยุธยา และรัตนโกสินทร์ตอนต้น ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลจากเอกสารที่ได้สุ่มมาเป็นตัวอย่าง ซึ่งเชื่อถือว่า เป็นเอกสารที่บันทึกในสมัยนั้นจริง⁵ และได้รับการชำระโดยกรมศิลปากร หรืออ่านโดยเจ้าหน้าที่ ของกรมศิลปากร (รายชื่อเอกสาร ดูจากบรรณานุกรม ข.)

นอกจากจะเก็บข้อมูลจากเอกสารภาษาไทยแล้ว ผู้วิจัยยังเก็บข้อมูลจากภาษาอื่นเพื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลภาษาไทยในการสันนิษฐานที่มาของคำไทยว่าเป็นคำร่วมเชื้อสายหรือมีที่มาจากภาษา

⁴ ผู้วิจัยไม่รวมสมัยธนบุรีไว้กับสมัยรัตนโกสินทร์ แต่รวมไว้กับสมัยอยุธยาเนื่องจากสมัยธนบุรี และสมัยอยุธยา มีความสัมพันธ์กับต่างประเทศน้อยเช่นเดียวกัน ซึ่งแตกต่างจากสมัยรัตนโกสินทร์ที่มีความสัมพันธ์กับต่างประเทศมากกว่า

⁵ จากคำแนะนำของ ศ.ดร.ประเสริฐ ณ นคร และเจ้าหน้าที่ห้องเอกสารโบราณ หอสมุดแห่งชาติ

โด ทั้งนี้ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลภาษาตระกูลไทต่าง ๆ ได้แก่ ภาษาไทยถิ่นเหนือ ไทยถิ่นอีสาน ไทยถิ่น
ใต้ ลื้อ ชาน ไทดำ ไทขาว เลบิง ลุงมิง ลุงโจว เตอเป่า โย้ย แสก วูมิง ไป๋อ้าย เตอหง พาก๋ จ้วง และ
ลาว และเก็บข้อมูลภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษาตระกูลไท ได้แก่ ภาษามอญ เขมร ละว้า กูย มาเลย์ และ
อังกฤษ (รายชื่อเอกสารได้จากบรรณานุกรม ค.)

การเก็บข้อมูลและการจัดระเบียบข้อมูล

การเก็บข้อมูล : ในการเก็บข้อมูลจากเอกสารภาษาไทยผู้วิจัยจะบันทึกคำทุกคำที่มีรูปเขียน <เ -> <เ -> <เ -> <เ -ะ> ทั้งนี้รวมทั้งคำที่มีรูปเครื่องหมายอื่นประกอบกับรูปเขียนดังกล่าวนี้ด้วย ได้แก่ รูปเครื่องหมาย ‘ ’ “ ” แต่จะไม่บันทึกคำที่มีรูปพยัญชนะสะกดเป็น อักษร -ย หรือ -อ เนื่องจากคำที่ปรากฏรูปพยัญชนะสะกดนี้มีเสียงสระในภาษาไทยปัจจุบันเป็นเสียงสระ [ə] มิใช่เสียงสระ [e] หรือ [ee]

ในการบันทึกข้อมูล ผู้วิจัยจะบันทึกคำแต่ละคำลงในกระดาดบันทึกข้อมูลแผ่นละ 1 คำ พร้อมทั้งความหมายหรือบริบทของคำ และแหล่งข้อมูล คำที่บันทึกไว้มีทั้งสิ้น 4,360 คำ

การเปรียบเทียบข้อมูล : ผู้วิจัยได้นำคำที่บันทึกไว้ไปเก็บข้อมูลเปรียบเทียบกับภาษาอื่น เพื่อสันนิษฐานที่มาของคำเนื่องจากต้องการจะทราบว่าคำที่มีที่มาจากที่ใดที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของรูปเขียนแทนเสียงสระ e - ee อันจะนำไปสู่การตอบคำถาม สำหรับสมมติฐาน ที่ตั้งไว้ว่า การเกิดความต่างของเสียงสระสั้นยาวในภาษาไทยมีสาเหตุจากการยืมคำภาษาอื่น

การจัดระเบียบข้อมูล : ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บได้ดังกล่าวแล้วมาจำแนกตามเอกสารที่เป็นแหล่งข้อมูล เพื่อให้ทราบสมัยที่ข้อมูลปรากฏ แล้วจึงจัดกลุ่มข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. จัดกลุ่มข้อมูลตามรูปเขียน และการแปรของรูปเขียนในคำเดียวกัน เพื่อให้เห็นว่าข้อมูลแต่ละสมัยมีการใช้รูปเขียนแทนเสียงสระ e-ee อย่างไร ซึ่งจะทำให้สามารถตอบสมมุติฐาน ได้ว่า การเปลี่ยนแปลงของเสียงสระเกิดขึ้นในช่วงเวลาใด ได้ข้อมูล 4 กลุ่มคือ

- กลุ่มที่มีรูปเขียน <เ ี | > คำในกลุ่มนี้อาจมีรูปเขียน <เ -> หรือ มีรูปเครื่องหมายอื่นประกอบด้วย ได้แก่ รูปเขียน <เ-' > <เ-ั > <เ-็ > <เ-๋ >
- กลุ่มที่มีรูปเขียน <เ -| > คำในกลุ่มนี้อาจมีรูปเขียน <เ -| > หรือ มีรูปเครื่องหมายอื่นประกอบด้วย ได้แก่ รูปเขียน <เ-| > <เ-| > <เ-| > <เ-| >
- กลุ่มที่มีรูปเขียน <เ- | > จะมีรูปเขียน <เ ี | > หรือมีรูปเขียนอื่นได้แก่รูปเขียน <เ -| > <เ -| > <เ -| > <เ ี | > <เ -| > <เ -| > การที่ผวจัยจัดให้รูปเขียนเหล่านี้้อยู่ในกลุ่มเดียวกับรูป

เขียน <เ็> เนื่องจากพบว่าคำที่มีรูปเขียนเหล่านี้ ได้เปลี่ยนรูปเขียนเป็น <เ็> ในภาษาไทยสมัยปัจจุบันแล้วทั้งสิ้น เช่น

สเดจ	"เสด็จ"	(ประวัติโกษาปาน)
เร้ว	"เร้ว"	(ประวัติโกษาปาน)
เล็น	"เล็น"	(กม. ตราสามดวง)
เสรจ	"เสร์จ"	(กม. ตราสามดวง)
เท็จ	"เท็จ"	(กม. ตราสามดวง)
เปจ	"เป็ด"	(จดหมายเหตุ ร.3)
เหล็ก	"เหล็ก"	(ประวัติโกษาปาน)

และเนื่องจากคำในกลุ่มนี้อาจมีการปรากฏได้ 2 แบบคือ

ก. แบบแปรอิสระ หมายถึง การที่คำซึ่งมีรูปเขียนกลุ่ม <เ็> จะมีรูปเขียนแบบกลุ่ม <เ็> ได้ด้วย โดยมีรูปเขียนกลุ่ม <เ> เป็นแบบ <เ> เท่านั้น แต่อาจมีรูปเขียนกลุ่ม <เ็> เป็นแบบใดก็ได้ในแบบต่อไปนี้ <เ> <เ็> <เ็> <เ็> <เ็> <เ> <เ> และยัง อาจมีการแปรอิสระกับรูปเขียนในกลุ่มเดียวกันได้ด้วย เช่น

สำเร็จ	~	สำเร็จ	(โกษาปาน)
เล็น	~	เลน	(กม.ตราสามดวง)
เป็น	~	เปน	(จดหมายเหตุ ร.3)
สมเดจ	~	สมเดจ	(กม.ตราสามดวง)
เปจ	~	เปด	(จดหมายเหตุ ร.3)
เหล็ก	~	เหล็ก	(ประวัติโกษาปาน)
เท็จ ~ เทจ ~ เท็จ ~ เทจ			(กม.ตราสามดวง)
เบดเสร์จ ~เบดเสร์จ ~เบดเสร์จ ~เบดเสจ			(กม.ตราสามดวง)

ข. แบบคงที่ หมายถึง การที่คำซึ่งมีรูปเขียนกลุ่ม <เ-|> จะปรากฏในข้อมูลโดยมีรูปเขียนเป็นแบบใดแบบหนึ่งในกลุ่ม <เ-|> หรือเพียงแต่มีการแปรอิสระของรูปเขียนในกลุ่มเดียวกันนี้เท่านั้น เช่น

สมเด็จ	(ประวัติโกษาปาน)
เปิด	(ประวัติโกษาปาน)
เผด็จ	(กม.ตราสามดวง)
เมจ	(จดหมายเหตุ ร.3)
เหม็น ~ เหม็น	(สัพพะจะนะพะสาโท)

เพื่อความสะดวกในการนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยจึงแบ่งคำกลุ่ม <เ-|> ตาม ลักษณะการปรากฏในข้อมูลดังกล่าวแล้วเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่มีรูปเขียนแปรอิสระ <เ-|> ~ <เ-|> และกลุ่มที่มีรูปเขียนคงที่ <เ-|>

- กลุ่มที่มีรูปเขียน <เ-ะ> คำในกลุ่มนี้มีรูปเขียนเพียงแบบเดียว คือ <เ-ะ> เท่านั้น

ดังนั้นในการนำเสนอข้อมูลในตารางที่ 1 จึงจะมีข้อมูล 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีรูปเขียนแบบ <เ- >, <เ-|>, <เ-|> ~ <เ-|>, <เ-|>, และ <เ-ะ>

2. จัดกลุ่มข้อมูลตามที่มาของคำ เพื่อให้เห็นว่าคำที่มีรูปเขียนแทนสระ e-ee ในแต่ละสมัย มีที่มาจากภาษาใด ซึ่งจะทำให้มองเห็นว่าคำที่มีที่มาต่างกันจะมีรูปเขียนแทนสระต่างกันหรือไม่ อันจะนำไปสู่การตอบสมมุติฐานว่า การยืมคำเป็นสาเหตุของการเกิดความต่างของเสียงสระ e-ee จริงหรือไม่ การจัดกลุ่มแบบนี้ได้ข้อมูล 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มคำร่วมเชื้อสาย หมายถึง คำที่พบในภาษาตระกูลไททุกภาษา หรือพบในภาษาตระกูลไทส่วนใหญ่ เช่น เจ็ด เข้ม

กลุ่มคำยืม หมายถึง คำที่ยืมมาจากภาษาอื่น เช่น เบส เทพ

กลุ่มคำเฉพาะ หมายถึง คำที่พบเฉพาะในภาษาไทยและภาษาตระกูลไท บางภาษา อาทิ ภาษาถิ่นในประเทศไทย หรือ ภาษาตระกูลไทที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับประเทศไทย เช่น เอง เล็ง

เพื่อให้เห็นข้อมูลชัดเจนผู้วิจัยจึงจะนำเสนอข้อมูลเป็นตารางตามลำดับการจัดกลุ่มดังตารางที่ 1 และตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางแสดงจำนวนคำซึ่งมีรูปสระ <เ- >, <เ-| >, <เ-|>~<เ-|>, <เ-|>, <เ-ะ > ปรากฏ

สมัย	พ.ศ.	ชื่อเอกสาร	จำนวนคำจำแนกตามรูปเขียน					รวม
			<เ- >	<เ- >	<เ- > <เ- >	<เ- >	<เ-ะ >	
1. สุโขทัย	1835	จารึกพ่อขุนราม	1	11	-	-	-	12
	1884- 1910	จารึกศรีชุม	-	26	-	-	-	26
2. อโยธยา	2119- 2231	ภาษาไทยโบราณ	7	7	1	-	-	15
	2229	ประวัติโกษาปาน	17	28	3	3	-	51
3. รัตนโกสินทร์ ตอนต้น	2347	กฎหมายตราสามดวง	64	154	13	2	1	234
	2368- 2370	จดหมายเหตุ ร.3	42	113	12	2	1	170
4. รัตนโกสินทร์ ตอนกลาง	2397	สัพพะพะจนะพาสาไท	273	329	2	131	13	748
	2470	ปทานุกรม 2470	358	450	-	138	17	963
5. ปัจจุบัน	2493	พจน. 2493	348	481	-	145	22	996
	2525	พจน. 2525	380	570	-	171	24	1145

ตารางที่ 2 : ตารางแสดงจำนวนคำที่มีรูปสระ <เ- >, <เ-| >, <เ-| >~<เ-| >, <เ-| >, <เ-ะ > จำแนกตาม
ที่มาของคำ

สมัย เอกสาร (พ.ศ.)		รูปเขียนแทนสระ e-ee														
		<เ- >			<เ- >			<เ- >~<เ- >			<เ- >			<เ-ะ >		
		รวม	ยืม	เฉพาะ	รวม	ยืม	เฉพาะ	รวม	ยืม	เฉพาะ	รวม	ยืม	เฉพาะ	รวม	ยืม	เฉพาะ
1	จารึกพ่อขุนราม (1835)	-	1	-	5	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	จารึกศรีชุม (1884-1910)	-	-	-	9	12	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	ภาษาไทยโบราณ (2119-2231)	-	7	-	2	5	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	โกษาปาน (2229)	-	16	1	13	12	3	1	2	-	2	1	-	-	-	-
3	กฎหมาย (2347)	-	55	9	24	97	33	7	6	-	-	2	-	-	-	1
	จดหมายเหตุ ร.3 (2368-2370)	-	40	2	16	77	20	6	6	-	-	1	1	-	-	1
4	สัพเพจนะพาสาโท (2397)	-	163	110	12	143	174	-	2	-	30	31	70	-	2	11
	ปทานุกรม (2470)	-	272	86	12	306	132	-	-	-	28	37	73	-	3	14
5	พจน.2493 (2493)	-	231	117	12	297	172	-	-	-	31	24	90	-	4	18
	พจน.2525 (2525)	-	269	111	12	372	186	-	-	-	31	40	100	-	5	19

รวม : คำร่วมเชื้อสาย

ยืม : คำยืมจากภาษาอื่น

เฉพาะ : คำที่พบเฉพาะในภาษาไทยและภาษาตระกูลไทบางภาษา

3. การเกิดรูปต่าง ๆ ของสระ

ดังได้กล่าวแล้วว่ารูปเขียนแทนเสียงสระ e-ee ที่พบในสมัยสุโขทัยมีเพียง 2 รูปแบบ ในขณะที่รูปเขียนแทนเสียงสระดังกล่าวที่พบในสมัยปัจจุบัน มีถึง 4 รูปแบบ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าใน

ระหว่างช่วงเวลาที่ 2 สมัยนี้มีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับรูปเขียนแทนเสียงสระเกิดขึ้นจากการพิจารณาข้อมูลในตารางที่ 1 และตารางที่ 2 ผู้วิจัยจะกล่าวถึงรูปเขียนแทนเสียงสระ e-ee ที่พบในเอกสารสมัยต่าง ๆ ตามลำดับเวลาดังนี้

1. สมัยสุโขทัย มีรูปเขียนแทนเสียงสระ e-ee ปรากฏ 2 แบบ คือ <e> ปรากฏในจารึกพ่อขุนรามฯ เพียง 1 คำ โดยคำที่ปรากฏรูปสระนี้เป็นคำยืม <e> ปรากฏทั้งในจารึกพ่อขุนรามฯ และจารึกศรีชุม คำที่ปรากฏรูปเขียนแบบนี้มีทั้งคำร่วมเชื้อสาย คำยืม และคำเฉพาะ

2. สมัยอยุธยา มีรูปเขียนแทนเสียงสระ e-ee ปรากฏ 3 แบบ คือ

<e> ปรากฏทั้งในเอกสารภาษาไทยโบราณและประวัติโกษาปาน คำที่ปรากฏรูปเขียนแบบนี้มีทั้งคำยืมและคำเฉพาะ ทั้งนี้ที่เป็นคำเฉพาะมีเพียง 1 คำเท่านั้น และปรากฏในประวัติโกษาปาน

<e> ปรากฏในเอกสารที่ใช้เก็บข้อมูล ทั้งสองฉบับ คำที่ปรากฏรูปเขียนแบบนี้มีทั้งคำร่วมเชื้อสาย คำยืม และคำเฉพาะ

<e> ปรากฏในเอกสารทั้งสองฉบับ โดยมีรูปเขียนเป็นแบบ <e> <e> <e> และมีการปรากฏได้ทั้งแบบแปรอิสระ และแบบคงที่ คำที่ปรากฏรูปเขียนแบบ <e> มีทั้งที่เป็นคำร่วมเชื้อสาย คำยืม และคำเฉพาะ

3. สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น มีรูปเขียนแทนเสียงสระ e-ee ปรากฏ 4 แบบ คือ

<e> ปรากฏในเอกสารทั้งสองฉบับที่ใช้เก็บข้อมูล คำที่ปรากฏรูปเขียนแบบนี้ เป็นคำยืม และคำเฉพาะ

<e> ปรากฏในเอกสารทั้งสองฉบับที่ใช้เก็บข้อมูล คำที่ปรากฏรูปเขียนแบบนี้ มีทั้งที่เป็นคำร่วมเชื้อสาย คำยืม และคำเฉพาะ

<e> ปรากฏในเอกสารทั้งสองฉบับที่ใช้เก็บข้อมูล รูปเขียนที่ปรากฏในสมัยนี้มีหลายแบบ ได้แก่ <e> <e> <e> <e> <e> และมีการปรากฏได้ทั้งแบบแปรอิสระและแบบคงที่ คำที่มีการปรากฏแบบแปรอิสระมีทั้งที่เป็นคำร่วมเชื้อสาย คำยืม และคำเฉพาะ ส่วนคำที่มีการปรากฏแบบคงที่ มีเฉพาะคำยืมและคำเฉพาะ

<e> ปรากฏในเอกสารทั้งสองฉบับที่ใช้เก็บข้อมูล โดยปรากฏเพียงฉบับละ 1 คำ ซึ่งผู้วิจัยสันนิษฐานว่าเป็นคำที่เขียนหรือพิมพ์ผิด

4. สมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง มีรูปเขียนแทนเสียงสระ e-ee ปรากฏ 4 รูปแบบในเอกสารทั้งสองฉบับที่ใช้เก็บข้อมูลคือ

<เ- > มีทั้งที่เป็นคำยืมและคำเฉพาะ

<เ- > มีทั้งที่เป็นคำร่วมเชื้อสาย คำยืม และคำเฉพาะ แต่จำนวนคำร่วมเชื้อสายลดลงจากที่เคยปรากฏในสมัยก่อนนี้เหลือเพียง 12 คำในเอกสารแต่ละฉบับในสมัยนี้

<เ- > ในสมัยนี้มีรูปเขียนเพียง 2 แบบ คือ <เ- > และ <เ- > และพบว่ารูปเขียนแบบ <เ- > ปรากฏเพียงครั้งเดียว การปรากฏของรูปเขียนแบบนี้ยังคงมีทั้งแบบ แปรอิสระ และแบบคงที่ แต่คำที่มีรูปเขียนแบบนี้ปรากฏแปรอิสระมีเพียง 2 คำเท่านั้นโดยปรากฏในสัพพะจะนะพาสาท ในขณะที่มีรูปเขียนแบบนี้ปรากฏแบบคงที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นจากสมัยก่อนนี้เป็นจำนวนมาก และคำเหล่านี้มีทั้งที่เป็นคำร่วมเชื้อสาย คำยืม และคำเฉพาะ ทั้งนี้ คำร่วมเชื้อสายทุกคำ คำยืมและคำเฉพาะบางคำ ที่มีรูปเขียนแบบ <เ- > ในสมัยนี้เคยมีรูปเขียนแบบ <เ- > มาก่อนในสมัยก่อนนี้

<เ- > ปรากฏเป็นกลุ่มก้อนในเอกสารทั้ง 2 ฉบับ แต่มีจำนวนไม่มากคำที่มีรูปเขียนแบบ นี้ มีทั้งที่เป็นคำยืมและคำเฉพาะ แต่ส่วนใหญ่เป็นคำเฉพาะ

5. สมัยปัจจุบัน มีรูปเขียนแทนเสียงสระ e-ee ปรากฏ 4 รูปแบบ คือ <เ- > <เ- > <เ- > <เ- > โดยมีลักษณะของข้อมูลเหมือนกับสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง แต่มีจำนวนข้อมูลแตกต่างกันเล็กน้อย และไม่ปรากฏว่ามีรูปเขียนแบบ <เ- > มีการปรากฏแบบแปรอิสระ

จากลักษณะของข้อมูลดังกล่าวแล้วข้างต้น ผู้วิจัยใคร่จะสรุปการเกิดรูปต่าง ๆ ของสระ e-ee ดังนี้

รูปเขียน <เ- > ปรากฏในเอกสารภาษาไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัย และปรากฏเรื่อยมา จนกระทั่งถึงปัจจุบัน ข้อมูลที่พบชี้ให้เห็นว่า คำที่มีรูปเขียนแบบนี้ในสมัยแรก ๆ เป็นคำยืมทั้งหมด ในเวลาต่อมาจึงเริ่มปรากฏคำเฉพาะขึ้น แต่ปริมาณคำยืมในเอกสาร แต่ละสมัยก็ยังคงมีมากกว่าคำเฉพาะ คือมีตั้งแต่ร้อยละ 60 ของข้อมูลที่มีรูปเขียนแบบ <เ- > ในเอกสารแต่ละฉบับของทุกสมัย การปรากฏของรูปเขียน <เ- > ซึ่งข้อมูลส่วนใหญ่เป็นคำยืม แสดงให้เห็นว่ารูปเขียน <เ- > ในภาษาไทย น่าจะเกิดขึ้นเนื่องจากการยืมคำศัพท์ภาษาอื่นเข้ามาใช้ และเมื่อเวลาผ่านไปก็เกิดการสร้างคำไทยที่มีรูปเขียน <เ- > ทำให้ปริมาณของคำที่มีรูปเขียนแบบนี้เพิ่มมากขึ้น

รูปเขียน <เ-|>⁶ ปรากฏในเอกสารภาษาไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยเช่นกัน และ ปรากฏเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน คำที่ปรากฏรูปเขียนแบบนี้มีจำนวนมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับคำที่มีรูปเขียนแบบอื่นในทุก ๆ สมัย การเปลี่ยนแปลงของคำที่มีรูปเขียนแบบนี้เกิดขึ้นในสมัยอยุธยาถึงรัตนโกสินทร์ตอนต้น เมื่อรูปเขียน <เ-|> ปรากฏแปรอิสระกับรูปเขียน <เ-|> ทำให้คำร่วมเชื้อสายส่วนมาก คำยืมบางคำ และคำเฉพาะบางคำที่เคยมีรูปเขียน <เ-|> เปลี่ยนรูปไปเป็น <เ-|> (ดูรายละเอียดต่อไปนี้ในส่วนที่เกี่ยวกับรูปเขียน <เ-|>) อย่างไรก็ตาม จำนวนคำที่มีรูปเขียน <เ-|> ลดลงเฉพาะคำที่เป็นคำร่วมเชื้อสายเท่านั้น ส่วนคำที่เป็นคำยืม และ คำเฉพาะยังคงมี ปริมาณเพิ่มขึ้นในเอกสารสมัยต่อมา และคำที่เป็นคำยืมจะมีมากที่สุดในเอกสารทุกฉบับ นอกจากในสัพเพจนะพาสาทเท่านั้นที่มีปริมาณคำเฉพาะมากกว่าคำยืม การปรากฏของข้อมูลที่มีรูปเขียน <เ-|> ชี้ให้เห็นว่ารูปเขียน <เ-|> เป็นรูปเขียนที่ใช้ถ่ายถอดคำยืม ซึ่งส่วนมากเป็นคำภาษาบาลีสันสกฤต มากกว่าจะเป็นรูปเขียนที่ใช้เขียนคำร่วมเชื้อสายหรือคำเฉพาะ

สำหรับรูปเขียน <เ-|> ดังได้กล่าวไปแล้วว่าเป็นรูปเขียนที่ปรากฏขึ้นตั้งแต่สมัยอยุธยา โดยมีรูปเขียนหลายแบบ และอาจปรากฏแบบแปรอิสระหรือปรากฏแบบคงที่ก็ได้ และการปรากฏเช่นนี้ดำเนินต่อมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น โดยมีจำนวนคำที่ปรากฏแบบแปรอิสระเพิ่มขึ้นมากกว่าที่พบในสมัยอยุธยา

ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง และสมัยปัจจุบัน ผู้วิจัยพบว่า คำที่มีรูปเขียน <เ-|> มีปริมาณเพิ่มขึ้นมาก ในจำนวนคำทั้งหมดที่มีรูปเขียน <เ-|> มีคำ 61 คำ ที่เคยมีรูปเขียนแบบ <เ-|> หรือแบบแปรอิสระ <เ-|>~ <เ-|> มาก่อนในสมัยก่อนหน้านี ในจำนวนนี้เป็นคำร่วมเชื้อสาย 30 คำ เช่น เหล็ก เห็น เก็บ เป็นคำยืมจากภาษาอื่นที่คำในภาษาเดิมมีสระเสียงสั้น จำนวน 22 คำ เช่น เสด็จ <sdac เสร็จ <srac เท็จ <taccam* และเป็นคำเฉพาะ 9 คำ เช่น เข็น เอ็นดู ประเด็น

จำนวนคำที่มีรูปเขียน <เ-|> ซึ่งนอกเหนือจาก 61 คำ ดังกล่าวแล้ว เป็นคำที่เพิ่งปรากฏในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลางและสมัยปัจจุบัน ไม่เคยปรากฏในสมัยก่อนหน้านี้นอกจากประมาณร้อยละ 75 ของคำเหล่านี้เป็นคำเฉพาะ ที่เหลือเป็นคำร่วมเชื้อสาย และคำยืม

การแปรของรูปเขียนในข้อมูลสิ้นสุดลงในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง โดยพบว่ามีคำที่มีการแปรของรูปเขียนเพียง 2 คำ คือ เสรจ~เสร็จ และ สำเรฐ~สำเร็จ ซึ่งปรากฏในสัพเพจนะพาสาท อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้พบว่าการใช้ภาษาในเอกสารร่วมสมัยฉบับอื่นที่นอกเหนือจาก

⁶ | แทนหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย / p t k m n N w/

เอกสารที่ผู้วิจัยใช้เก็บข้อมูล ยังมีการใช้รูปเขียนแปรในคำอื่นด้วย เช่น เปน~เป็น⁷

นอกจากนี้ยังได้พบด้วยว่าคำซึ่งเคยมีรูปเขียน <เ-ิ> มาก่อนแล้วเปลี่ยนเป็นรูปเขียน <เ-
ิ> ดังที่พบในปัจจุบันมิได้เปลี่ยนรูปไปพร้อมกันทุกคำ เช่น เร็ว เพ็ญ เพ็งจะเปลี่ยนรูปเขียนเป็น <เ-
ิ> ในปทานุกรม พ.ศ.2470 ในขณะที่คำอื่น เช่น เห็น เข้ม เปลี่ยนรูปไปแล้วในเอกสารฉบับก่อน
หน้านี้ (สัพพะจะนะพะสาโท) และในการใช้รูปเขียนในเอกสารอื่นก็มีการใช้รูปที่ต่างจาก
พจนานุกรม เช่น เป็น ซึ่งปรากฏในรูปเขียน <เ-ิ> แล้ว ตั้งแต่ในสัพพะจะนะพะสาโท ก็ยังมีการใช้
คำนี้ ในรูปแบบ <เ-ิ> ใน เอกสารร่วมสมัยฉบับอื่น ๆ⁸

ผู้วิจัยพบว่า ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง เป็นช่วงเวลาที่มีความสับสนในการใช้ภาษาอยู่
มาก แต่ก็มี ความพยายามที่จะทำให้ ระบบการเขียน มีระเบียบกฎเกณฑ์อยู่ตลอดเวลา ดังที่พบว่ามี
ประกาศสมัยรัชกาลที่ 4 อยู่หลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษา เช่น⁹

พ.ศ. 2396 ประกาศเตือนผู้ที่ใช้อักษรผิด

พ.ศ. 2397 ประกาศว่าด้วยลักษณะที่จะใช้ถ้อยคำในฎีกาทูลเกล้าฯ ถวาย

และในพระราชหัตถเลขาของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (2472) ก็มีข้อความที่
แสดงว่าในสมัยนี้มีการเขียนสะกดการันต์ยังไม่ถูกต้องนัก แม้ในพระราชหัตถเลขาของพระองค์เอง
จึงพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ผู้รับพระราชหัตถเลขาแก้คำผิดและตัวสะกดให้ถูกต้อง ดังมี
ใจความว่า

“ถ้า university จะมี energy ชอบ “edit”

หนังสือเหล่านี้ให้ด้วยจะดีมาก คือ ข้อความที่เล่าไม่

ติดต่อกันหลงลืมเสียบ้าง เอาต่อกันเสีย แก้คำผิดและ

แก้ตัวสะกดเสียให้ถูก (เพราะเขียนผิดอยู่เสมอ)

(ไม่มีเลขหน้า)

ผู้วิจัยพบว่า การเปลี่ยนแปลงของรูปสระของคำที่เป็นคำร่วมเชื้อสาย และคำเฉพาะได้ยุติ
ลงจริง ๆ ในช่วงต้นของสมัยปัจจุบัน แต่ยังคงมีการเปลี่ยนแปลงรูปเขียนของคำยืมอยู่ ดังที่ได้พบ

⁷ พบใน จดหมายเหตุราชวัน เล่ม 1 ร.ศ.131 จ.ศ.1272 พ.ศ.2455 (3 เมษายน - 18 มิถุนายน)

⁸ เช่น ประชุมประกาศรัชกาลที่ 4 ภาค 2 (พ.ศ. 2397-8)

หนังสือหลักราชการ (พ.ศ.2457)

⁹ จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ, ประชุมประกาศรัชกาลที่ 4 พ.ศ. 2394-2400.

ว่าคำยืมที่เคยมีรูปเขียน <เ็> ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง ถูกกำหนดให้ใช้รูปเขียน <เ> ใน พจนานุกรม 2493 ได้แก่ เวจ เทจ เพชร เคจจ เซนติกรัม และต่อมาในพจนานุกรม 2525 บางคำ ก็มีการเปลี่ยนรูปเขียนอีกเป็น เว็จ เท็จ ส่วน เพชร เคจจ และ เซนติกรัม ไม่มีการเปลี่ยนแปลง

รูปเขียน <เ> เริ่มปรากฏในเอกสารสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นแต่ปรากฏในเอกสารเพียง ฉบับละ 1 คำ และปรากฏเพียงครั้งเดียวเท่านั้น ซึ่งผู้วิจัยสันนิษฐานว่าอาจเป็นการพิมพ์ผิด เนื่องจากผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากเอกสารฉบับพิมพ์

คำที่มีรูปสระ <เ> ที่พบในข้อมูลคือ เจ้ และ ระเนะ ในปริบทต่อไปนี้

“ถ้าขัดสนอยู่มิได้ขอเจ้ากรรมปะหลัด กรมสมุหบาญชีย เจ้าหมู”

(กฎหมายตราสามดวง)

“เจ้าพญาโคราชอยู่ดงปีกระเนะ”

(จดหมายเหตุ ร.3)

คำว่า เจ้ ผู้วิจัยพบในปริบทดังกล่าวเพียงครั้งเดียว ซึ่งก็ไม่อาจบอกความหมายของคำได้ แต่หากคำนั้นเป็น เจ้า ก็จะสัมพันธ์กับ เจ้าหมู ซึ่งตามมาและสามารถบอกความหมายได้ จึง สันนิษฐานว่าอาจเป็นคำที่เขียนหรือพิมพ์ผิด

ส่วนคำว่า ระเนะ ผู้วิจัยพบว่าการเขียนแปรกับรูปคำ ระเนะ เช่น หนีลงไปอยู่ปีกระเนะ (จดหมายเหตุ ร.3) ประกอบกับพบ ระเนะ เพียงครั้งเดียว แต่พบ ระเนะถึง 2 ครั้ง จึงสันนิษฐานว่าอาจจะเป็นคำที่เขียนหรือพิมพ์ผิด หรือมีเช่นนั้นก็อาจเป็นคำที่กำลังมีการเปลี่ยนแปลงของเสียง สระ โดยอาจออกเสียงแปรกันได้ 2 เสียง ทำให้เกิดความสับสนในการใช้รูปสระ

คำที่มีรูปสระ <เ> พบเป็นกลุ่มก้อนในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนปลาย จนถึงสมัยปัจจุบัน แต่มีจำนวนเพียงเล็กน้อย เมื่อนำคำในแต่ละสมัยมารวมกัน (โดยตัดคำ เจ้ และ ระเนะ ออกไป) และไม่นับจำนวนคำที่มีความหมายเดียวกันซ้ำอีก จะมีเพียง 37 คำเท่านั้น ซึ่งผู้วิจัยพบว่า ใน จำนวนนี้มีถึง 31 คำ ที่ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าเป็นคำสร้างขึ้นใหม่ ซึ่งส่วนใหญ่ของคำเหล่านี้เป็นคำ เลียนเสียง เช่น เพละ เพะ เอ๊ะ เฮะ เป็นต้น อีก 4 คำ เป็นคำยืม และอีก 2 คำ สันนิษฐานว่าอาจจะเป็นคำยืม

คำที่มีรูปเขียน <เ> ซึ่งผู้วิจัยพบว่าเป็นคำยืมจำนวน 4 คำ มีที่มาคือ มาจากภาษามลายู 3 คำ ได้แก่

ปาเต๊ะ	< batek	“ชื่อผ้า”
อาเต๊ะ	< adek	“น้อง”
ปาเต๊ะ	< patch	“ตำแหน่งขุนนาง”

และมาจากภาษามอญ 1 คำ ได้แก่

เตะ	< teh	“เตะ”
-----	-------	-------

จะเห็นว่าคำในภาษาเดิมมีพยัญชนะท้ายเป็น /k/ หรือ /h/ แต่เมื่อรับเข้ามาใช้ในภาษาไทยแล้ว จะมีเสียงพยัญชนะท้ายเป็น /ʔ/ เช่นเดียวกับคำที่สร้างขึ้นใหม่ในภาษาไทย เช่น เอะ /ʔeʔ/ เบะ /beʔ/

รูปเขียน <เะ> จึงดูเหมือนจะเกิดขึ้นในภาษาไทยเพื่อแทนเสียงสระที่มีพยัญชนะท้ายเป็น /k/ ที่สร้างขึ้นใหม่ และแทนเสียงสระของคำยืมที่มีพยัญชนะท้ายในภาษาเดิมเป็น /k/ หรือ /h/ ซึ่งจากการพิจารณาข้อมูล ผู้วิจัยพบว่า คำที่มีพยัญชนะท้าย /h/ คือ เตะ ปรากฏในภาษาไทยก่อนคำยืมอีก 3 คำ คือ เตะ ปรากฏครั้งแรกในสัพพะพะจนะพาสาทิ ส่วนคำยืมอีก 3 คำ เริ่มปรากฏในปทานุกรม พ.ศ.2470 ผู้วิจัยคิดว่า เสียงพยัญชนะท้าย /h/ คงจะก่อความลำบากในการออกเสียงเนื่องจากภาษาไทยไม่มีเสียง /h/ เป็นพยัญชนะท้ายมาก่อน ประกอบกับมีเสียงสระในคำเลียนเสียงที่อาจ ใช้ออกเสียงคำยืมได้ใกล้เคียง ทั้งคำเลียนเสียงนั้นยังมีลักษณะการออกเสียงสระต่างจากพยางค์ที่เคยปรากฏในภาษาไทยมาก่อน¹⁰ จึงมีการกำหนดรูปเขียน <เะ> ขึ้นเพื่อใช้แทนคำเลียนเสียงและคำยืมดังกล่าว

กล่าวโดยสรุปก็คือ รูปเขียน <เะ> และ <เ> ปรากฏในภาษาไทยตั้งแต่ สมัยสุโขทัยจนถึงสมัยปัจจุบันโดยรูปเขียน <เะ> น่าจะเกิดขึ้นจากการใช้ถ่ายทอดคำยืมภาษาบาลีสันสกฤตก่อนแล้ว จึงมีการสร้างคำไว้ในภาษาไทยโดยใช้รูปเขียน <เะ> ส่วนรูป <เ> เป็นรูปเขียนที่ใช้เขียนทั้งคำร่วมเชื้อสาย คำยืม และคำเฉพาะ แต่เกิดการเปลี่ยนแปลงในภาษาสมัยอยุธยา ถึงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ทำให้คำร่วมเชื้อสาย คำยืม และคำเฉพาะบางคำมีรูปเขียนเปลี่ยนไปเป็นรูป <เ> ทำให้เกิดรูปเขียน <เ> ขึ้นในภาษาไทย แบบค่อยเป็นค่อยไปโดยเริ่มปรากฏแปรกับรูปเขียน <เ> ในสมัยอยุธยา และการปรากฏแปรมีมากขึ้นในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น แล้วจึงสิ้นสุดลงในสมัย

¹⁰ ข้อมูลจากสัพพะพะจนะพาสาทิให้เห็นว่า รูปเขียน (เะ) ใช้แทนเสียงสระที่แตกต่างจากรูปเขียน (เ) (เ) และ

(เ) พังกวย-ลี เชื่อว่าสระในภาษาไทยดั้งเดิม *e และ *o เป็นเสียงสระยาว เนื่องจากพบเสียงปฏิภาคของสระนี้ในภาษา

ไทต่าง ๆ ส่วนใหญ่เป็นเสียงยาว ดังนั้นจึงเชื่อว่าเสียงสระสั้น e และ o เป็นเสียงที่เกิดขึ้นใหม่ในภาษาไทยบางภาษาเท่านั้น

รัตนโกสินทร์ตอนกลาง ซึ่งเป็นสมัยที่มีรูปเขียน <เ-็> ปรากฏเป็นจำนวนมากจนกระทั่งถึงสมัยปัจจุบัน ส่วนรูปเขียน <เ-ะ> เกิดขึ้นในภาษาไทยอย่างฉับพลันทันทีในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง และมีปริมาณคำเพียงเล็กน้อย จนกระทั่งสมัยปัจจุบันแม้จะมีจำนวนคำเพิ่มขึ้น แต่ก็ไม่ได้ต่างจากที่เคยปรากฏในสมัยแรกเท่าใดนัก

4. การเกิดคู่เทียบรูปสระ

เมื่อพูดถึงความต่างของเสียงในระบบเสียงของภาษาก็เป็นที่ทราบกันว่า เรากำลังกล่าวถึงความต่างของเสียงที่ทำให้ความหมายของคำแตกต่างกัน ซึ่งเราสามารถบอกได้ว่า เสียงที่ต่างกันเป็นความต่างในระบบเสียงหรือไม่ โดยการหาคู่เทียบเสียง เช่น ในภาษาไทยมีคำ เอ็ง และ เอง ซึ่งออกเสียงต่างกันเฉพาะเสียงสระสั้นยาว [e] และ [ee] ทำให้ความหมายของคำแตกต่างกัน ดังนั้นในการที่จะพูดถึงการเกิดความต่างของเสียงสระ e-ee จำเป็นจะต้องกล่าวถึงคู่เทียบเสียงสระที่มีความหมายต่างกันในเรื่องความสั้นยาวของเสียง แต่เนื่องจากการศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงประวัติจากรูปเขียนที่ใช้แทนสระ e - ee ผู้เขียนจึงต้องพิจารณาการเกิดความต่างของสระ e-ee โดยดูจากรูปเขียนเป็นหลัก และจะเรียกคำที่เป็นคู่เทียบสระนี้ว่า “คู่เทียบรูปสระ” ซึ่งในที่นี้จะหมายถึง คำสองคำที่มีความหมายต่างกัน มีรูปพยัญชนะต้นแทนเสียงพยัญชนะเดียวกัน มีรูปพยัญชนะสะกดมาตราเดียวกัน แต่มีรูปเขียนแทนสระต่างกัน แบบรูปเขียน <เ-็> กับ <เ-็> ซึ่งรูปสระที่ต่างกันนี้สันนิษฐานว่าแสดงความต่างของเสียงสระในแง่ความสั้นยาว คู่เทียบรูปสระอาจมีทั้งที่ออกเสียงวรรณยุกต์เหมือนกัน เช่น เล่น - เล้น เพล - เพ็ญ หรือออกเสียงวรรณยุกต์ต่างกัน เช่น เทศ - เท็จ เลก - เล็ก

ก่อนที่จะกล่าวถึงการวิเคราะห์การเกิดคู่เทียบรูปสระต่อไป ผู้วิจัยใคร่จะนำเสนอข้อมูลที่เป็นคู่เทียบรูปสระในเอกสารสมัยต่าง ๆ โดยจะจัดกลุ่มข้อมูลตามที่มาของคำซึ่งกล่าวแล้วในการจัดระเบียบข้อมูล

การจัดกลุ่มข้อมูลที่เป็นคู่เทียบรูปสระตามที่มาของคำ สามารถจัดกลุ่มได้ 6 กลุ่ม คือ

คู่เทียบรูปสระแบบ ร่วม-ร่วม หมายถึง คำคู่เทียบรูปสระที่เป็นคำร่วมเชื้อสายทั้งคู่ มีเพียง 1 คู่ คือ เห็น-เหน

คู่เทียบรูปสระแบบ ร่วม-ยืม หมายถึง คำคู่เทียบรูปสระที่เป็นคำร่วมเชื้อสายคำหนึ่ง อีกคำหนึ่งเป็นคำยืม มีทั้งหมด 15 คู่ เช่น เบ็ด-เบศ, เล้น-เลน

คู่เทียบรูปสระแบบ ร่วม-เฉพาะ หมายถึง คำคู่เทียบรูปสระที่เป็นคำร่วมเชื้อสายคำหนึ่ง อีกคำหนึ่งเป็นคำเฉพาะ มี 2 คู่ ได้แก่ เหล้น-เหลน, เอ็น-เอน

คู่เทียบรูปแบบยืม-ยืม หมายถึง คู่เทียบรูปสระที่เป็นคำยืมทั้งคู่ มี 6 คู่ เช่น เพ็ชร-เพท
เซ็น-เซน

คู่เทียบรูปสระแบบ เฉพาะ-ยืม หมายถึง คำคู่เทียบรูปสระที่เป็นคำเฉพาะคำหนึ่ง อีกคำ
หนึ่งเป็นคำยืม มี 8 คู่ เช่น เม็ก-เมฆ, เซ็ด-เซด

คู่เทียบรูปสระแบบเฉพาะ-เฉพาะ หมายถึง คำคู่เทียบรูปสระที่เป็นคำเฉพาะทั้งคู่ มี 7 คู่
เช่น เคล็น-เคลน, เล็ก-เลก

เพื่อให้เห็นข้อมูลคู่เทียบรูปสระที่จัดกลุ่มตามที่มาของคำอย่างชัดเจน จึงจะนำเสนอ ข้อมูล
ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 : ตารางแสดงคู่เทียบสระ 6 ประเภท จำแนกตามที่มาของคำ

ประเภทของคู่เทียบ รูปสระจำแนกตามที่มา	คำคู่เทียบ รูปสระ		เอกสารที่คู่เทียบรูปสระปรากฏ			
	<เ็- >	<เ- >	สัพพะ	ปทานุกรม	พจน2493	พจน2525
1. ร่วม-ร่วม	เห็น	เหน	/	-	-	-
2. ร่วม-ยืม	เบ็ด	เบศ	/	-	-	-
	เย็ด	เยศ	/	-	-	-
	เม็ด	เมศ	/	-	-	-
	เห็ด	เหตุ	/	/	/	/
	เล็น	เลน	/	/	/	/
	เจ็ด	เจฏ	-	/	-	-
	เซ็ด	เซฏฐ	-	/	-	-
	เกล็ด	เกลศ	-	/	/	-
	เป็ด	เปต	-	/	/	-
	เข็ม	เขม	-	/	/	-

	เล็	เล	-	/	/	/
	เล็ด	เลตต์	-	/	/	/
	เม็ต	เมตร	-	/	/	/
	เจ็ต	เจต	-	-	/	/
	เบ็ต	เบส	-	-	-	/
3. ร่ว-เฉพาะ	เหล่น	เหลน	/	-	-	-
	เอน	เอน	/	/	/	/
4. ยีม-ยิม	เพ็ชร	เพท	/	/	-	-
	เว็จ	เวตร์	/	/	-	/
	เส็จ	เศษ	/	/	/	/
	เท็จ	เทต	/	/	/	/
	เพญ	เพล	-	/	/	/
	เช่น	เชน	-	-	-	/
5.เฉพาะ-ยิม	เด็ต	เดช	/	/	/	/
	เซ็ต	เซต	/	/	/	/
	กะเล็ต	กะษต	-	/	-	-
	เก็จ	เกตุ	-	/	/	/
	เกร็ง	เกรง	-	/	/	/
	ละเบ็ง	เลบง	-	/	/	/
	เพ็จ	เพท	-	-	/	/
	เม็ก	เมฆ	-	-	/	/

6. เฉพาะ-เฉพาะ	เคลื่อน	เคลอน	/	-	-	-
	เล้ง	เลง	/	-	-	-
	เข็น	เขน	/	/	/	/
	เล็ก	เลก	/	/	/	/
	เร้ง	เรง	-	/	-	-
	ระเบ้ง	ระเบง	-	/	/	/
	เอ้ง	เอง	-	/	/	/

จากการพิจารณาข้อมูล ผู้วิจัยพบว่าในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นมีคำบางคำที่ มีรูปเหมือนหรือคล้ายกัน อาทิ

<u>เด็ดขาด</u>	-	<u>พระเดช</u>
<u>เจตวัน</u>	-	<u>เจตสิกกรวด</u>
<u>เขม</u>	-	<u>เขมราช</u>
<u>เลกน้อย</u>	-	<u>เลก (คน)</u>
<u>เขตหลาบ</u>	-	<u>ขอบเขต</u>
<u>เขนเกวียน</u>	-	<u>ดาบเขน</u>
<u>เวจมัด</u>	-	<u>เวทมนตร์</u>
<u>เสรว</u>	-	<u>เสศ</u>

(กฎหมายตราสามดวง)

และในสมัยนี้เองที่มีการปรากฏรูปสระแปร <เ- > ~ <เ็> ในคำจำนวนมากกว่าสมัยอื่น ๆ ที่พบว่ามีการแปรดังกล่าว

ต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง การแปรของรูปสระในคำลดจำนวนลง และหายไป ในขณะที่มีรูปสระ <เ็> ปรากฏมากขึ้นทำให้เกิดคำที่เป็นคู่เทียบรูปสระ <เ- > กับ <เ็> ขึ้นในภาษาไทยนับแต่นั้นมา จนถึงสมัยปัจจุบัน (ดูตารางที่ 3)

จากข้อมูลจะเห็นว่าในเอกสารทุกฉบับ คู่เทียบรูปสระประเภท ร่วม-ยืม, ยืม-ยืม และ เฉพาะ-ยืมซึ่งเป็นคู่เทียบรูปสระที่มีคำใดคำหนึ่ง หรือทั้งสองคำเป็นคำยืมมีจำนวนมากกว่าคู่เทียบรูปสระประเภท ร่วม-ร่วม, ร่วม-เฉพาะ และ เฉพาะ-เฉพาะ ซึ่งเป็นคำคู่เทียบรูปสระที่ไม่มีคำใดเป็นคำยืม จำนวนคู่เทียบรูปสระประเภทที่มีคำยืม ต่อจำนวนคู่เทียบรูปสระประเภทที่ไม่มีคำยืมในเอกสารแต่ละฉบับเป็นดังนี้

ลัทธิพระจะนะพาสาท 11 : 7

ปทานุกรม พ.ศ. 2470 21 : 6

พจนานุกรม พ.ศ. 2493 19 : 5

พจนานุกรม พ.ศ. 2525 19 : 5

การเปลี่ยนแปลงของรูปเขียนที่แทนเสียงสระ e-ee ในภาษาไทยซึ่งมีช่วงระยะเวลาที่สำคัญอยู่ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นและสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง คือมีการปรากฏแปรกันของรูป <เ- > ~ <เ็- > และการเกิดรูป <เ็- > ขึ้นในภาษาไทย ชี้ให้เห็นว่ามีปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งที่ทำให้รูปสระของคำบางคำต้องเปลี่ยนแปลงไปไม่สามารถจะรักษารูปเดิมได้

ถ้าเราขีดการสืบสร้างเสียงสระเดี่ยวในภาษาไทยดั้งเดิมของ ฟัง-กวย ลี เป็นหลักและเชื่อว่าสระ *e จะเกิดเฉพาะในพยางค์ปิดและเป็นเสียงสั้นเสมอ (Li, 1977 : 269) ประกอบกับลักษณะของเสียงสั้นยาวที่พบในปัจจุบัน ก็น่าจะเชื่อว่า คำร่วมเชื้อสาย คำยืม และคำเฉพาะที่เคยมีรูปสระ <เ- > มาก่อน และในปัจจุบันมีรูปสระเป็น <เ็- > นั้น เป็นคำที่มีเสียงสระเป็นเสียงสั้นมาแต่เดิม

อย่างไรก็ดี การที่พบว่ามีการแปรของสระ <เ- > ~ <เ็- > หรือการที่คำร่วมเชื้อสายเหล่านี มีการเปลี่ยนรูปสระจาก <เ- > เป็น <เ็- > แล้วเปลี่ยนกลับเป็น <เ- > อีกในข้อมูลต่างสมัยกัน คือ

เหลน ในกฎหมายตราสามดวง

เหล็น ในลัทธิพระจะนะพาสาท

เหลน ในปทานุกรม พ.ศ. 2470

แสดงให้เห็นว่า คำในภาษาไทยที่มีรูปสระ <เ- > อาจจะออกเสียงเป็นเสียงสระสั้นหรือยาวก็ได้ และคงจะเนื่องจากยังไม่มี ความต่างของเสียงสระสั้นยาว รูปสระ <เ- > จึงปรากฏเพียงรูปเดียวในสมัยสุโขทัย และเพียงแต่มีรูปแปรอิสระ <เ- > ~ <เ็- > ในสมัยอยุธยาและรัตนโกสินทร์ตอนต้น

จากข้อมูลคำที่มีรูปเหมือนหรือคล้ายกันในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น จะพบว่าคำในแถวซ้ายมือนั้นในปัจจุบันล้วนมีรูปสระ <เ-ี> ทั้งสิ้น และคำเหล่านี้มีทั้งที่เป็นคำร่วมเชื้อสาย ได้แก่ เจต เมต เขม เป็นคำยืมที่คำในภาษาเดิมเป็นสระเสียงสั้น ได้แก่ เดต < dac เสرج < srac เวจ < vaccam* และเป็นคำเฉพาะ ได้แก่ เลก เขต เชน ส่วนคำในแถวขวามือ เป็นคำเฉพาะ 2 คำ ได้แก่ เลก เชน และคำที่เหลือส่วนใหญ่เป็นคำยืมที่มาจากคำในภาษาเดิม มีสระเสียงยาว ได้แก่

เดช	<	tejas	(สันสกฤต)
เจต	<	cetas	(สันสกฤต)
เมตตา	<	metta	(บาลี)
เขม	<	khemo	(บาลี)
เขต	<	khattam	(บาลี)
เสศ	<	seṣa	(สันสกฤต)

และเป็นคำยืมที่มาจากคำในภาษาเดิม มีสระประสม ได้แก่

เวท	<	vaidaya	(สันสกฤต)
-----	---	---------	-----------

ซึ่งเมื่อคำยืมนี้เข้ามาในภาษาไทย มีการเปลี่ยนแปลงเสียงสระเป็น [ee] ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเทียบกับเสียงสระในคำ เวช<vejjo ซึ่งเป็นคำภาษาบาลีที่มีความหมายเดียวกันกับ vaidaya ในภาษาสันสกฤต

ถ้าเราเชื่อว่าสระของคำในแถวซ้ายมือเป็นสระเสียงสั้น แต่มีรูปสระ <เ-ี> เหมือนกับคำในแถวขวามือ ซึ่งมีสระเสียงยาวรูปสระ <เ- ี > ซึ่งใช้แทนทั้งเสียงสั้นและยาวก็น่าจะก่อให้เกิดความสับสนในการออกเสียงของคำทั้ง 2 กลุ่ม และเป็นรูปสระที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงสระ เมื่อมีปัญหาดังนี้ จึงมีการปรับเปลี่ยนรูปสระเพื่อให้สอดคล้องกับเสียงสระที่เกิดความแตกต่างกันในแง่ของความสั้นยาวขึ้นแล้ว รูปสระ <เ-ี> ซึ่งเคยปรากฏเป็นเพียงรูปแปรกับ <เ-> มาก่อน และน่าจะใช้แทนเสียงแปรที่เป็นเสียงสั้น จึงถูกนำมาใช้แทนเสียงสระสั้นเนื่องจากกรณีนี้นั่นเอง

5. สรุป

จากการพิจารณาข้อมูลโดยลำดับดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยคิดว่าการเกิดความต่างของเสียงสระสั้นยาว e-ee ในภาษาไทยอาจสรุปเป็นขั้นตอนได้ 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 : สระ *e ในภาษาไทยดั้งเดิม กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้อาจมีการออกเสียงเป็นเสียงสั้นหรือเสียงยาวก็ได้ ทั้งนี้การออกเสียงเป็นเสียงสั้นหรือยาว อาจมีลักษณะการเกิดได้ 2 แบบ คือ เป็นการแปรอิสระ หรือเป็นการแปรตามเสียงแวดล้อม เช่น เสียงพยัญชนะท้ายหรือเสียงวรรณยุกต์

ผู้วิจัยได้สังเกตการออกเสียงสระ e-ee ในคำภาษาไทยปัจจุบัน ที่เป็นคำร่วมเชื้อสาย และคำเฉพาะ พบว่า คำส่วนใหญ่จะออกเสียงเป็นเสียงสั้น และมีคำส่วนหนึ่งที่ออกเสียงยาวซึ่งสามารถระบุได้ว่า คำที่ออกเสียงยาว เป็นคำที่มีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงนาสิกเกิดที่เพดานอ่อน (ŋ) และมีเสียงวรรณยุกต์โทหรือตรีในปัจจุบัน ซึ่งตรงกับเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิม e เช่น เก้ง เค้ง เร้ง เท้งเต้ง อย่างไรก็ตามคำบางคำที่มีเสียงแวดล้อมของสระต่างไปจากนี้อาจออกเสียงยาวได้ซึ่งเป็นกรณีการเปลี่ยนแปลงของเสียงในคำแต่ละคำไป เช่น เหลน เหลว เทว เปลา นอกจากนี้ยังพบว่า คำบางคำอาจออกเสียงยาว หรือสั้นก็ได้ขึ้นอยู่กับความต้องการแสดงอารมณ์มากหรือน้อย เช่น เป้ง อาจออกเสียงยาวหรือสั้นก็ได้

จากการพิจารณาข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยคิดว่าการแปรของสระ *e ในขั้นนี้เกิดขึ้นมานานแล้ว และคงจะดำเนินอยู่ในช่วงเวลาของสมัยสุโขทัยถึงสมัยอยุธยา ตอนต้น เนื่องจากยังไม่พบว่ามีรูปเขียนแทนเสียงสระสั้นยาวที่แตกต่างกัน

ขั้นที่ 2 : ในช่วงระหว่างสมัยอยุธยาถึงช่วงต้นของสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลางจะพบว่า รูปตัวเขียนแทนเสียงสระ e-ee กลุ่ม <เ็> มีหลายรูป โดยมีการปรากฏแปรกันของรูปเขียนในกลุ่มนี้ และรูปเขียน <เ็> มีการปรากฏแปรอิสระกับรูปเขียน <เ> ด้วยซึ่งแสดงให้เห็นว่า มีความแตกต่างของเสียงสระสั้นยาวเกิดขึ้น จึงต้องมีการปรับรูปตัวเขียนให้เข้ากับเสียง ทั้งนี้มีปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความแตกต่างของเสียงที่ชัดเจนคือการยืมคำภาษาบาลีสันสกฤตเข้ามาใช้ในภาษาไทย โดยคำที่ยืมเข้ามามีเสียงสระยาว เมื่อยืมเข้ามาแล้วก็กลายเป็นคู่เทียบเสียงกับคำในภาษาไทยที่มีอยู่เดิม ซึ่งแม้จะออกเสียงสั้นหรือยาวแปรกันได้แต่มีแนวโน้มว่าจะออกเสียงสั้น ทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างเสียงสระของคำยืมและคำภาษาไทยขึ้น

ขั้นที่ 3 : การเกิดเสียงสระสั้นยาวในภาษาไทยเป็น 2 เสียง /e/ และ /ee/ ตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลางเป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน จากข้อมูลตารางที่ 2 จะเห็นว่าในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง เป็นสมัยที่มีคำเฉพาะจำนวนมากซึ่งมีรูปเขียน <เ> และ <เ็> นอกจากนี้คำที่มีรูป

เขียน <เ- > และ <เ- ะ> ก็มีมากขึ้นหลายเท่าทวีคูณในสมัยนี้เช่นกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีการสร้างคำใหม่เนื่องจากการเกิดความต่างของสระสั้นยาวแล้วนั่นเอง

นอกจากการยืมจะทำให้เกิดความต่างของเสียงสระ e-ee ในระบบเสียงภาษาไทยดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ยังมีปัจจัยอื่นที่อาจทำให้เกิดความต่างของเสียงสระสั้นยาว e-ee คือการเปลี่ยนแปลงของเสียงสระในภาษาไทยเอง (Li, 1977 : 261) และการสร้างคำใหม่ (Brown, 1979) ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าควรจะต้องมีการศึกษาในเรื่องนี้ต่อไป

บรรณานุกรม

ก. เอกสารอ้างอิง

จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. 2465. ประชุมประกาศรัชกาลที่ 4 ภาค 2

กรุงเทพ : โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร.

_____. 2503. ประชุมประกาศรัชกาลที่ 4 พ.ศ. 2349-2400. กรุงเทพฯ:ศึกษาภัณฑ์พานิช

จันทบุรีนฤนาถ, พระเจ้าบรมวงศ์เธอ, กรมพระ. 2520 . ปทานุกรมบาลี ไทย อังกฤษ

สันสกฤต กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย.

ถนอม อานามวัฒน์ และคณะ. 2528. ประวัติศาสตร์ไทยยุคก่อนประวัติศาสตร์ไทยถึงสิ้น

อยุธยา. ภาควิชาประวัติศาสตร์ มศว.

ปกเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. 2492. พระราชหัตถเลขาพระราชทานพระธิดา

สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิต ในคราวเสด็จประเทศเกาะชวา เมื่อปีมะเส็ง

พ.ศ. 2472.

ประนอม ปัญญางาม. รอ.หญิง. 2533 การศึกษาเชิงวิเคราะห์วรรณกรรมร้อยแก้วเรื่องนิทาน

สิบสองเหลี่ยม, กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร

มกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ 2457 หนังสือหลักราชการ กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์

หนังสือพิมพ์ไทย.

_____. 2455 จดหมายเหตุรายวัน เล่ม 1 ร.ศ. 131 จ.ศ. 1272 พ.ศ. 2455 (3 เม.ย. -

18 มิ.ย.)

วิลาสวงศ์ พงศบุตร 2519 แบบเรียนสังคมศึกษา ประวัติศาสตร์ไทยชั้นมัธยมศึกษา ตอน

ปลาย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

อิงอร สุพันธุ์วัฒน์ 2527 วิวัฒนาการอักษรและอักษรวิธีไทย ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

Brown, J.M. 1979. "Vowel length in Thai" in Theraphan L. Thongkum et al. (eds.)

1979. 10-25.

Hartmann, J.F. 1976. "The waxing and wanning of vowel lenght in Tai dialects" in

Gething, T.W. et al. 142-159.

Li, Fang-Kuei. 1964. "The phonemic system of the Tai Lu language." *Bulletin of the Institute of history and Philology Academia Sinica*. Vol 35.

_____. 1977. *A Handbook of Comparative Tai*. Hawaii : The University Press of Hawaii.

Sarawit, M.E.S. 1973. *The Proto-Tai Vowel System*. Ph.D. dissertation. Michigan : University of Michigan.

ข. เอกสารที่ใช้เก็บข้อมูลภาษาไทย

สมัยสุโขทัย

1. ศิลปากร, กรม. 2527. *จารึกสมัยสุโขทัย*. กรุงเทพฯ.

1.1 *ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง*

1.2 *ศิลาจารึกวัดศรีชุม*

สมัยอยุธยา

1. คณะกรรมการพิจารณาและจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์ 2530. *ประวัติโกษา-ปานและบันทึกการเดินทางไปฝรั่งเศส* กรุงเทพฯ :สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

2. ภูธร ภูมะธน และ เทียม มีเต็ม *เอกสารโบราณ อักษรไทย ภาษาไทย จากห้องสมุดโบดเลียน ประเทศอังกฤษ*

สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

1. ศิลปากร, กรม. 2521 *กฎหมายตราสามดวง*. กรุงเทพฯ.

2. รัฐบาลฯ 2530 *จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3 เล่ม 2* กรุงเทพฯ : สหประชาพานิชย์

สมัยรัตนโกสินทร์ตอนปลาย

1. ธรรมการ,กระทรวง 2470 *ปทานุกรมกระทรวงธรรมการ* กรุงเทพฯ. (พิมพ์ครั้งที่ 2)

2. Pallegois, A.D.J.B. 1854. *Dictionarium Linguae Thai Sive Siamensis*. (ศัพท์พจนานุกรมภาษาไทย)

สมัยปัจจุบัน

1. ราชบัณฑิตยสถาน 2498. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. พ.ศ. 2493.
กรุงเทพ. (พิมพ์ครั้งที่ 2)

2. _____. 2525. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. กรุงเทพ.

ค.เอกสารที่ใช้เก็บข้อมูลภาษาอื่น

กาญจนา นาคสกุล. 2526. พจนานุกรมไทย - เขมร คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

ทักษิณคดีศึกษา, สถาบัน 2525 พจนานุกรมภาษาถิ่นใต้ , สงขลา : มศว.สงขลา.

ปราณี กุลละวณิชย์. 2532. พจนานุกรมกรมไทย-จ้วง ศูนย์ภาษาและวรรณคดีไทย, คณะ
อักษรศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปราณี กุลละวณิชย์ และคณะ. 2527 ศัพท์ไท 6 ภาษา ศูนย์ภาษาและวรรณคดีไทย,
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประเสริฐ ศรีวิเศษ 2521 พจนานุกรมกวย (ส่วย)-ไทย-อังกฤษ กรุงเทพ : สถาบันภาษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มีวรรณ สิริวัฒน์ และคณะ. 2525 พจนานุกรมไทยเปรียบเทียบ. กรุงเทพ-เชียงใหม่-ไทยลื้อ-
ไทยดำ คณะมนุษยศาสตร์ ม.เชียงใหม่.

สมเด็จพระมหาวีรวงศ์. 2515. พจนานุกรมภาคอีสาน-ภาคกลาง. กรุงเทพ :ไทยวัฒนาพานิช

สุริยา รัตนกุล และลักขณา ดาวรัตนหงษ์. 2530 พจนานุกรมภาษาไทย-ละว้า.
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.

Banchob Bandhumedha. 2530. *Tai Phake-Thai-English Dictionary*.

Echols, John M. and Shadily, Hassan. 1975. *An Indonesian-English Dictionary*. Ithaca and
London: Cornell University Press.

Gedney, W.J. *Comparative Tai Word-List* (Xerox)

Headley, R.K.Jr. and others. 1977. *Cambodian-English Dictionary*. Washington D.C. :
The Catholic University of America Press.

-
- Hornby, A.S. 1974. **Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English.**
London : Oxford University Press.
- Kerr, Allan D. 1972. **Lao-English Dictionary.** Washington D.C. : The Catholic University
of America Press.
- Li, Fang-Kuei. 1977. **A Handbook of Comparative Tai.** Hawaii : The University Press of
Hawaii.
- Sarawit, M.E.S. 1973. **The Proto-Tai Vowel System** Michigan:University of Michigan
Ph.D. dissertation.
- Shorto, H.L. 1962. **A Dictionary of Spoken Mon.** London : Oxford U. Press.
- Wilkinson, R.J. 1959. **A Malay-English Dictionary.** London : Macmillan & Co,Ltd.
- Yoneo, Ishii and others. 1981. **Text of the Three Seals Law.** National Museum of
Ethnology.

A Syntactic and Semantic Study of the Catenative Verbs In English*

Yajai Chuwicha

1. Introduction

This paper is an attempt to investigate the interrelationship between syntax and semantics of the English catenative verbs. Catenative verbs, a term adopted from Huddleston (1988), are a type of complement-taking verb in that it can take other verb phrases, which are called non-tensed clauses as its complements¹. In other words, this type of verb is subcategorized by the non-tensed verbal complement with zero subject. The forms of the complements following the catenative verbs are of the gerundive type, that is, "Ving," and of the infinitival type, that is, "to V." Respective examples are

- (1) "I enjoyed **swimming**."
- (2) "I wanted to **solve the problem**."

According to many reference grammar books such as **A Practical English Grammar** by Thomson and Martinet, **Practical English Usage** by Swan and **Modern English : A practical Reference Guide** by Frank, catenative verbs are classified into three groups according to the forms of their following verbs complements. They are as follows:

- a. Catenative verbs followed by "Ving" only :
deny, dislike, enjoy, finish,
miss, avoid, detest, favor,
dread, advocate, despise, admit,
acknowledge, recall, recollect
- b. Catenative verbs followed by "to V" only :
agree, arrange, determine,
contrive, prepare, claim, decide,
intend, desire, demand, wish,
want, choose, promise, plan, pretend
- c. Catenative verbs followed by either "Ving" or "to V" :
stop, begin, start, commence,
continue, love, like, remember, try

* I would like to express my gratefulness to Dr. Peansiri Vongvipanond, who led me to take interest and do research in this topic, Mr. William S. Whorton and Mr. David E. Ott for their helpful linguistic information and Mr. Carl Watts for being patiently editing this paper. Lastly but mostly, I am greatly indebted to Dr. Kingkam Thepkanjana for the time she devoted to discussing her insightful views on the problem and her valuable suggestions and comments without which this paper would not have been completed.

The assumption of this paper is that the linguistic structure is motivated : the difference in form signifies the difference in meaning. Therefore, the objective of this paper is to investigate the semantic difference between the gerundive verbal complements and the infinitival verbal complements of the English catenative verbs. The data consist of sentences sampled from 1) the **Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English** by A.S. Hornby (1985), 2) several grammar books written by native English-speaking authors, and 3) three American Women's magazine, namely, **Seventeen**, **McCall**, and **Good Housekeeping**. The catenative verbs in this study include only verbs in the constructions in which the subject arguments of the catenative verbs (V1) and the zero subjects of the verbal complements (V2)² are coreferential as in the paradigms.

	NP1	V1	Zero NP2	V2
		Catenative verbs	Subject of V2	Verbal complement
(3)	a. John	wanted	(John)	to write an article .
	b. Tom	enjoyed	(Tom's)	swimming.

In structure(3a), "John" is the person who experienced the state of "wanting" and the one who would write an article if that action were to be realized. This is true also in structure (3b): "Tom" is the person who experienced the feeling of enjoyment and the one who did the swimming. The construction which indicates the different or potentially different performers of the actions expressed in V1 and V2 such as in examples (4) are excluded from the study.

	NP1	V1	NP2	V2
(4)	a. John	encouraged	Mary	to try again
	b. Tom	suggested	(Tom/others')	eating out.
	c. I	resented	his	leaving.

2. Literature Review

2.1 The Semantic Classification of the Complement-Taking Verb

In the 1970s, there were some studies concentrating on the semantic presupposition implied by the complement-taking verbs. These studies, therefore, give some insights regarding the semantic properties of catenative verbs which are a type of complement-taking verbs.

Kiparsky and Kiparsky (1970) use semantic criteria to classify the verbs which take sentences as their complements into two groups, namely, factive and non-factive predicates. Some examples of these two types of complement-taking verbs are as follows:

Factive predicates	Non-factive predicates
significant	likely
odd	sure
regret	true
grasp	possible

comprehend	fancy
take into consideration	deem
ignore	figure
resent	believe

The factive and non-factive predicates are semantically distinguished. The factive predicates are those that presuppose factivity. From this type of predicate the speaker presupposes that the embedded clause expresses a true proposition. This presupposition remains constant no matter what type of speech act--affirmative, negative or interrogative--the predicate of the main clause is. For instance,

- (5) a. It is odd that the door is closed.
b. It is not odd that the door is closed.
c. Is it odd that the door is closed?

The truth of the proposition "that the door is closed" is not affected by the affirmation, negation or question in the main clause. In other words, the proposition of the embedded clause remains true whichever speech act the main clause is in. On the other hand, the non-factive predicates do not have this semantic property. For example,

- (6) a. John claimed that he was the owner of the land.
b. John didn't claim that he was the owner of the land.
c. Did John claim that he was the owner of the land?

The main clause of structure (6) does not presuppose that the clausal complement is necessarily true.

Kiparsky and Kiparsky believe that

the semantic difference between factive and non-factive complement paradigms can be related to their syntactic differences, and most of the syntactic characteristics of each paradigm can be explained.

(Kiparsky and Kiparsky 1970:156)

In addition to the semantic difference in terms of presupposition, these two kinds of predicates are syntactically distinguished in that they allow different forms of verbal complements to follow them. Kiparsky and Kiparsky say that only factive predicates allow gerundive constructions to follow whereas non-factive predicates allow accusative and infinitival constructions to follow.

Examples:

Factive

- (7) I regretted : that I agreed to the proposal.
: having agreed to the proposal.

Non-factive

- (8) John claimed : that he was the owner of the land.
: to be the owner of the land.

It can be inferred from their claim that the gerundive construction is the syntactic means which implies factivity and the infinitival construction is the syntactic means which implies non-factivity.

However, there is a contradictory claim with respect to the semantic implication expressed by the infinitival verb form. Karttunen (1971) studies a special group of complement-taking verbs which take infinitives as their complements. According to the semantic implication expressed by these verbs, she divides these verbs into two categories, namely, implicative and non-implicative. The implicative category can be subclassified as follows:

Implicative

Positive implicative :

manage, care, condescend, remember,
happen, bother, see, fit, get,
be careful, sense

Negative implicative :

forget, fail, neglect, decline,
avoid, return

Non-Implicative :

agree, decide, want, hope,
promise, plan, intend, try,
be likely, be eager/ready, have in mind

Implicative verbs are verbs which imply the truth or falsity of their complements; that is, if the sentences as a whole are true, the complements may be true or false. This presupposition cannot be inferred if the main predicates are non-implicative verbs. Non-implicative verbs do not give implication concerning the truth or the falsity of the verbal complement. Implicative verbs consist of positive implicative verbs--the ones implying the truth of their complements, and negative implicative verbs--the ones implying the falsity of their complements.

Examples:

Implicative

Positive implicative

- (9) John managed to solve the problem.

(This sentence implies that John did solve the problem. The verbal complement is true.)

Negative implicative

- (10) John failed to write the letter.

(This sentence implies that John did not write the letter. The verbal complement is false.)

Non Implicative

- (11) John hoped to win the scholarship.

(This sentence does not imply whether John won or did not win the scholarship.)

Whereas Karttunen claims that the predicates which take infinitives as complements expressed two semantic implications: factivity and nonfactivity, Kiparsky and Kiparsky indirectly state that only non-factive predicates take the infinitival construction. The contradiction invites further studies whether there exists any semantic distinction between the two distinguished forms of the

catenatives' complements. The hypothesis of this study is that the linguistic structure is motivated. The difference in syntactic forms signifies the semantic difference. This corresponds to the isomorphism hypothesis proposed by Dwight Bolinger (1977) and cited by John Haiman (1985).

The isomorphism Hypothesis:

**The natural condition of language is to preserve
oneform for one meaning, and one meaning for one form.**

(Haiman 1985:21)

Therefore, the objective of this study is to investigate the semantic difference existing between the two forms of the catenatives' complements.

2.2 The Semantic Analysis of Infinitival and Gerundive Constructions

In addition to Haiman, another linguist who subscribes to the view that grammar is motivated is Wierzbicka (1988). Wierzbicka believes that "grammar is not semantically arbitrary. On the contrary, grammatical distinctions are motivated (in the synchronic sense) by semantic distinctions; every grammatical construction is a vehicle of a certain semantic structure."

According to Wierzbicka, the English verbal complement constitutes one of the greatest challenges to a theory of syntax based on semantic foundation. She proposes the hypothetical general rules accounting for the semantic contrast between infinitival and gerundive constructions. Her findings are based on the distribution of the constructions in all syntactic environment. Since the data that is analyzed in this study is restricted to the complements of the catenative verbs, only Wierzbicka's findings relevant to such constructions are reviewed.

Wierzbicka states that the infinitival complement is associated with a personal, subjective, firstperson mode that is, 'I want', 'I think', or 'I know'. Some of the constructions are used to express 'will' or 'intention', for instance:

- (12) a. I decide to go.
b. *I decide to know.

Sentence (12a) is accepted whereas (12b) is not. She claims that it is possible for one to decide to go whereas it is not possible for one to decide to know since 'knowing' is the thing one cannot control at will.

As for the gerundive construction, Wierzbicka claims that there are two different kinds of the gerundive complement: temporal and non-temporal. The non-temporal kind refers to the fact or possibility. She proposes that the gerundive complement occurs with five different underlying head nouns: fact, action, process, state and possibility as illustrated in sentence (14) a-e (p.67).

- (14) a. Mary enjoyed [the action of] eating the steak.
b. [The process of] growing old is painful.
c. John enjoys [the state of] being sick.
d. Mary regretted [the fact of] quarrelling with Jane.
e. John considered [the possibility of] locking the door.

In contrast, the temporal gerundive complements refer to events, processes and actions, or in other words, 'things' happening at some particular moments. The basic characteristics of the temporal gerundive constructions is that they imply sameness of time. In other words, the gerundive complement imply that the actions expressed by the main verbs and by the gerundive complements occur simultaneously as in (15).

- (15) a. She sat in the chair talking.
b. We stood in the street talking.

However, the constructions such as (15a and b) are not studied in this paper since **sat** and **stood** are not considered catenative verbs (see Notes Number 1).

It is noted that Wierzbicka discovers many types of semantic contrast between the infinitival and the gerundive complements. Some types are based on the inherent semantic interaction between the main verbs and their verbal complements, and some are based on the time of events expressed by the main verbs and the complements. However, this study aims at accounting for the semantic contrast between the two constructions in terms of time of the two events or states expressed in the constructions in question.

3. The Semantic Classification of the Catenative Verbs.

In order to arrive at the semantic difference between the "Ving" and "to V" verbal complements, catenative verbs are classified according to the semantic properties derived from the interaction between catenative verbs and their verbal complements. They are not classified according to their own semantic properties per se. The catenative verbs are classified as follows:

3.1 Catenative Verbs : Group A

This group of catenative verbs is phasal verbs. Phasal verbs are verbs which indicate different phases of the events expressed by their verbal complements. The phases are initiation phase, intermediate phase, and termination phase.

3.1.1 Initiation Phase

The verbs expressing the initiation phase of an event are **begin**, **start** and **commence**. They are followed by either "Ving" or "to V" verbal complements.

Example:

- (16) After the election, the new government commenced to develop the road plan.

3.1.2 Intermediate Phase

The verbs expressing the intermediate phase of an event are **continue** and **resume**.

- a. **Continue** is followed by a "Ving" or "to V" verbal complement.

Example:

- (17) John continued : to work as if nothing had happened.
: playing tennis.

b. **Resume** is followed by the "V ing" verbal complement.

Example:

- (18) The violinist resumed playing after the intermission.

3.1.3 Termination Phase

The verbs expressing the termination phase of an event are : **stop, cease, quit, complete and finish.** All of these verbs are followed by "V ing" verbal complements except for **stop** which can also take "to V" as a complement but with a different meaning.

Examples:

- (19) John quit smoking.
(20) a. John stopped talking.
(John did not talk any more.)
b. John stopped to talk to Mary.
(John stopped doing something in order to talk to Mary.)

3.2 Catenative Verbs : Group B

This group of verbs ventilates the feelings of the human beings expressed by the subject arguments towards the states or events expressed by the verbal complements. It can be inferred from the semantic interaction between this type of catenative verbs and their complements that events or states expressed by the complements must have been experienced or undergone by the human subjects; otherwise, the human subjects cannot express any feelings towards these events or states. Examples of this type of catenative verb are

detest, loathe, dread, despise, dislike,
resent, regret, miss, enjoy, favor and
appreciate.

Catenative Verbs Group B can only be followed by the "V ing" verbal complement.

Examples:

- (21) He detests writing letters.
(22) She dreads getting old.

3.3 Catenative Verbs : Group C

This group of catenative verbs implies that the actions expressed by the verbal complements have taken place at some time before the utterance of the sentences containing these catenatives. Therefore, they declare either the truth or the falsity of their complements. This group of catenative verbs includes

admit, acknowledge, recall, remember, deny and recollect.

They precede the "V ing" verbal complements.

Examples:

- (23) John denied having been there.
- (24) He admitted taking the money.
- (25) He remembered locking the door.

3.4 Catenative Verbs : Group D

This group of verbs is followed by "V ing" verbal complements. This group of verbs is :

try, attempt, practice, risk, imagine and fancy.

The semantic property shared by this group of verbs is concerned with objective or manner with which the actions denoted by the verbal complements are performed. Even though the activities denoted by the verbal complements have been performed, the performance is not for its own sake. It is performed as a means to achieve another objective as in example (26) and example (27), or it is not a real performance in the physical world as in example (18).

- (26) Mary tried wearing the new hat.
- (27) Mary practiced pronouncing the new vowels.
- (28) Mary imagined walking on the moon.

In example (26), the action of "wearing" is performed with an objective of experimenting whether the size or the style suits Mary or not. In example (27), Mary performed the action of pronouncing in order that she could master the pronunciation of the new vowels. As for the verb "imagine" in example (28), the lexeme itself denotes that the action of walking is not the one that is performed in the real world but is performed only in the mind of the human subject.

3.5 Catenative Verbs : Group E

The verbs in this group are those expressing aspiration, will and desire of the subject noun phrase towards the actions expressed by the verbal complements. However, the fulfilment of the action expressed in the verbal complement is not ascertained except with manage (see 4.1). The verbs in this group include :

determine, contrive, volunteer, desire
remember, intend, tend, try, endeavor,
attempt, expect, aim, hope, want, ask,
prepare, arrange, manage, pretend, hesitate,
claim, agree, decide, refuse, decline,
neglect and forget.

Examples :

- (29) He promised to obey me.
- (30) We hoped to start tomorrow.
- (31) I asked to speak to the manager.
- (32) John expects to be there.

4. Time Relation Principles

As mentioned earlier, the objective of this study is to investigate the semantic difference between the two different forms--that is, the "V ing" and "to V" forms--of the verbal complements of the catenative verbs. It is found in this study that this semantic difference is concerned with the time of the events or states expressed by the catenative verbs and the verbal complements. In accounting for the semantic difference in terms of time, reference must be made to the classification of the catenative verbs presented in section 3.

The framework that is used to account for the time of states or events in this study belongs to Reichenbach (1947) cited by Hornstein (1977). This framework is formally proposed to capture the facts about time. Reichenbach defines basic time in language in terms of linearity concerning three notions⁴ : a moment of speech (S), a moment of event (E), and a reference point (R).

The kind of time that is concerned in this study is the moment of event (E). The moment of the events or states denoted by the catenative verbs and the verbal complements is analyzed in terms of linear precedence. In other words, the time of the two events or states in a sentence is not the absolute type of time but is the relative type, that is, which event or state between that of the catenative verb and that of the verbal complement occurs first. In analyzing the relative type of time, the relationship between the events or states expressed in the catenative verb and the verbal complement must be taken into consideration. On this basis, the notion of speech time proposed by Reichenbach is excluded from this analysis. Only the moment of event (E) and the reference point (R) are considered. The moment of event here is the point of time at which an event is initiated. Normally, there are two events expressed in the catenative construction. The moments at which the two events occur are referred to as T1 and T2. T1 is the moment of event expressed by the catenative verb whereas T2 is the moment of event expressed by the verbal complement. The reference point is fixed at the moment of event expressed by the catenative verb (T1). T1 is then considered as the reference point in comparing the moment of the two events. This type of analysis of time is illustrated in sentence (33).

(33) John stopped writing the letter

T1 T2
R

The moment of speech is not considered in this study. This analysis is thus based on the comparison between the beginning point of T1 and T2 which are, in sentence (33), the moment of "stopping" and the moment of "writing the letter" respectively. T1 is designated as the reference point in the comparison.

In comparing T1 and T2, it is found that there are two types of "time" relations as shown below.

4.1 $T1 > T2$ ⁵

This time relation principle incorporates two possibilities. The first one is that the event in V2 does not occur at all whereas that in V1 does occur such as in

example (38) below. The second possibility is that the events or states in V1 and V2 actually occur. In this case, the event or state in V1 precedes that in V2. This group of catenative verbs is identical to the catenative verbs Group E (see 3.5). In short, the event in V2 may not occur; but if it does occur, it can occur after that in V1.

Examples:

- (34) He determined to leave Bangkok.
- (35) He expected to go there.
- (36) He tried to cook dinner.
- (37) They arranged to start early.
- (38) She refused to take the money.
- (39) He had forgotten to pay me.

From the above sentences, the event expressed by V2, at the point of initiation of the event or state in V1, has not yet taken place. For example, in sentence (34), at the starting point of determining, the action of leaving Bangkok has not taken place yet. This relationship of time between the catenative verbs and their complements is also applied to the other above mentioned examples. The catenative verbs (V1) **determined** in (34) and **expected** in (35) express the human subjects' desire for certain actions denoted by the infinitival verbal complements (V2). Logically, the expression of the desire for an action has to occur before the performance of that action. Hence, T1, which is the moment of V1, precedes T2, which is the moment of V2. As for sentences (36) and (37), the catenative verbs (V1) **tried** and **arranged** imply all of the actions and arrangements that the human subjects may have done in preparation for the actions of "cooking dinner" in (36) and "starting early" in (37). In other words, in (36), before actually cooking dinner, "he" may have made an effort by doing many things such as studying a cookbook, borrowing kitchen utensils from someone else and shopping for ingredients. These actions represent an effort "he" has put forth before cooking dinner. However, the catenative verb **tried** in (36) also implies that "he" has done the "cooking" with care and patience. We can see now that it is possible for the initiation points of T1s in (36) and (37) to precede those of T2. Sentence (38) implies that the action denoted by V1 **refused** did occur whereas that denoted by the verbal complement did not.

However, it seems that one verb in this group of catenatives is a counterexample. Consider the sentence below.

- (41) He managed to solve the problem.

At first glance, sentence (41) semantically implies that the events expressed by the catenative verb and the infinitival verbal complement occur simultaneously since the catenative verb indicates that "he" put forth a considerable effort while solving the problem. However, the first time-relation principle predicts that the event expressed by the catenative verb occurs before that of the infinitival verbal complement. It can be argued that sentence (41) still complies with the first time-relation principle. If one considers carefully, one can see that the catenative verb "managed" in sentence (41) implies that "he" had possibly done many things such as

negotiating, thinking and studying which are contributive to solving the problem. However, those things are not yet the action of solving the problem. The verb "managed" then semantically covers both the actions that "he" had done before solving the problem and the painstaking manner with which "he" finally solve the problem. On this basis, we can see that the starting point of an action contributive to solving the problem has to precede the action of solving the problem.

In conclusion, the first time-relation principle states that the time of initiation of the event or state expressed by V1 must take place before the time of initiation of the event expressed by V2. The first time-relation principle expresses the logical relationship between the notion of aspiration or wish of the human subject and the aspired target which is expressed by V2. That is, if one wants or intends to do something, it is the case that that action one wants to do has to be performed after the time of "wanting".

4.2 T1 ~> T2⁶

The second time-relation principle states that the time of initiation of the event or state expressed in V1 does not take place before that expressed in V2. In other words, T1 does not precede T2. The second time-relation principle incorporates two types of time relations as discussed in sections 4.2.1 and 4.2.2.

4.2.1 T2 > T1

According to this time relation, the time of initiation of the event or state expressed in V2 takes place before the time or initiation of that in V1. This time relation is found in those constructions where the catenative verbs are followed by the gerundive verbal complements only. The catenative verbs which take the "V ing" complements are groups B and C (see 3.2 and 3.3).

Examples :

- (42) I enjoyed talking to you.
- (43) Eliot despises working hard.
- (44) Some teachers detest correcting papers.
- (45) The boy admitted working late in the lab last night.
- (46) Mary remembered playing tennis with John.

Both the catenative verbs in Group B and Group C declare the truth of their complements. The verbs in group B, which express some attitude toward the action in V2 such as **enjoyed** in (42), **despises** in (43) and **detest** in (44), presuppose that the human subject must have done that action before. The catenative verbs in group C such as **admitted** in (45) and **remembered** in (46) indirectly certify that the action in V2 is true, that is, the action in V2 has already taken place. For example, in sentence (42), it would have been impossible to enjoy talking to "you" before. Therefore, it is essential that the subject noun phrase must have had some experience of "talking to you" at some earlier time. In sentence (45), the boy would not have so admitted if he had not worked late in the lab last night. In sentence (46), the fact that Mary remembered playing tennis with John certifies that Mary did play tennis.

In short, the discussion above reflects the logical fact that one must directly or indirectly experience an activity before forming an attitude towards that activity,

and one must actually perform an activity before admitting, or recalling, that activity. This time relation is found in the constructions where the catenative verbs take the gerundive verbal complements only. It should be noted that the precedence of the action in V2 is not stated overtly. Instead, this fact is inferred from the semantic interrelation between the catenative verbs and their complements.

4.2.2 $\tau_1 = \tau_2$ ⁷

In this type of time relation, the events in V1 and V2 take place simultaneously. This time relation is found in the construction composed of the catenative verb group D (see 3.4) followed by the "V ing" complements as illustrated in sentences (47a, b and c).

- (47) a. Mary tried wearing a new hat.
b. Mary practiced pronouncing the new vowels.
c. Mary fancied walking on the moon.

The catenative verbs in this group share a semantic feature which implies that the actions in V2 are not performed for their own sake. Instead, they are performed as means to achieve certain targets. In sentence (47a), the purpose of wearing a new hat is to test whether the hat suits Mary or not. In sentence (47b), the action of pronouncing the new vowels is done as a means to master the pronunciation of the new vowels. In sentence (47c), the action "walking on the moon" did not actually take place but it did occur in the mind of the subject argument. The catenative verbs of this group simply express the manners or the objectives expressed in V2 and do not constitute their own separate events. They are only aspects of the events expressed in V2. The aspects of events and the events themselves are inseparable. Therefore, the events referred to by each V1 and V2 can be said to take place simultaneously.

These two time-relation principles can be used to account for the behavior of the phasal verbs (catenative verbs: group A), which take both the "V ing" and "to V" verb forms in the complement.

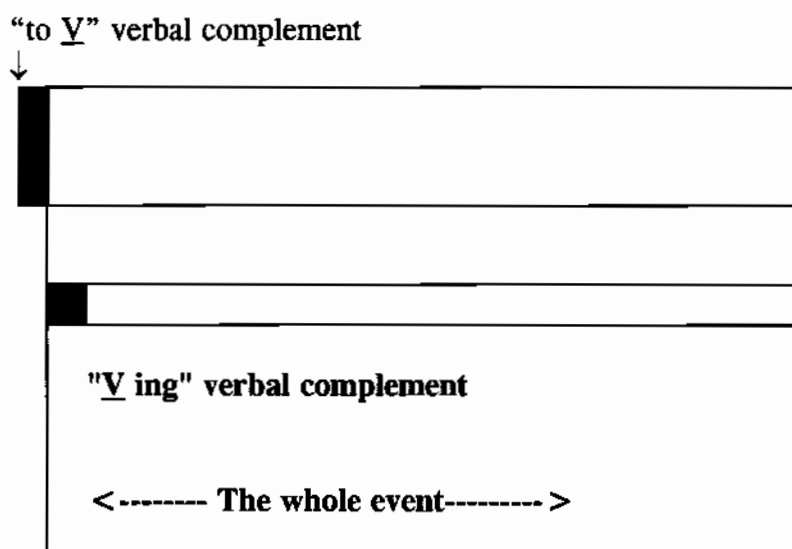
Examples:

- (48) a. John began to speak.
b. John began speaking.
(49) a. John continued to work.
b. John continued working.
(50) a. John stopped to smoke.
b. John stopped smoking.

Examples (48), (49) and (50) denote the beginning phase, the intermediate phase, and the ending phase of different events respectively. From the earlier discussion, it has been proposed that each of the two time-relation principles corresponds to a different syntactic form; that is, either the "V ing" form or the "to V" form. Therefore, one might wonder whether the two different sentence constructions in each pair express exactly the same meaning or not. I want to argue that each sentence in each pair expresses a different shade of meaning which is attributive to the form of the verbal complement.

Sentences (48a) and 48b) denote the beginning phase of the event. However, the beginning phase can be viewed from two perspectives. The first perspective is the very beginning point of an event, which is just before the actual occurrence of the event. The beginning phase viewed from this perspective is **outside** the boundary of the event. The other perspective is the initial phase **within** the event. The first perspective of the beginning phase is reflected in the infinitival form of the verbal complement. The second perspective is reflected in the gerundive verbal form. This is illustrated in the chart below.

Figure I: The different perspectives denoted in "to V" and "Ving" after BEGIN

The first perspective of the beginning phase corresponds with the first time-relation principle, which states that T1 precedes T2 ($T1 > T2$). The first time relation is implied in a construction where a catenative verb is followed by an infinitival form of the verbal complement, which is true of sentence (48a). The second perspective of the beginning phase corresponds with the second time-relation principle, which states that T1 does not precede T2 ($T1 \sim > T2$). In the second perspective of the beginning phase, the event referred to by the catenative verb **began** is part of, and therefore simultaneous with, the event referred to by the verbal complement. The second time relation principle is expressed by the construction in which the catenative verb is followed by the gerundive form, which is true of sentence (48b).

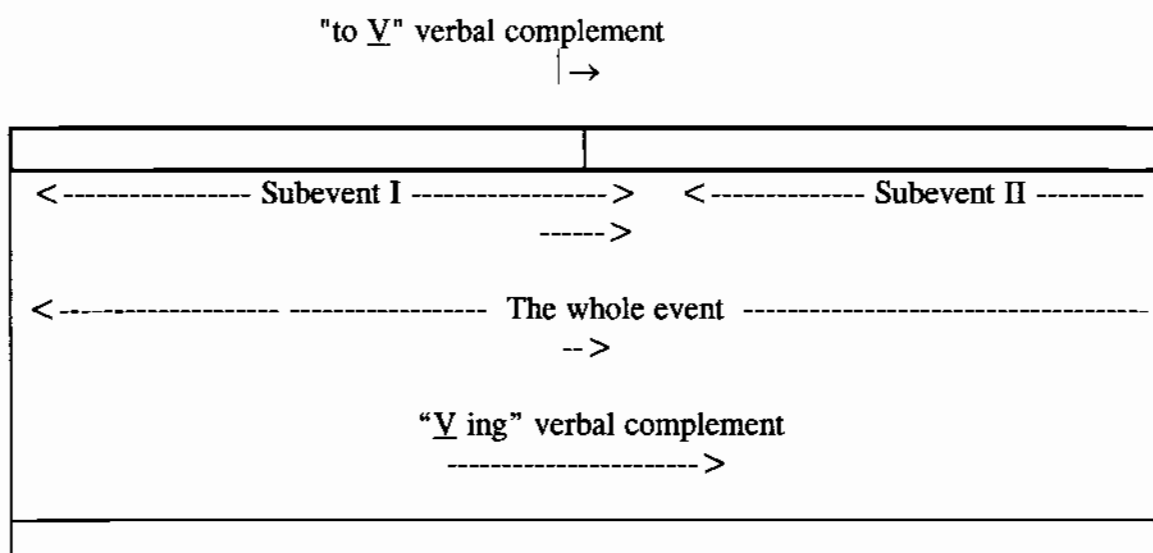
The claim concerning the two different perspectives implied by the different forms of the verbal complements is supported by the sentences below.

- (51) a. Tom began to speak but was interrupted before he could utter a word.
 b. *Tom began speaking but was interrupted before he could utter a word.

Sentence (51a and b) were tested with two native speakers of English. Sentence (51a) is acceptable whereas (51b) is not. Both native speakers of English said that the unacceptability of (51b) is due to the contradiction between the main clause-- "Tom began speaking" and the second conjunct-- "before he could utter a word."

As for sentences (49a and b), the catenative verbs indicate the intermediate phase of the event of working. According to Webster's New Dictionary of Synonyms, the definition verb "continue" is annotated with "distinctively referring to the process with emphasis on its lack of an end rather than the duration of or the qualities involved in that process. Often, in addition, it suggests an unbroken course". Like the verb "begin," the verb "continue" can also be viewed from two perspectives. The first perspective correspond to the first time relation ($T1 > T2$), which is reflected in the construction in which the catenative verb is followed by the gerundive form. The two perspectives are illustrated in the chart below.

Figure II: The different perspectives denoted by "to V" and "Ving" after CONTINUE

In the chart above, the shaded area signifies the phase of the event of working that has already been completed. The unshaded area signifies the remaining phase of the event that has not been gone through yet. In sentence (49a) with an infinitival verbal complement, the remaining phase of the event of working is viewed as a separate subevent that has to be carried out. This semantic implication is equivalent to starting to work again after suspension. The verb "continue" simply denoted a change from the suspension point into the transition point of the two subevents, that is, the completed and the uncompleted ones. Sentence (49a) expresses the first time-relation principle ($T1 > T2$) in that the infinitival verbal complement denotes a subevent that is to take place after the changing of the suspension point into the transition point. On the other hand, sentence (49b) with a gerundive verbal complement gives an implication that the event of working, graphically represented by the shaded and the unshaded areas, constitutes a whole, single event. In view of sentence (49a), the event of working has already started and has been completed to a certain extent. It corresponds with the second time relation ($T1 \sim > T2$) in that the event of working expressed by the gerundive verbal complement had already started before a suspension period.

Sentences (50a and b) clearly express different meanings. Sentence (50a) indicates that John no longer smoked. Therefore, in (50a) the action of stopping

doing something did occur whereas the action of smoking did not necessarily occur. However, if the action of smoking did occur, it had to be after the action of stopping. This corresponds with the first time-relation principle ($T1 \sim > T2$), which is found in a construction with an infinitival verbal complement. In (50b), the action of smoking expressed by a gerundive verbal complement started before the action of stopping. This corresponds with the second time-relation principle ($T1 \sim > T2$), which is found in a construction with a gerundive verbal complement.

To summarize, it has been demonstrated that the seemingly unsystematic syntactic behavior of phasal verbs can be accounted for in terms of the two time-relation principles. The fact that certain phasal verbs can take verbal complements of either the "Ving" or the "to V" form is due to the fact that they can potentially express either of the two time relations.

5. Conclusion

In this paper, it has been shown that the gerundive verbal complement and the infinitival verbal complement of catenative verbs reflect different semantic implications. The finding of this study confirms the isomorphism hypothesis formulated by Bolinger (1977) that different syntactic forms always reflect different semantic implications. The difference in meaning between the two syntactic forms is accounted for in terms of time relations between the events or states denoted by the catenative verbs and their verbal complements. Two time-relation principles are formulated. The first time-relation principle states that the construction in which a catenative verb (V1) is followed by an infinitival verbal complement (V2) semantically implies that the time of occurrence of the event or state expressed by V1 precedes that of V2. The second time-relation principle states that the construction in which a catenative verb (V1) is followed by a gerundive verbal complement (V2) semantically implies that the time of occurrence of the event or state expressed by V1 does not precede that of V2. These two time-relation principles can be used to account for the seemingly unsystematic syntactic behavior of the phasal verbs.

Notes

1. It should be noted that some verbs may be misinterpreted as catenative verbs according to their cooccurrence with "Ving" and "to V." However, these verbs do not need any complement to saturate themselves. These verbs together with their subject arguments are semantically complete as **stood** and **ran** in 'Mary stood singing the national anthem' and 'John ran to see me'. Without the non tensed clauses, both verbs can construct the grammatical sentences. This is, however, not the case for the catenative verbs. They need the non-tensed clause to establish the well-formed sentences.

2. A verbal complement here means a construction which completes the meaning of the preceding verb phrase.

3. The term "accusative" is used by Kiparsky and Kiparsky to refer to the direct object, as Mary and himself in "I believed **Mary** to have been the one who did it" and "He fancied **himself** to be an expert in pottery."

4. For further details, see Reichenbach, H. 1947. *Elements of Symbolic Logic*. New York: The Free Press.

5. The notation $x > y$ means x precedes y .

6. The notation $x \sim > y$ means x does not precede y .

7. The notation $x = y$ means the action in V1 is simultaneous with that in V2.

References

- Bolinger, Dwight. 1977. *The Form of Language*. London : Longmans.
- Frank, Marcella. 1972. *Modern English: A Practical Reference Guide*. New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
- Haiman, John. 1985. *Natural Syntax*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hornstein, Norbert. 1977. "Towards a Theory of Tense," *Linguistic Inquiry*. Vol.8 No.3,521-557.
- Huddleston, Rodney. 1988. *Introduction to the Grammar of English*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Karttunen, Lauri. 1971. "Implicative Verbs," *Language*. Vol. 57 No. 2, 340-358.
- Kiparsky, Paul and Kiparsky, Carol. 1970. "Fact," *Progress in Linguistics*. A collection of Papers edited by Manfred Bierwisch and Karl Erich Heidolph, The Hague: Mouton, 143-173.
- Reichenbach, H. 1947. *Elements of Symbolic Logic*. New York: The Free Press.
- Swan, Michael. 1980. *Practical English Usage*. Hong Kong: Oxford University Press.
- Thomson, A.J. and Martinet, A.V., 1986. *A Practical English Grammar*. Hong Kong: Oxford University Press.
- Webster's New Dictionary of Synonyms*. 1984. A Genuine Merriam-Webster USA.
- Wierzbicka, Anna. 1988. *The Semantics of Grammar*. Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.

ท่านที่สนใจติดต่อสั่งซื้อได้ที่
ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศาลาพระเกี้ยว จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ ฯ 10330
โทร. 2183980, 2187000 โทรสาร 2554441

และ

ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
โทร. 2184692